

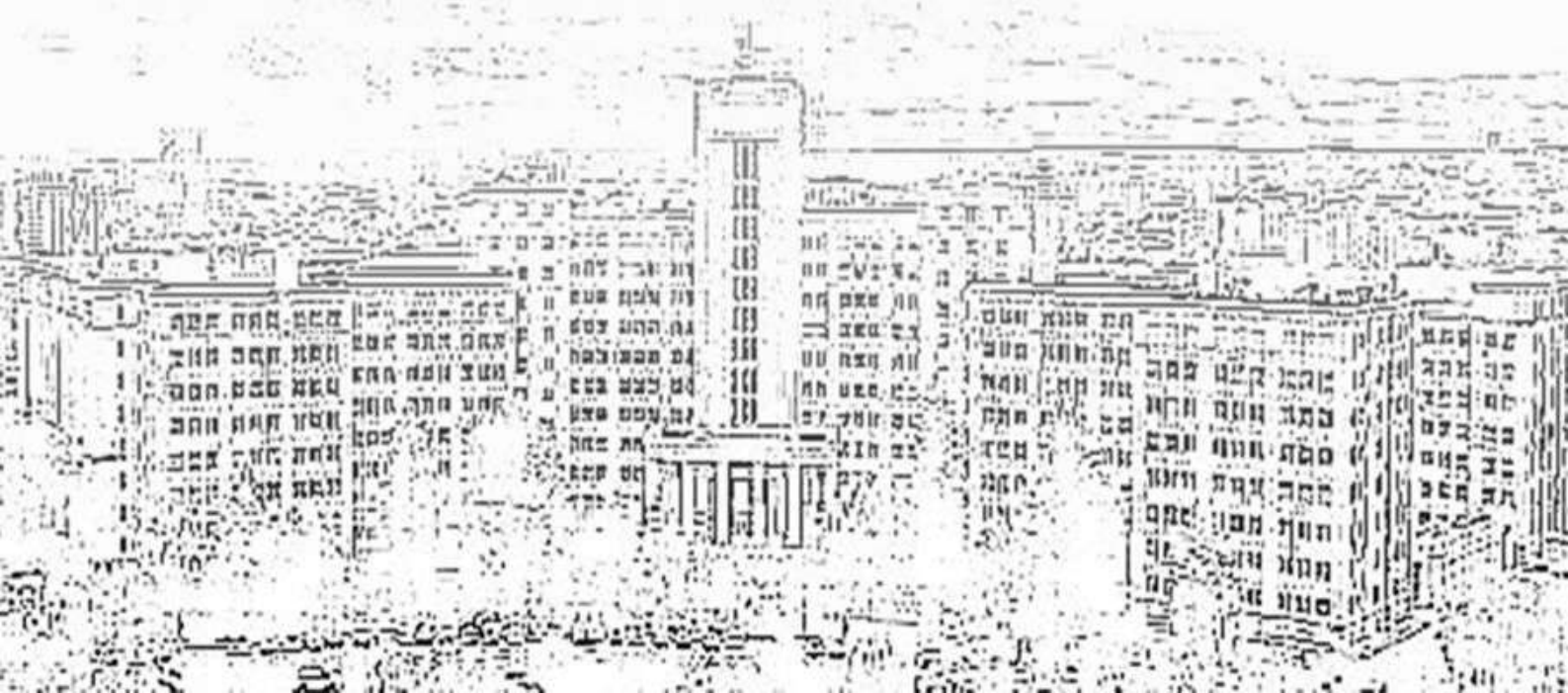
*Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ДИПЛОМАТІЇ КРАЇН СВІТУ

***МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського науково-практичного
круглого столу
(21 листопада 2024 року)***

Харків 2024

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ДИПЛОМАТІЇ КРАЇН СВІТУ

МАТЕРІАЛИ
VI Всеукраїнського науково-практичного
круглого столу
(21 листопада 2024 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Затверджено рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 17.12.2024 р.)

Голова редакційної колегії:

Наталія Вінникова – доктор політичних наук, професорка

Редакційна колегія:

Микола Писаревський – кандидат економічних наук, доцент;
Віталій Солових – доктор наук з державного управління, професор;
Лариса Хижняк – доктор соціологічних наук, професорка;
Віктор Пашков – кандидат політичних наук, доцент;
Лариса Чернишова – кандидат економічних наук, доцентка;
Ганна Федорова – старша викладачка.

Адреса редакційної колегії:

61022, м. Харків, майдан Свободи, 6,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,
кафедра міжнародних відносин, к. 264,
e-mail: interrelations.conference@gmail.com

С83

Стратегічні напрями зовнішньої політики і дипломатії країн світу : матеріали VI Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (21 листопада 2024 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс] / За ред. Н. А. Вінникової, М. І. Писаревського, В. П. Солових, Л. М. Хижняк. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 203 с.

До матеріалів увійшли тези наукових доповідей науковців, практичних діячів, викладачів та здобувачів, що присвячені таким питанням, як: еволюція зовнішньої політики та дипломатії; зовнішня політика держави та міждержавні об'єднання; зовнішня політика держави та сучасні виклики безпеці; зовнішня економічна політика держави, економічна дипломатія та дипломатія сталого розвитку; особливості зовнішньої політики та дипломатії України: історія, сучасність та перспективи; трансформація публічної дипломатії в умовах глобалізації; еволюція сучасних видів дипломатії: традиції та новації; дипломатичні відносини між Україною та іншими державами і міжнародними організаціями; цифрова дипломатія та інформаційна безпека; підготовка дипломатичних кадрів у країнах світу: досвід для України.

ЗМІСТ

<i>Belitrova Mariia, Peresytkina Iryna</i> Countering information terrorism in the United States of America.....	6
<i>Chernyshova Larysa, Ivanova Anastasiia</i> Current state and directions of development of the international image of the USA.....	10
<i>Kononenko Valerii, Iskovich Vsevolod</i> External policy of the EU in the field of environmental security.....	13
<i>Kryvoruchko Olena, Peresytkina Iryna</i> The impact of globalization on foreign relations between the United States and China.....	17
<i>Malysenko Kseniia</i> Ukrainian civil society's efforts to counteract Russian propaganda narratives on social media...	20
<i>Movchan Yelyzaveta, Peresytkina Iryna</i> The role of public diplomacy in shaping the image of the Great Britain in the USA.....	24
<i>Peresytkina Iryna</i> The system and mechanisms of conducting foreign policy in Ukraine.....	28
<i>Pisarevskiy Mykola</i> The role of multilateral diplomacy in the formation of global security architecture.....	31
<i>Silchenko Yevheniia</i> The impact of migration processes on future foreign policy.....	35
<i>Valieiev Vitalii</i> Terrorism as a global security challenge in contemporary international relations.....	38
<i>Vinnykova Nataliya, Leontii Sukhostavets</i> The complexities of international AI regulation.....	41
<i>Volkova Alina, Peresytkina Iryna</i> Digital diplomacy as a component of Ukraine's foreign policy.....	44
<i>Zaporozhchenko Ruslan</i> Where neoliberalism ends and the global south begins: new configurations of international relations in a changing world.....	47
<i>Zavada Mariia</i> Town-twinning as a tool of municipal diplomacy of Ukrainian cities.....	52
<i>Zinovieva Yelyzaveta, Peresytkina Iryna</i> The strategic partnership between Ukraine and the EU in ensuring energy security.....	56
<i>Алексеева Марія</i> Вплив російсько-української війни на зміну зовнішньополітичних орієнтирів Фінляндії...	60
<i>Арзунова Юлія</i> Цифрові права в умовах глобалізації: виклики, перспективи та правове регулювання...	63
<i>Ахалаїа Діана</i> Гонка озброєнь у космосі: новий етап глобального суперництва між США, Китаєм і Росією.....	67

<i>Бурек Василина-Михайлина</i> Стратегічне застосування «м'якої сили» у публічній дипломатії, як комплексний аналіз відповіді України на повномасштабне російське вторгнення...	70
<i>Вовк Єгор</i> Інтеррегіональна політика ЄС: сучасні виклики	74
<i>Галайко Богдан</i> Зовнішня політика Республіки Китай та сучасні виклики статусу-кво в тайванській протоці.....	77
<i>Гур'єва Анастасія</i> Публічна дипломатія як інструмент боротьби за захист національних інтересів України.....	81
<i>Єремєєва Ірина</i> Моделі управління міжнародними конфліктами.....	85
<i>Живицький Нікіта, Столяренко Ірина, Рогальська Діана, Кононенко Валерій</i> Порівняльна характеристика Ліги Націй та ООН у контексті чинної геополітичної динаміки.....	88
<i>Здоровко Світлана, Мальцев Сергій</i> Роль цифрової дипломатії в забезпеченні інформаційної безпеки.....	92
<i>Ігнат'єв Михайло</i> Проблематика митниці під час Євроінтеграційних процесах.....	96
<i>Ізотов Максим</i> Щодо питання забезпечення енергетичної безпеки в енергетичній політиці держав світу..	100
<i>Ковтун Карина</i> Публічна дипломатія у процесі формування іміджу Турецької Республіки.....	103
<i>Корнійчук Любов</i> Вплив російсько-української війни на енергетичну безпеку Словацької Республіки....	107
<i>Корольова Анна, Кононенко Валерій</i> Дипломатія мікродержав.....	111
<i>Кошуба Уляна</i> Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої інформаційної політики США.....	115
<i>Кривенко Олеся</i> Чому Організація з безпеки та співробітництва в Європі потребує реформування?.....	118
<i>Кріцина Олеся</i> Ставлення молоді Нідерландів до глобалізації і вплив думки молодого покоління на визначення стратегічних напрямків зовнішньої політики країни.....	120
<i>Куриляк Вікторія</i> Етичні аспекти публічної дипломатії під час конфліктів.....	124
<i>Мисак Яна</i> «Наративи війни»: роль офіційних цифрових каналів України у формуванні громадської думки під час повномасштабного вторгнення Росії.....	132
<i>Мірошниченко Ілля</i> Зовнішня політика США щодо України в умовах російсько-української війни.....	135

<i>Непочатов Данило</i> Кибердипломатія: від феномену до інституалізації в міжнародних відносинах.....	140
<i>Нікітіна Юлія</i> Цифрова дипломатія США.....	143
<i>Охріменко Ілля</i> Інформаційна безпека України під час повномасштабного вторгнення РФ.....	147
<i>Пашков Віктор</i> Нова адміністрація Д. Трамп та російсько-українська війна: потенційні контури політики.....	150
<i>Романюк Олександр</i> Нова світова війна може початися або вже почалася?.....	153
<i>Солових Євгенія</i> Спортивна дипломатія України: виклики та перспективи під час війни.....	157
<i>Стаценко Артур, Федорова Ганна</i> Публічна дипломатія як інструмент врегулювання збройних конфліктів: міжнародний досвід та перспективи.....	163
<i>Стрібна Анна</i> Зовнішня політика Бразилії як інструмент посилення її міжнародного впливу.....	166
<i>Тамбовцева Альона</i> Роль цифрових технологій у сучасній дипломатії: від соціальних медіа до штучного інтелекту.....	170
<i>Федорук Ростислав</i> Співробітництво Туреччини та України: сучасні виклики та партнерство в контексті регіональної безпеки.....	173
<i>Фомінов Дмитро</i> Впровадження цифрової дипломатії на прикладі Сполучених Штатів Америки.....	176
<i>Фролова Олександра</i> М'яка сила як інструмент реалізації сучасної зовнішньої політики Великої Британії....	180
<i>Хижняк Лариса</i> ЮНЕСКО і міжнародне культурне співробітництво у контексті геополітичної динаміки....	184
<i>Цибулько Катерина</i> Міжнародні організації та вплив дипломатії на екологічні проблеми: виклики багатостороннього співробітництва у сучасній геополітиці.....	187
<i>Чертков Максим</i> Міжнародна інформаційна політика: на прикладі України та КНР.....	190
<i>Шевель Елвіра</i> Особливості сучасної зовнішньої політики Китаю.....	192
<i>Шкарупета Влада</i> Ядерні доктрини США, КНР та Індії в Індо-Тихоокеанському регіоні.....	195
<i>Шпак Анастасія</i> Цифрова дипломатія міжнародних відносин.....	198

COUNTERING INFORMATION TERRORISM IN THE UNITED STATES OF AMERICA

Belitrova Mariia Serhiivna,

student of the 2nd year of the UMIB-61 group of the Karazin Institute of
International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
marbelitr@gmail.com

Peresyphkina Iryna Valentynivna

Associate Professor of the Department of International Relations
of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphkina@karazin.ua

Countering information terrorism in the United States is a critical area of research that intersects national security, cyber intelligence, media studies, and public policy. Information terrorism, often understood as the deliberate use of false or manipulated information to cause harm, disrupt stability, or undermine trust in institutions, has become a prominent threat in the digital age. In the United States, various actors – including state-sponsored groups, non-state actors, and ideologically driven individuals – have exploited digital platforms to spread misinformation, sow discord, and influence public opinion. This thesis examines the mechanisms, actors, impacts, and countermeasures associated with information terrorism in the United States, providing a framework for policymakers, technologists, and security experts to address this evolving threat [9, p. 34-40].

Information terrorism typically employs disinformation, misinformation, and «fake news» to influence public perception and behaviors, often with the aim of creating divisions within society. For instance, during the 2016 U.S. presidential election, Russian operatives conducted large-scale disinformation campaigns on social media platforms, including Facebook, Twitter, and Instagram [1, p. 717-726]. These campaigns sought to polarize American citizens on contentious social issues, such as race, gun control, and immigration, exacerbating existing societal divides and fostering mistrust in democratic processes. Similarly, extremist groups have utilized platforms like YouTube, Reddit, and Telegram to spread conspiracy theories and radical ideologies, as seen in the QAnon movement, which spread baseless theories that undermined trust in government institutions and law enforcement. The role of cybersecurity in countering information terrorism cannot be understated, as information terrorists frequently use hacking and data leaks to legitimize false narratives. Enhancing cybersecurity defenses within both government and private

sector organizations is thus crucial. Measures such as improved encryption, rigorous access control policies, and regular vulnerability assessments can mitigate risks. Additionally, increasing investments in cybersecurity talent development is essential, as the demand for skilled professionals in this field far exceeds the supply [7, p. 850-868].

The structure of information terrorism is multifaceted, involving various actors who employ sophisticated techniques to influence and mislead audiences. State-sponsored actors, particularly those affiliated with foreign governments, engage in «information warfare» as a form of non-traditional aggression against other countries. Russia, for example, has used its Internet Research Agency (IRA) to orchestrate disinformation campaigns targeting the United States, utilizing social media «bots» and trolls to amplify divisive content. Iran and China have also been implicated in similar operations, employing cyber propaganda as a means of influencing public opinion and international relations. Non-state actors, including terrorist groups like ISIS, have adopted information terrorism tactics as part of their recruitment strategies, using graphic videos, encrypted communication apps, and social media to promote extremist narratives [5, p. 169-185].

The impact of information terrorism on American society is profound and far-reaching. First, it erodes public trust in credible sources of information, particularly in journalism and government communications. When false information circulates widely, it becomes difficult for the public to discern truth from falsehood, which undermines informed decision-making and democratic processes. For example, during the COVID-19 pandemic, misinformation campaigns spread conspiracy theories about the origins and effects of the virus, casting doubt on the scientific community and hindering public health efforts. Additionally, disinformation has exacerbated divisions within American society, fueling polarized narratives that divide communities along ideological lines. Research shows that the more polarized a society becomes, the easier it is for external actors to manipulate public opinion, as people are more likely to consume and believe information that aligns with their pre-existing beliefs [2, p. 89-109].

Efforts to counter information terrorism in the United States encompass a range of strategies, from technological interventions to legislative actions. Social media platforms, recognizing their role in the dissemination of false information, have implemented various measures to curb the spread of disinformation. Facebook, for instance, introduced fact-checking partnerships and algorithms that reduce the visibility of false content. Twitter has applied warning labels to tweets that contain potentially misleading information, particularly around elections and public health. However, these platforms face challenges in balancing freedom of speech with the need to prevent harm, and critics argue that these measures are insufficient, as

misinformation often spreads faster than it can be identified and removed [6, p. 1417-1435].

The U.S. government has also undertaken initiatives to counter information terrorism. The Department of Homeland Security (DHS) established the Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA) to safeguard the nation's critical infrastructure, including the information environment. CISA's efforts involve working with private sector partners to identify and mitigate disinformation threats, particularly in the context of election security. Furthermore, in 2018, Congress passed the Cybersecurity and Infrastructure Security Act, which expanded federal powers to combat cyber threats, including those related to information terrorism. However, there is an ongoing debate about the appropriate role of government in regulating online content, with concerns over potential infringements on civil liberties [8].

Education and media literacy programs have emerged as vital tools for building societal resilience against information terrorism. By equipping citizens with critical thinking skills and the ability to evaluate sources, these programs aim to reduce the influence of disinformation. For example, the «MediaWise» initiative by the Poynter Institute trains young people to identify misinformation and has reached millions of Americans through online courses and workshops. Similarly, some states have introduced media literacy curricula in schools, teaching students how to verify information and identify credible sources. Such efforts are particularly important in the digital age, where individuals are inundated with vast amounts of information and are often unaware of the tactics used by information terrorists to manipulate audiences [3, p. 206-217].

Looking to the future, countering information terrorism in the United States will require a collaborative, multidisciplinary approach that involves government agencies, technology companies, academia, and civil society. Advances in artificial intelligence (AI) hold promise for identifying and mitigating disinformation, with algorithms capable of detecting manipulated media and suspicious patterns of content dissemination. However, there are ethical and technical challenges associated with AI deployment, as it must be carefully designed to avoid bias and respect privacy. Additionally, strengthening international cooperation on information security will be essential, as information terrorism often transcends national borders. Organizations such as the Global Internet Forum to Counter Terrorism (GIFCT) have made strides in fostering cross-border collaboration, bringing together industry and government leaders to share best practices in combating online extremism and disinformation [4, p. 5-10].

In conclusion, information terrorism poses a significant threat to the stability, security, and democratic integrity of the United States. While the country has taken strides to counter this threat through technological, governmental, and educational

initiatives, the complexity and scale of the problem demand continued innovation and cooperation. The rise of digital platforms has provided new avenues for malicious actors to manipulate information and influence public opinion, necessitating a comprehensive and adaptive response. By fostering media literacy, advancing technological defenses, and developing robust regulatory frameworks, the United States can strengthen its resilience against information terrorism and safeguard the foundations of democratic society.

References:

1. Bakker R., Hill D. W. Jr, Moore W. H. «How Much Terror? Dissidents, Governments, Institutions, and the Cross-national Study of Terror Attacks». *Journal of Peace Research*. 2016. 53 (5). P. 711–726.
2. Mahmood R., Jetter M. Communications Technology and Terrorism. *Journal of Conflict Resolution*. 2019. Vol. 64. Iss.1. P. 89-109.
3. Nechyporuk M., Pavlikov V., Filipenko N. Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2020*. 2021. Vol. 188. P. 206–217.
4. Pillar P.R. Counterterrorism. London: Routledge, 2023. 16 p.
5. Pitaksantayothin J. Cyber terrorism laws in the United States, the United Kingdom and Thailand: a comparative study. *Chulalongkorn Law Journal*. 2014. №32(2). P. 169–185.
6. Scrivens R., Gill P., Conway M. The role of the internet in facilitating violent extremism and terrorism: suggestions for progressing research. *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*. Palgrave: Macmillan, Cham, 2020. P. 1417–1435.
7. Shandler R., Gross M.L., Backhaus S. Cyber Terrorism and Public Support for Retaliation – A Multi-Country Survey Experiment. *British Journal of Political Science*. 2022. Vol. 52. Iss. 2. P. 850–868.
8. Stigal D., Miller C. The 2018 U.S. National Strategy for Counterterrorism: A Synoptic Overview. *Journals and Periodicals*. 2020. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/natislaw10&div=3&id=&page=> (Last accessed: 25.10.2024)
9. Taplin R. Cyber Risk, Intellectual Property Theft and Cyberwarfare: Asia, Europe and the USA. London: Routledge, 2020.

***

CURRENT STATE AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL IMAGE OF THE USA

Chernyshova Larysa Oleksiivna

Associate Professor of the Department of International Relations,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
PhD in Economics, Associate Professor
lchernyshova@karazin.ua

Ivanova Anastasiia Volodymyrivna

2nd year student of the group UMIB-61
The Karazin Institute of International Relations and Tourism Business
International Relations and Travel Business”
Kharkiv National
V. N. Karazin Kharkiv National University,
nastghgh@gmail.com

The international image of a state is a comprehensive view of the country that is formed on the basis of its foreign policy, level of economic development, cultural achievements and social stability. This image is an important component of international relations, as it affects the perception of the state by other countries and the international community. A positive image helps to attract investment, strengthen diplomatic ties, develop economic contacts, and increase tourist attractiveness, while a negative image, on the contrary, can lead to isolation, conflict, and a decrease in trust.

The state image is used as an instrument of soft power when it is formed and broadcast. This approach emphasizes the importance of economic, political, security, cultural, social, and diplomatic instruments that contribute to the formation of a favorable image of the nation. The use of cultural diplomacy, media strategy, participation in international organizations, sporting events, humanitarian aid, environmental and economic projects are some of the main tools that governments use to improve their image. The methods a country chooses to use to promote its image is crucial because they are the main factors that determine how a country will be perceived by the international world.

In shaping its image, the United States began to demonstrate itself as a country of freedom and democracy in the eighteenth century, around the time of the Revolutionary War and the inauguration of the Constitution. This era shaped the fundamental principles that are still crucial to the American image today. The Civil War and the abolition of slavery cemented the United States' reputation as a champion of human rights, proving that it was ready for radical reforms in the name of equality. The Second World War defined the role of the United States as a global fighter for freedom, and the postwar generosity of the Marshall Plan only strengthened its image as a humanitarian and economic superpower. The War for Independence, the adoption

of the Constitution, participation in world wars and the Cold War all contributed to the country's reputation as a champion of freedom and democracy [4].

In addition, the United States actively uses cultural diplomacy as part of its soft power to popularize its values in the world. Hollywood, music, art, scientific and technological achievements - all these areas contribute to the spread of American ideals. Films and music tell the story of American freedom, equality, and individualism, creating a positive image of the United States among global audiences. Scientific progress also plays an important role, from space achievements to the latest technologies. The United States is a world leader in innovation, which strengthens its image as a high-tech power [2].

As a recognized leading player on the world stage, the United States of America has a complex international image that has been shaped by its significant economic potential, cultural influence, and key role in the global legal system. However, modern life poses new challenges that affect the perception of the United States on the world stage. Many issues, ranging from political polarization to environmental problems, require a thorough reassessment and adaptation of the country's image promotion strategy. Let us consider the main challenges facing the international image of the United States, as well as potential ways of its further evolution [1].

In recent years, there has been a marked increase in political polarization within the United States, as well as social contradictions and protests, especially regarding issues of racial and economic inequality. Internal contradictions reveal vulnerabilities in the American democratic system, drawing close attention from the international community and affecting the perception of the United States as a bastion of stability. The phenomenon of political polarization complicates the formation of a coherent foreign policy, potentially undermining the country's position in the international arena [5].

The military operations conducted by the United States in Iraq, Afghanistan, and other countries have contributed to a complex perception of America in many regions, especially in the Middle East. Military interventions often give the impression of a desire for hegemony rather than a genuine commitment to preserving democratic values, leading to a decline in confidence in the United States as a guarantor of peace and stability. This poses a serious challenge to American diplomats in developing innovative strategies aimed at strengthening the perception of the nation as a guardian of the world order.

The phenomenon of climate change is a critical challenge for modern society, and the position taken by the United States on this issue has a profound impact on its global reputation. Given the economic and technological capabilities of the United States, inconsistent environmental policy is criticized and undermines the country's reputation as a reliable partner committed to sustainable development. The United

States' involvement in green energy and climate change initiatives has the potential to strengthen the country's position in the international arena, but it requires a stable and consistent policy framework.

In the current environment, the United States also faces an escalation of cyber threats and information attacks aimed at undermining the integrity of its institutions and media. Cyberattacks and disinformation initiatives undermine the effectiveness of American digital diplomacy and can negatively impact the country's reputation, thereby affecting the credibility of its information assets.

Potential ways to develop the image of the United States include the following

- a proactive approach to addressing climate change and promoting green energy initiatives can significantly improve the perception of the United States on the world stage;
- the practice of cultural diplomacy, which includes the dissemination of American culture through art, film, music, and literature, continues to serve as a powerful tool for shaping a favorable image of the United States;
- exchange programs, such as the Fulbright Program, improve the image of the United States among young people, a demographic group that is one of the most active and influential audiences in the world;
- modern digital platforms provide the United States with opportunities for direct communication with the global community. The development of digital diplomacy allows the United States to participate in global events, spread its ideologies and principles, and cultivate a modern and transparent representation of the nation;
- commitment to global security through active participation in peacekeeping operations and humanitarian assistance. Such initiatives will strengthen the image of the United States as a committed ally in strengthening global stability and ready to assist regions in difficulty;
- achievements in science and technology contribute to the formation of a favorable image of the United States as a center of innovation, where new ideas and achievements are born. And leadership in artificial intelligence, combined with significant achievements in space exploration and medical science, strengthens the reputation of the United States as a technologically advanced and forward-thinking nation [3].

Thus, the perception of the United States in the world is multifaceted and is shaped by various factors, from domestic stability to the effectiveness of foreign policy and participation in addressing global threats. Modern challenges, such as polarization, environmental threats, and information attacks, affect America's reputation, but at the same time open up ways to revive the nation's identity as an environmentally conscious, innovative, and reliable global leader.

References:

1. Anholt S. National economic image and soft economic power evaluation. ResearchGate. 2016 URL: https://www.researchgate.net/publication/304270066_National_economic_image_and_soft_economic_power_evaluation (Last accessed: 04.11.2024).
2. BitGlint. Examples of Soft Power in International Relations. URL: https://www.bitglint.com/examples-of-soft-power-in-international-relations/#google_vignette (Last accessed: 07.11.2024).
3. Clark J. Biden: U.S. continues to lead global partnership, stands firm with NATO allies. Defense.gov. 2024, July 11. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3836362/biden-us-continues-to-lead-global-partnership-stands-firm-with-nato-allies/> (Last accessed: 07.11.2024).
4. National Archives. (n.d.). The Declaration of Independence: A Transcription. National Archives. URL: <https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript> (Last accessed: 03.11.2024).
5. Pew Research Center. As Partisan Hostility Grows, Signs of Frustration With the Two-Party System. Pew Research Center. 2022, August 9. URL: <https://www.pewresearch.org/politics/2022/08/09/as-partisan-hostility-grows-signs-of-frustration-with-the-two-party-system/> (Last accessed: 07.11.2024).

***

EXTERNAL POLICY OF THE EU IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL SECURITY

Kononenko Valerii

Doctor of Law Sciences,
Professor of the Department of International Law and the
rights of the European Union, State Tax University.
Associate Professor, Department of International Economic
Relations and Tourist Business, V. N. Karazin Kharkiv
National University
v.kononenko@karazin.ua

Iskovich Vsevolod Yuriyovych

2nd-year student of the MPB-22-1 group
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
pozityv228@gmail.com

Ukraine's declared course towards European integration entails not only political and economic alignment with the European Union (EU) countries but also requires a profound reform of national environmental legislation. This involves the adaptation of existing legal frameworks to meet the EU standards and directives, as well as the

implementation of modern methods for ensuring environmental safety. Key components of this process include the harmonization of environmental protection norms with European principles of sustainable development and the integration of ecological requirements into all sectors of society, including the economy, industry, and agriculture. Additionally, this process foresees the wide application of innovative technologies to prevent pollution, efficient management of natural resources, and active participation in international environmental initiatives [1, c. 210].

Europe is one of the regions in the world with a high concentration of industrial enterprises, developed agriculture, an extensive transportation infrastructure, high population density, and a significant level of urbanization. These factors have a powerful impact on the environmental condition of each country on the continent. Since economic activity in any European country directly affects the state of the environment in neighboring states, national environmental problems quickly escalate into pan-European issues. In this context, the issue of environmental cooperation between countries becomes particularly important.

Europe functions as a single natural and economic complex, where various natural zones, geographical belts, and natural-economic territories are united by a common system of ecological connections. Shared responsibility for the protection and preservation of the environment dictates the necessity for coordinating efforts among the countries of the region to address environmental challenges. The effectiveness of such cooperation directly influences the preservation of the continent's natural environment. This involves the implementation of a unified environmental policy that takes into account the common natural conditions and issues of European countries. The absence of proper coordination and agreed actions can lead to intensified negative environmental consequences and complicate the resolution of pan-European problems [1, c. 212].

Environmental protection is one of the most developed and integrated policies within the European Union. Starting with the early steps towards the creation of a single internal market, the EU gradually expanded its activities in environmental policy. This policy was first reflected in 1967 when the Directive on the Harmonized Classification and Labelling of Dangerous Substances was adopted. This directive became one of the first initiatives aimed at ensuring high environmental protection standards.

An important milestone in the development of environmental policy came in 1987 when a separate section dedicated to environmental protection was included in the Treaty Establishing the European Union. This solidified environmental objectives as one of the key components of the Union's integration policy. The core principles are ensuring sustainable development, preventing environmental threats, and applying the principles of "polluter pays" and "precaution".

Today, a significant part of the national environmental policies of EU member states is shaped by supranational directives and regulations adopted at the EU level. European environmental legislation covers a wide range of topics, including climate change, biodiversity protection, waste management, and water resource protection. As a result, the EU has succeeded in creating a strong supranational framework that allows for the coordination of the actions of various member states to achieve common environmental goals and address global environmental challenges [2, c. 13].

The EU faces complex environmental challenges, ranging from climate change and biodiversity loss to resource depletion and pollution. To tackle these issues, European environmental policy adheres to the principles of precaution, prevention, pollution rectification, and the implementation of the "polluter pays" principle. In 2019, the European Commission launched the European Green Deal, placing environmental challenges at the forefront of EU policymaking [3].

The policy of development lies at the heart of the European Union's foreign policy. It is aimed at reducing and ultimately eradicating poverty and is central to the EU's response to the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development. Its goals include promoting sustainable growth, protecting human rights and democracy, achieving gender equality, fostering peace and inclusive societies, and addressing environmental and climate challenges. The EU works on a global scale and is the world's largest donor of development aid.

The European Union supports developing countries by promoting sustainable development and stability. The long-term goal is to eradicate poverty, a central objective of the EU's foreign policy since the establishment of the European Development Fund (EDF) under the Treaty of Rome in 1957. The EDF was created to support special relationships with former colonies. Since January 1, 2021, EU development aid is provided through the broad Neighborhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI-Global Europe). This instrument has consolidated several previous EU external financing mechanisms. The European Union and its member states together are the world's leading donor of aid, providing €70.2 billion in official development assistance in 2021. Development cooperation is a shared competence of the EU: it can conduct joint development policy, provided it does not hinder member states from exercising their own competence in this matter [4].

For example, the Federal Foreign Office of Germany, together with Adelfi (a leading independent think tank and consultancy specializing in climate, environmental, and development policy) and other partners, has been implementing the "Climate Diplomacy" initiative, along with a series of activities aimed at supporting climate change actions. On September 9, 2014, diplomats from three countries organized the German-British-French Climate Diplomacy Day. Later, the EU foreign ministers agreed to transform it into the European Climate Diplomacy Day. Over time, EU

delegations and member states' embassies began organizing Climate Diplomacy Weeks abroad, focused on raising awareness of climate change and the need for action in this area [5]. The 2018 EU report on climate diplomacy recognizes climate change as a complex threat increasingly shaping European foreign policy and calls for greater parliamentary involvement. Strengthening the participation of parliamentarians indeed aligns with the interests of climate diplomacy. [6].

In order to formulate an appropriate policy and well-founded long-term strategies, as well as to conduct outreach efforts on this issue, it is essential to have a deep understanding of climate diplomacy and the specifics of climate impacts and policies in each region [5].

Conclusions: 1. The European Union plays a key role in shaping global environmental policy, using its institutions to implement high standards of environmental protection. This policy is integrated into all aspects of the EU's external relations, including cooperation with neighboring and partner countries, fostering international cooperation in the field of sustainable development and environmental protection.

2. The process of adapting Ukraine's legislation to EU standards involves reforming the legal framework in the field of environmental protection and integrating environmental standards into all sectors of Ukraine's economy, which is an integral part of its European integration.

3. Major environmental challenges for the EU, such as climate change, pollution, and biodiversity loss, drive the development of innovative policies and solutions. The European Green Deal stands at the forefront of these initiatives, aimed at addressing environmental issues by transitioning to a sustainable economy.

4. The EU supports sustainable development within the framework of global cooperation through international initiatives and financial assistance to developing countries. This aid is part of the EU's overall strategy to ensure environmental security and promote environmentally sustainable development worldwide.

References:

1. Загорський В. С. Екологічна політика ЄС і проблеми формування системи екологічного управління в Україні. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 3. С. 210-221.

2. Екологічна політика та технічне регулювання Європейського Союзу [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / І.Л. Якименко, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов. К.: НУХТ, 2022. 157 с.

3. Kurrer C., Petit A. Environment policy: general principles and basic framework. Fact Sheets on the European Union European Parliament. 2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/71/environment-policy-general-principles-and-basic-framework> (accessed on 14.10.2024).

4. Hergaden M.F. A general survey of development policy. Fact Sheets on the European Union European Parliament. 2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/163/a-general-survey-of-development-policy> (accessed on 14.10.2024).

5. About Climate Diplomacy. Climate Diplomacy. URL: <https://www.climate-diplomacy.org/about-climate-diplomacy> (accessed on 14.10.2024).

6. Report on climate diplomacy (2017/2272(INI)) Committee on Foreign Affairs Committee on the Environment, Public Health and Food Safety/ Rapporteurs: Arne Lietz, Jo Leinen. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0221_EN.pdf (accessed on 14.10.2024).

***

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON FOREIGN RELATIONS BETWEEN THE UNITED STATES AND CHINA

Kryvoruchko Olena Vitaliivna,

student of the 2nd year of the UV-61 group of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
krivoruchko1708@gmail.com

Peresyphina Iryna Valentynivna,

Associate Professor of the Department of International Relations
of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphina@karazin.ua

The impact of globalization on foreign relations between the United States and China has been profound, complex, and multifaceted, affecting economic, political, and cultural dimensions. As the world becomes increasingly interconnected, the interactions between these two global powers illustrate both the benefits and tensions that accompany globalization. This thesis examines the economic interdependence forged through globalization, the competition for global influence, the impact on national security concerns, and the shifting cultural perceptions between the two nations, illustrating how globalization has both fostered cooperation and deepened rivalries [5].

One of the most significant aspects of globalization's influence on U.S.-China relations is economic interdependence. Beginning in the late 20th century, the rise of global supply chains allowed American companies to outsource manufacturing to China, capitalizing on lower labor costs and efficient production processes. This led to rapid economic growth in China, transforming it into the «world's factory» and

driving unprecedented prosperity. For example, American technology firms like Apple rely heavily on Chinese manufacturing facilities, and companies such as Walmart source numerous products from China to keep costs down for U.S. consumers [6, p. 33-35]. This interdependence means that both countries have a vested interest in maintaining stable economic relations. However, it has also led to concerns within the United States about trade imbalances, as the U.S. has consistently run a trade deficit with China, which some argue has impacted domestic manufacturing jobs. Furthermore, China's economic rise has prompted calls in the U.S. for greater protectionism and a «decoupling» from Chinese supply chains to reduce reliance on Chinese goods [7].

Political relations between the United States and China are another domain where globalization has had a major impact. Globalization has amplified the significance of multilateral institutions and global governance, where both nations often find themselves in opposition on issues ranging from human rights to environmental policies. For example, China's participation in international organizations, such as the United Nations and the World Trade Organization, has allowed it to assert its global influence and challenge Western hegemony. While the U.S. has traditionally dominated these institutions, China has increasingly used its economic power to gain influence, exemplified by initiatives such as the Belt and Road Initiative (BRI) [8]. The BRI, a global infrastructure development project, has allowed China to forge partnerships across Asia, Africa, and Latin America, thereby expanding its geopolitical influence and challenging U.S.-led alliances. The United States has responded with its own Indo-Pacific strategies to counter China's expanding influence, such as forming partnerships with Japan, India, and Australia through the Quad. Thus, globalization has intensified the strategic rivalry between the U.S. and China, as both countries seek to shape the global order in line with their respective values and interests [4, p. 48-60].

National security concerns have also become more pronounced under the influence of globalization, especially with the advent of digital globalization and advancements in technology. Both nations have invested significantly in cyber capabilities, and accusations of cyber-espionage have become frequent points of contention. The case of Huawei, a Chinese telecommunications company, exemplifies the clash between economic globalization and national security. The U.S. has accused Huawei of espionage on behalf of the Chinese government and has restricted its access to American technology, pressuring allies to do the same. This incident illustrates the complexity of globalization, as the U.S. faces the challenge of maintaining technological leadership and protecting national security while participating in a global economy that includes Chinese tech firms. China, in response, has increased its investment in domestic technologies, aiming to reduce its dependence on U.S.

technology and achieve self-sufficiency, a move that further escalates technological competition and points to a potential bifurcation of global technological standards [3].

Globalization has impacted cultural relations between the United States and China. As the two countries interact more closely, they are exposed to each other's values, ideologies, and media. American culture, through Hollywood, social media, and brands, has had a significant impact on Chinese society, especially among younger generations who consume Western content. At the same time, China has sought to promote its own cultural influence globally, including efforts to control narratives about Chinese policies and initiatives. For instance, China has invested heavily in soft power initiatives like the Confucius Institutes, which promote Chinese language and culture worldwide. However, these cultural exchanges have not always led to mutual understanding. Growing nationalist sentiments in both countries, fueled partly by globalization's rapid pace, have led to stereotypes and mistrust, with some Americans perceiving China as a threat to their way of life and some Chinese viewing the U.S. as an impediment to China's rightful place on the global stage [2].

In summary, globalization has left an indelible mark on the foreign relations between the United States and China, embedding their interactions within a global network of economic, political, technological, and cultural exchanges. These interconnected relationships have resulted in both unprecedented cooperation and significant challenges. While globalization has facilitated economic growth and interdependence, it has also intensified competition and mistrust, particularly in areas like technology and national security. The trajectory of U.S.-China relations will likely continue to oscillate between collaboration and rivalry, influenced by global challenges such as climate change, public health, and technological advancement. As both countries seek to assert their influence, the world watches closely, understanding that the future of globalization itself may hinge on how effectively the United States and China can manage their complex relationship. Balancing cooperation with competition will be essential not only for the stability of U.S.-China relations but also for the health and resilience of the interconnected global system they inhabit [1].

In conclusion, globalization has deeply influenced foreign relations between the United States and China by fostering economic interdependence, intensifying political and strategic rivalries, raising national security concerns, and shaping cultural perceptions. While globalization has led to cooperation in some areas, such as trade and international institutions, it has also created conflicts as both nations seek to assert their influence in a rapidly changing global landscape. The future of U.S.-China relations will likely depend on how both countries navigate the challenges and opportunities presented by globalization, balancing competition with the need for cooperation on issues such as climate change, global health, and cybersecurity. The case of U.S.-China relations thus serves as a powerful example of globalization's dual

role as both a bridge and a barrier between the world's most influential nations.

References:

1. Blinken A. J. The Administration's Approach to the People's Republic of China. 2022. URL: <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/> (Last accessed: 25.10.2024).
2. Chivvis C. S. U.S.-China Relations for the 2030s: Toward a Realistic Scenario for Coexistence. 2024. URL: <https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/Chivvis-US%20China%202030-final%201.pdf> (Last accessed: 25.10.2024).
3. Medeiros E.S. The New Domestic Politics of U.S.-China Relations. *Center for China Analysis, Asia. Society Policy Institute*. December 2023. URL: <https://asiasociety.org/sites/default/files/2023-12/ASPI%20CCA%20The%20New%20Domestic%20Politics%20of%20U.S.-China%20Relations.pdf>. (Last accessed: 25.10.2024).
4. Mershamer J. The Inevitable Rivalry: America, China, and the Tragedy of Great-Power Politics. *Foreign Affairs*. 2021. №48. P. 48-60.
5. O'Rourke R. China Naval Modernization: Implications for U.S. Navy Capabilities – Background and Issues for Congress. *Congressional Research Service*. January 30, 2024. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/RL33153.pdf> (Last accessed: 25.10.2024).
6. Scott J.M., Rosati J.A. The Politics of United States Foreign Policy. Princeton: CQ Press, 2020. 544 p.
7. Talmadge C. The U.S.-China Relationship: Why Competition is Likely to Intensify. *Brookings Institution*. September, 2019. URL: <https://www.brookings.edu/articles/china-and-nuclear-weapons/> (Last accessed: 25.10.2024).
8. U.S.-China Relations 1949-2024. *Council on foreign relations*. 2024. URL: <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations> (Last accessed: 25.10.2024).

***

UKRAINIAN CIVIL SOCIETY'S EFFORTS TO COUNTERACT RUSSIAN PROPAGANDA NARRATIVES ON SOCIAL MEDIA

Kseniia Malyshenko,

6th year student, UMIB-61 group of the Education and Research Institute «Karazin Institute of International Relations and Travel Business»
V. N. Karazin Kharkiv National University,
senyamalyshenko@gmail.com

Since 2014, civil society in Ukraine has played a crucial role in countering Russian disinformation and propaganda. While state institutions were only beginning to grasp the scale of the problem and were working to establish a regulatory framework,

civil society organizations, thanks to their flexibility, were able to respond quickly to new challenges. Ukrainian civil society organizations (CSOs), media watchdogs, fact-checking platforms have mobilized their resources to counteract Russian narratives. For instance, immediately after the annexation of Crimea in 2014, the volunteer fact-checking initiative StopFake emerged, aimed at debunking Russian fakes. This initiative later grew into a formal civil society organization that has been working systematically in this area for 10 years already. In 2016, the organization Detector Media released one of the first reports analyzing propaganda narratives and offering recommendations for stakeholders. Over the course of more than 10 years of Russian aggression, numerous fact-checking initiatives have emerged in Ukraine, making disinformation counteraction one of the top priorities for Ukrainian CSOs [2].

The aim of this theses is to analyze the role of Ukrainian civil society in combating Russian propaganda narratives on social media, focusing on the tools and strategies that strengthen information resilience.

According to studies by organizations like the Debunk Disinformation Center, the Kremlin invested \$1.9 billion in Russian propaganda in 2023 and spending on state-sponsored media has tripled since 2021. With these resources, Russian state-controlled media and social media channels target both Russian and Ukrainian audiences, as well as international communities, with narratives designed to influence perceptions and cause disturbance [1].

The work of civil society organizations has significantly strengthened Ukrainian society's resilience to disinformation following Russia's full-scale invasion on February 24, 2022. But they had to adapt to new conditions, facing challenges such as cyberattacks, large-scale information campaigns, and the emergence of new propaganda channels. Nevertheless, they continued their work, focusing on monitoring Russian disinformation, fact-checking, creating media content, conducting trainings to promote media literacy, developing online courses, and holding public online and offline events [2].

Some of the leading organizations involved in debunking and raising awareness about Russian propaganda include StopFake, Vox Ukraine, Detector Media and the Center for Democracy and Rule of Law. These initiatives collaborate closely with journalists, experts, policymakers to combat disinformation through a variety of methods. These organizations publish accessible, easy-to-read analyses that expose fake news and provide context to clarify why these narratives are inaccurate. StopFake and VoxCheck are primarily devoted to debunking. There are other media projects, for instance, NotaEnota – a Facebook project that works on debunking and education. DisinfoChronicle – a project of Detector Media, where the team collects and documents real-time chronicles of the Kremlin disinformation about the Russian invasion of Ukraine [4].

Ukrainian CSOs have also built partnerships with government organizations to extend their impact. For example, through initiatives like the Comprehensive Information and Awareness Campaign Against Disinformation, which ran from June 2023 to August 2024, civil society groups partnered with allies to push back against disinformation narratives on a national scale. The campaign was led by the nonprofit organization Smart Angel, with support from expert disinformation countering organizations, including the Ukrainian Institute of Media and Communication, Vox Ukraine, StopFake, Detector Media, the Center for Democracy and Rule of Law and others [1].

The coordinated efforts of Ukrainian civil society have generated substantial results in countering Russian disinformation on social media. Over 13 months, the Comprehensive Information and Awareness Campaign Against Disinformation recorded a digital reach of 224 million on various digital resources. The campaign also reached 42 million unique TV viewers, illustrating the high level of public engagement with content designed to counter propaganda [3].

A completely new direction in the work of the Ukrainian civic sector is the documentation of war crimes. Not only human rights organizations, such as ZMINA, but also media organizations, primarily those engaged in journalistic investigations or media research, such as «Slidstvo.Info» and «Laboratory of Public Interest Journalism», have been actively involved in this work. Based on the collected data and analysis, these organizations create media products about Russian crimes for Ukrainian and foreign audiences [2].

Ukrainian state institutions, such as the Center for Countering Disinformation under the National Security and Defense Council of Ukraine, have coordinated with civil society to implement a unified strategy to combat disinformation. Together, they use digital platforms and traditional media channels to disseminate accurate information on key topics such as national security, historical context, and civic awareness. By supporting and activating the work of civil society, the Ukrainian government is strengthening the media's resilience against external influence [4].

While Ukrainian civil society has made significant progress, challenges remain. Russian propaganda continues to evolve, utilizing new technologies, including artificial intelligence, to spread more sophisticated narratives. The high cost of maintaining these counter-disinformation efforts also poses obstacles. In addition, disinformation remains widespread, and while awareness of it has increased, there are still segments of the population that are vulnerable to Russian influence. Going forward, Ukrainian civil society must continue to innovate, strengthen partnerships with international allies and expand media literacy to stay ahead of the evolution of propaganda tactics [2].

Ukrainian civil society has become a powerful force in counteracting Russian

propaganda on social media, using a combination of fact-checking, media literacy, and collaboration with the government. Their ongoing efforts are essential in safeguarding Ukraine's information landscape. Through continued cooperation, Ukrainian civil society will remain at the forefront of the fight against Russian disinformation, contributing not only to national security but also to a global movement for accountable media.

References:

1. Російська пропаганда та медіаграмотність: як Україна протистоїть дезінформації. *Детектор Медіа*. URL: <https://go.detector.media/rosijska-propaganda-ta-mediagramotnist-yak-ukrayina-protistoyit-dezinformatsiyi/> (дата звернення: 05.11.2024)
2. Effectiveness of Russian disinformation counteraction in Ukraine in a full-scale war. *Ukrainian Media and Communication Institute*. URL: https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/UMCI_-Effectiveness-of-Russian-Disinformation-Counteraction_EN.pdf (Last accessed: 03.11.2024)
3. Media literacy as a key to combating russian propaganda: challenges and solutions for Ukraine. *SPRAVDI*. URL: <https://spravdi.gov.ua/en/media-literacy-as-a-key-to-combating-russian-propaganda-challenges-and-solutions-for-ukraine/> (Last accessed: 06.11.2024)
4. Resilience to disinformation: Lublin Triangle Perspective. *Ministry of Foreign Affairs of Ukraine*. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/the-lublin-triangle-joint-report-on-counteracting-disinformation.pdf> (Last accessed: 07.11.2024)

Scientific supervisor: Olena Chernenko, Associate Professor at the Department of International Relations, V. N. Karazin Kharkiv National University, Candidate of Juridical Sciences.

***

THE ROLE OF PUBLIC DIPLOMACY IN SHAPING THE IMAGE OF THE GREAT BRITAIN IN THE USA

Movchan Yelyzaveta Vitaliivna,

student of the 2nd year of the UV-61 group of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
xa12876310@student.karazin.ua

Peresyphkina Iryna Valentynivna

Associate Professor of the Department of International Relations of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphkina@karazin.ua

Public diplomacy has long been an essential tool in the realm of international relations, with nations using cultural exchanges, media influence, and educational programs to build positive images abroad. In the context of Great Britain's efforts in the United States, public diplomacy has been instrumental in shaping perceptions, maintaining a «special relationship», and fostering an image that aligns with British foreign policy objectives. This relationship is particularly noteworthy due to the deep historical, political, and cultural ties between the two nations, which have been carefully curated and maintained through strategic public diplomacy [7].

One of the most prominent examples of British public diplomacy in the U.S. is the British Council, an organization dedicated to promoting British culture and educational opportunities worldwide. The British Council plays a significant role in shaping an image of the UK as a hub of culture, innovation, and intellectual excellence. Through programs in art, education, science, and English language teaching, the British Council reaches a diverse American audience, promoting a positive and modern image of Great Britain. For instance, by organizing cultural events and art exhibitions, the British Council has helped position the UK as a nation rich in heritage yet forward-thinking, which appeals to American audiences interested in arts and global cultural contributions [9, P. 612-625].

Another facet of British public diplomacy is the exchange programs and scholarships provided to U.S. students, such as the Marshall Scholarship. Named after General George Marshall, this scholarship brings outstanding American students to study in the UK, fostering people-to-people connections that shape perceptions on an individual level. Since its establishment in 1953, the Marshall Scholarship has created a network of alumni who return to the United States with a deep appreciation for British culture, society, and values. This scholarship not only strengthens academic

ties between the two countries but also subtly influences American views of the UK, helping to cultivate an image of Britain as a leading global educational centre and a friendly ally [6, P. 305-312].

The media has also been a powerful channel for British public diplomacy, especially with the global presence of the British Broadcasting Corporation (BBC). Through the BBC World Service and BBC America, the British government has subtly projected its perspective on global issues, presenting itself as a reliable source of information and commentary. For example, BBC America has gained popularity with a variety of British television series, from «Doctor Who» to «Sherlock», which not only entertain but also introduce American audiences to British culture and societal values. This cultural familiarity reinforces the idea of Great Britain as culturally sophisticated, respectful of intellectual traditions, and modern, all of which serve to strengthen Britain's diplomatic stance in the U.S. and bolster its «soft power». Furthermore, the British film and entertainment industry, while not traditionally seen as direct public diplomacy, plays an increasingly influential role in shaping the U.S. perception of Britain. The global popularity of British television shows, films, and literary works has embedded British culture deeply into American society. Productions like Harry Potter, The Crown, and Downton Abbey offer narratives that blend British history, society, and modern life, reaching millions of Americans and promoting a nuanced view of the UK. Through these forms of «cultural diplomacy», Great Britain has maintained an appealing cultural mystique while also projecting progressive societal values [4, P. 89-98].

Additionally, diplomatic efforts around shared events, such as state visits and high-profile meetings between British and American leaders, have been carefully orchestrated to emphasize the «special relationship» between the two nations. British ambassadors to the U.S. often play visible, public-facing roles, engaging with the American public and press to emphasize shared interests, values, and perspectives. For example, Sir Kim Darroch, a former British ambassador to the United States, was known for his active engagement with U.S. media and frequent public appearances, which helped present the UK as an open, engaged, and collaborative partner in global affairs. His diplomatic approach underscores the importance of personal relationships and open communication in fostering mutual respect and understanding between the two nations. In recent years, British public diplomacy has increasingly emphasized shared global challenges, such as climate change, security, and public health, positioning Britain as a proactive leader and ally on these issues [8]. For example, the UK's leadership in climate change initiatives, particularly through its hosting of COP26, received considerable attention in the United States. British diplomats actively engaged with American audiences and policymakers to discuss climate action, underscoring Britain's commitment to environmental issues and portraying the

UK as a forward-thinking, responsible actor on the global stage. This approach has resonated with the growing environmentally conscious segment of the American population, particularly among younger generations, helping to sustain a positive perception of Britain that aligns with values increasingly prioritized by the U.S. public [5, P.56-60].

Moreover, the British government has leveraged cultural diplomacy through prominent events such as the Royal Family's visits to the United States, which generate extensive media coverage and capture the American public's imagination. These visits serve as powerful tools of public diplomacy, symbolizing a continuity of tradition and charm that appeals to the American fascination with the monarchy, while subtly promoting Britain's image as a stable, historic, yet progressive ally. Events like the marriage of Prince William and Catherine Middleton or the late Queen Elizabeth II's visit in 2007 received widespread media coverage in the U.S., reinforcing a positive, glamorous, and somewhat timeless image of the UK. The portrayal of the British monarchy in *The Crown*, for example, has introduced American viewers to both the tradition and challenges faced by British institutions, fostering a sense of empathy and intrigue that enhances Britain's soft power [2].

In the context of contemporary public diplomacy, digital platforms have become increasingly important for Britain's outreach in the United States. Social media accounts operated by British embassies and consulates in the U.S. are used to engage directly with the American public, providing updates on diplomatic activities, celebrating British holidays, and sharing British culture. These digital efforts not only provide a direct line of communication but also allow the British government to respond to global events in real time, shaping perceptions and managing Britain's image in the face of crises or shifts in public opinion. For example, during the COVID-19 pandemic, the British Embassy in Washington, D.C., utilized social media to share information on the UK's health measures, vaccine distribution efforts, and global cooperation, reinforcing an image of Britain as a responsible and proactive nation [3, P. 40-51].

An increasingly digital world has also opened new avenues for British public diplomacy in the U.S. British embassies and consulates have become active on platforms like Twitter, Instagram, and Facebook, using these channels to celebrate British culture, share policy positions, and engage directly with American audiences. Digital campaigns, such as those celebrating the Anglo-American friendship on special occasions or highlighting bilateral achievements, allow the UK to maintain visibility and relevance in American social media circles. Notably, these digital efforts are crafted to appeal to diverse demographics, recognizing the multicultural nature of American society and showcasing Britain as an inclusive and open nation [1, P. 365-381].

In conclusion, Great Britain's public diplomacy efforts in the United States have been multifaceted, combining cultural, educational, and media-driven strategies to shape a favourable image and deepen the «special relationship». Through organizations like the British Council, scholarship programs such as the Marshall Scholarship, media outlets like the BBC, and high-profile diplomatic and royal engagements, Britain has consistently presented itself as a culturally rich, historically significant, and politically reliable partner. Together, these efforts highlight the role of public diplomacy as an essential tool for Great Britain in maintaining its influence and image in the United States, reinforcing a narrative of partnership, respect, and mutual benefit. By fostering cultural, educational, and policy connections, Britain has maintained a lasting influence on the American perception of the UK, building a foundation for strong bilateral relations. As global challenges continue to evolve, public diplomacy remains vital for Britain in securing its role as a steadfast ally and admired nation in the eyes of the American public, ensuring the endurance of the «special relationship» for generations to come.

References:

1. Ang I., Isar Y. R., Mar P. Cultural Diplomacy: Beyond the National Interest? *International Journal of Cultural Policy*. 2015. №21. P. 365-381.
2. Keith-Azar K. The UK in USA: GREAT Britain's Public Diplomacy in the United States. *International Studies Public Forum (ISPF)*. URL: <https://www.socsci.uci.edu/newsevents/events/2013/2013-04-25-the-uk-in-usa-great-britain-s-public-diplomac.php> (Last accessed: 25.10.2024).
3. Kelechi W. Public Diplomacy and Nation Branding. *Journal of Public Relations*. 2024. Vol. 3, Iss. №.1. P. 40-51.
4. Msaddek H. The BBC and the making of British Public Diplomacy. *Open edition Journals*. 2022. №27. P. 89-98.
5. Pamment J. British Public Diplomacy and Soft Power: Diplomatic Influence and the Digital Revolution (Studies in Diplomacy and International Relations). New York: Palgrave Macmillan, 2016. 262 p.
6. Trofymenko M. British Council as an Instrument of Public Diplomacy of Great Britain. *Journal in Historical & Political Sciences*. 2017. №1. P. 305-312.
7. U.S.-United Kingdom relations. *An official website of the United States Government*. 2024. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-united-kingdom/> (Last accessed: 25.10.2024).
8. Wrighton S. Trust in international relations, public diplomacy and soft power. *British Council*. 2022. URL: <https://www.britishcouncil.org/research-insight/trust-international-relations-soft-power> (Last accessed: 25.10.2024).
9. Zhou J. The Role of British Council in UK Culture Diplomacy. *Open Journal of Political Science*. 2022. №12. P. 612-625.

THE SYSTEM AND MECHANISMS OF CONDUCTING FOREIGN POLICY IN UKRAINE

Peresyphina Iryna Valentynivna

Associate Professor of the Department of International Relations
of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphina@karazin.ua

The system and mechanisms of conducting foreign policy in Ukraine are shaped by its geopolitical position, historical context, and the evolving dynamics of international relations. Ukraine's foreign policy system operates through a combination of constitutional mandates, institutional structures, strategic priorities, and practical tools aimed at advancing national interests on the global stage. The Constitution of Ukraine serves as the foundation for its foreign policy system, designating the President as the primary actor responsible for shaping and implementing foreign policy, with the support of the Cabinet of Ministers, the Ministry of Foreign Affairs (MFA), and the Verkhovna Rada (parliament). The President of Ukraine represents the state in international relations, negotiates and concludes treaties, and serves as the commander-in-chief of the armed forces, emphasizing the integration of foreign and security policies. The MFA, as the executive body, plays a critical role in operationalizing foreign policy decisions, maintaining diplomatic missions abroad, and ensuring effective communication with international partners [4, p. 13-15].

Mechanisms for conducting foreign policy in Ukraine are embedded in its institutional framework and guided by strategic documents, such as the National Security Strategy, the Foreign Policy Strategy, and specific action plans. These mechanisms include diplomatic negotiations, economic diplomacy, participation in international organizations, public diplomacy, and military cooperation. An example of Ukraine's strategic focus is its aspiration to join the European Union and NATO, which has significantly influenced its foreign policy orientation. To this end, Ukraine has prioritized harmonizing its legal and institutional frameworks with EU standards and participating in NATO's Partnership for Peace program [1].

Ukraine's foreign policy system is also influenced by external challenges, particularly its relations with Russia. After the start of the Russian-Ukrainian war, Kyiv has adopted a more assertive approach to safeguarding its sovereignty and territorial integrity. This has involved mobilizing international support through the United Nations, the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE), and the Council of Europe. For instance, Ukraine has utilized mechanisms like the Budapest Memorandum on Security Assurances to advocate for international

guarantees and leverage the international legal system to address violations of its sovereignty [2, p. 11-12].

Bilateral relations are another cornerstone of Ukraine's foreign policy mechanisms. For example, its strategic partnership with the United States has been a key element in securing military assistance, economic aid, and political support. The U.S.-Ukraine Charter on Strategic Partnership highlights areas of cooperation, including energy security, democratic reforms, and defense. Similarly, Ukraine has strengthened its ties with Poland, Lithuania, and other Central and Eastern European countries through platforms like the Lublin Triangle, which fosters regional cooperation on security and economic development [6, p. 9-10].

Multilateral diplomacy is equally central to Ukraine's foreign policy mechanisms. The country's active participation in the United Nations involves leveraging platforms like the General Assembly and Security Council to highlight the impacts of aggression and to call for international solidarity. Ukraine has also engaged in regional organizations such as the GUAM Organization for Democracy and Economic Development to promote common interests with Georgia, Azerbaijan, and Moldova in areas like trade and security [7, p. 23-25].

Economic diplomacy plays a pivotal role in Ukraine's foreign policy system, aiming to attract foreign investment, expand export markets, and diversify energy supplies. For example, the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) with the European Union, established under the EU-Ukraine Association Agreement, has significantly increased trade volumes and fostered economic integration with the EU. Similarly, Ukraine has pursued energy independence by developing domestic energy resources and exploring alternative supply routes through initiatives like the Southern Gas Corridor [5, p. 31-38].

Public diplomacy and cultural exchange are increasingly important tools in Ukraine's foreign policy arsenal. Initiatives like the Ukrainian Institute, established to promote Ukrainian culture abroad, help shape international perceptions and build soft power. For instance, Ukraine's focus on engaging the diaspora and international civil society has been evident in campaigns like the #StandWithUkraine movement, which galvanized global support during times of crisis [6, p. 10-11].

Ukraine's foreign policy system also incorporates mechanisms for crisis management and resilience building. The establishment of emergency response frameworks in collaboration with international organizations like the EU Civil Protection Mechanism highlights Ukraine's proactive approach to managing humanitarian crises and natural disasters. Additionally, international partnerships in rebuilding war-torn regions and supporting internally displaced persons (IDPs) demonstrate the interplay between foreign policy and domestic stability. Looking ahead, the challenges and opportunities for Ukraine's foreign policy system will

continue to evolve. Strengthening institutional capacity, enhancing policy coherence, and maintaining a clear strategic vision are crucial for ensuring effective engagement on the global stage. Moreover, as global trends such as climate change, technological innovation, and shifts in geopolitical power centers intensify, Ukraine must position itself as a proactive and innovative player in international affairs [3].

In conclusion, the system and mechanisms of conducting foreign policy in Ukraine are shaped by its constitutional framework, strategic priorities, and the need to respond to both opportunities and challenges in the international arena. Examples such as the pursuit of EU and NATO membership, efforts to counter Russian aggression, and the emphasis on economic diplomacy illustrate the multi-dimensional and adaptive nature of Ukraine's foreign policy. As the country continues to navigate a complex geopolitical landscape, its ability to leverage institutional mechanisms and foster international partnerships will remain crucial to achieving its national objectives.

References:

1. Alcaro R., Dijkstra H. EU Policy towards Ukraine: Entering Geopolitical Competition over European Order. *Italian Journal of International Affairs*. 2024. Vol. 59, Iss. 1. P. 11-19.
2. Gaber Y., Korsunsky S., Shelest H. Foreign policy concept of Ukraine. Kyiv, 2020. 22 p.
3. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Mission and Strategy. *Official web-site*. URL: <https://mfa.gov.ua/en/about-mfa/misiya-ta-strategiya> (Last accessed: 25.10.2024).
4. Moroney J., Kuzio T., Molchanov M. Ukrainian Foreign and Security Policy Theoretical and Comparative Perspectives. Connecticut, Praeger, 2002. 304 p.
5. Sheludiakova N., Mamurov B. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. *SHS Web Conf. IV International Scientific Congress «Society of Ambient Intelligence – 2021»*. 2021. Vol. 100. P. 31-38.
6. Ukraine's foreign policy in the context of geopolitical processes. *Razumkov Centre*. Kyiv, 2024. 18 p.
7. Ukrainian Prism: Foreign Policy 2020. Analytical study. *Foreign Policy Council «Ukrainian Prism», Friedrich Ebert Foundation, Office in Ukraine. «Vistka» LTD*. Kyiv, 2022. 40 p.

***

THE ROLE OF MULTILATERAL DIPLOMACY IN THE FORMATION OF GLOBAL SECURITY ARCHITECTURE

Pisarevskiy Mykola Illich,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Director of the Karazin
Institute of International Relations and Travel Business
V.N. Karazin Kharkiv National University,
pisarevskiy@karazin.ua

The role of multilateral diplomacy in the formation of the global security architecture has become increasingly significant in addressing the multifaceted challenges posed by globalization, terrorism, nuclear proliferation, climate change, and regional conflicts. Multilateral diplomacy, characterized by interactions among multiple states through formal international organizations, forums, and alliances, has allowed for the establishment and maintenance of a global security system aimed at peace and stability. This diplomatic approach has fostered an environment where states work collectively rather than individually, creating a cooperative framework that aligns national interests with global security goals [1].

One of the central elements of multilateral diplomacy in global security is its ability to provide a platform for dialogue and negotiation. Through institutions like the United Nations (UN), the North Atlantic Treaty Organization (NATO), and the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE), states can engage in open discussions, address grievances, and work toward consensus-based resolutions. The UN Security Council, for instance, represents a fundamental mechanism through which multilateral diplomacy directly influences international security. Its role in authorizing peacekeeping missions and imposing sanctions demonstrates the way multilateral bodies can both mitigate conflict and enforce global norms. The UN's peacekeeping missions in regions such as Africa and the Middle East showcase how multilateral diplomacy can manage and de-escalate tensions by deploying multinational forces with mandates that reflect broad international support [5, p. 591-608].

A vital example of multilateral diplomacy shaping global security is the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), commonly known as the Iran nuclear deal, brokered by the UN Security Council's five permanent members plus Germany (P5+1). This agreement, reached in 2015, restricted Iran's nuclear activities in exchange for sanctions relief, aiming to prevent nuclear proliferation in a volatile region. Although the agreement faced challenges and was later undermined by the U.S. withdrawal in 2018, it exemplified how multilateral diplomatic efforts could forge compromises that promote non-proliferation and reduce regional insecurity. By involving multiple nations in negotiations, the JCPOA demonstrated how coordinated

international action could address shared security concerns, mitigate the risks of nuclear escalation, and bring transparency to state actions in compliance with international norms [8, p. 435-477].

Multilateral diplomacy also plays a critical role in combating transnational terrorism, a security threat that no single state can effectively tackle alone. Forums such as the Global Counterterrorism Forum (GCTF) provide a multilateral structure where countries can coordinate efforts, exchange intelligence, and develop joint strategies to prevent terrorism. The GCTF's initiatives, like the Madrid Memorandum on Good Practices for Assistance to Victims of Terrorism, highlight the collaborative approach to counterterrorism that leverages international expertise and resources. Multilateral counterterrorism measures, supported by organizations like the UN Counter-Terrorism Committee, strengthen countries' capacities to combat terrorism domestically while contributing to broader global security [4].

Another domain where multilateral diplomacy is pivotal in shaping the global security architecture is climate security, where the effects of climate change increasingly threaten national stability and international peace. The Paris Agreement, reached in 2015, epitomizes a multilateral approach to climate security by committing countries worldwide to reduce greenhouse gas emissions. This commitment reflects a recognition that climate change has security implications, such as resource scarcity and population displacement, which could destabilize regions and contribute to conflict. The multilateral framework of the Paris Agreement not only aligns national policies toward collective goals but also enables resource-sharing and technological cooperation, essential in managing climate-induced security threats. The importance of multilateral diplomacy is also evident in arms control and disarmament efforts, which seek to reduce the spread and use of dangerous weapons that could destabilize global security [3, p. 267-278]. Multilateral agreements such as the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), the Chemical Weapons Convention (CWC), and the Biological Weapons Convention (BWC) have established norms against the proliferation and use of weapons of mass destruction. These treaties have fostered transparency and trust among signatory states, providing frameworks for verification and compliance through the International Atomic Energy Agency (IAEA) and the Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW). For instance, the OPCW's role in verifying the destruction of Syria's chemical weapons stockpiles in 2013 highlighted how multilateral mechanisms can facilitate disarmament and reduce security threats, even in politically sensitive contexts [2, s. 6-10].

Additionally, NATO serves as a prime example of multilateral diplomacy in action, reflecting a collective defense mechanism that is instrumental in deterring military threats, particularly in the Euro-Atlantic region. The alliance has played a crucial role in stabilizing Eastern Europe and containing threats from Russia,

especially after Russia's military invasion of Ukraine. Through NATO, member states contribute to a combined security architecture that supports peacekeeping missions, conducts joint military exercises, and enhances cyber resilience against state and non-state actors alike. NATO's operations in Afghanistan from 2003 to 2021, through the International Security Assistance Force (ISAF), further illustrate how multilateral coalitions can contribute to stability in conflict-prone regions by pooling military resources and operational expertise [9, p. 5-26].

Furthermore, multilateral diplomacy offers a way to address the root causes of conflict by promoting economic development, human rights, and social stability, all of which are crucial for sustainable peace. Organizations such as the World Bank, the International Monetary Fund (IMF), and the United Nations Development Programme (UNDP) play significant roles in linking economic stability to security, emphasizing that poverty, inequality, and lack of access to resources can lead to political instability and violence. For example, in post-conflict regions, multilateral assistance in rebuilding infrastructure, education, and healthcare systems helps to stabilize communities and reduce the likelihood of renewed conflict. This holistic approach is key to maintaining long-term peace and security, as it addresses both immediate and structural sources of insecurity [7, p.9].

In addition, multilateral diplomacy plays a preventive role in conflict management by using early warning systems and deploying preventive diplomacy mechanisms. The African Union (AU), for instance, employs early warning systems through the Continental Early Warning System (CEWS), which monitors potential security threats across Africa. This system enables the AU to intervene diplomatically before situations escalate into full-blown crises. The AU's Peace and Security Council further serves as a forum where African nations can collectively address regional conflicts, as seen in interventions in Somalia and South Sudan. These efforts underscore the potential of regional multilateral organizations to manage and de-escalate conflicts close to home, with international support when necessary. In essence, multilateral diplomacy offers a platform through which states can harmonize their national interests with collective security goals, thus creating a more resilient and integrated global security framework. This approach recognizes that global challenges are interconnected and that no single nation can effectively tackle them alone. By pooling resources, sharing intelligence, and building trust, multilateral diplomacy reduces the risk of conflict and enhances the capacity of states to respond to shared threats. In an increasingly complex international environment, where non-state actors, climate change, and cyber threats pose novel challenges, multilateral diplomacy stands as a cornerstone for a stable, cooperative, and rules-based global security order [6, p. 231-245].

In conclusion, multilateral diplomacy is indispensable for shaping the global

security architecture. It promotes a collaborative security framework where states can share resources, coordinate responses, and establish norms that uphold international peace. Through institutions like the UN, NATO, and agreements such as the JCPOA and Paris Agreement, multilateral diplomacy continues to address pressing security issues that transcend national borders. By encouraging cooperation over competition, multilateral diplomacy provides a sustainable approach to addressing global security challenges and contributes to a more stable and secure world.

References:

1. Berridge G. R. Theory and Practice: Multilateral Diplomacy. *Diplo*. 2020. URL: https://asef.org/wp-content/uploads/2020/10/ModelASEM_Diplo_MultilateralDiplomacy.pdf (Last accessed: 20.10.2024)
2. Braniewicz OE. Znaczenie dyplomacji w regulacji stosunków międzynarodowych oraz kształtowaniu bezpieczeństwa globalnego. *Kortowski Przegląd Prawniczy*. 2017. №3. S. 6-10.
3. Charillon F, Balzacq T, Ramel F. Defense Diplomacy. *Global Diplomacy An Introduction to Theory and Practice*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020. P. 267-278.
4. Dumitriu P. Multilateral diplomacy: a new inflexion point. *Diplo*. 2024. URL: <https://www.diplomacy.edu/blog/multilateral-diplomacy-a-new-inflexion-point/> (Last accessed: 20.10.2024)
5. Krocak M. Diplomacy in the context of international security. *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*. 2022. Vol. 54. №4(206). P. 591-608.
6. Mahbubani K. Multilateral Diplomacy. *The Asian 21st Century*. Springer: Singapore, 2022. P. 231–245.
7. Muldoon J., Fagot A. Multilateral Diplomacy. London, 2020. 350 p.
8. Orakhelashvili A. Multilateral Diplomacy and International Law: 19th Century Great Power Concert and the United Nations in a Comparative Perspective. *Chinese Journal of International Law*. 2023. Vol. 22. Iss. 3. P. 435–477.
9. Pouliot V. Hierarchy in practice: Multilateral diplomacy and the governance of international security. *European Journal of International Security*. 2016. Vol. 1. Iss. 1. P. 5-26.

***

THE IMPACT OF MIGRATION PROCESSES ON FUTURE FOREIGN POLICY

Silchenko Yevheniia Yuriyivna

6th-year student, Group UOz-61

Karazin Institute of International Relations and Tourism Business

V. N. Karazin National University

The study of the impact of migration processes on foreign policy is highly relevant today, given their profound effects on international relations, the demographic structure of nations, and global security. In the current context of growing migration flows driven by economic inequalities, armed conflicts, political instability, and environmental disasters, states face numerous challenges that necessitate adjustments in their foreign policy strategies. Notably, managing migration flows has become a critical task for ensuring stability, enhancing international cooperation, and developing effective mechanisms to address migration crises. In this regard, analyzing the interconnection between migration processes and foreign policy strategies holds particular significance.

Of special importance is the impact of mass migration caused by the war in Ukraine, which has transformed the foreign policy priorities not only of Ukraine itself but also of recipient countries. The large-scale forced migration of Ukrainian citizens following Russia's full-scale invasion has introduced new challenges for the international security system, humanitarian law, and bilateral relations. Furthermore, the current migration crisis in Europe and other regions of the world underscores the necessity of rethinking approaches to foreign policy, particularly through the integration of humanitarian, economic, and security dimensions.

International migration is a complex and multifaceted phenomenon that influences various aspects of societal life, including the economy, culture, politics, and social structures [1, p. 155]. The study of migration processes requires analyzing both internal factors and the application of international migration theories, which can be classified based on three main criteria, as shown in Figure 1: causes, directions, and duration.

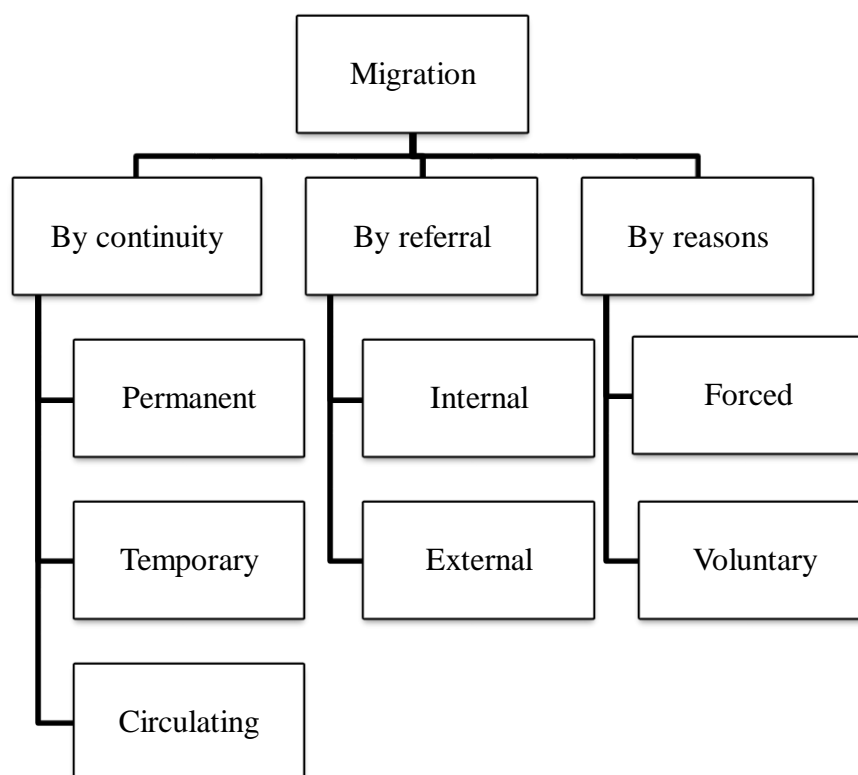

Fig. 1.1. Main types of migration [1;2]

Donor countries face economic losses due to the departure of skilled specialists whose education was funded by domestic resources. Countries with high migration mobility may also encounter unfavorable demographic situations. However, migration outflows can reduce unemployment and social tension to some extent, and there is the potential return of professionally trained workers, bringing with them new technologies, know-how, and expertise [2, p.23]. Additionally, emigrants often remit money to relatives in their home country, increasing foreign currency inflows.

Recipient countries, on the other hand, benefit from an improved and cost-effective labor force, reducing expenses and enhancing competitiveness. Migrants are typically excluded from social programs, including pensions, which alleviates pressure on the state budget. However, challenges such as labor market distortions and social tensions, including xenophobia and discrimination, can arise on both sides [3, p.910].

Analyzing contemporary migration processes reveals a strong interconnection between food security, political upheavals, and geopolitical interests. Events of recent decades demonstrate that food shortages can act as a catalyst for mass migration. For instance, rising grain prices caused by climatic events (e.g., El Niño-induced drought) and political factors (e.g., the Arab Spring) have led to significant increases in migration flows.

Migration is increasingly being used as a tool in hybrid warfare. States may deliberately provoke migration crises to destabilize adversaries or achieve specific political objectives. These tactics include:

Manipulating migration flows;
Undermining social stability;
Destabilizing political systems [4, p.20].

Thus, migration has become a multidimensional phenomenon, acting not only as a consequence of social, economic, and political processes but also as a geopolitical instrument. This trend necessitates the development of new approaches to migration management that balance humanitarian and security considerations.

Forecasts suggest that by 2050, the global population will reach 9.1 billion, primarily due to declining global mortality rates, despite an expected reduction in annual population growth rates from 80 million to 48 million between 2020 and 2050. During this period, all countries will face significant demographic shifts, but regional developments will vary considerably [5].

By 2050, Africa's population is expected to grow by over 75%, from 1.4 billion to 2.5 billion, while Asia's population will increase by 12%, from 4.7 billion to 5.3 billion. In contrast, Europe's population is projected to decline by nearly 6%, from 744 million to 704 million [5].

Currently, 95% of global population growth occurs in the Global South (Asia, Africa, Latin America, and the Caribbean), a trend expected to continue. Conversely, 41 countries in the Global North (Europe, the USA, Canada, developed Asian countries, Australia, and New Zealand) are already experiencing population decline [6].

Concerns are growing about the impact of these trends on labor supply and social security systems, particularly regarding whether aging countries' labor markets should become more open to immigration. However, demographic aging will also affect the Global South. Currently, 60% of the global population aged 60 and older resides in the Global South, and this share is expected to rise to 79% by 2050. During the same period, the proportion of people aged 60 and older in these regions will increase from 8% to 20% [5]. These projections are especially significant for migration discourse.

The need to financially support elderly parents and other dependents is one of the primary motivations for migrant workers to seek employment abroad. In the absence of comprehensive social and pension systems, the income earned in high-income countries often becomes the sole means of supporting older family members.

In conclusion, the impact of migration processes on future foreign policy is multifaceted and strategically crucial for addressing global challenges. On one hand, increasing migration flows necessitate the revision of international agreements, the strengthening of inter-country cooperation, and the development of new migration management strategies. On the other hand, demographic shifts, population aging, and economic disparities exacerbate imbalances between countries, driving new migration waves.

In this context, the development of integrated policies that consider humanitarian, economic, and security dimensions will be key to ensuring the stability and development of the international system. Effective migration management will require states not only to address current challenges but also to engage in strategic planning to reduce global inequality and enhance security worldwide.

References:

1. Кхасраві О. З. Поняття та підстави внутрішніх переміщень населення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2016. № 3(1). Р.154–157.
2. Логвинова М. Часопис соціально-економічної географії. *To the methodology of sociogeographical research of the internal displacement of the population*. 2019. №. 27. Р. 20–27.
3. Uprety D. The impact of international trade one migration in developing countries *The Journal of International Trade & Economic Development*. 2017. Т. 26. №. 8. Р. 907-923.
4. Малиновська О. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії. Київ: НІСД, 2018. 472 р.
5. Організація Об'єднаних Націй. URL: <http://www.un.org.ua> (date accessed 01.11.2024)
6. Міжнародна організація з міграції. URL: http://www.ilo.org.ua/my_page/Conventions.aspx. (date accessed 01.11.2024)

Academic supervisor: Valeriy Volodymyrovych Reznikov, Doctor of Public Administration, Karazin Institute of International Relations and Tourism Business, PhD in Economics, Professor.

***

TERRORISM AS A GLOBAL SECURITY CHALLENGE IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS

Valieiev Vitalii Artemovych,
student of the 2nd year of the UV-61 group of the Karazin Institute of International
Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
vitalii.valieiev@gmail.com

Terrorism represents one of the most significant and complex threats to global security in the modern world. Unlike traditional warfare, terrorism crosses borders, destabilizing societies and undermining state authority through fear and violence. The

global nature of terrorism requires coordinated responses from the international community to mitigate its widespread impacts effectively [2, p.2-5].

The implications of terrorism extend beyond immediate casualties; they affect political stability, economic development, and social cohesion. Politically, terrorism disrupts government functions and contributes to societal divisions, creating an environment ripe for further radicalization. Economically, terrorist attacks impose financial burdens by reducing investor confidence, disrupting trade, and straining national security budgets. Socially, the pervasive fear resulting from terrorist threats alters daily life and challenges the fabric of communities, emphasizing the need for a holistic international framework to address both short- and long-term impacts [4, p.15-18].

This study examines the role of international organizations in combating terrorism, focusing on the United Nations, NATO, and the European Union. Each organization has developed frameworks to address terrorism through legal measures, intelligence sharing, and coordinated operations. By evaluating successful and challenging cases, this paper underscores the importance of adaptable, collaborative strategies to counter terrorism as a global security challenge [5, p.10-12].

Terrorism today is characterized by its adaptability and resilience, making it a persistent threat to international stability. Modern terrorist groups have demonstrated an ability to leverage new technologies, such as encrypted communications and social media platforms, which allow them to recruit globally and coordinate attacks remotely. This adaptability complicates counter-terrorism efforts, as it enables terrorist networks to evade traditional law enforcement tactics and exploit weaknesses in international security frameworks [1, p.50-53].

One of the most significant challenges posed by terrorism is its transnational nature. Many terrorist organizations operate across multiple countries, establishing networks that facilitate the movement of funds, weapons, and personnel. This transnational presence necessitates cooperation between states, yet differing legal systems, political agendas, and levels of commitment to counter-terrorism complicate these collaborative efforts. For instance, organizations such as Al-Qaeda and ISIS have established branches across several continents, requiring coordinated international responses to contain their influence and operations [3, p.27-29].

The United Nations has been at the forefront of global counter-terrorism initiatives, particularly through its Global Counter-Terrorism Strategy, adopted in 2006. This strategy aims to address the conditions conducive to terrorism, build state capacity, and enhance the international legal framework. Key measures include sanctions on individuals and organizations linked to terrorism, such as those under UN Security Council Resolution 1373, which mandates member states to prevent and suppress terrorist financing [8, p.3-5].

NATO has also adapted its strategic objectives to counter terrorism, especially in the wake of the September 11, 2001 attacks. NATO's approach includes intelligence sharing, joint military exercises, and partnerships with non-member states to prevent the spread of terrorism. For example, NATO's involvement in Afghanistan was aimed at stabilizing the region and preventing it from becoming a safe haven for terrorist organizations, a mission that highlighted both the potential and limitations of military responses to terrorism [7, p.62-65].

The European Union has developed a distinct counter-terrorism strategy focused on four pillars: prevent, protect, pursue, and respond. Through institutions like Europol, the EU facilitates intelligence sharing and coordinates law enforcement efforts across member states. A notable success of EU counter-terrorism cooperation was the coordinated operations that dismantled ISIS cells planning attacks in multiple European countries. This collaborative approach underlines the importance of shared intelligence and joint action in effectively countering transnational threats [6, p.8-12].

In summary, terrorism remains one of the most pressing challenges for global security, requiring a multi-faceted and cooperative approach. The experiences of international organizations, including the UN, NATO, and the EU, highlight both successes and ongoing challenges in counter-terrorism efforts. While collaborative strategies and adaptive measures have achieved notable successes, the constantly evolving tactics of terrorist groups demand continuous innovation and coordination among states. Future counter-terrorism strategies must prioritize flexibility and resilience to address the dynamic nature of global terrorism effectively.

References:

1. Cronin, A. K. *How Terrorism Ends: Understanding the Decline and Demise of Terrorist Campaigns*. Princeton University Press, 2009. P.50-53.
2. Hoffman, B. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press, 2006. P.2-5.
3. Jones, S. G. *The Rise of European Security Cooperation*. Cambridge University Press, 2007. P.27-29.
4. Juergensmeyer, M. *Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence*. Berkeley: University of California Press, 2003. P.15-18.
5. Laqueur, W. *No End to War: Terrorism in the Twenty-First Century*. New York: Continuum, 2003. P.10-12.
6. Monar, J. *The European Union's Role in the Fight Against Terrorism*. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2007. P.8-12.
7. Peters, G. & Kearney, R. *Counter-Terrorism and the NATO Alliance*. Georgetown University Press, 2014. P.62-65.
8. United Nations, *Global Counter-Terrorism Strategy*, UN Publications, 2006. P.3-5.

***

THE COMPLEXITIES OF INTERNATIONAL AI REGULATION

Vinnykova Nataliya, Dr. of Political Science
Head of Department of International Relations

Leontii Sukhostavets
Student of Department of International Relations
Educational and Research Institute
«Karazin Institute of International Relations and Travel Business»
V.N. Karazin Kharkiv National University
vinnykova@karazin.ua

The advancement of digital technologies, particularly artificial intelligence (AI), fosters innovation while simultaneously presenting new challenges for humanity. Artificial intelligence is increasingly infiltrating political, social, economic, and security spheres, becoming a new vulnerability within the international system. These technologies can influence public opinion and election results through fake news and manipulative social media posts, and can interfere with the critical infrastructure of other countries. Managing such conflicts will be challenging, necessitating a re-evaluation of international arms control measures. This technological revolution is not confined to a single nation or a few countries. Consequently, the need for international mechanisms to coordinate the development and implementation of AI technologies is increasingly urgent. Without binding international treaties to regulate their deployment, autonomous weapons systems could become accessible to non-state actors, including terrorist organizations.

Although there are varied opinions about the potential consequences of artificial intelligence, the common consensus warns of the dangers associated with its uncontrolled use, particularly in international politics, and the military and defense industries. International regulatory mechanisms should serve as a preventive measure against AI-related abuses. Recently, international organizations have actively engaged in rule-making to regulate AI technologies. However, there is uncertainty about whether these organizations can successfully limit unilateral actions by countries and transnational corporations in the production and implementation of AI, and whether they can establish the regulatory and institutional foundations for the new digital world order.

At the international level, the unpreparedness for regulating artificial intelligence is openly acknowledged. Particularly, G7 leaders have called for the development and adoption of technical standards to ensure AI remains reliable, noting that the management of this technology is not keeping pace with its rapid growth [6].

The UN Secretary-General has expressed concern regarding unresolved issues surrounding artificial intelligence and emphasized the need to establish an international regulatory body [2].

The technology development community also acknowledges the challenges and threats associated with generative AI models. This is why representatives from leading tech corporations are among the over 33,000 individuals who signed an open letter calling for the suspension of experiments related to the development of ChatGPT-4 [5].

Furthermore, the escalating global conflicts make the regulation of artificial intelligence in security and defense more critical than ever. In 2021, NATO defense ministers approved the «Artificial Intelligence Strategy», which establishes ethical principles for using AI in security and defense [7]. This strategy also outlines the threats posed by adversaries using AI and suggests ways to foster international cooperation in this field.

An analysis of international regulation highlights the emphasis on ethical principles in the development and implementation of artificial intelligence technologies. This is evident from the titles of key documents, such as the Council of Europe's resolution «Technological Convergence, Artificial Intelligence, and Human Rights» [3] or «Ethics Guidelines for Trustworthy AI» [4].

The Bletchley Declaration, signed by 28 countries at the AI Safety Summit in 2023, outlines key principles for international cooperation on artificial intelligence. These principles focus on ensuring AI is developed and used safely, ethically, and responsibly, with an emphasis on human-centric, trustworthy, and transparent AI systems [1].

The current competition among countries for dominance in AI development echoes the space race of the previous century. The most powerful players, the United States and China, are pursuing expansionist AI strategies, which pose challenges for other countries regarding their status and role in the digital dimension of the world order. The United States has historically led the creation and implementation of advanced technologies, with US-based technology companies shaping global digital development. However, in the Fourth Industrial Revolution, where artificial intelligence has become the key driver of technological progress, other geopolitical players are vying for digital supremacy and seeking to influence the formation of a new digital world order.

China's technology companies are rapidly advancing and employing expansionist strategies to promote their digital products globally. The dominance of major powers in AI development reinforces existing structural inequalities and contributes to new forms of asymmetry in international relations. Moreover, the production and implementation of AI technologies expand the capabilities of transnational corporations to influence international processes. In this context, global

tech giants such as Google, Amazon, Baidu, and Alibaba Group are, in many ways, more economically and technologically powerful than some states.

Thus, the analysis revealed significant obstacles to effective global regulation of the production and implementation of artificial intelligence.

Current international regulatory acts do not have a direct imperative effect and rather serve as recommendations for states in developing their own policies for digital technology development. It's important to note that while these documents provide recommendations to national governments, they lack clearly defined principles of responsibility for the international associations themselves. Furthermore, the advisory nature of these normative acts limits their impact on policies regarding AI. Consequently, the issue of unilateral decisions and actions by governments in implementing their own digital development strategies persists.

In most international intergovernmental organizations focused on AI development, there are no specialized bodies responsible for this area. Instead, the relevant powers are either dispersed among various structural units (as in NATO) or assigned to expert groups.

In contrast to technological corporations that bolster their AI development strategies with substantial human and material resources, international organisations are primarily limited to informational, analytical, and regulatory advisory activities in this field.

The ultimate significant challenge in the current formation of transnational cooperation on AI coordination is the absence of a specialized global institution dedicated to this area. As a result, management processes in this field occur on an ad hoc basis, which hinders the formation of a comprehensive global approach to regulating issues related to AI development.

References:

1. AI Safety Summit. The Bletchley Declaration by Countries Attending the AI Safety Summit, 1-2 November 2023. Policy Paper. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/ai-safety-summit-2023-the-bletchley-declaration/the-bletchley-declaration-by-countries-attending-the-ai-safety-summit-1-2-november-2023>

2. António Guterres. Secretary-General's remarks to the Security Council on Artificial Intelligence. 18 July 2023. URL: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2023-07-18/secretary-generals-remarks-the-security-council-artificial-intelligence>

3. Council of Europe. Technological convergence, artificial intelligence and human rights. Committee on Culture, Science, Education and Media. Mr Jean-Yves Le Deaut. France, SOC 10 April 2017. Doc. 14288. URL: <https://pace.coe.int/en/files/23531/html>

4. European Commission. Ethics Guidelines for Trustworthy AI. High-Level Expert Group on Artificial Intelligence. Brussels. 8 April 2019. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>
5. Future of Life Institute. Pause Giant AI Experiments: An Open Letter. 22 March 2023. URL: <https://futureoflife.org/open-letter/pause-giant-ai-experiments/>
6. G7 Hiroshima Leaders' Communiqué. 20 May 2023. URL: <https://www.mofa.go.jp/files/100506878.pdf>
7. NATO. Summary of the NATO Artificial Intelligence Strategy. Belgium. Brussels. 22 October 2021. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_187617.htm?selectedLocale=en

***

DIGITAL DIPLOMACY AS A COMPONENT OF UKRAINE'S FOREIGN POLICY

Volkova Alina Oleksandrivna,

student of the 2nd year of the UMIB-61 group of the Karazin Institute of
International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
avolkova488@gmail.com

Peresyphkina Iryna Valentynivna

Associate Professor of the Department of International Relations
of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphkina@karazin.ua

Digital diplomacy, often termed «e-diplomacy», has emerged as a crucial component of Ukraine's foreign policy, particularly as the nation navigates complex geopolitical challenges and engages with an increasingly interconnected world. By utilizing digital platforms to communicate with both domestic and international audiences, Ukraine has effectively broadened its influence and solidified alliances while advocating for its sovereignty, territorial integrity, and democratic principles. This thesis explores the role of digital diplomacy in Ukraine's foreign policy, examining how it enables Ukraine to project its narrative, counter disinformation, build international alliances, and respond to crises effectively [7, p. 122-134].

Digital diplomacy is a strategic tool used by nations to engage with other states, global organizations, and the general public through digital media. Ukraine's adoption of digital diplomacy intensified significantly after the 2014 annexation of Crimea by Russia and the conflict in Eastern Ukraine, as the country faced new, formidable challenges in its international relations. Recognizing the limitations of traditional

diplomatic channels, Ukrainian leaders and diplomats turned to digital platforms like Twitter, Facebook, and Instagram to communicate in real-time. One example of this shift was the proactive use of Twitter by the Ukrainian Ministry of Foreign Affairs to counter Russian narratives and inform the international community about ongoing security issues. Ukrainian officials, including the Ministry of Digital Transformation, have developed a strong online presence, engaging with global audiences directly and circumventing traditional media gatekeepers [1; 3; 8].

Digital diplomacy has also provided Ukraine with a platform to counter disinformation, a tactic heavily used by adversarial forces to undermine its sovereignty. Russia's use of disinformation as a part of hybrid warfare has posed significant challenges to Ukraine, prompting it to adopt digital countermeasures. The StopFake project, launched in 2014, is a notable example of a Ukrainian initiative aimed at identifying and debunking false information spread by foreign actors. Through social media campaigns, infographics, and partnerships with international fact-checking organizations, Ukraine has created a resilient defense against digital propaganda. By dispelling false narratives, Ukraine has maintained a more accurate portrayal of its position in the global arena, thus preserving its credibility and fostering international support [5, p. 17-22].

In addition to information security, digital diplomacy has enabled Ukraine to build and sustain international alliances. Since 2014, the Ukrainian government has worked closely with the European Union (EU) and the North Atlantic Treaty Organization (NATO), leveraging digital channels to strengthen these partnerships. Ukrainian leaders often use social media to engage directly with EU and NATO officials, showcasing Ukraine's commitment to democratic values and underscoring its aspirations for European integration. For example, former Ukrainian President Petro Poroshenko frequently posted about Ukraine's reform efforts and cooperation with NATO on his Twitter account, highlighting the country's alignment with Western political and security standards. These digital interactions have amplified Ukraine's diplomatic reach, allowing it to interact with leaders and policymakers who might otherwise be inaccessible through traditional means [6, p. 139-147].

Moreover, digital diplomacy has facilitated Ukraine's swift and organized response to crises, such as the 2022 Russian invasion. Ukrainian President Volodymyr Zelensky and other officials used social media platforms extensively to provide updates on the invasion, appeal for international aid, and galvanize global public opinion in favor of Ukraine. President Volodymyr Zelensky's addresses on Twitter, Facebook, and Instagram during the early days of the invasion were crucial in mobilizing support from Western governments, international organizations, and the general public. His emotionally resonant speeches, often broadcasted online, spurred massive humanitarian and military support from the international community. For

instance, Volodymyr Zelensky's appeals to tech leaders and companies led to the deployment of SpaceX's Starlink satellite internet in Ukraine, ensuring uninterrupted internet connectivity amid infrastructure damage caused by the conflict. This rapid mobilization of support through digital platforms exemplifies how Ukraine's digital diplomacy serves as an essential tool in crisis management [1].

Furthermore, Ukraine's digital diplomacy efforts extend beyond governmental entities, involving a coalition of private citizens, activists, and the global Ukrainian diaspora. These groups actively participate in disseminating information, advocating for Ukraine's cause, and rallying international support through grassroots digital campaigns. The #StandWithUkraine hashtag, which trended globally following the invasion, is a testament to how digital platforms amplify citizen-led initiatives, expanding Ukraine's diplomatic outreach and fostering global solidarity. In this sense, digital diplomacy in Ukraine transcends governmental boundaries, empowering individuals to contribute to the country's foreign policy objectives [4].

Looking ahead, the ongoing evolution of digital diplomacy presents both opportunities and challenges for Ukraine's foreign policy. As digital platforms develop new features, Ukraine must continuously adapt its digital strategies to maintain effective engagement and outreach. The dynamic nature of social media algorithms and the emergence of new platforms require flexibility and innovation from Ukrainian diplomats, government agencies, and civil society. For example, the rise of video-sharing platforms like TikTok and the increasing role of artificial intelligence in content moderation demand that Ukraine's digital diplomacy keeps pace with technological advancements to reach a younger, global audience [7, p.122-134].

Additionally, the potential of cybersecurity threats underscores the need for vigilance in digital diplomacy. The very platforms that enable Ukraine to communicate effectively with the world also expose it to cyberattacks and information warfare. To address this, Ukraine has bolstered its cybersecurity defenses, recognizing that secure digital channels are essential for credible and consistent diplomatic communication. Collaborations with international cybersecurity firms and alliances with countries such as the United States have strengthened Ukraine's ability to protect its digital infrastructure. By investing in cybersecurity, Ukraine not only safeguards its own digital diplomacy initiatives but also sets an example for other nations on the importance of secure digital engagement in international relations [2].

In conclusion, digital diplomacy has become a fundamental aspect of Ukraine's foreign policy, enabling the country to project its narrative, counteract disinformation, cultivate alliances, and manage crises effectively. Through strategic use of digital platforms, Ukraine has adapted to the demands of modern diplomacy and strengthened its position on the global stage. As digital tools continue to evolve, Ukraine's

experience in digital diplomacy offers valuable insights for other countries facing similar geopolitical challenges, illustrating how technology can be leveraged as a powerful instrument of foreign policy in the 21st century.

References:

1. Administration of the President of Ukraine. *The official account of the Presidential Administration of Ukraine on Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/president.gov.ua> (Last accessed: 25.10.2024)
2. Buleha K. Digital diplomacy in Ukraine. *Topical Issues of Humanities, Technical and Natural Sciences*. 2018. URL: <https://jti.donnu.edu.ua/article/view/6366> (Last accessed: 25.10.2024)
3. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. *Official Facebook account*. URL: <https://www.facebook.com/UkraineMFA/> (Last accessed: 25.10.2024)
4. Omelianenko V. EU's and Ukraine's approaches to digital diplomacy in the geopolitics of technologies. *Ukrainian prism. Foreign policy council*. 2023. URL: https://prismua.org/wp-content/uploads/2023/05/Digitalization_Ukraine_EU.pdf (Last accessed: 25.10.2024)
5. Pipchenko N., Moskalenko T. Trends of Ukraine's digital diplomacy. *European political and law discourse*. 2017. Vol 4. Iss. 3. P. 17-22.
6. Seheda O. Digital Diplomacy of Ukraine as an Element of New Public Diplomacy. *Politicus*. 2020. №1. P. 139-147.
7. Trofymenko M. Transformation of Public Diplomacy in the Context of Globalization and Digitalization: Methodological Principles and Practical Aspects (Ukrainian Case). *Politicus*. 2022. №2. P. 122-134.
8. Verkhovna Rada of Ukraine. *The official account of the Verkhovna Rada of Ukraine on Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/verkhovna.rada.ukraine> (Last accessed: 25.10.2024)

***

WHERE NEOLIBERALISM ENDS AND THE GLOBAL SOUTH BEGINS: NEW CONFIGURATIONS OF INTERNATIONAL RELATIONS IN A CHANGING WORLD

Zaporozhchenko Ruslan, PhD in Political Science,
Senior Lecturer at Political Sociology Department,
School of Sociology, Karazin University.
zaporozhchenko@karazin.ua

Modern transformations of global order force us to rethink the dominant paradigm of neoliberalism, which for decades has determined the vectors of international interaction. In the theoretical field, neoliberalism appears as a set of market principles that form the structural basis of the global economy, as well as an

ideological attitude that contributes to strengthening the hegemony of the states of the Global North, primarily the United States and its allies in Europe and the Asian region. However, this paradigm faces systemic challenges due to both internal contradictions (e.g. Donald Trump's presidency, the rise of populism and nationalism in the European Union) and the strengthening of actors in the international arena (China, Iran, Brazil, India, Russia) that promote an alternative (multipolar) global agenda. Such processes, first, require defining the boundaries of the neoliberal discourse and analyzing the processes indicating its erosion and, possibly, gradual transformation to a new, more particularistic form of global interaction. This is especially relevant in the context of contemporary events (the Russian-Ukrainian war, the formation of a new «Axis of Evil», the creation and strengthening of regional associations, the aggravation of confrontation in the Middle East and others), which form both a new global discourse (neoliberalism / neorealism, globalism / regionalism) and new alternative global orders.

Neoliberalism as an ideological construct is often interpreted in a universalist way, assuming the ability to adapt to any political and economic conditions, regardless of the global or regional conjuncture. However, we see that in the Global South this universalist assumption comes into conflict with local specificities, including social institutions, historical memory and cultural practices, for example in the context of postcolonial and post-imperial processes. Here it is appropriate to refer to the theory of cultural imperialism of E. Said [1], who emphasizes that the universalism of neoliberalism is a tool that masks the domination of the centers of global capitalism. This criticism was developed in postcolonial theory (e.g., by G. Spivak [2]), which emphasizes the impossibility of «supplementing» the periphery to the standards of the center without devastating consequences. In other words, contemporary states of the Global South increasingly direct their foreign policy attention to the search for more «appropriate» forms of cooperation, excluding or ignoring the hegemonic order of the United States.

Here I will outline the thesis that the contemporary crisis of the neoliberal order should be seen as a structural and multilayered phenomenon caused by the internal contradictions of the system and changes in the global balance of power. It is expressed in the weakening of the economic, political and cultural hegemony of the Global North, which opens space for alternative models of global interaction, but for those states that position themselves as the Global South. This process is accompanied by growing «center fatigue» and «center fatigue», as well as the inability (or unwillingness) to find ways to improve the existing global system. Therefore, Global South is shaping new modes of interaction that break the usual framework of the neoliberal order. As a rule, the policies of the Global South are increasingly oriented towards creating horizontal linkages between countries and regions, which undermines the neoliberal logic of vertical dependence. These processes indicate the emergence of new international

configurations that require a rethinking not only of the theoretical limits of neoliberalism, but also of the logic of global governance itself. However, such horizontal relations may seem «horizontal» only at first glance.

The neoliberal model, based on deregulation, privatization and financial liberalization, led to the growth of the global economy. However, its negative consequences became evident, generating deep structural contradictions. First, socio-economic inequality has reached critical proportions, which is shown in detail in the studies of T. Piketty [3]: a significant part of wealth is concentrated in the hands of elites, which leads to the aggravation of class conflict and disillusionment with the capitalist system. Secondly, the neoliberal emphasis on financial liberalization created instability, culminating in the global economic crisis of 2008, as well as the effects of the Covid-19 pandemic. These situations showed that financial markets that function without proper regulation can be a source of large-scale disruption not only for peripheral economies but also for those at the center.

In addition, in the states of the global North, trust in democratic institutions has been undermined, leading to the rise of populism and nationalism, as well as the radicalization of political processes, especially in the context of foreign policy. In the US, Donald Trump's presidency has shown how anti-globalization rhetoric can mobilize masses disillusioned with neoliberal policies, and his second presidency can only intensify such processes. In the UK, the country's exit from the EU (Brexit) was another example of this trend, reflecting discontent with globalization among a large segment of the population. This shift is supported by the concept of *illiberal democracy* proposed by F. Zakaria [4], which describes the departure from liberal values in favor of authoritarian methods of governance within the framework of formally democratic procedures. Such processes undermine the political legitimacy of the neoliberal order, demonstrating its inability to offer effective solutions to socio-economic problems.

In parallel with the crisis at the center, the political and economic subjectivity of the Global South is being strengthened as these states develop alternative strategies that challenge traditional (American) models of global governance. As examples, the BRICS and African Continental Free Market initiatives demonstrate, albeit weakly, the Global South's ability to shape its own economic platforms that may, over time, increase its own influence in the world. In addition, countries of the South are adopting new financial mechanisms, such as the adoption of regional currencies that reduce dependence on the US dollar. These processes demonstrate the growing self-sufficiency of peripheral countries and their ability to shape their own rules of the game in international relations.

The Global South, long perceived as a periphery of the world system [5], is gradually acquiring political subjectivity and begins to transform global relations. This process is caused by changes in economic, social and political structures, as well as by

the crisis of traditional centers of power. The countries of the Global South are not only striving to get out of under dependence, but also form new alliances, offering alternatives to the dominant neoliberal models. Typically, these alliances are constructed based on mutual opposition to the American hegemonic order and bring together those states that are excluded from the general pattern of governance. Historically, countries in the Global South have been economically, politically, and culturally dependent on countries in the Global North, due to both colonial exploitation and postcolonial structures of inequality. In Wallerstein's world-system approach [6], these countries are seen as a periphery whose role is to provide the center with resources and cheap labor. However, the increased «capitalization» of peripheral states (e.g. China, Iran, Brazil, India) by the states of the center has led to the strengthening of their economy, technological development and certain sustainability.

The contemporary political subjectivity of the countries of the Global South is expressed in their ability to form and promote alternative models of international relations. The countries of the Global South are actively developing new formats of cooperation (e.g., BRICS) that challenge the monopoly of Global North-centered institutions. It is therefore not surprising that the transition from a unipolar model based on US dominance after the end of the Cold War to polycentrism has become one of the main features of the current stage. In this system, regional and global players such as China, India, Russia, Turkey and the BRICS countries play a key role. China's «One Belt, One Road» initiative demonstrates how the new economic model can become an instrument of geopolitical influence. By investing in infrastructure and creating new trade routes, China is strengthening its position in Asia, Africa, and Latin America, undermining traditional Western influence.

Neoliberalism, as the dominant ideological and economic paradigm of recent decades, underpins many concepts in sociology, political science and international relations. However, its crisis has raised the question of the boundaries of neoliberal discourse and where neoliberalism ends, and the new order begins. This problem is epistemological in nature, as it must do not only with political and economic reality, but also with how we understand, analyze and describe these changes. One of the main difficulties in defining the boundaries of neoliberalism is its universalist character, because neoliberalism is often described as an ideological attitude that combines market fundamentalism, privatization and deregulation. However, it manifests itself in different ways, adapting to local contexts. Consequently, the methodological difficulty in analyzing neoliberalism lies in its ability to permeate different levels of social and political life. Today, we are faced with the question: is neoliberalism a definitively exhausted project, or is it transforming into hybrid forms while maintaining its influence?

In such a context, for example, postcolonial theory offers a useful epistemological tool for analyzing the limits of neoliberalism. This approach argues that neoliberalism is not only an economic system but also reproduces colonial power structures. Postcolonial critique raises the question of how the very concepts and categories used to describe neoliberalism continue to reproduce West-centric assumptions. Contemporary scholars, for example, view Global South initiatives such as BRICS or the African Continental Free Market through the lens of Western models, making it difficult to recognize them as stand-alone alternatives. Therefore, moving away from «Eurocentrism» or «Western interpretation» is an important step towards a clearer and more objective understanding of the limits of neoliberalism.

The question of the boundaries of neoliberalism remains open, both because of its conceptual amorphousness and the insufficiency of existing analytical tools. However, it is clear that the crisis of neoliberalism opens up space for the emergence of alternatives, especially in the Global South, where new models of interaction are being created. To understand where neoliberalism ends, researchers must rethink their methodologies and epistemological attitudes, paying attention to local contexts and global processes. Rethinking the boundaries of neoliberalism opens the door to new models of global order. The Global South is becoming a laboratory for these changes, creating hybrid forms of governance and integration that challenge the universality of neoliberal discourse.

References

1. Said, E. *Orientalism*. New York: Pantheon Books, 1978. 368 p.
2. Spivak, G. *Can the Subaltern Speak?* // In: Nelson, C. & Grossberg, L. (eds.), *Marxism and the Interpretation of Culture*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press, 1988. P. 271–313.
3. Piketty, T. *Capital in the Twenty-First Century* / transl. by A. Goldhammer. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. 816 p.
4. Zakaria, F. *The Future of Freedom: Illiberal Democracy at Home and Abroad*. New York: W. W. Norton & Company, 2003. 286 p.
5. Kieh, G. *The Peripheral State and Corruption in The Global South* // *Journal of Developing Societies*. 2023. Vol. 39, № 1. P. 82–103.
6. Wallerstein, I. *World-Systems Analysis: An Introduction*. Durham: Duke University Press, 2004. 128 p.

***

TOWN-TWINNING AS A TOOL OF MUNICIPAL DIPLOMACY OF UKRAINIAN CITIES

Mariia Zavada,
master degree student
of the specialty 291 “International Relations,
Public Communications and Regional Studies”,
V. N. Karazin Kharkiv National University,
xa12749942@student.karazin.ua

In the multi-level diplomatic environment, which is being formed due to the influence of factors of globalization and digitalization, it is repeatedly noted that nation-states and their ministries of foreign affairs are no longer the only actors on the diplomatic stage. Instead, individual territories, cities, regions, and even small communities today play an important role in the international arena, according to national foreign policy. At the same time, Russia's war against Ukraine became a catalyst for changes taking place in the modern world. Therefore, in view of recent events, the activity of city councils is becoming an increasingly important component, whose work has become necessary not only in the internal regulation and support of the activities of local units, but also in the international dimension of the activity of municipal centers. Thus, the issue of municipal diplomacy for peace and post-war recovery has become even more relevant.

Thus, the purpose of the study is to analyze the role of town-twinning as a tool of municipal diplomacy for Ukrainian cities, highlighting its impact on international cooperation, crisis support, and the development of local communities.

The concept of city twinning was founded not only on mutual support but also on the goal of preventing future conflicts between nations. A significant boost to the twinning movement came with the initiative of "city diplomacy," introduced in 1956 by U.S. President Dwight Eisenhower. At a Washington conference launching this initiative, Eisenhower stated: "Two profound convictions unite us with a shared goal. First, we believe in effective and responsive local self-government as the cornerstone of freedom. Second, we believe in the powerful potential of relationships between people and sister cities to help build a lasting structure of peace worldwide" [1].

To advance this vision, the first international conference of twin cities was held in February 1958. Later, in 1967, the Association of Twin Cities, now known as Sister Cities International, was established in the United States. The twin cities movement gradually expanded across continents, and in 1957, the World Federation of Sister was founded in Paris. Together with other associations of local and regional authorities, they established a global network in 2004 known as United Cities and Local Governments (UCLG), which unites cities, local, regional, and metropolitan

governments worldwide [2].

Nowadays international cooperation plays a key role in ensuring the sustainable development of cities and enhancing the quality of life in both large and small urban areas. Local self-government bodies have long participated in international relations, and the trend of strengthening their global cooperation has grown worldwide over recent decades. Numerous successful examples of local initiatives contribute not only to improving city infrastructure but also to enhancing the country's image and attracting increased investment. Notably, the international activities of local self-governments align closely with the country's foreign policy, economic, and humanitarian interests. For Ukraine, fostering international cooperation among local authorities is especially significant, as their influence has grown considerably with decentralization. This cooperation creates valuable opportunities for Ukraine's integration into European and global processes [3].

The goals of town-twinning in Ukraine emphasize leveraging international partnerships to advance local development and enhance global integration. Key objectives include attracting additional resources to strengthen community growth, accessing diverse expertise to build local capacities, and cultivating a positive international image for Ukrainian municipalities. Twinning agreement also seeks to expand intercultural connections, facilitate networking, and open new avenues for development across various local institutions. Additional goals focus on providing mutual support in crisis situations, aiding Ukraine's European integration process, and sharing valuable experiences that enrich both Ukrainian communities and their partners. These strategic goals support Ukraine's vision of building resilient, globally connected communities through active city diplomacy [2].

Ukrainian communities maintain partnerships with municipalities in 52 countries across all continents, excluding Australia. These partnerships reflect Ukraine's global outreach through city diplomacy. For example, Khmelnytskyi has a partnership with Aguascalientes in Mexico; Drohobych in the Lviv region collaborates with Gamyang in South Korea; the Voznesensk community in the Mykolaiv region is partnered with Hessequa in South Africa; and Odesa has links with Kolkata (India), Valparaiso (Chile), Mombasa (Kenya), and Yokohama (Japan). The largest number of partnerships is with Polish cities and communes, totaling 511 partnerships, that is 40% of all Ukrainian city partners. Other frequently partnered countries include Hungary (124 partnerships), Germany (86), Romania (83), Slovakia (56), Lithuania (49), the Czech Republic (39), Georgia (28), Bulgaria (24), Italy, Latvia, and France (22 each). This extensive network of partnerships highlights Ukraine's commitment to fostering international cooperation at the local level [2].

During the Russian full-scale invasion to Ukraine, the European sister cities support their Ukrainian partners with humanitarian aid, provide fire trucks and

ambulances, provide shelter to refugees, organize international projects and forums etc. European cities are providing more than just financial support to their Ukrainian counterparts; these twinning relationships also offer valuable opportunities for experience exchange, advancing Ukraine's European integration, and strengthening partnerships across various sectors. For example, this approach is exemplified by Zvyahel's local government in Zhytomyr Oblast, where local businesses benefit more from cooperative efforts that foster development even in challenging times rather than direct financial aid. Through collaboration with sister cities, Zvyahel has planned international forums where they hope Europeans can share insights on the path to European Union membership [4].

At the same time, Albany, the capital of New York State, has become Bucha's first American partner city. The two cities plan to collaborate by sharing expertise in education, healthcare, and governance, with Albany also anticipated to assist in Bucha's reconstruction. Key aspects of this partnership include exchanging knowledge in these fields and supporting rebuilding efforts. Bucha has also received considerable support from its European partners: Cascais in Portugal contributed 500,000 euros for the restoration of destroyed schools, Bergisch-Gladbach in Germany provided buses for citizen transportation, and Pszczyna in Poland welcomed children from Bucha for a holiday stay [5].

Another great example of fruitful town-twinning is cooperation between Kharkiv and Nuremberg that has been a sister city of Kharkiv since 1990, and their partnership has been crucial in times of crisis. Over the years, Nuremberg has provided substantial aid to Kharkiv, especially during periods of intense need. For example, during the ongoing war, Nuremberg sent medical supplies, modern diagnostic equipment, and surgical tools to Kharkiv's hospitals. Additionally, the city provided financial assistance for the restoration of cultural institutions damaged by the war, including the Kharkiv National Literary and Memorial Museum of Hryhoriy Skovoroda. This ongoing support highlights the strong solidarity and collaboration between the two cities, reinforcing their long-standing partnership [6].

Until February 24, 2022, Ukrainian city Trostyanets in Sumy region hosted the popular historical reconstruction festival "Old Fortress. A Journey Through the Centuries," regarded by historical clubs as one of Ukraine's best such festivals. A similar festival is held in Kozhuhuv commune, though with a slightly different format. The two partner municipalities, which began cooperating in 2008, agreed to allow Ukrainian reconstruction teams to participate in the Polish festival and vice versa. Even now, the Polish partner continues to support the Ukrainian community. A charity evening was organized in Kozhuhuv to support Trostyanets and its preschools that were damaged during the Russian occupation. The event raised a record 18,000 zlotys for the restoration of the school in the village of Soldatskyi, part of the Trostyanetska urban

territorial community [2].

In conclusion, town-twinning has proven to be a vital tool in the municipal diplomacy of Ukrainian cities, fostering international cooperation and providing crucial support during challenging times. Through partnerships with cities like Nuremberg, Albany, Kozhuhuv, and others, Ukrainian municipalities have not only strengthened cultural and educational ties but have also received significant aid in the form of medical supplies, reconstruction funds, and support for local institutions etc. These collaborations highlight the importance of municipal diplomacy in enhancing the global presence of Ukrainian cities, while also providing tangible benefits such as crisis relief and community development. As Ukrainian cities continue to navigate the complexities of war and reconstruction, the role of town-twinning in facilitating resilience and international solidarity remains indispensable.

References:

1. Fernández de Losada A. Subnational diplomacy in the United States: a practice that is still expanding. *Notes Internacionals CIDOB*. 2024. No. 302. P. 1–6. URL: <https://doi.org/10.24241/notesint.2024/302/en> (Last Accessed: 08.11.2024).
2. Міжнародне муніципальне партнерство: методичні рекомендації. *Рада Європи, Міністерство розвитку громад та територій України*. 2022. URL: <https://rm.coe.int/metodychni-rekomendatsii-partnerstvo-2022-2-/1680aedfd8> (Last Accessed: 10.11.2024).
3. Організація співробітництва територіальних громад в Україні: практичний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. *Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/11/Organizatsiyaspivrobitnitstvateritorialnih-gromad-v-Ukrayini.pdf> (Last Accessed: 10.11.2024).
4. Очеретяна М. Як українським громадам допомагають міста-побратими, і де їх знайти? *Українська правда*. 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/27/7391140/> (Last Accessed: 10.11.2024).
5. Ворона Г. Перший американський партнер: столиця штату Нью-Йорк стала побратимом Бучі. *BigKyiv*. 2023. URL: <https://bigkyiv.com.ua/pershyj-amerykanskyj-partner-stolyczya-shtatu-nyu-jork-stala-pobratymom-buchi/> (Last Accessed: 10.11.2024).
6. Kharkiv will receive help from the sister city. *National Network of Local Philanthropy Development*. 2022. URL: <https://philanthropy.com.ua/en/news/view/harkiv-otrimae-dopomogu-vid-mista-pobratima> (Last Accessed: 10.11.2024).

Academic supervisor: Yevgeniia Solovykh, associate professor of the Department of International Relations, International Information and Security, Kharkiv National University named after V. N. Karazin, Candidate of Political Sciences.

***

THE STRATEGIC PARTNERSHIP BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN ENSURING ENERGY SECURITY

Zinovieva Yelyzaveta Dmytrivna,

student of the 2nd year of the UV-61 group of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
lizokzinovyeva00@gmail.com

Peresyphkina Iryna Valentynivna

Associate Professor of the Department of International Relations of the Karazin Institute of International Relations and Travel Business
V. N. Karazin Kharkiv National University,
iryna.peresyphkina@karazin.ua

The strategic partnership between Ukraine and the European Union (EU) in ensuring energy security has become a crucial aspect of geopolitical stability in Europe, particularly in light of recent global events and regional tensions. This relationship aims to enhance energy security, diversify energy resources, and reduce dependency on external sources, notably Russian energy supplies, which historically have been a critical yet volatile energy provider for Ukraine and parts of the EU. As the EU seeks to build a sustainable, resilient energy system, Ukraine's geographic position and substantial energy transit infrastructure, including pipelines, make it a key partner. The strategic partnership involves collaborative measures in energy diversification, infrastructure modernization, and alignment with EU regulatory frameworks, making it mutually beneficial for both entities [1].

Energy security is a multidimensional concept that encompasses the availability, affordability, and environmental sustainability of energy resources. For the EU, achieving energy security means diversifying its energy supply to prevent disruptions caused by over-reliance on a single source or route. Ukraine, with its substantial natural gas transit infrastructure, has historically served as a transit country for Russian gas supplies to Europe. However, recent geopolitical shifts, including Russia's military invasion of Ukraine, have highlighted the risks of energy dependency. Consequently, the EU and Ukraine have intensified their strategic partnership to enhance energy security and reduce exposure to potential supply disruptions [5, p.97-101].

One of the foundational pillars of this partnership has been the integration of Ukraine's energy market with that of the EU. This integration began with Ukraine joining the European Energy Community in 2011, a treaty organization that promotes the alignment of non-EU countries with EU energy policies. By adopting EU energy

regulations, Ukraine has committed to liberalizing its energy markets, increasing transparency, and reducing monopolistic practices. This harmonization has laid the groundwork for further collaboration and attracted European investment in Ukraine's energy sector, which in turn enhances Ukraine's role as a stable and reliable partner in the EU's energy strategy [7].

A significant example of the partnership's success is the recent synchronization of Ukraine's electricity grid with the European Network of Transmission System Operators for Electricity (ENTSO-E) in 2022. This connection enables Ukraine to participate in the European electricity market, reducing its dependency on Russian energy supplies and fostering resilience against disruptions. The ENTSO-E connection not only strengthens Ukraine's grid stability but also creates opportunities for electricity exports to the EU, which benefits both Ukraine's economy and the EU's energy diversification goals. Through this grid synchronization, Ukraine can contribute to the EU's energy supply, especially during peak demand periods, enhancing overall regional energy security [3].

In addition to electricity, the partnership has made strides in natural gas diversification. Ukraine's gas transit system, which previously relied heavily on Russian gas, is now used to import gas from the EU, reversing traditional east-to-west flow dynamics. Through «reverse flow» agreements, Ukraine can now import natural gas from neighboring EU countries like Poland, Slovakia, and Hungary. This reverse flow mechanism provides Ukraine with access to European gas markets, reducing its dependence on Russia. The reverse flow strategy also increases the EU's energy security by providing a route through which non-Russian gas supplies, such as liquefied natural gas (LNG) from the United States and other global producers, can reach European markets via Ukraine. This diversification reduces the EU's exposure to potential supply cuts from Russia, thereby contributing to regional stability [8, p.170-191].

Another critical component of the EU-Ukraine partnership is the modernization of Ukraine's energy infrastructure. With EU funding and technical support, Ukraine has undertaken significant infrastructure improvements, including upgrading pipelines, storage facilities, and the nuclear energy sector. Given that nuclear energy accounts for over 50% of Ukraine's electricity generation, ensuring the safety and efficiency of nuclear plants is paramount. EU assistance has facilitated improvements in nuclear safety standards and emergency preparedness, aligning Ukraine's nuclear sector with international standards. Furthermore, collaboration on energy efficiency measures has helped Ukraine reduce its overall energy consumption, making it less vulnerable to supply shocks and more sustainable in the long term [2].

Renewable energy development has also become a key focus in the EU-Ukraine strategic partnership. The EU has provided technical and financial support to

encourage the growth of Ukraine's renewable energy sector, particularly in solar and wind power. This transition not only supports the EU's climate goals but also enables Ukraine to decrease its reliance on imported fossil fuels, fostering energy independence. By leveraging EU expertise in renewable energy, Ukraine is making strides toward achieving a cleaner energy mix, which contributes to its energy security and aligns with the EU's Green Deal objectives. As Ukraine builds up its renewable capacity, it also opens new possibilities for cross-border renewable energy trade, further deepening integration with the EU energy market. The EU-Ukraine partnership has also underscored the importance of regional cooperation with neighboring countries in the Eastern Partnership, such as Moldova and Georgia, which face similar energy security challenges. By strengthening ties and sharing resources, Ukraine and the EU can facilitate regional energy stability and encourage these countries to adopt energy reforms aligned with EU standards. This collaborative approach promotes a more resilient regional energy market, creating a buffer against external pressures and fostering energy independence for the region. Through this networked approach, the EU and Ukraine act as regional leaders, promoting energy stability and security across Eastern Europe and the Caucasus [4].

Economic and social benefits are also a critical aspect of this partnership. The EU's investments in Ukraine's energy sector create jobs, promote technological innovation, and stimulate economic growth in Ukraine. For example, renewable energy projects, such as wind farms and solar installations, provide new employment opportunities in rural areas, supporting local communities. The modernization of Ukraine's energy infrastructure not only enhances energy security but also improves the quality of life by reducing air pollution, lowering energy costs, and providing more reliable energy access. These socioeconomic improvements strengthen Ukraine's resilience, contributing to long-term political and social stability, which is advantageous for both Ukraine and the EU. The ongoing strategic partnership between Ukraine and the EU is expected to evolve further as they address future energy challenges and opportunities. Both entities face a dynamic global energy landscape marked by climate goals, technological advancements, and evolving political contexts. As the EU intensifies its commitment to the European Green Deal, aiming to become climate-neutral by 2050, the Ukraine-EU partnership could be instrumental in meeting these ambitious environmental and energy objectives. This alignment fosters opportunities to integrate green technologies, sustainable infrastructure, and innovative solutions that address both energy security and climate resilience [6, p.1-10].

In conclusion, the strategic partnership between Ukraine and the EU in ensuring energy security is a multifaceted collaboration that addresses energy diversification, market integration, infrastructure modernization, and renewable energy development.

Through measures like the synchronization of electricity grids, reverse gas flows, infrastructure upgrades, and support for renewable energy, this partnership reduces dependence on Russian energy supplies, enhances resilience, and fosters mutual economic growth. The EU-Ukraine energy relationship is an example of how strategic partnerships can be leveraged to address regional security concerns and foster sustainable development in an era marked by geopolitical and environmental challenges. As both parties continue to deepen their cooperation, the EU-Ukraine partnership serves as a model of how neighboring regions can work together to achieve shared energy security and sustainability goals.

References:

1. Darnytskyi A. Ukraine's energy security is an integral component of Europe's energy security. *USAID's Energy Security Project (ESP)*. 2024. URL: <https://energysecurityua.org/special-focus/ukraine-s-energy-security-is-an-integral-component-of-europe-s-energy-security/> (Last accessed: 25.10.2024).
2. EU citizens remain strongly in favour of Ukraine and of ensuring energy security. European Commission. 2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1142 (Last accessed: 25.10.2024).
3. Joint Security Commitments between Ukraine and the European Union. *President of Ukraine: official website*. 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/spilni-bezpekovi-zobovyazannya-mizh-ukrayinoyu-ta-yevropejsk-91801> (Last accessed: 25.10.2024).
4. Kardaś S. Energising eastern Europe: How the EU can enhance energy sovereignty through cooperation with Ukraine and Moldova. *European Council on foreign relations*. 2024. URL: <https://ecfr.eu/publication/energising-eastern-europe-how-the-eu-can-enhance-energy-sovereignty-through-cooperation-with-ukraine-and-moldova/> (Last accessed: 25.10.2024).
5. Khalova, G. O., Yordanov, S. G., & Polaeva, G. B. Evolution of EU Energy Policy. *Innovation and Investment*. 2018. №5. P.97-101.
6. Shulga I., Shynkaruk N., Shytyi S., Antypov I. The Role of Energy Directives in Ensuring EU Energy Security and the Problems of Implementation in Ukrainian Legislation. *Journal of Policy & Governance*. 2022. №02(01). P.1-10.
7. What is energy security, and why is it crucial for Ukraine? *USAID's Energy Security Project (ESP)*. 2022. URL: <https://energysecurityua.org/special-focus/what-is-energy-security-and-why-is-it-crucial-for-ukraine/> (Last accessed: 25.10.2024).
8. Yakoviyk I., Tselikh M. Energy Security of the European Union in the Context of Russian Aggression against Ukraine. *Problems of Legality*. 2023. №160. P.170–191.

***

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ЗМІНУ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ФІНЛЯНДІЇ

Алексеева Марія Дмитрівна,
студентка 6-го курсу групи УВ-61 ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
mariaalekseeva912@gmail.com

Наразі тема впливу російсько-української війни на зміну зовнішньополітичних орієнтирів Фінляндії є досить актуальною, оскільки ця війна радикально змінює безпекову архітектуру Європи та спонукає країни, що раніше дотримувалися нейтралітету, переглядати свої стратегічні пріоритети. Фінляндія, яка тривалий час зберігала статус позаблокової держави, під впливом нових безпекових викликів, зокрема загрози з боку РФ, здійснила кардинальні кроки, спрямовані на інтеграцію в НАТО. Це рішення відображає важливі трансформації в зовнішній політиці країни, продиктовані новими загрозами для національної та регіональної безпеки. Аналіз змін зовнішньополітичного курсу Фінляндії в контексті російсько-української війни є важливим для розуміння сучасної динаміки безпеки в Північній Європі та ролі малих країн у забезпеченні стабільності на європейському континенті.

Традиційно Фінляндія дотримувалася політики військової позаблоковості. Так, колишній Президент Фінляндії Саулі Нійністе порівнював зовнішньополітичну позицію Фінляндії з сидінням на паркані: «Я вважаю, що бути на вершині паркану – це досить гарне місце... У нас є свобода дій, у нас є вибір і у нас є простір для спостереження... Нас не тягнуть у той чи інший бік» [8, с.45]. Однак, після розв'язання РФ повномасштабної війни проти України, в Гельсінкі було переглянуто зовнішню політику.

На зміну зовнішньополітичних поглядів керівництва Фінляндії щодо вступу їх країни в Північноатлантичний Альянс вплинуло два фактори. По-перше, кардинальні зміни в громадській думці. Слід зазначити, що навіть попри протиправні військові дії з боку РФ на східних територіях України та незаконної окупації Автономної Республіки Крим у 2014 році, вступ Фінляндії в НАТО не підтримувався широкою громадськістю: станом на 2017 рік лише 22% населення Фінляндії позитивно ставилося до приєднання країни в НАТО, на противагу 62% [1]. Така позиція пояснювалася намаганнями Фінляндії зберегти прогнозовані відносини з РФ та не створювати додаткової напруженості. Проте, за чотири дні після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну соціологічне опитування в Фінляндії показало, що 53% фінів підтримують вступ країни в Північноатлантичний Альянс, 28% висловилися проти, а 19% були невпевнені

[2]. Більш того, 50 тис. фінів підписалися під документом громадської ініціативи, щоб законодавці Парламенту Фінляндії обговорили ідею щодо членства їх країни в НАТО в рекордно короткий термін [3]. Так, 5 грудня 2022 року Уряд Фінляндії надав свою пропозицію Парламенту щодо вступу країни в Північноатлантичний Альянс, зокрема в якому йдеться про домовленості Фінляндії щодо її нейтрального статусу: «Як член НАТО, Фінляндія братиме участь у спільній обороні, а отже, на неї поширюватимуться гарантії безпеки, передбачені статтею 5 Північноатлантичного договору. Превентивний ефект оборони Фінляндії був би значно більшим, ніж той, який є зараз. Як член НАТО, Фінляндія була б в авангарді прийняття рішень з питань політики безпеки, що мають для неї ключове значення» [4, с.4]. Фінляндія почала активно переглядати свої безпекові стратегії, що привело до розширення співпраці з західними партнерами та НАТО. Громадська підтримка вступу до НАТО зросла до рекордного рівня, що стало наслідком зростання занепокоєння щодо можливої загрози з боку РФ. У 2022 році Фінляндія подала офіційну заявку на вступ до НАТО, що стало історичною зміною зовнішньополітичного курсу. 1 березня 2023 року Парламент Фінляндії схвалив пропозицію Уряду щодо набуття членства в НАТО. Пропозиція була схвалена 184 голосами проти 7 [5].

Другий фактор, що посприяв перегляду зовнішньої політики Фінляндії, впливає з першого, тобто визнання РФ реальною загрозою, яка готова у будь-який момент атакувати свого сусіда, незважаючи на чималі військові, економічні та політичні витрати. Слід зазначити, що фінська обережність у відносинах з РФ пояснювалася історичним минулим обох країн, адже фіни пам'ятають військовий напад з боку Радянського Союзу на їх країну у 1939 році. Так, радник із зовнішньої політики Національної коаліційної партії Фінляндії Анрі Ванханен розглядав сценарій, за якого Фінляндія могла б потенційно зіткнутися з РФ, не будучи членом Північноатлантичного Альянсу, що призвело б до послаблення геополітичних позицій Фінляндії в контексті вимагання РФ капітуляції фінів з використанням ядерного чи військового варіантів шантажу [6]. В такий спосіб, Фінляндія не мала б жодних гарантій допомоги з боку НАТО і залишалася б вразливою до військової загрози з боку РФ. Стало очевидним, що існують чіткі межі військової допомоги, яку готові надавати країни-члени НАТО позаблоковій державі, беручи до уваги приклад України.

4 квітня 2023 року Фінляндія стала 31-ю країною-членом НАТО. Під час свого виступу на церемонії з нагоди приєднання Фінляндії до Альянсу, тодішній Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг, підкреслив, що приєднання Фінляндії до оборонного блоку є добрим не тільки для Фінляндії, а й для безпеки Північних країн та НАТО в цілому [7]. Таким чином, Росія, протиправно

здійснивши акт агресії проти України, не тільки згуртувала оборонний Альянс, а й розширила його кордони за рахунок балтійських країн.

Таким чином, вплив російсько-української війни на зміну зовнішньополітичних орієнтирів Фінляндії є надзвичайно вагомим фактором, який змінив традиційно нейтральну позицію країни щодо питань безпеки та оборони. Проте російське вторгнення в Україну в 2014 та його ескалація в 2022 році суттєво змінили суспільне сприйняття і політичний дискурс всередині країни. Також було укріплено зв'язки з Європейським Союзом у сфері безпеки, що підкреслює перехід до активнішої зовнішньої політики, орієнтованої на колективну безпеку в умовах зміненої європейської безпекової архітектури. Війна в Україні спонукала Фінляндію посилити обороноздатність та розширити економічні санкції проти РФ, що свідчить про значне скорочення залежності від російського ринку і енергоресурсів. Загалом, російсько-українська війна стала каталізатором глибоких змін у зовнішньополітичних орієнтирах Фінляндії, спонукавши її зробити вибір на користь активної участі в колективних структурах безпеки та тіснішої інтеграції із західними країнами.

Список використаних джерел:

1. У Фінляндії поменшало прихильників вступу в НАТО – опитування. *Європейська правда*: веб-сайт. 2017. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/11/29/7074350/> (дата звернення: 20.10.2024).
2. For first time, Yle poll shows majority support for Finnish Nato application. *Yle*: web-site. 2022. URL: <https://yle.fi/a/3-12337202> (Last accessed: 01.10.2024).
3. NATO Issue in Sweden, Finland Pits Anxious Public Against Cautious Politicians. *Newsweek*: web-site. 2022. URL: <https://www.newsweek.com/nato-sweden-finland-public-politicians-russia-ukraine-1684621> (Last accessed: 20.10.2024).
4. Hallituksen esitys HE 20/2024 vp. *Eduksunta Riksdagen*: web-site. 2024. URL: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_315+2022.pdf (Last accessed: 20.10.2024).
5. Parliament approved Finland's accession to NATO by a vote of 184-7. *Eduskunta Riksdagen*: web-site. 2023. URL: <https://www.eduskunta.fi/EN/tiedotteet/Pages/Parliament-approved-Finlands-accession-to-NATO.aspx> (Last accessed: 01.10.2024).
6. Something new, something old – Finland on the verge of a new Russia relationship. *Wilson Center*: web-site. 2022. URL: <https://www.wilsoncenter.org/article/something-new-something-old-finland-verge-new-russia-relationship> (Last accessed: 03.10.2024).
7. Finland joins NATO as 31st Ally. *North Atlantic Treaty Organization*: web-site. 2023. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_213448.htm (Last accessed: 03.10.2024).

8. Forsberg T. Four rounds of the Finnish NATO debate. *Nordic Review of International Studies*. 2023. №1. P. 40–49. URL: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/152945/Four_rounds_of_the_Finnish_NATO_debate.pdf?sequence=1 (Last accessed: 25.10.2024).

Науковий керівник: Пересипкіна Ірина Валентинівна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат політичних наук, доцент.

***

ЦИФРОВІ ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Аргунова Юлія Сергіївна,
фахівець кафедри міжнародних відносин,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
u.argunova@karazin.ua

У сучасному світі, де цифрові технології стали невід’ємною частиною повсякденного життя, захист прав людини в цифровому просторі набуває особливої актуальності. Глобалізація, розвиток інформаційних технологій та інтернет-ресурсів створюють нові можливості для реалізації прав і свобод людини, однак одночасно виникають і нові загрози, пов’язані з порушенням приватності, кіберзлочинністю та обмеженням свободи вираження думок.

Усвідомлення суспільством необхідності закріплення основоположних прав людини стало важливим етапом у розвитку міжнародно-правових стандартів. Це спричинило ухвалення низки ключових міжнародно-правових документів, які стали фундаментом для захисту прав людини на глобальному рівні, зокрема Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966), Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965), а також низка інших універсальних і регіональних актів у сфері прав людини.

Незважаючи на встановлення міжнародних стандартів у галузі прав людини, головною проблемою залишається їх ефективне гарантування та реалізація [2]. Виконання цих завдань є основним напрямом діяльності міжнародних організацій, які займаються захистом прав людини. Однією з найважливіших універсальних структур у цій сфері є Організація Об’єднаних

Націй (ООН), що координує діяльність низки комісій, комітетів і договірних органів, відповідальних за моніторинг та забезпечення прав людини [3].

Крім того, активно функціонують інші міжнародні та регіональні організації, які розробляють і впроваджують механізми контролю за дотриманням прав людини, а також сприяють їхньому захисту в разі порушень.

Важливо зазначити, що механізми регулювання цифрового простору охоплюють фундамент міжнародно-правових актів, спрямованих на формування нормативної бази для забезпечення прав і свобод людини у сфері цифрових технологій. Європейський Союз відіграє провідну роль у встановленні правових стандартів для захисту цифрових прав, акцентуючи увагу на конфіденційності, безпеці, доступності та рівності в цифровому середовищі.

Сьогодні, цифрові права в межах ЄС розглядаються як фундаментальні права громадян, що гарантують безпечний, відкритий і справедливий доступ до цифрових технологій та Інтернету. Одним із ключових аспектів є право на приватність і захист персональних даних, регламентоване Загальним регламентом про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR). Цей документ встановлює суворі вимоги щодо збору, обробки та зберігання персональної інформації, спрямовані на захист прав користувачів у цифровій сфері.

У контексті глобалізації, коли інформація обробляється та поширюється через міжнародні мережі з високою швидкістю, забезпечення захисту персональних даних набуває критичного значення. Неконтрольований доступ до особистої інформації може призвести до її несанкціонованого використання або зловживань, включаючи шахрайство. У цьому аспекті глобальні правові норми, такі як GDPR у Європейському Союзі, слугують зразком для створення ефективної системи захисту даних. Цей підхід вже вплинув на формування аналогічних законодавчих ініціатив у багатьох країнах світу [4]. Запровадження таких стандартів сприяє підвищенню рівня безпеки цифрового середовища, забезпечуючи права користувачів і зміцнюючи довіру до цифрових технологій як інструмента розвитку сучасного суспільства.

Європейський Союз гарантує право на свободу слова та забезпечує доступ до інформації в Інтернеті, зокрема шляхом боротьби з цензурою та протидії незаконному блокуванню контенту. Глобалізація сприяє швидкому поширенню інформації, що створює нові можливості для вираження думок і обміну ідеями. Однак одночасно виникають ризики, пов'язані з цензурою, поширенням пропаганди та обмеженнями свободи слова. Одним із важливих аспектів захисту цифрових прав є забезпечення свободи вираження в онлайн-просторі. Це передбачає не лише активну боротьбу з цензурою та блокуванням контенту, а й

створення умов для відкритого доступу до інформації незалежно від географічного чи політичного контексту користувачів.

ЄС приділяє значну увагу забезпеченню безпеки цифрового простору, приймаючи ключові нормативні акти, а саме: Директиву NIS2 (про мережеву та інформаційну безпеку). Цей документ встановлює стандарти безпеки для критично важливих об'єктів та послуг, сприяючи зниженню вразливості до кіберзагроз.

В умовах глобалізації кіберзлочинність стає однією з основних загроз для цифрових прав. Кіберзлочини, такі як хакерські атаки, крадіжка особистих даних, фінансове шахрайство та фішинг, можуть негативно впливати на особисте життя людей та компаній [1]. Тому важливо впроваджувати заходи кібербезпеки як на рівні держав, так і на міжнародному рівні. Зауважимо, що країни активно співпрацюють у розробленні глобальних стандартів кібербезпеки. Наприклад, директиви Європейського Союзу спрямовані на створення єдиної системи протидії кіберзлочинності. Водночас міжнародні організації, такі як Інтерпол і Європол, координують зусилля держав для ефективної боротьби з кіберзагрозами, сприяючи розвитку безпечного цифрового середовища для громадян усього світу.

Підкреслимо, що політика Європейського Союзу спрямована на забезпечення рівного доступу до Інтернету та цифрових послуг для всіх категорій населення, незалежно від віку, статі, соціального статусу чи фізичних можливостей. У межах ініціативи «Європа в епоху цифрових технологій», особлива увага приділяється подоланню цифрового розриву, що є одним із ключових викликів сучасної цифрової трансформації. Цифрові права в ЄС становлять невід'ємну складову загальних прав людини, адаптованих до умов цифрової епохи [5]. Їхнє впровадження сприяє створенню безпечного, інклюзивного й інноваційного цифрового середовища, забезпечуючи водночас захист свобод і гідності кожного громадянина.

В XXI ст. глобалізація сприяє створенню як нових можливостей для захисту прав людини, так і загроз. Міжнародна співпраця, технологічний прогрес та економічна інтеграція сприяють формуванню стандартів і механізмів, що мають універсальне застосування [6]. Однак швидкий розвиток цифрових технологій, інформаційних систем і медіасередовищ створює нові виклики, зокрема в аспектах приватності, кібербезпеки, маніпулювання інформацією та проявів цензури.

Глобалізація вимагає постійного оновлення та адаптації правових стандартів до динамічних змін у цифровій сфері. У той час, як основні права людини залишаються незмінними, їхнє застосування повинно враховувати сучасні технологічні реалії. Розроблення нових механізмів контролю й

ефективного забезпечення прав людини на глобальному рівні стає нагальною потребою. ЄС демонструє лідерство у формуванні правових стандартів для цифрової епохи, сприяючи гармонізації міжнародного правового поля. Цей досвід має потенціал бути корисним для інших країн у впровадженні подібних механізмів у національних законодавствах чи міжнародного правового поля.

Отже, глобалізація, з одного боку, відкриває нові перспективи для зміцнення системи забезпечення прав людини, а з іншого – породжує нові виклики, які вимагають комплексного аналізу та відповідного реагування. Інноваційні технології, розширення доступу до Інтернету та цифрових ресурсів значною мірою сприяють реалізації основоположних прав і свобод, створюючи нові можливості для громадян у різних сферах життя. Однак ці ж процеси формують низку загроз, таких як порушення конфіденційності, зловживання даними та посилення нерівності у доступі до цифрових благ. У зв'язку з цим виникає необхідність постійного моніторингу, вдосконалення правових механізмів і забезпечення їхньої адаптації до динамічного технологічного середовища. Ключовим завданням сучасного правового регулювання є досягнення балансу між стимулюванням інноваційного розвитку та гарантуванням безпеки, між прогресом у цифровій сфері й захистом фундаментальних прав людини.

Список використаних джерел:

1. Положення про Міністерство цифрової трансформації України: *Постанова Кабінету Міністрів України. Відомості Верховної Ради України від 29 квітня 2022 р. № 501.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.10.2024)
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 29.10.2024).
3. Право на недоторканність приватного життя в цифрову епоху: *Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.2018 р. № 69/166.* URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n18/450/00/pdf/n1845000.pdf> (дата звернення: 29.10.2024).
4. Воронкова В. Г., Кивлюк О. П. Відповідальне цифрове громадянство в епоху цифрових технологій. *Modern scientific strategies of development : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. С. 226-249.* DOI: 10.51587/9781-7364-13395-2022-008-226-249
5. Проць І.М. Окремі організаційно-правові механізми обмеження основних прав і свобод людини і громадянина за законодавством України. *Порівняльно-аналітичне право.* 2020. № 1. С. 381–384

6. Voronkova V., Vasyl'chuk G., Nikitenko V., Kaganov Y., Metelenko N. Transformation of digital education in the era of the fourth industrial revolution and globalisation : monograph. Riga; Latvia : Baltija Publishing, 2023. 220 p. URI: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/19241> дата звернення: 29.10.2024).

*Науковий керівник: **Вінникова Наталія Анатоліївна**, в. о. завідувача кафедри міжнародних відносин ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор політичних наук, доцент.*

***

ГОНКА ОЗБРОЄНЬ У КОСМОСІ: НОВИЙ ЕТАП ГЛОБАЛЬНОГО СУПЕРНИЦТВА МІЖ США, КИТАЄМ І РОСІЄЮ

Ахалаіа Діана Нугзаріївна, здобувачка 1-го курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти групи УВ-51 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу», Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
akhalaia2020umv11@student.karazin.ua

Космос сьогодні є не лише простором для наукових досягнень і технологічного прогресу, а й ареною для стратегічного суперництва між провідними державами світу. США, Китай та росія дедалі більше акцентують увагу на розвитку військових можливостей у космосі, що свідчить про початок нового етапу глобальної гонки озброєнь. Побідна тенденція набуває особливої актуальності на тлі загострення геополітичної напруги та швидкого розвитку космічних технологій. Розвиток протисупутникової зброї, супутників військового призначення та інших систем підвищує ризик ескалації конфліктів, загрожуючи міжнародній безпеці. Актуальність дослідження обумовлена зростаючою роллю космосу у військовій стратегії провідних держав та небезпекою ескалації конфліктів. Розуміння сучасних викликів, пов'язаних із гонкою озброєнь у космосі, є необхідним для аналізу перспектив глобальної безпеки та пошуку шляхів збереження стабільності у міжнародних відносинах.

Витоки космічної гонки озброєнь можна віднести до періоду після Другої світової війни, коли США та СРСР почали активно залучати німецьких інженерів і технології, зокрема ракети Фау-2, для розвитку власних ракетних програм. Конкуренція посилилася в контексті холодної війни, де обидві наддержави прагнули до військової та технологічної переваги. Запуск СРСР першого штучного супутника «Супутник-1» у 1957 році та першого космонавта Юрія

Гагаріна у 1961 році продемонстрували радянську перевагу в космічних технологіях, що викликало занепокоєння у США щодо їхньої національної безпеки. У відповідь США створили NASA і поставили мету висадити людину на Місяць, що було досягнуто в 1969 році з місією «Аполлон-11». Таким чином, космічна гонка озброєнь стала символом ідеологічного та технологічного суперництва між США та СРСР, де досягнення в космосі використовувалися як показник стратегічної могутності [3; 5; 8; 9; 10].

Сучасний етап гонки озброєнь у космосі між США, Китаєм та Росією характеризується активним розширенням їх космічних можливостей та розробкою нових військових технологій. США, зберігаючи технологічну перевагу, створили Космічні сили як шосту гілку своїх збройних сил, відповідальну за моніторинг ракетних запусків, керування супутниками та контроль космічного сміття, та прийняли політики, як-от Директива космічної політики-4, що підкреслює необхідність захисту національних інтересів у космосі. Запуск роботизованих космічних літаків, також демонструє здатність США проводити тривалі місії з можливістю зміни орбіти та повернення на Землю, що має потенційне військове значення [4; 7; 11].

У свою чергу, Китай активно розширює космічну програму, досягнувши рекордної кількості запусків у 2022 році та завершивши навігаційну систему «Бейдоу», китайський відповідник американської GPS, яка підтримує високоточні військові операції, зокрема у Тайвані. Запуск космічного літака також свідчить про технологічний прогрес Китаю та його здатність до тривалих місій з потенційними військовими застосуваннями [2; 4].

Росія, незважаючи на санкції та внутрішні виклики, продовжує розвивати свої космічні можливості, зосереджуючись на засобах виведення з ладу або знищення ворожих супутників, включаючи кінетичні перехоплювачі, системи радіоелектронної боротьби та наземні лазери. Проведені Росією протисупутникові випробування та її співпраця з Китаєм у спільних космічних проектах, таких як Міжнародна місячна дослідницька станція, вказують на прагнення протистояти домінуванню США в космосі. Про це також свідчить накладання вето Росією на резолюцію Генеральної асамблеї ООН щодо стримування гонки озброєнь [1; 4; 6].

Ескалація гонки озброєнь у космосі між цими державами має серйозні наслідки для глобальної безпеки та стабільності. Розробка та випробування протисупутникової зброї підвищують ризик мілітаризації космосу, створюючи потенціал для зростання напруженості та конфліктів. Знищення супутників призводить до утворення космічного сміття, яке може залишатися на орбіті десятиліттями, загрожуючи безпеці інших космічних апаратів та Міжнародної космічної станції. Залучення комерційних компаній до військових дій у космосі,

як це спостерігалось під час війни росії проти України з використанням супутників Starlink, стирає межі між цивільним та військовим використанням космосу, піднімаючи правові та етичні питання. У цій ситуації міжнародне співтовариство має нагальну потребу в розробці регуляторних механізмів та досягненні консенсусу щодо мирного використання космічного простору, щоб запобігти потенційному конфлікту та зберегти космос як спільне надбання людства [4].

Для запобігання мілітаризації космосу та гонки озброєнь необхідно зміцнити міжнародні правові механізми та посилити співпрацю між державами. Оновлення та розширення Договору про космос 1967 року з урахуванням сучасних технологічних викликів можуть створити правову основу для обмеження розміщення зброї в космосі. Важливим є встановлення прозорості через механізми довіри та контролю, включаючи обмін даними про космічну діяльність і спільні моніторингові програми. Залучення міжнародних організацій, таких як ООН, до розробки нових норм і стандартів поведінки в космічному просторі сприятиме формуванню консенсусу щодо мирного використання космосу. Активний діалог та багатосторонні угоди можуть стати ключовими інструментами для зниження напруженості та запобігання потенційним конфліктам, забезпечуючи стабільність і безпеку у міжнародних відносинах.

Підсумовуючи, можна сказати, що сучасна гонка озброєнь у космосі між США, Китаєм та росією значно підвищує ризик мілітаризації космічного простору та ескалації міжнародних конфліктів, що загрожує глобальній безпеці та стабільності; для запобігання цим небезпекам необхідно зміцнити міжнародні правові механізми, оновити та розширити Договір про космос 1967 року з урахуванням сучасних технологічних викликів, а також посилити співпрацю та діалог між державами з метою встановлення нових норм і стандартів мирного використання космічного простору.

Список використаних джерел:

1. Поляков М. Космічна зброя та проблематика орбітального сміття: дві сторони однієї медалі. *Max Polyakov Space*. 2024. URL: <https://maxpolyakov.com/ua/kosmichna-zbroya-ta-problematika-orbitalnogo-smittya/> (дата звернення: 05.11.2024)
2. Поляков М. Космічна програма Китаю. Частина 2: головний фаворит нових космічних перегонів. *Max Polyakov Space*. 2023. URL: <https://maxpolyakov.com/ua/kosmichna-programma-kytaiu-ch-2/> (дата звернення: 07.11.2024)
3. A Brief History of Space Exploration. *Aerospace*. URL: <https://aerospace.org/article/brief-history-space-exploration> (last accessed: 05.11.2024)

4. Gabrichidze T. The Militarization of Space: China and Russia vs. the United States. 2024. URL: <https://gfsis.org/en/the-militarization-of-space-china-and-russia-vs-the-united-states/> (last accessed: 08.11.2024)

5. History of space exploration. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/science/space-exploration/History-of-space-exploration> (last accessed: 06.11.2024)

6. Outer Space Should Never Be an Arena for Militarization, Delegate Tells General Assembly Debate on Moscow's Veto of Resolution Aimed at Curbing Arms Race. 2024. URL: <https://press.un.org/en/2024/ga12597.doc.htm> (last accessed: 05.11.2024)

7. Text of Space Policy Directive-4: Establishment of the United States Space Force. *The White House*. 2019. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/text-space-policy-directive-4-establishment-united-states-space-force/> (last accessed: 08.11.2024)

8. The Exciting Journey Through The Human Space Exploration Timeline. *Orbital Today*. 2022. URL: <https://orbitaltoday.com/2022/03/03/the-exciting-journey-through-the-human-space-exploration-timeline/> (last accessed: 09.11.2024)

9. The History of Space Exploration. *National Geographic*. 2024. URL: <https://education.nationalgeographic.org/resource/history-space-exploration/> (last accessed: 04.11.2024)

10. The Space Race. *History*. 2020. URL: <https://www.history.com/topics/cold-war/space-race> (last accessed: 03.11.2024)

11. United States Space Force. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/United-States-Space-Force> (last accessed: 06.11.2024)

Науковий керівник: Рєзніков Валерій Володимирович, доктор з державного управління, кандидат економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

***

СТРАТЕГІЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ» У ПУБЛІЧНІЙ ДИПЛОМАТІЇ, ЯК КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ВІДПОВІДІ УКРАЇНИ НА ПОВНОМАСШТАБНЕ РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ

Василина-Михайлина Бурек, магістр,
Інституту політології та міжнародних відносин,
Факультету міжнародних та політичних досліджень,
Ягеллонського університету
vasylyna.burek@gmail.com

Повномасштабне російське вторгнення в Україну у 2022 році суттєво змінило геополітичну динаміку у Східній Європі та за її межами, зумовивши необхідність фундаментальних змін у зовнішній політиці та дипломатичній

стратегії України. Традиційно підхід України до міжнародних відносин ґрунтувався на поєднанні політичних альянсів, культурної дипломатії та стратегічного партнерства. Однак перед обличчям безпрецедентної агресії в Україні довелося переосмислити свою стратегію, зробивши новий акцент на «м'якій силі» та публічній дипломатії як критично важливих інструментах для навігації у складному ландшафті глобальної політики.

Публічна дипломатія була ще одним ключовим елементом української стратегії, визначеного Стратегією публічної дипломатії Міністерства закордонних справ на 2021-2025 роки. зосередженим на прямій взаємодії з іноземною громадськістю та політиками, щоб сформувані їхнє розуміння конфлікту та заручитися підтримкою України [3,с. 9-17]. Президент Володимир Зеленський, зокрема, є центральною фігурою в публічній дипломатії України, використовуючи соціальні мережі та прямі та щоденні відеозвернення для спілкування з аудиторією по всьому світу. Промови українських урядовців в міжнародних парламентах, організаціях та на глобальних самітах стали візитною карткою української публічної дипломатії, що характеризується прямим, емоційним зверненням, яке знаходить відгук як серед політичних лідерів, так і серед громадськості. Висвітлюючи людські жертви конфлікту та представляючи його як ширшу боротьбу між демократією та авторитаризмом, ефективно позиціонуючи Україну як символ опору проти тиранії. Цей підхід відіграв важливу роль у формуванні міжнародних наративів та створенні широкої коаліції на підтримку України в різних регіонах і політичних спектрах.

Цифровий вимір публічної дипломатії України був особливо важливим, представляючи собою сучасну еволюцію традиційних дипломатичних зусиль. Цифрова дипломатія, або використання соціальних мереж та онлайн-платформ для дипломатичної взаємодії, дозволила Україні швидко та ефективно достукатися до глобальної аудиторії, оминаючи традиційні медіа-канали, які можуть бути упередженими або піддаватися цензурі. Український Уряд разом з організаціями громадянського суспільства та незалежними активістами використовував цифрові платформи, щоб ділитися останніми новинами в режимі реального часу, розвінчувати дезінформацію та посилювати голоси тих, хто постраждав від конфлікту. Такий підхід допоміг протистояти російським дезінформаційним кампаніям, які намагаються спотворити реалії війни, представивши альтернативний наратив, що підкреслює легітимність боротьби України за суверенітет і свободу. Широке використання хештегів на кшталт #StandWithUkraine, #I_see_UA_flag та подібних кампаній, що демонструють солідарність з українським народом, також сприяли глобальному руху підтримки, демонструючи силу демократії.

Незважаючи на успіхи українських ініціатив у сфері «м'якої сили» та публічної дипломатії, використання цих стратегій в умовах повномасштабного вторгнення пов'язане з певними викликами та обмеженнями. Основний виклик полягає в асиметрії сил між Україною та росією, особливо з точки зору військового потенціалу та контролю над традиційними медіа-каналами. Хоча Україна змогла ефективно використовувати «м'яку силу» для формування громадської думки, цей вплив є обмеженим, коли стикається з силою військової агресії та широким охопленням російських державних ЗМІ [6]. Постійне поширення російської пропаганди як всередині країни, так і на міжнародному рівні ускладнює зусилля України з підтримки послідовного нарративу та боротьби з дезінформацією. Крім того, покладання на емоційні заклики та нарративи, зосереджені на спротиві та віктимності, хоча й ефективні в короткостроковій перспективі, можуть не забезпечити довгострокову міжнародну взаємодію, особливо в умовах, коли увага світової спільноти переключається на інші проблеми.

Для подолання цих викликів і розвитку своїх успіхів Україна повинна продовжувати адаптувати свої стратегії публічної дипломатії і в тому числі «м'якої сили», забезпечуючи їхню актуальність та ефективність у ході військової агресії росії в Україні. Одним із стратегічних напрямків для України є поглиблення взаємодії з міжнародними культурними та політичними організаціями, такими як ЮНЕСКО та Європейський Союз, з метою подальшої легітимізації своїх зусиль та отримання доступу до ширших платформ для поширення своїх меседжів[1, с.153-155]. Участь у глобальних культурних ініціативах та міжнародних форумах може допомогти Україні зберегти свою видимість та зміцнити свій імідж як динамічного, демократичного суспільства з унікальною культурною ідентичністю. Крім того, Україні слід надалі використовувати технології та платформи для охоплення різних вікових категорій, більш різноманітної аудиторії, яка стає дедалі впливовішою у формуванні громадської думки.

Крім того, зусилля дипломатії України мають бути зосереджені на створенні довгострокових нарративів, які виходять за межі безпосереднього контексту війни. Хоча акцент на питаннях опору та виживання є ефективним для отримання підтримки, не менш важливим є висвітлення нарративів певної надії, відновлення та бачення мирної України, в що дедалі важче переконати не лише громадян України, а й міжнародних партнерів.

Насамкінець, повномасштабне російське вторгнення в Україну підкреслило критичну важливість публічної дипломатії та «м'якої сили» як інструментів державотворення в сучасну епоху. Здатність України ефективно використовувати свою культурну спадщину, національну ідентичність та

цифрову присутність відіграла важливу роль у формуванні глобального сприйняття війни та мобілізації широкої міжнародної підтримки. Незважаючи на значні виклики, пов'язані з використанням відповідних стратегій в умовах триваючої війни росії, адаптивний підхід України продемонстрував потенціал «м'якої сили» та публічної дипломатії як потужних інструментів зовнішньої політики[4, с.104-107]. Постійний стратегічний фокус на культурній взаємодії з дипломатією та створенні довгострокового нарративу матиме важливе значення для України, яка прагне зміцнити свій міжнародний статус, ефективно протистояти інформаційним атакам та врешті-решт досягти миру[5, с.277-283]. Ця стаття висвітлює еволюцію ефективності публічної дипломатії і в тому «м'якої сили», особливо в умовах війни, де традиційні підходи, засновані на «жорсткій силі», не здатні забезпечити досягнення довгострокових стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Ізоляція, ч. Е. Дипломатія–комунікація чи екзистенційна ізоляція?. Організатори конференції: Міністерство освіти і науки України, Університет митної справи та фінансів, Рада молодих вчених Університету митної справи та фінансів, 2024. 153.
2. Ілюк Т. Формування засад публічної дипломатії України // Геополітика України: історія і сучасність. 2023. № 2 (31). С.63–75.
3. Стратегія публічної дипломатії Міністерство закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегії/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення 08.11.2024)
4. Сухорольська І. Громадська (публічна) дипломатія в сучасних умовах міжнародних відносин: нові тренди і особливості // Регіональні студії. 2022. № 30. С. 103–107
5. Українська призма: Зовнішня політика 2023. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2024.
6. Pizzolo, P. Ukraine and the Debacle of Russian Soft Power. *The International Spectator*, 2024. 59(2), 37-57.

***

ІНТЕРРЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Вовк Єгор Сергійович,
студент 2-го курсу групи УВ-61
ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
vovk2021umb21@student.karazin.ua

Сучасний світ стикається з новими геополітичними викликами та загрозами, що потребує пошуку ефективних форм міжнародного співробітництва. Європейський Союз, будучи одним із провідних економічних і політичних об'єднань, відіграє важливу роль у побудові міжрегіональної взаємодії, що дозволяє забезпечити стабільність та розвиток на глобальному рівні. Інтеррегіональна політика є інструментом, який дозволяє ЄС зміцнювати позиції у відносинах з іншими регіонами світу, забезпечувати реалізацію власних стратегічних інтересів та сприяти розвитку знань, інновацій та стійкості.

Основними характеристиками інтеррегіоналізму є включеність не лише держав, а й недержавних акторів, в окремих випадках взаємодія має асиметричний характер, що проявляється в залученні обмеженого кола галузей з акцентом на економічні та соціальні питання. Інтеррегіоналізм надає можливість балансування, інституціонального будівництва, формування раціональної політики щодо розв'язання глобальних та регіональних проблем, розвитку колективної ідентичності, консолідації зусиль для відповіді на непрогнозовані загрози [1].

Інтеррегіоналізм є значущим напрямом зовнішньої політики ЄС, що відображено в Глобальній стратегії ЄС 2016 р. «Спільне бачення, спільна дія: Сильніша Європа», в якій підкреслюється значущість вибудовування інтеррегіональних відносин і формування стабільного та ефективного порядку. У Глобальній стратегії ЄС приділяється особлива увага розвитку інтеррегіональних зв'язків, однак простежується асиметричний характер, з акцентом на регіони, які просунулися в інституційному будівництві та мають розвинені регіональні зв'язки [5].

При аналізі інтеррегіональної політики ЄС варто враховувати інституційне будівництво всередині ЄС, оскільки темпи ухвалення рішень з тих чи інших зовнішніх питань можуть залежати від координації роботи різних інститутів, а також позиції та інтересів окремих ключових учасників ЄС. Європейський Союз, реалізуючи інтеррегіональну політику, зосереджує увагу на формуванні стабільної, інтегрованої та безпечної системи співпраці.

Однак у процесі розвитку та зміцнення міжрегіональних зв'язків ЄС стикається з низкою викликів, що можуть обмежувати ефективність його політики. Серед основних чинників, що уповільнюють налагодження інтеррегіональних відносин Європейським Союзом слід виділити:

- конкуренцію з глобальними державами та центрами впливу. Основними конкурентами є США та Китай, які поширюють свій вплив практично на всі регіони світу і тим самим гальмують налагодження інтеррегіональних зв'язків ЄС, що є також проявом конкурентного типу трансрегіоналізму, який формує геополітичну конкуренцію трансрегіональних проектів;

- політику кондиціональності. ЄС активно застосовує властиву йому політику обумовленості (кондиціональності), оскільки є великим економічним блоком і, пропонуючи регіональним організаціям або державам доступ до свого ринку, просуває свої політичні інтереси. Це може бути чинником, що гальмує реалізацію інтеррегіоналізму ЄС, насамперед у досить розвинених інтеграційних об'єднаннях. Проведення політики кондиціональності може впливати позитивно на тих, хто прийняв європейські цінності та правила, що виражається в політичному визнанні, наданні статусу кандидата до вступу в ЄС, обіцянці привілейованих відносин, доступі до ринків, підписанні вигідних угод, наданні допомоги. Однак також може проявлятися і в негативному ключі, а саме: в накладенні ембарго, призупиненні або обмеженні економічних домовленостей і програм допомоги, відмові у видачі віз вищим посадовим особам, припиненні переговорів про вступ до ЄС, заморожуванні контактів;

- нав'язування жорсткого законодавства і норм. Найчастіше провали в укладанні інтеррегіональних угод з ЄС пов'язані з жорсткими нормами і законодавством, яке встановлює ЄС для своїх партнерів. Це здебільшого дисбаланси відносини з менш розвиненими за економічним потенціалом країнами;

- політичні конфлікти та нестабільність регіональних партнерів. Нестабільна політична ситуація в окремих регіонах також суттєво впливає на вибудовування конструктивного діалогу ЄС з окремими регіонами і відповідно на функціонування регіональних об'єднань. На основі аналізу напрямів інтеррегіональної політики ЄС, було виявлено, що однією з причин гальмування взаємодії є нестабільна політична ситуація, а також невирішені конфлікти всередині об'єднань. Існує безліч різних неврегульованих політичних протиріч практично в кожному з регіонів світу, які тією чи іншою мірою впливають на вибудовування взаємодії з ЄС [3];

- глобальні виклики. Серйозним глобальним викликом за останній час з початку 2019 р. стала пандемія COVID-19. Спричинена важким гострим респіраторним синдромом, її було оголошено нетрадиційною загрозою безпеці в

багатьох країнах Європи та Азії. Пандемія призвела не лише до санітарної, економічної, соціальної кризи, а й до значного уповільнення процесів інтеррегіоналізації. З метою контролю поширення вірусу країнам довелося вдатися до національної сек'юритизації. Заходи національної безпеки включали в себе самоізоляцію, закриття кордонів і заборони на поїздки, що певною мірою допомогло призупинити поширення пандемії. Однак усі ці національні обмеження завдали серйозної шкоди інтеррегіональному співробітництву [2];

– бюрократичний механізм ЄС. Глобальні виклики вимагають злагодженої роботи всіх механізмів у ЄС, а також розроблення скоординованої політики, що враховує інтереси та запити всіх країн-членів ЄС. Своєчасне реагування необхідне для вирішення глобальних кризових ситуацій і проблем, що виникають, проте найчастіше бюрократичний апарат ЄС є цьому перешкодою [4];

– зміна зовнішньополітичних пріоритетів окремих країн-учасниць інтеграційних об'єднань. Зміна зовнішньополітичного курсу або інтересів може бути пов'язана зі зміною глав держав, урядів у країнах-членах інтеграційних об'єднань. У результаті виборів існує можливість приходу до влади політика з відмінним від його попередника політичним порядком денним. Так, зовнішньополітичний курс країни може бути спрямований не лише на встановлення міцних інтеррегіональних зв'язків, а й, навпаки, на ізоляціонізм країни та ведення політики протекціонізму.

Незважаючи на численні виклики, що постають перед Європейським Союзом у процесі реалізації інтеррегіональної політики, цей напрям має значний потенціал для подальшого розвитку та зміцнення позицій ЄС на глобальній арені. ЄС продовжує зміцнювати свої зв'язки з різними регіонами світу, шукаючи нові підходи та інструменти для досягнення взаємовигідного співробітництва. Одним із ключових чинників, який сприятиме успішній реалізації інтеррегіональної політики, є адаптація політичних стратегій до умов глобальної економіки, що швидко змінюється, а також до нових викликів, таких як цифрова трансформація, яка сьогодні охоплює практично всі сфери діяльності. Розвиток цифрових інструментів може сприяти формуванню цифрових альянсів з іншими регіонами та стимулювати міжнародну торгівлю та обмін технологіями. Перспективи реалізації інтеррегіональної політики ЄС також значною мірою залежатимуть від того, як Євросоюз зможе адаптуватися до зростання впливу центрів сили, зокрема Китаю та США, які активно просувають свої економічні, політичні та технологічні інтереси на міжнародній арені [5].

Отже, інтеррегіональна політика ЄС є важливим інструментом для зміцнення його глобальних позицій і сприяння стабільності та розвитку. Попри

виклики, такі як конкуренція з боку США та Китаю, бюрократичні труднощі, різні рівні розвитку партнерів та зовнішні кризи, Європейський Союз має потенціал для подальшого розширення співпраці. Ефективна реалізація цієї політики потребує адаптації до сучасних умов, зокрема розвитку цифрових технологій і реагування на нові геополітичні виклики, що дає ЄС змогу сприяти миру, стабільності й економічному зростанню на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Gardini G., Malamud A. Debunking Interregionalism: Concepts, Types and Critique – With a Pan-Atlantic Focus. *Interregionalism across the Atlantic Space*, 2018. P. 15-31.
2. Kliem F. ASEAN and the EU amidst COVID-19: overcoming the self-fulfilling prophecy of realism. *Asia Eur J*, 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/s10308-021-00604-8> (Last accessed: 07.11.2024).
3. Meunier S., Nicolaiidis K. The European Union as a Conflicted Trade Power. *Journal of European Public Policy*. 2016. No 13:6. P. 906-925.
4. Pegan A. The bureaucratic growth of the European Union. *Journal of Contemporary European Research*. 2017. Т. 13. No. 2. P. 46-56.
5. Shared vision, common action: a stronger Europe. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf (Last accessed: 07.11.2024).

Науковий керівник: Чернишова Лариса Олексіївна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат економічних наук, доцент.

***

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ КИТАЙ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СТАТУСУ-КВО В ТАЙВАНСЬКІЙ ПРОТОЦІ

Галайко Богдан Юрійович

студент 2 курсу магістратури, групи 8.01.291.020.23.1,
навчально-наукового інституту міжнародних відносин
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Суперництво великих держав і конфлікти між різними соціальними системами підривають західний ліберальний світовий порядок, заснований на правилах, який супроводжувався американською глобальною гегемонією у постбіполярну еру [6]. Ця монополярність змінюється утворенням більшої кількості полюсів. Проте, серед всього різноманіття у 20-ті роки 21 століття лише

дві країни мають довгостроковий потенціал для формування полюсів: Сполучені Штати, колишній демократичний гегемон, і Китай, їхній авторитарний суперник.

Тайвань є вирішальним фактором у балансі сил між США та Китаєм. Якщо США вдасться захистити Тайвань та зберегти його незалежний статус, це може закріпити роль США як гаранта безпеки в регіоні. У протилежному випадку, якщо Китай отримає контроль над Тайванем, це стане серйозним ударом по американському впливу в Азії, і Pax Americana зміниться на Pax Sinica — світовий порядок, де домінує китайська модель.

Республіка Китай також докладает зусиль для розв'язання «Тайванського питання». Розглянемо теоретичні стратегії Тайваню за концепцією Ю-Шан Ву, доктора філософії Каліфорнійського університету, що викладена в статті «Pivot, Hedger, or Partner: Strategies of Lesser Powers Caught between Hegemons» [7]. Якщо припустити, що G1 і G2 – дві великі держави, а L – менша держава, то політика L щодо G1 не є незалежною від політики G2. Якщо L вважає G1 сильнішою, ніж G2, то вона може врівноважити дії проти G1. Оскільки L набагато слабший за G1, L повинен шукати зовнішнього союзника. G2 як конкурент G1 є природним вибором. Однак, оскільки L слабший за G2, союз між L і G2 перетворюється на союз L зі своїм союзником. Таким чином, об'єднання L з G2 відбувається одночасно з балансуванням L проти G1. При чому L несе витрати обох стратегій. Якщо L сприймає G2 як головну загрозу, то відбудеться навпаки.

Якщо ж припустити, що G1 є більш потужним, то L може використати хеджування. Мається на увазі одночасно залучати G1 до співпраці, щоб вона перестала становити загрозу, та захищатись від потенційного нападу «союзника».

Підтвердження теорії знаходимо в промові міністра закордонних справ Тайваню Джозефа Ву, в якому він зазначив, що Тайвань не хоче війни, бо перший від неї й постраждає. Тому треба акуратно вести політику, щоб у Китаю не було жодного приводу для початку війни проти Тайваню, паралельно зміцнюючи обороноздатність острову [1]. До того ж, тайванці вчаться, на досвіді України, асиметричної стратегії, що заснована на децентралізованому військовому командуванні та невеликих мобільних підрозділах, оснащених летальною зброєю. Адже це спрацювало, стримуючи одну з найбільших армій у світі.

Для Тайваню важлива міжнародна підтримка європейських країн, США, Канади, Австралії, Японії. Усі вони говорять про свою позицію проти односторонньої зміни статус-кво силою чи примусом, що мир і стабільність у Тайванській протоці необхідні для глобальної безпеки й процвітання. Науковий співробітник Інституту національної оборони та дослідження безпеки, доктор Джух-Шян Шеу вважає, що треба уникнути «теорії доміно», якщо Україна зазнає

невдачі, це буде стимулом для Китаю розпочати вторгнення, бо дії Росії в Україні його заохотять [2].

Член Ради міжнародних відносин та експерт з питань американо-китайських відносин Девід Сакс у своїй статті "Чи відмовиться Трамп від Тайваню» досліджує ризики, з якими може стикнутися Тайвань та Азійсько-тихоокеанський регіон. Він зазначає, що зовнішньополітичні погляди Дональда Трампа, як ймовірного майбутнього президента, відображають наростаючий ізоляціонізм та критику союзників Сполучених Штатів, зокрема Тайвань [5]. Острів опиниться у складній ситуації, оскільки він покладається виключно на США у своїй обороні від Китаю. Відповідно Тайваню доведеться зміцнити партнерство з Японією, щоб захиститися.

Прагматична дипломатія є ще одним із напрямів зовнішньої політики Республіки Китай. Вона не наполягала на розгляді її як єдиного представника Китаю і не вимагала від країн припинення відносин з КНР.

Варто також звернути увагу на іншу сторону протоки, та поглянути на дії Пекіну стосовно острова. Стратегія ж КНР зосереджена, перш за все, на запобіганні де-юре незалежності Тайваню. Також присутня зацікавленість в стандартизації виконання принципу «єдиного Китаю», щоб затиснути Тайвань в його політичних можливостях.

За думкою Сі Цзіньпіна, влада Демократичної прогресивної партії дотримується сепаратистської позиції «незалежності Тайваню» та вступає в змову із зовнішніми силами, щоб постійно здійснювати провокації «незалежності». Дії демократичної влади призвели до напруженості у відносинах між протокою, поставили під загрозу мир і стабільність через Тайванську протоку, підірвали перспективи мирного возз'єднання.

Для досягнення приєднання Тайваня Китай використовує стратегію гібридної війни, тактика якої передбачає дії у сірій зоні. Спочатку, через діяльність у сірій зоні Пекін зміцнює політичні наративи, кидає виклик суверенітету, юрисдикції, адміністративним та правоохоронним можливостям Тайбея. Потім, спираючись на діяльність у сірій зоні, як «доказ», для операцій впливу в когнітивній війні, Китай надає власній аудиторії більше підстав для того, щоб відкрито кидати виклик чинному міжнародному порядку. Надалі використовується принцип «одного Китаю», Резолюція ООН 2758, або інше міжнародне право як «правова основа» для просування своїх політичних вимог в юридичній війні. В результаті такої операції впливу Китай посилює легітимність і громадську підтримку власної діяльності в сірій зоні [4].

Операції впливу на тайванців спрямовані на зниження їхньої готовності воювати, одночасно примушуючи та спонукаючи їх здатися, особливо військовий персонал та політичних діячів. Сама по собі тактика сірої зони,

можливо, не зможе реалізувати прагнення Пекіна щодо «національного возз'єднання» з Тайванем, але вона може створити більш сприятливі умови аніж звичайна війна. Спроба КНР широко переписати міжнародне право має наслідки для багатьох країн регіону. Щоб відповісти на цей виклик потрібна концептуальна система реалізації міжнародного стримування шляхом відмов і покарання в різних сферах, включаючи сіру зону, а також інформаційну, кібернетичну, космічну, військову та економічну сфери. Це допоможе встановити прозорий та універсальний моніторинг та аналіз китайських гібридних загроз.

Окрім вищезазначеної тактики, Пекін продовжує розробляти військові варіанти для непередбачених ситуацій на Тайвані, які можуть мати форму блокади острова, ракетних ударів по критичній інфраструктурі, захоплення одного чи кількох островів Тайваню або повного вторгнення. Хоча наразі КНР розглядає силу як останній засіб, у наступні роки тиск може посилитися.

Варто також розглянути вплив світової спільноти на ситуацію в Тайванській протоці. 24 жовтня Європарламент прийняв резолюцію, що підтримує Тайвань і виступає проти неправильного тлумачення резолюції ООН 2758 з боку Китаю. У резолюції було 22 пункти, серед яких було підтвердження Тайваню як ключового партнера ЄС, а також підтримка візитів до Європи нинішніх і колишніх тайванських політичних діячів.

Резолюція засудила довготривалі військові провокації Китаю проти Тайваню та нарощування військової сили, «яке змінює баланс сил в АТР». Також ЄП виступає проти «постійного спотворення» Китаєм резолюції ООН 2758 і його зусиль заблокувати участь Тайваню в багатосторонніх організаціях, підкреслюючи, що резолюція «не займає позиції щодо Тайваню»[3].

Як вже було вказано раніше, країни, які офіційно не визнають Тайвань через політику «одного Китаю», мають неофіційні, але міцні стосунки з ним, сприяючи торгівлі, культурним обмінам і обговоренню регіональної безпеки. Сполучені Штати, Японія та Австралія надають військову підтримку Тайваню, допомагають зміцнити його оборону та регіональну стабільність. Економічно, Тайвань є цінним партнером для світових лідерів у сфері технологій, що допомагає зменшити залежність острова від китайського ринку і зміцнити економіку.

Список використаних джерел:

1. Зеленюк Х. Готовність Китаю до війни, світова «вісь зла» та об'єднання з Пекіном: інтерв'ю з головою МЗС Тайваню. ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/exclusive/gotovnist-kitayu-do-viyni-svitova-vis-vis-zla-ta-ob-yednannya-z-pekinom-interv-yu-z-golovoyu-mzs-tayvanyu-2490940.html> (дата звернення: 30.10.2024).

2. Зеленюк Х. «Сталінград» для Китаю: вплив Путіна на Сі Цзіньпіна та майбутня війна Пекіна – інтерв'ю з тайванським експертом. ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/exclusive/stalingrad-dlya-kitayu-vpliv-putina-na-si-czinpina-ta-maybutnya-viyna-pekina-interv-yu-z-tayvanskim-ekspertom-2490055.html> (дата звернення: 01.11.2024).

3. Everington K. European Parliament denounces China's use of UN 2758 against Taiwan. Taiwan News. URL: <https://www.taiwannews.com.tw/news/5958398> (date of access: 02.11.2024).

4. Lee S.-F. Decoding Beijing's Gray Zone Tactics: China Coast Guard Activities and the Redefinition of Conflict in the Taiwan Strait | Global Taiwan Institute. Global Taiwan Institute. URL: <https://globaltaiwan.org/2024/03/decoding-beijings-gray-zone-tactics-china-coast-guard-activities-and-the-redefinition-of-conflict-in-the-taiwan-strait/> (date of access: 03.11.2024).

5. Sacks D. Would Trump abandon Taiwan?. East Asia Forum. URL: <https://eastasiaforum.org/2024/10/14/would-trump-abandon-taiwan/> (date of access: 31.10.2024).

6. Subotin A. Post-Bipolar Structure of the International System. Mediaforum: Analytics, Forecasts, Information Management. 2019. No. 7. P. 155–174. URL: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2019.7.155-174> (date of access: 28.10.2024).

7. Wu Y.-S. Pivot, Hedger, or Partner: Strategies of Lesser Powers Caught between Hegemons. Taiwan and China: Fitful Embrace / ed. by L. Dittmer. Berkeley, 2017. P. 197–220. URL: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1w76wpm.14?seq=3>.

Науковий керівник: Романюк Олександр Іванович, професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця, доктор політичних наук, професор.

***

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ ЗА ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

Гур'єва Анастасія Сергіївна,
студентка 3-го курсу групи УМВ-31 ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
anastasiia.hurieva@student.karazin.ua

На сьогодні роль дипломатії як інструменту для захисту національних інтересів держави не можливо переоцінити. Сучасний світ пронизаний численною кількістю викликів: збройними конфліктами, інформаційними війнами, зміною клімату, міграційними процесами тощо. Також вагомим

викликом є культурна асиміляція, апропріація й так званий культурний колоніалізм. Ці процеси характеризуються використанням елементів культури однієї держави іншою, при цьому не визнаючи її як окрему, не проявляючи належної до неї поваги.

Метою нашого дослідження є з'ясування ролі публічної дипломатії України, яка виступає важливим інструментом захисту власних національних інтересів в умовах збройної агресії РФ проти України. Перед нами постає завдання визначити ефективність культурної, науково-освітньої та цифрової дипломатії, що є одними з основних напрямів публічної дипломатії й спрямовані на просування позитивного іміджу країни на міжнародній арені, залучення підтримки іноземних держав, побудову партнерських зв'язків для протидії гібридним загрозам та зміцненню національної ідентичності.

В умовах російсько-української війни, перед нашою державою виникає задача захистити власні національні інтереси, зокрема територію, історію та культуру. «Це стало викликом для публічної дипломатії України, яка необхідна для підтримки й покращення ставлення світової спільноти до країни, залучення міжнародної підтримки та розбудови партнерських відносин» [1, с. 51]. Це пов'язано з тим, що саме нашій державі довелося пройти багатомісячний процес національного відродження, зокрема, як влучно зазначили українські науковці, «довгий шлях від однієї із республік Радянського Союзу, до окремого актору на міжнародній арені» [3, с. 79].

Публічна дипломатія «відіграє важливу роль у побудові позитивного іміджу країни, а також сприяє розумінню та сприянню її інтересам... Одним з основних завдань публічної дипломатії є підвищення інформованості та свідомості громадськості у світі про Україну, її культуру, історію, досягнення та виклики, з якими країна стикнулася. Це досягається через активне використання засобів масової інформації, соціальних мереж, організацію культурних та освітніх заходів, виставок, фестивалів, конференцій... з метою популяризації України» [1, с. 52].

Ключовим аспектом використання публічної дипломатії є демонстрація унікальності української культури. Наприклад, нині всьому світу відомий козацький бойовий танець – гопак, який повною мірою символізує українську силу та дух. Його становлення в якості українського народного танцю пов'язано з Павлом Вірським – творцем Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України, якому нині присвоєно його ім'я. «Концерти колективу завжди ставали подією не тільки на Батьківщині, але й за кордоном. Ансамбль із гастрольями об'їздив більше ніж 60 країн світу... І скрізь артистів з України чекали овації, аншлаги, піднесені відгуки, сенсаційні публікації у пресі» [2].

Проте, зауважимо, що яскравим прикладом публічної дипломатії є не лише національні танці.

У цьому ракурсі не можна не згадати «Щедрик» Миколи Леонтовича, який в англomовному світі відомий як «Carol of the Bells». У 1921 році його було виконано в Карнегі-холі в Нью-Йорку, а перший запис був створений у 1922 році. Саме цей різдвяний мотив, пронизаний особливим українським колоритом, швидко здобув популярність і став культурним символом, який і сьогодні асоціюється з Україною в усьому світі. У 2022 році, до 100-річного ювілею всесвітньовідомої пісні, Тіна Кароль та UAnimals презентували оновлену версію композиції на мелодію Миколи Леонтовича – «Carol of the Escocide». Ця пісня наголошує на тому, що Росія – країна-терорист, яка краде майбутнє у наших дітей та всієї планети.

У часи, коли Україна виборює своє право на незалежність, гопак разом з «Щедриком» можна назвати одними з провідних інструментів культурної дипломатії нашої держави. Вони об'єднують українських громадян по світу, зміцнюють почуття національної гордості та єдності, а також підвищують інтерес світової громадськості до нашої культури.

Частиною публічної також є науково-освітня дипломатія держави. «Це напрям публічної дипломатії, що допомагає побудувати міцні партнерські відносини з іншими країнами чи регіонами завдяки науково-освітньому обміну; реагувати на глобальні, національні та регіональні виклики, використовуючи наукові здобутки; ухвалювати зважені зовнішньополітичні рішення з урахуванням фактичних даних» [4]. Навіть в умовах воєнного часу Україна є активним учасником міжнародних програм, зокрема академічної мобільності, а також інших наукових партнерств задля зміцнення власної стійкості в протидії гібридним загрозам з боку агресора. Ці заходи сприяють підтримці української молоді та освітян загалом, що своєю чергою укріплює міжнародну підтримку української нації та впливає на імідж держави. Важливу роль відіграють такі програми, як «Erasmus+», «Fulbright», «Mevlana» тощо, що забезпечують збереження освітнього процесу за кордоном для тисяч українських студентів. Також такі програми обміну для здобувачів вищої освіти й викладачів зміцнюють зв'язки між Україною та іншими країнами світу, створюючи передумови, що сприятимуть ширшій інтеграції української освіти в освітньо-наукове середовище світової спільноти. Тож, «державі потрібно більше сприяти обмінам, підвищувати фінансування на такого роду заходи... Молодь – це майбутній двигун прогресу, і якщо не давати їй можливості розвитку, то країна може вічно стояти на одному місці» [3, с. 81-82] або взагалі втратить свою ідентичність та міжнародне визнання. Саме тому іноземні держави приділяють велику увагу різним програмам, зокрема Фонд Конрада Аденауера у Німеччині,

стипендія Ернста Маха, які пропонують програми обміну та стипендії, спрямовані на розвиток молоді, дослідників та викладачів й побудову міжнародних партнерств тощо.

До завдань даного напрямку публічної дипломатії також слід віднести протидію дезінформації та розвінчанням фейків, що є частиною гібридної війни, яку веде проти України Росія. Освітні програми та спільні наукові дослідження сприяють артикуляції Україною правдивої інформації про реалії сьогодення міжнародній спільноті. З цього постає важливість цифрової дипломатії – напрямку, «що передбачає використання цифрових технологій і платформ, а також взаємодію з ними для захисту національних інтересів країни. Професійне та систематичне використання можливостей соціальних мереж і цифрових платформ дозволяє налагодити пряму комунікацію з громадянами іноземних країн з метою формування у них позитивного сприйняття України» [4] та передачі правдивої політичної інформації.

Тож, цифрову дипломатію в умовах війни Росії проти України слід розглядати як не менш важливий інструмент для захисту національних інтересів та боротьби за міжнародну підтримку. «Політичний дискурс інтернет-комунікацій стає універсальним, вирішуючи у суспільстві такі завдання, як створення інформаційного контенту, передача політичної інформації, структурування політичного простору тощо... Важливу роль відіграють офіційні сторінки Президента України, посадовців, депутатів, військових, спортсменів, лідерів думок, які активно взаємодіють з міжнародною аудиторією та розповідають про досягнення України» [1, с. 56], щоб залучити увагу до ситуації, в якій опинилася держава.

Використання цифрових інструментів дозволяє не тільки боротися з дезінформацією, але й формувати у світі позитивне сприйняття щодо прагнення до свободи української нації, збереження її культурної спадщини та державної незалежності. Вони впливають як на держави, так і на міжнародну громадськість, яка мобілізує гуманітарну підтримку та допомогу Україні, тим самим виражаючи свою солідарність з нею в боротьбі з агресором.

Отже, публічна дипломатія, зокрема культурний, науково-освітній та цифровий її напрями, особливо в умовах воєнного часу, є для України потужними інструментами боротьби за захист національних інтересів, включаючи ефективну можливість «заявити про себе, зосередити увагу громадськості на важливих для них питаннях, а також підвищити авторитет і посилити вплив на внутрішні та міжнародні процеси» [1, с. 53].

Дана діяльність України базується на п'яти принципах: проєктного менеджменту, інноваційності, поваги до культурного різномайття, людиноцентричності та відповідальності [4], які дозволяють ефективно

інтегрувати новітні технології, активно просувати національні інтереси держави, взаємодіяти з міжнародною спільнотою, сприяючи розвитку партнерств та зміцненню підтримки на глобальному рівні. Це є важливим для країни, що розвивається та продовжує шлях відстоювання своїх національних ідей та цінностей і одночасно адаптується до глобальних викликів сьогодення.

Тож, використання культурних, наукових та цифрових інструментів є невід'язною частиною «Стратегії публічної дипломатії України», яка має за мету утвердження української ідентичності на світовій арені та сприяє подоланню сучасних викликів, спричинених російською агресією та гібридною війною.

Список використаних джерел:

1. Коптев О. С. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023. Вип. 36. С. 51–60.
2. Павло Вірський: хореограф, який уславив український танець на весь світ URL: <https://www.libr.dp.ua/?do=ukrainica&lng=1&id=4&idg=246>
3. Птащенко О.В., Пастушенко А.О., Курцев О.Ю., Кулініч А.С. Українська публічна дипломатія: минуле, сьогодення та перспективи. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. № 3 (267). 2021. С. 79–84
4. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки // МЗС України. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 05.11.2024).

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат політичних наук.

***

МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ КОНФЛІКТАМИ

Єремєєва Ірина Анатоліївна, завідувачка кафедри міжнародних відносин, Університет митної справи та фінансів, кандидат історичних наук, доцент
irina_ereima@ukr.net

Поняття управління конфліктом стає невід'язною частиною міжнародної практики з другої половини ХХ ст., коли головні актори, керуючись прагматичними та гуманітарними міркуваннями, визнали пріоритет мирного політичного врегулювання конфліктів. Практика миротворчої діяльності

сформувала в управлінні міжнародними конфліктами наступні підходи: інституційний, культурно-цивілізаційний, системно-функціональний.

Інституційний підхід розглядає управління конфліктами як функції національних і міжнародних інститутів, режимів і норм у регулюванні та вирішенні конфліктів та ґрунтується на ідеї, що стійкі міжнародні інституції можуть сприяти запобіганню конфліктам, їхній деескалації та розв'язанню шляхом колективних зусиль[1].

Теоретичною основою інституційного підходу є концепція ліберального інституціоналізму, режимний підхід та соціальний конструктивізм. Представники ліберального інституціоналізму стверджують, що міжнародні інституції сприяють співпраці між державами через зниження транзакційних витрат, забезпечення прозорості та створення механізмів вирішення спорів. Міжнародні та державні інституції можуть трансформувати конфліктну динаміку в умовах глобальної нестабільності, знижуючи ймовірність ескалації. Створення форумів для діалогу та прозорих механізмів розв'язання суперечок робить міжнародні відносини більш керованими та зменшує витрати на вирішення конфліктів, надаючи державам реальні важелі для мирного співіснування.

Представники режимного підходу визначають міжнародні режими, як системи правил, норм і процедур, які можуть впливати на поведінку держав та інших акторів, сприяючи стабільності та передбачуваності в міжнародних відносинах. В ідеалі вважається, що режими знижують рівень конфліктності міжнародного середовища, створюючи нормативні та процедурні основи для співпраці, але реальна політика з протилежними національними інтересами формує правовий нігілізм ключових акторів щодо норм режимів.

Соціальний конструктивізм акцентує увагу на тому, що інституції не лише формують поведінку держав, але й впливають на їхні ідентичності та інтереси. Інституції можуть створювати нові норми та правила, які сприяють мирному вирішенню конфліктів.

Інституційна система управління міжнародними конфліктами, що склалася після Другої світової війни, перебуває в стані жорстокої кризи, що виражається в неспроможності міжнародних та державних інституцій вирішувати проблеми безпеки та впливати на системні процеси.

Культурно-цивілізаційний підхід при складанні моделей управління міжнародними конфліктами враховує відмінності менталітету націй і етносів, що становлять населення держав, і базуються на культурних архетипах. Цей підхід ґрунтується на твердженні, що в еволюції міжнародних конфліктів виникла нова фаза – міжцивілізаційна, в якій консолідація сил, засобів і ресурсів будується за принципом належності до певної культури чи цивілізації, що дозволяє піднімати статус локальних конфліктів до рівня міжцивілізаційного протистояння.

Системно-функціональний підхід до управління міжнародними конфліктами дозволяє аналізувати конфлікти з точки зору їхніх системних властивостей і функціональних ролей. Методологічною основою системно-функціонального підходу є системна та функціональна теорії.

Системна теорія розглядає міжнародні відносини як складну систему, де різні елементи взаємодіють між собою. Кожна держава, міжнародна організація чи інший актор є частиною цієї системи, що впливає на загальну динаміку міжнародних конфліктів [2].

Функціоналізм акцентує увагу на ролі, яку різні елементи системи відіграють у підтриманні її стабільності та досліджує, як різні актори та інституції можуть сприяти запобіганню, управлінню та вирішенню конфліктів через виконання певних функцій. Основні теоретичні положення функціоналізму включають базуються на «ефекті перехресного впливу», за яким механізм міждержавної співпраці розпочинається з вирішення конкретних технічних або економічних проблем, але згодом поширюється на інші сфери, включаючи безпеку, таким чином успішні проекти в одній галузі стають стимулом для взаємодії у суміжних сферах.

Практичне втілення положень функціоналізму відбувається в процесі європейської інтеграції, коли держави були готові частково обмежити свій суверенітет на користь міжнародних інституцій, якщо це призведе до вирішення важливих проблем та забезпечення стабільності. Після Другої світової війни було створено кілька спеціалізованих організацій для спільного управління економічними, політичними, соціальними, технічними проблемами країн Європи, що зрештою привело до утворення Європейського Союзу.

Поглиблення інституціональної та системної кризи міжнародних відносин, викликаного подіями російсько-української війни демонструє неспроможність вирішити безпекові проблеми в межах застосування класичних моделей управління конфліктами в умовах ігнорування великими державами міжнародних норм. Перед світовим співтовариством постала необхідність перегляду та адаптації моделей управління конфліктами до нових типів загроз.

Список використаних джерел:

1. Abbott K. W., Faude B. Choosing low-cost institutions in global governance. *International Theory*. 2021. № 13(3). P. 397–426.
2. Примуш, М. В., Осмолівська, А. О. Політико-правові аспекти міжнародних конфліктів крізь призму системності в міжнародних відносинах. *Політичне життя*. 2021. С. 109-114.

***

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІГИ НАЦІЙ ТА ООН У КОНТЕКСТІ ЧИННОЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ДИНАМІКИ

Живицький Нікіта Назарович, студент 1-го
курсу групи МВБ-24-1,
ННІ права Державного податкового університету
nikitazhivitskiy@gmail.com

Столяренко Ірина Вікторівна, студентка 1-го
курсу групи МВБ-24-1,
ННІ права Державного податкового університету,
stolarenkoira82@gmail.com

Рогальська Діана Олегівна, студентка 1-го
курсу групи МВБ-24-1,
ННІ права Державного податкового університету,
dianasolomonova1@gmail.com

Кононенко Валерій Петрович
д.ю.н., професор кафедри міжнародного права
та прав Європейського Союзу Державного податкового університету.
доцент кафедри міжнародних відносин
ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
v.kononenko@karazin.ua

Ліга Націй стала першою міжнародною міжурядовою організацією, що мала чітко виражений політичний характер. Вона була створена в рамках Паризької мирної конференції 1919–1920 років, спираючись на принципи Версальської договірної системи. Офіційно організація діяла до 1946 року, хоча її фактичний розпад стався раніше [1, с. 211].

Спочатку Статут Ліги Націй підписали 44 держави. США, не ратифікувавши Статут, не увійшли до числа членів Ліги. У Статуті було закріплено основні цілі організації, серед яких: підтримання миру й безпеки, сприяння співпраці між країнами-членами у питаннях роззброєння, врегулювання суперечок мирним шляхом, а також гарантування суверенітету та незалежності держав-членів. Рішення щодо порушень положень Статуту Ліги Націй та запровадження санкцій залишалося в компетенції кожної держави-члена.

Ліга Націй функціонувала через три ключові органи: Асамблею, до складу якої входили представники всіх країн-членів; Раду, що виконувала виконавчі обов'язки та складалася з чотирьох постійних членів (Великої Британії, Італії, Франції та Японії) та чотирьох непостійних, які змінювалися щорічно; і Секретаріат, очолюваний Генеральним секретарем.

У 1934 році за ініціативою 34 держав Радянський Союз став членом Ліги Націй, але у 1939 році його виключили за агресію проти Фінляндії. Хоча організація змогла врегулювати незначні кризи на Балканах і в Південній Америці, вона не виявила дієздатності перед серйозними конфліктами за участю Італії, Німеччини, СРСР та Японії.

З початком Другої світової війни 1 вересня 1939 року стало очевидно, що Ліга Націй не виконала своєї основної мети. У 1940 році її діяльність фактично припинилася, а у 1946 році Лігу Націй було офіційно розпущено [1, с. 227-228].

Прийнято вважати, що Організація Об'єднаних Націй відіграє важливу роль у забезпеченні міжнародного миру та безпеки через реалізацію політичних, гуманітарних і військових ініціатив у глобальному масштабі. У межах своєї діяльності або під її керівництвом було створено та прийнято низку важливих міжнародних договорів, серед яких, наприклад, Договір про заборону ядерної зброї 2017 року. У зв'язку з цим побоювання щодо можливого застосування Росією ядерної зброї виглядають необґрунтованими (звісно, якщо довіряти ООН).

Крім того, ООН здійснює діяльність у сфері миротворчості, яка часто оцінюється як успішна. Організація сприяла врегулюванню конфліктів у таких країнах, як Сальвадор, Гватемала, Камбоджа, Намібія та Таджикистан. Однак ці досягнення не стосуються Сирії, Грузії та України, де миротворчі зусилля залишилися недостатньо ефективними [2, с. 27].

Одним із ключових викликів, з якими стикається сучасна ООН, є проблема реформи Ради Безпеки. Подібно до Ліги Націй, ООН страждає від недостатнього представництва та ефективності цього органу. Незважаючи на численні спроби реформування, як це видно з доповіді Анан Паньярачуна та інших ініціатив, досягти консенсусу щодо нової моделі Ради не вдається. Це підриває легітимність ООН та її спроможність адекватно реагувати на сучасні глобальні виклики, що нагадує ситуацію з Лігою Націй, яка також не змогла забезпечити колективну безпеку.

На сьогодні Організація Об'єднаних Націй стикається зі значними викликами, оскільки у світі досі зберігається напруженість між провідними державами. Проте її діяльність сприяє вирішенню не лише політичних, а й соціальних та гуманітарних питань.

Як Ліга Націй, так і Організація Об'єднаних Націй були створені з метою запобігання збройним конфліктам після відповідно Першої та Другої світових війн. Обидві структури мали як переваги, так і недоліки. Ліга Націй заклала основу для розвитку мирного вирішення міжнародних суперечок, однак не змогла зупинити початок Другої світової війни, через що її досягнення часто залишаються поза увагою. Утворення Організації Об'єднаних Націй стало прямою відповіддю на трагічні події Другої світової війни. Незважаючи на наявність певних недоліків у роботі ООН, вони є менш значними, ніж у Ліги Націй, оскільки засновники ООН прагнули модернізувати існуючу на той час міжнародну систему та усунути її слабкі сторони.

Незалежно від труднощів, внесок обох організацій у розвиток міжнародного права залишається суттєвим і важливим для сучасного світу [3, с. 452].

Отже, порівняння Ліги Націй і ООН показує, що хоча Ліга Націй мала значні недоліки, вона була більш ефективною в деяких аспектах міжнародної діяльності, ніж сучасна Організація Об'єднаних Націй. Ліга Націй була першою політичною міжурядовою організацією, що ставила перед собою завдання забезпечення миру та безпеки через колективні механізми. Вона мала політичну спрямованість і об'єднувала держави для спільного вирішення конфліктів. Хоча Ліга Націй не змогла запобігти Другій світовій війні, її функціонування у період між війнами було досить впливовим у вирішенні локальних конфліктів, таких як кризи на Балканах і в Південній Америці.

ООН, у свою чергу, незважаючи на свої амбіції і ширші повноваження, часто стикається з проблемами бюрократизації та неефективності. Це особливо помітно в контексті сучасних глобальних викликів, таких як конфлікти в Сирії та Україні, де ООН не змогла ефективно втрутитися і вирішити ситуацію. Наявність постійних членів Ради Безпеки з правом вето часто ускладнює ухвалення рішень, що робить процес дипломатичних зусиль занадто повільним і неадекватним у кризових ситуаціях.

Таким чином, Ліга Націй, попри свої обмеження, у певних випадках виявляла більшу гнучкість і політичну волю до вирішення проблем, ніж сучасна ООН. Остання страждає від надмірної бюрократизації, що послаблює її здатність швидко й ефективно реагувати на загрози міжнародній безпеці, тоді як Ліга Націй принаймні намагалася створити прямі механізми для вирішення конфліктів. Як зазначив Сергій Кислиця, постійний представник України при ООН, Організація Об'єднаних Націй не змогла виконати свою основну функцію, для якої була створена, а саме – запобігання війнам, агресії та окупації.

ООН, маючи унікальну легітимність, універсальний характер і значний досвід, повинна стати ключовим інструментом у пошуку дієвих рішень для

подолання проблем міжнародної безпеки. Вона має об'єднати зусилля глобальної спільноти з метою створення ефективної системи протидії сучасним загрозам і викликам. Її діяльність повинна спрямовуватися на розв'язання нагальних питань безпеки, враховувати інтереси всіх держав і сприяти зміцненню міжнародної стабільності та забезпеченню сталого розвитку в довгостроковій перспективі. Шлях, який світова спільнота обере для забезпечення власної безпеки в умовах глобалізації, визначатиме майбутнє людства на десятиліття вперед [4, с. 150].

Порівняння Ліги Націй та Організації Об'єднаних Націй (ООН) вказує на еволюцію підходів до забезпечення міжнародної безпеки та співробітництва в умовах нових геополітичних викликів. Ліга Націй, попри відсутність інструментів примусу і впливу на світові держави, заклала основу для багатостороннього підходу у вирішенні міжнародних конфліктів, хоча й не змогла запобігти початку Другої світової війни. Ця перша міжнародна міжурядова організація продемонструвала здатність до вирішення локальних конфліктів, що стало важливим прецедентом для міжнародних зусиль у майбутньому.

ООН, у свою чергу, створена як модернізований варіант Ліги Націй, отримала значно ширші повноваження та механізми впливу, включаючи миротворчі операції й значущі міжнародні угоди. Проте сьогодні ООН стикається з проблемою ефективності, що обмежує її здатність оперативно реагувати на конфлікти, особливо через право вето постійних членів Ради Безпеки. Як наслідок, організація не змогла в повній мірі забезпечити мир та безпеку в умовах сучасних геополітичних криз, таких як конфлікти в Україні та Сирії.

Таким чином, хоча ООН значно розширила функціонал і впливовість, її ефективність залишається обмеженою в контексті глобальної геополітичної динаміки. Це свідчить про необхідність реформування Ради Безпеки та адаптації організації до сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Кононенко В.П., Тимченко Л.Д. Міжнародне право: підручник. К.: Знання, 2012. 631 с.
2. Лісогорова К., Свистун Д. Від Ліги Націй до ООН: історія становлення універсальних міжнародних організацій колективної безпеки. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Т. 1, № 3. С. 5–11. URL: <https://doi.org/10.35774/app2020.03.005> (дата звернення: 29.10.2024).
3. Лоза Л. П. Проблема реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі. Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П.Є. Казанського : матер. третьої міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 2–3 листопада

2012 р.) / відп. за випуск М. І. Пашковський ; НУ «ОЮА». – Одеса : Фенікс, 2012. С. 157-160 (дата звернення: 29.10.2024).

4. Гуцова О. Роль Ліги Націй та Організації Об'єднаних Націй у вирішенні міжнародних конфліктів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 449-452. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/116> (дата звернення: 29.10.2024).

5. Колісник М., Марунчак О. ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації. Роль ООН у сучасному світі: матеріали наук. симп., присвяч. 75-річчю від дня заснування ООН, м. Кам'янець-подільський, 22 жовт. 2020 р. Кам'янець-подільський, 2020. С. 145-151 (дата звернення: 29.10.2024).

***

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Здоровко Світлана

старший викладач кафедри міжнародних відносин,
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна м. Харків
zdorovko@karazin.ua

Мальцев Сергій

аспірант кафедри міжнародного права
та права Європейського Союзу,
Державний податковий університет м. Ірпінь
smaltsev1977@gmail.com

Інформаційна безпека є одним з ключових елементів національної безпеки будь-якої держави, а цифрова дипломатія відіграє в цьому процесі вирішальну роль. Цифрова дипломатія стала невід'ємною частиною зовнішньої політики та важливим компонентом міжнародної комунікації сучасної держави. Цифрова дипломатія значно розширила можливості для комунікації, дозволяючи швидко та ефективно доносити важливу інформацію до широкої аудиторії в епоху цифрової трансформації та стрімких змін.

Цифрова дипломатія як інструмент інформаційної безпеки

Цифрова дипломатія визначається як використання інструментарію цифрових технологій у просуванні національних інтересів, у рамках дипломатичної політики держави [1, с. 63].

Цифрова дипломатія охоплює комунікацію через цифрові канали — соціальні мережі, веб-сайти, онлайн-платформи. Вона передбачає використання

технологій для налагодження дипломатичних відносин, обміну інформацією та взаємодії з громадянами та урядами через Інтернет.

Сьогодні дипломатію, що включає в себе елементи інтернет-активності з використанням електронних девайсів, називають декількома іменами:

- цифрова дипломатія;
- електронна дипломатія;
- е-дипломатія;
- дипломатія соціальних мереж;
- Twitter-дипломатія;
- дипломатія Web 2.0. [2, с. 10]

Як ключовий інструмент інформаційної безпеки, особливо на фоні існуючих викликів в Україні, цифрова дипломатія набуває вирішального значення в таких ключових аспектах як:

1. Протидія дезінформації:

Фейки та маніпуляції є одним з ключових викликів сучасного інформаційного простору як всього світу, так і України, особливо в умовах гібридної війни. Нові технології дозволяють швидко поширювати фейки на великі аудиторії, а процеси глобалізації вимагають міжнародної координації зусиль та створення глобальних альянсів для боротьби з дезінформацією.

Дезінформація підриває довіру до державних інституцій, ЗМІ та експертів, поляризує суспільство, штучно створюючи конфлікти та розбіжності, які послаблюють державу зсередини, негативно впливає на політичні процеси та підриває основи національної безпеки.

Шляхом активного поширення перевіреної інформації, спростування фейків та маніпуляцій в інформаційних мережах, цифрова дипломатія допомагає нейтралізувати зовнішню пропаганду та формувати об'єктивне уявлення про події в країні.

Застосування таких інструментів цифрової дипломатії в сфері протидії дезінформації як *співпраця з соціальними мережами* в сфері посилення боротьби з поширенням дезінформації на цифрових глобальних платформах, *цифрове навчання населення*, формування здібностей критично оцінювати інформацію в електронних комунікаційних мережах, розпізнавати фейки та маніпуляції, *підтримка електронних ЗМІ* та створення сприятливих умов для розвитку якісної журналістики в цифровій сфері є необхідною умовою для забезпечення інформаційної безпеки держави.

2. Формування позитивного іміджу України на міжнародній арені:

Цифрова дипломатія стала потужним інструментом у сучасній зовнішній політиці, дозволяючи ефективно комунікувати з міжнародним співтовариством та формувати бажаний імідж країни.

Реформування України у межах Європейської політики сусідства здійснюється у складних політичних, економічних, соціальних та безпекових умовах. З огляду на це, для інформування міжнародної спільноти про українські події у 2014 р. було створено Кризовий медіацентр України за сприяння таких європейських та міжнародних інституцій, як Європейський фонд демократії, Міжнародний фонд «Відродження», Інтерньюз-Україна, американської корпорації Mondelēz International, Національного фонду демократії, швейцарської корпорації Nestle, Посольства США, Посольства ФРН, Королівства Нідерландів, Міністерства закордонних справ Швеції, Чорноморського тресту регіонального співробітництва та Українського світового фонду. Центр забезпечує інформаційну підтримку осіб та організацій, які висвітлюють події в Україні, а також проводить пресбрифінги. З моменту свого створення центр перетворився на ключовий комунікаційний хаб, який охоплює внутрішню аудиторію України і проводить активну роботу з лідерами думок та представниками медіа за межами України [3, с. 97].

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призводить до підвищення ролі соціальних мереж, які сьогодні є альтернативою традиційним засобам комунікації для отримання, поширення та обміну інформації.

На цьому фоні актуальність набули такі інструменти цифрової дипломатії, як:

Прямий діалог з громадянами інших країн: соціальні мережі та інші онлайн-платформи дозволяють українській владі, політичним та громадським діячам безпосередньо спілкуватися з громадянами інших країн, формувати об'єктивне уявлення про події в Україні.

Демонстрація реформ, змін та економічного потенціалу: цифрова дипломатія дозволяє оперативно інформувати міжнародну спільноту про прогрес України у проведенні реформ, презентувати інвестиційні можливості України, підтримувати українських експортерів.

Створення мережі контактів та спільних інформаційних компаній: за допомогою цифрових інструментів в епоху цифровізації будуються міцні відносини з потенційними інвесторами та партнерами, спільні інформаційні кампанії дозволяють ефективніше доносити до міжнародної спільноти позицію України та сприяти консолідації її підтримки на міжнародній арені, зміцнювати двосторонні та багатосторонні відносини, будувати міцні партнерства та коаліції.

На фоні сучасних проблем та викликів цифрова дипломатія є потужним інструментом для формування позитивного іміджу України, який виконує ролі, які неможливо переоцінити: сприяє залученню іноземних інвестицій та консолідує підтримку міжнародних партнерів.

3. Підтримка українців за кордоном, посилення їхньої лояльності:

Цифрова дипломатія відіграє незамінну роль у підтримці українців за кордоном, особливо тих, що були вимушені покинути України з початком повномасштабної війни. Завдяки сучасним технологіям, українська держава та громадянське суспільство мають можливість підтримувати зв'язок з українцями за кордоном.

Цифрові платформи дозволяють організовувати збір коштів, гуманітарної допомоги, залучати українців до волонтерської діяльності та координувати дії волонтерів по всьому світу. Цифрові інструменти сприяють створенню онлайн-спільнот українців за кордоном, де вони можуть спілкуватися, обмінюватися досвідом та підтримувати один одного. Цифрова дипломатія дозволяє українцям за кордоном брати участь у політичному житті України, голосувати на виборах, підписувати петиції та звернення.

Цифрова дипломатія є потужним інструментом для зміцнення лояльності діаспори до України, сприяння активної участі діаспори у просуванні позитивного іміджу України за кордоном, створення мереж контактів та взаємодопомоги серед українців за кордоном.

Висновок. Цифрова дипломатія відіграє ключову роль у забезпеченні інформаційної безпеки України. Вона є ефективним інструментом протидії дезінформації, формування позитивного іміджу країни як на міжнародній арені, так і серед мільйонів українців за кордоном, а також мобілізації міжнародної підтримки. Вона має значний потенціал для подальшого розвитку, що дозволить Україні ефективніше взаємодіяти з міжнародною громадськістю та посилювати свій імідж на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Мірошніченко Т., Федорова Г. Цифрова дипломатія як сучасний комунікаційний інструмент міжнародних відносин. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2021. Том 24. №12. С. 58-65. DOI: 10.15421/1721119
2. Булега К.І., Чарських І.Ю. Цифрова дипломатія як елемент зовнішньополітичної діяльності держав. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Том 1 № 10. С. 9-12.
3. Піпченко Н., Макаренко Є., Рижков М. Цифрова дипломатія. Підручник. К. : ВАДЕКС, 2019. 318 с.

***

ПРОБЛЕМАТИКА МИТНИЦІ ПІД ЧАС ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Ігнат'єв Михайло Михайлович,
аспірант 1-го факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
mykhailo.ihnatiev@student.karazin.ua

Україна є найбільшою країною в Центрально-Східній Європі та з 22 червня 2022 року є офіційним кандидатом на членство в ЄС [1].

Після початку війни митниця почала відігравати важливу роль в оформленні та пропуску не тільки пасажирів, а й вкрай необхідних вантажів, які були надзвичайно важливі в початковій стадії війни.

Згідно з інформацією офіційного сайту Державної митної служби України на 15 грудня 2023 року загалом було ввезено гуманітарної допомоги на 1016412,5 тонн, у тому числі понад 60 тис. транспортних засобів [2].

Згідно «НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ДОХОДІВ ДО 2030 РОКУ» від 27 грудня 2023, [3] у Нацстратегії доходів в рамках реформування митниці є низька важливих кроків які потрібно реалізувати на шляху до трансформації митниці в східну митницю Європейського Союзу яку необхідно організувати згідно з європейським законодавством. Ці дії спрямовані на комплексне оновлення митних органів, активну боротьбу з контрабандою, а також на гармонізацію українського митного законодавства з нормами ЄС які суттєво відрізняються.

Згідно під цю всі ці дії Україні необхідно оновити законодавства, а також Митний Кодекс України й згідно з відкритими матеріалами відбувається розробка нового митного кодексу під Європейські стандарти [4].

Багато дій спрямовані на зміцнення правового поля митниці в Україні оскільки Державна митна Служба України не має правоохоронного статусу, що значно зменшує її можливості оскільки митні органи країн ЄС наділені більшими правами та можливостями в порівнянні з митною системою України, наприклад в країнах ЄС митниці мають право здійснювати оперативно-розшукові заходи, для виявлення всіх учасників правопорушення або дуже тісна взаємодія з митними органами інших країн для запобігання митних правопорушень.

Окрім цього є перелік замін в які стосуються правового поля у сфері митного регулювання. Це охоплює кримінальну відповідальність за контрабанду, недостовірне митне декларування.

Також не можливо не зауважити про низку проблем які є наявні в митних органах зараз які також впливають на Євроінтеграційні процеси це контрабанда,

різного роду „схеми,, або корупційні чинники, небажання проводити чіткі реформи, проблеми з забезпеченням та інфраструктурою Української митниці.

Під час війни митниця також показала свою важливість для держави та бізнесу загалом надалі відновлення після завершення або припинення воєнного стану та забезпечення економічної стабільності та процвітання у середньостроковій перспективі, На мій погляд, важливим також аспектом є діалог між митницею та бізнесом для побудови якісного адміністрування та розуміння проблематики які можуть виникнути. Також ключовим завданням має бути відновлення довіри платників податків і загалом громадян України до органів контролю оскільки згідно з національним агентством з запобігання корупції, митниця має невтішні показники довіри суспільства та високі показники корупції [5]

Також важливим елементом для євроінтеграції є подолання контрабанди яка по факту є комплексним явищем оскільки без корупції в середині митних органів її обсяги не мали б такий великий обсяг оскільки різні джерела свідчать про різні втрати ненадходжень в бюджет України коливаються від 3 до 10 млрд гривень на місяць, також є такі цифри як 4-8 млрд доларів на рік, тому ми можемо зрозуміти, що проблема надзвичайно важлива та критична. Сам підрахунок загальної кількості втрати від контрабанди не можливо порахувати оскільки успішна контрабанда не можливо відслідкувати окрім високоліквідних товарів, звісно ми можемо її поділити на певні види загалом на цей момент можна виділити 7 схем, однак для прикладу я наведу самі звичайні :

1) „зеленка,, коли контрабанда рухається за межею постів і перетин кордону відбувається в обхід законів як України, так і іншої держави, тобто полями, лісами й так далі.

2) Так звана форма переміщення товарів під назвою „піджаки,, - коли відбувається безпосередньо зловживання пільгами, оскільки митне законодавство дає певну норму для ввезення товарів громадянами товари на суму 500 євро — якщо особа рухається автомобілем та 1000 євро – авіасполученням, однак є також обмеження в 50 кг для цих товарів. Тобто людина бере автомобіль і перетинає кордон, придбають там товар на суму до 500 євро і 50 кг, при цьому необхідно щоб між виїздом з України та поверненням має пройти не менше 24 годин, а повторно виїхати за кордон можна не раніше. Це можна назвати подрібненими партіями товару. Однак якщо порушити ці норми, то сума зменшується до 50 євро за безмитне ввезення товарів

Оскільки точної цифри ми не можемо почути або прорахувати тому коливання надзвичайно відрізняються, але, наприклад є інформація про зупинену контрабанду і це також вражає Україні митники протягом 2023 року в

Україні виявили 11935 порушень митних правил на суму 8,9 млрд грн згідно з офіційними джерелами [6]

Тому з всього вищесказаного ми маємо невелике уявлення про весь обсяг важливих і тільки важливих реформ які необхідно провести для того, щоб митниця могла виконувати свої функції повноцінно та всебічно.

Ми можемо зробити певний аналіз необхідних дій:

1) Необхідно провести комплексний аналіз митної структури включно з департаментами, митним постами та пунктами пропуску з яких ми можемо зрозуміти обсяг необхідної роботи безпосередньо всередині. Це дуже об'ємна і важка задача оскільки ми маємо митниці в кожній області та пункти пропуску в областях які межують з кордонами сусідніх країн а також порти про це не варто забувати.

2) Корупція та контрабанда. Це дуже важливий кейс який необхідно комплексно опрацьовувати і з всього вищевказаного можна зрозуміти, що такий обсяг контрабанди не можливий без залучення митниці та інших служб які можуть впливати або діяти в своїх цілях на митниці. Вже неодноразово проводилися реформи та інші дії в митних органах однак це питання постійно піднімається та впливає на наші відносини з Європейськими партнерами.

3) Обмін інформації з країнами сусідами є надзвичайним елементом який допоможе відразу на багатьох проблемних питаннях та допоможе більш якісно і швидко виявляти контрабанду, зменшить певну кількість корупційних чинників.

4) Збільшення повноважень та підняття матеріально-технічного забезпечення митної служби. Загалом ця проблема вже неодноразово піднімалася однак далі розмов дій не було. Не можуть митні інспектори якісно виконувати свої службові повноваження з такою низькою заробітною платнею та таким низьким технічним забезпеченням. Порівняння тільки заплат між нашим митним інспектором та польським це орієнтовно 300 доларів з нашої сторони та 950 для польського колеги, звісно не беручи до уваги доплати та інші різні соціальні моменти. Польський митник з 20 річним стажем отримує значно більше.

5) І з попереднього питання впливає наступне не менш серйозне це професійні кадри які будуть якісно виконувати свої функції. Оскільки ми не зможемо залучити робочі кадри при таких умовах, що спонукають людей якраз таки наживатися та самим бути зацікавленим в корупції. Тому якісне та високе матеріально-технічне забезпечення вкрай необхідне.

З всього вищевказаного ми можемо зрозуміти, що митниці необхідно виконати величезну роботу для того, щоб виконувати свої функції на рівні Європейських колег та при цьому зміцнити економічний потенціал країни яка перебуває в війні.

Список використаних джерел:

1. «Сайт Урядовий портал» [Електронний ресурс]//Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>
2. «Сайт Державної митної служби України» [Електронний ресурс]//Режим доступу: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/ponad-1-mln-tonn-gumanitarnoyi-dopomogi-oformleno-mitnikami-vid-pochatku-viini-1037>
3. «Сайт Урядовий портал» [Електронний ресурс]//Режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223>
4. « У Раді заявили, що новий Митний кодекс України розробляють на основі Митного кодексу ЄС» [Електронний ресурс] // Сайт Судово-Юридична газета в Україні – Режим доступу: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/295358-v-rade-zayavili-chto-novyy-tamozhennyu-kodeks-ukrainy-razrabatyvaetsya-na-osnove-tamozhennogo-kodeksa-es>
5. «КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ 2023: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ» [Електронний документ] // Офіційний сайт НАЗК Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/c7/22/c722e505acf8b0ccdf3df97af336b94d1503b291ca12ea11ea7f1e9b661a61554735280.pdf>
6. « Працівники Державної митної служби протягом 2023 року виявили порушення митних правил на 8,9 млрд грн.» [Електронний ресурс] // Сайт Укрінформ– Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3811138-torik-ukrainski-mitniki-viavili-porusen-majze-na-9-milardiv.html>

Науковий керівник: Гончаренко Владислав Васильович, доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

***

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ ДЕРЖАВ СВІТУ

Ізотов Максим Вячеславович,

Студент 2-го курсу магістратури групи УВ-61 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
xa12876239@student.karazin.ua

Енергетична безпека є ключовим елементом національної безпеки сучасних держав і визначає стійкість їхніх економік до зовнішніх та внутрішніх викликів. Стабільне постачання енергоресурсів, а також здатність адаптуватися до змінних умов ринку енергетики, є запорукою економічного розвитку, соціального добробуту та екологічної стійкості. У контексті зростаючої залежності багатьох країн від імпорту енергоресурсів, а також зміни кліматичних умов, питання енергетичної безпеки набуває ще більшої актуальності. Зміна геополітичних розкладів та економічних умов змушує держави переглядати свою енергетичну політику, ставлячи акцент на диверсифікації джерел енергії та розбудові внутрішніх ресурсів. В умовах сучасних міжнародних відносин енергетична політика держав виступає не лише інструментом економічного розвитку, але й важливим важелем впливу на глобальну політику.

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей забезпечення енергетичної безпеки в енергетичній політиці держав світу.

Енергетична політика відіграє вирішальну роль у сучасних міжнародних відносинах, розв'язуючи такі проблеми, як брак ресурсів, зміна клімату та енергетичну безпеку. Вона стала ключовим фактором у зовнішніх відносинах, при цьому енергетичні ресурси дедалі більше політизуються. Наприклад, Європейський союз стикається з енергетичною залежністю від країн-постачальників і прагне розробити спільну енергетичну політику для забезпечення безпеки та сталості [3, с. 3–15].

Енергетична політика охоплює різні аспекти, включно із законодавством, міжнародними договорами та інвестиційними стимулами, спрямованими на створення незалежної енергетичної системи з мінімальними втратами для економіки [5, с. 5].

Стойкість енергетичної політики набуває дедалі більшого значення в глобальному порядку денному зовнішньої політики, оскільки вона пов'язана з енергетичною незалежністю та безпекою. Енергетична безпека є домінуючим фактором енергетичної політики, при цьому довгострокова вразливість визначається здатністю диверсифікувати енергетичні маршрути та джерела [3, с. 3–9].

Енергетична безпека має важливе значення для функціонування енергетичних систем, які в свою чергу є ключовим аспектом національної та міжнародної політики, оскільки вона впливає на економічний розвиток, національну безпеку та добробут населення. Проте саме визначення «енергетичної безпеки» можуть варіюватися в залежності від контексту використання поняття, так як концепція є багатогранною та «слизькою», що ускладнює її точне визначення [1; 2, с. 44–45; 6, с. 3].

Походенко Б. О., проаналізувавши підходи до визначення поняття «енергетична безпека», надані як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками, систематизував та зробив висновок що концепція «енергетичної безпеки» включає в себе різні аспекти. Насамперед, енергетична безпека передбачає надійне та стабільне постачання енергії для потреб суспільства та економіки, включаючи транспортування, зберігання й розподіл ресурсів. Важливим аспектом є різноманітність джерел, зокрема відновлюваних, що знижує залежність від одного постачальника [6, с. 3–4].

Ми згодні з таким твердженням і додамо, що важливість енергетичної безпеки все частіше визнається як критично важливе питання у світових дослідженнях, що охоплює потребу у стабільному та надійному енергопостачанні, яке відповідає суспільним потребам, враховуючи екологічні, економічні та соціальні виміри. Дослідження підкреслюють, що енергетична безпека – це не лише диверсифікація джерел енергії та шляхів її постачання, але й розвиток енергоефективних технологій та ресурсозбереження, які є необхідними для досягнення сталості та незалежності в енергетичному секторі. Крім того, взаємозв'язок між енергетичною безпекою та геополітичною динамікою, економічною стабільністю та екологічною стійкістю підкреслює необхідність розробки індивідуальних стратегій, які б враховували унікальні умови та вимоги окремих країн у рамках їхньої енергетичної політики [1; 6, с 4–5].

Прагнення до енергетичної безпеки часто призводить до конкуренції та конфліктів за ключові енергетичні запаси та транзитні маршрути, формуючи міжнародні відносини [4, с. 4–5]. У зв'язку з цим, зовнішня енергетична політика стає важливим інструментом для забезпечення енергетичної безпеки. Сьогодні питання безперервного та ефективного функціонування енергетичних систем виходить за межі внутрішньої політики: глобальні та регіональні енергетичні процеси, а також міждержавна співпраця в енергетиці, як-от Міжнародне енергетичне агентство (МЕА) і Форум країн-експортерів газу (ФСЕГ), вимагають активнішої участі з боку держав на світовій арені.

Забезпечення енергетичної безпеки через енергетичну політику включає забезпечення безперешкодного доступу до енергетичних ресурсів, важливих для

стабільності національних економік. Це передбачає посилення стійкості енергетичних систем до зовнішніх загроз, диверсифікацію джерел і шляхів постачання, а також доступ до критичних мінералів, що стають все важливішими. Енергетична політика в контексті безпеки орієнтована на гарантування національної енергетичної безпеки, особливо для країн, що залежать від імпорту енергоносіїв [5].

Отже, забезпечення енергетичної безпеки та формування ефективної енергетичної політики стають пріоритетними завданнями для держав, які прагнуть зміцнити свою економічну та політичну незалежність в умовах динамічних змін на світовій арені. Енергетична політика є одним з ключових рушіїв сучасних міжнародних відносин, оскільки вона безпосередньо впливає на проблеми ресурсів, зміни клімату та глобальної безпеки. З розвитком глобалізації енергетичні ресурси набувають дедалі більшої політичної ваги, формуючи нові реалії у сфері зовнішньої політики. У цьому контексті енергетична безпека стає фундаментом для забезпечення незалежності енергетичної політики та здатності держав диверсифікувати джерела енергії. Прагнення до енергетичної безпеки часто призводить до конкуренції за ресурси, що визначає динаміку міжнародних відносин і стає визначальним фактором у формуванні глобальної політики.

Список використаних джерел:

1. A. Paravantis J., Kontoulis N. Energy Security and Renewable Energy: A Geopolitical Perspective. *Renewable Energy - Resources, Challenges and Applications*. 2020.
2. Amastal Molina J., Mejia Rodriguez J. A. El debate de la seguridad energética en las relaciones internacionales: la reinención de un concepto multifuncional. *Expresión Económica*. 2019. No. 43. P. 43–66.
3. Dabetić M., Nikolić D. Energy policy in international relations focusing on issues of energetic security of the European Union. *Bezbednost, Beograd*. 2022. Vol. 64, no. 1. P. 124–146.
4. Energy security in the global context: a comprehensive review of geopolitical dynamics and policies / Kenneth Ifeanyi Ibekwe et al. *Engineering Science & Technology Journal*. 2024. Vol. 5, no. 1. P. 152–168.
5. Franjić S. Energy, Energetics and Energy Policy. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*. 2020. Vol. 4, no. 2. P. 187–193.
6. Pokhodenko B. Review and comparative analysis of energy security concepts of the European Union and Ukraine. *17*. 2023. No. 17. P. 56–79.

Науковий керівник: Черненко Олена Михайлівна, доцент кафедри міжнародних відносин міжнародної інформації та безпеки, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук.

***

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Ковтун Карина Віталіївна,
студентка 2-го курсу групи УВ-61 ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
karinakovtun205@gmail.com

Для держав стало важливим створити імідж країни в контексті їх подальшого існування. Це дуже складне завдання – сформувати імідж держави за допомогою правильних комунікаційних технік у процесі публічної дипломатії та забезпечити сталість створеного іміджу. Крім того, важлива підтримка національними ЗМІ діяльності публічної дипломатії в процесі формування іміджу держави, а також національних митців, лідерів думок, журналістів і науковців з точки зору цілісного підходу. У сприйнятті іміджу країни провідну роль відіграє медійний сектор, який відображає національну культуру, журналістів та митців.

Метою нашого дослідження є з'ясування ролі публічної дипломатії у формуванні іміджу Турецької Республіки на прикладі Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра та Управління комунікацій Офісу Президента.

Історичне походження Туреччини, глибока анатолійська культура та туристичний потенціал складають основу дуже важливих ресурсів у іміджі. За словами професора комунікацій Стамбульського університету Абдулли Озкана, перш ніж країна почне будувати власний імідж з наявними можливостями публічної дипломатії, вона повинна визначити свою національну стратегію та політику публічної дипломатії. Люди з різних верств суспільства, неурядові організації, засоби масової інформації та лідери думок повинні сприяти визначенню цієї політики, а довгострокова дорожня карта повинна бути створена з урахуванням здорового глузду [5, с. 11].

Процес формування сильного власного іміджу країни пов'язаний зі стратегічними політичними комунікаціями, які використовуються в процесі публічної дипломатії. Туреччина є національною державою з серйозними ресурсами в цьому відношенні, з її історичним фоном, географією, кліматом, відкриттям нових університетів і глибокими культурними цінностями.

Слід зазначити, що Турецька Республіка почала серйозну роботу над публічною дипломатією після 1990-х років. Оскільки вона розуміла важливість публічної дипломатії, в рамках МЗС і Міністерства національної освіти були створені різні установи та організації. Крім того, у 2010 році було створено

Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра в контексті створення стратегії публічної дипломатії. Мета заснування – краще зрозуміти функціонування міжнародних відносин, які ускладнилися процесом глобалізації, знайти важливі рішення, покращити імідж країни та забезпечити співпрацю між суб'єктами публічної дипломатії в країні [1, с. 143].

Процес глобалізації, інтенсивне використання ЗМІ та перехід до інформаційного суспільства посилили міжкультурну взаємодію. З цієї причини в міждержавних відносинах на перший план почали виходити гармонійні відносини між суб'єктами міжнародної арени, а не конфлікт. Найважливішим фактором цих нових форм відносин є вплив на різні громадські думки.

Виходячи з цього, вищезазначене Управління намагалося створити стратегічні форми політичної комунікації, які Туреччина, зростаючи як регіональна держава, розвивала б у різні сфері публічної дипломатії. У цьому контексті Управління публічної дипломатії взяло за орієнтир національні інтереси держави. Водночас, підвищення регіональної ефективності Турецької Республіки також збільшило її глобальну відповідальність. Ця ситуація робить політику публічної дипломатії країни важливою з точки зору її необхідності та легітимності. Як відомо, Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра мало намір зміцнити потужну історичну спадщину Туреччини та досвід у регіональній і глобальній політиці. Управління визначило своє існування як «ефективний інструмент донесення нової історії держави» [4, с. 76].

Діяльність публічної дипломатії, яка демонструє вимір «м'якої» та «розумної сили» зовнішньої політики Туреччини, першочергово має на меті вивести країну на вищий рівень сприйняття її іміджу на міжнародній арені. Управління також здійснювало свою діяльність з метою підвищення ефективності Турецької Республіки у світовому суспільстві, тобто, покращення іміджу країни. У цьому контексті Управління також забезпечувало зв'язки між державними установами та неурядовими організаціями, з метою ефективного просування іміджу Туреччини.

Слід зазначити, що першим етапом медіа-промоції в рамках Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра було розміщення представників іноземних ЗМІ за програмами журналістських делегацій. Представникам іноземної преси було роз'яснено важливість ролі країни на міжнародній арені та в її регіоні. Також було підкреслено глобальне значення Туреччини з точки зору її геостратегічного положення, історичного походження та глибоких культурних традицій [2, с. 321].

На нашу думку, саме з цієї причини медіа-пропаганда стала важливою частиною публічної дипломатії, запрошуючи представників іноземної преси до країни та знайомлячи їх з Туреччиною. Основна мета цієї діяльності полягала в

тому, щоб надати представникам іноземної преси інформацію про державу безпосередньо з перших вуст, таким чином проклавши їм шлях для належного просування позитивного сприйняття Туреччини у своїх країнах [6, с. 37].

Зазначимо, що програми щодо популяризації університетів цієї держави були одними з найважливіших напрямків діяльності Управління публічної дипломатії, охоплюючи усіх студентів університетів, які вивчають зовнішню політику, і людей, які також є експертами в галузі міжнародних відносин.

За цих обставин, студенти та експерти з різних частин Турецької Республіки були прийняті в Анкарі та отримали інформацію щодо Управління публічної дипломатії. У рамках цієї програми координатор організував зовнішньополітичні семінари. Студенти, експерти та академіки, які працюють у цій галузі, відвідували ці семінари [4, с. 77].

Тобто, відповідно до звітів, створених ними, Туреччина висвітлила свій шлях у публічній дипломатії. Відповідно, суб'єкти публічної дипломатії, які задіяні в цьому контексті, мали б діяти довгостроково та послідовно в розвитку публічної дипломатії та розбудові іміджу країни. Послідовна, збалансована та сумісна політика мали б призвести до більшої інституціоналізації [4, с. 75].

Однак, у зв'язку з переходом до президентської системи, було закрито колишнє Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра. Тому, 24 липня 2018 року було створено Управління комунікацій Офісу Президента, що замінило попередню інституцію. Нове Управління має на меті «зміцнення іміджу країни» і заявило на власному сайті та в соціальних мережах, що спрямоване на дієву співпрацю та комунікацію між усіма установами держави.

Якщо більш детально аналізувати сайт, то у контексті публічної дипломатії держави, Управління комунікацій включає Портал культури та Туристичний портал Туреччини унизу своєї сторінки. У напрямку іміджу турецької публічної дипломатії Культурний портал візуально представляє турецьку культуру. Дані збираються з провінційних управлінь туризму. Культурні особливості та туристичні місця 81 провінції країни представлені візуально, наприклад на фото і відео [3].

Тексти, написані фахівцями у своїх галузях у розділах «Археологія та історія», «Мова та література», «Традиційна кухня», «Місця для відвідування», «Народна культура», «Наша культурна спадщина», «Мистецтво», «Туризм», «Туреччина в ЮНЕСКО», «Музеї» та турецьке декоративне мистецтво є у вільному доступі, у вигляді багатьох статей, електронних книг, фото і відео.

Таким чином, публічна дипломатія Турецької Республіки сьогодні відіграє важливу роль у зміцненні статусу та іміджу країни перед міжнародною аудиторією та просуванні її національних інтересів через інформування, вплив та порозуміння. Публічна дипломатія орієнтована на недержавних акторів та

громадську думку, заохочує діалог з громадянами інших країн та різними організаціями, а також слугує своєрідним містком для розвитку співпраці та налагодження відносин із зарубіжною аудиторією.

Як відомо, з розвитком турецької публічної дипломатії, стрімкі події після 1990-х років стали всеосяжними та систематичними з Управлінням публічної дипломатії Прем'єр-міністра країни у 2010 році. Саме це Управління визначило своєю основною метою вивести Туреччину на кращі позиції у все більш складних міжнародних відносинах за допомогою публічної дипломатії та методів політичної комунікації. Крім того, Управління поставило за мету створити глобальну позитивну міжнародну думку про країну, віддаючи пріоритет міжкультурній взаємодії. У цьому контексті було наголошено на політичному зростанні держави, яка перебуває у дуже важливій стратегічній точці міжнародної арени.

Як було вищезазначено, після закриття Управління публічної дипломатії Прем'єр-міністра, його замінило Управління комунікацій Офісу Президента. На відміну від попередньої інституції, Управління комунікацій визначило свою мету у більш вузькій сфері, зокрема, лише як «зміцнення іміджу Туреччини». Точкою подібності обох інститутів є координація між усіма інститутами держави. На нашу думку, Управління комунікацій Офісу Президента приділяє більше уваги реалізації публічної дипломатії держави, що сприяє ширшій перспективі щодо сприйняття країни на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Балак І., Пікулик О. Особливості публічної дипломатії Туреччини. Політичні інститути та процеси, 1 (12), 2022. 143 с.
2. Aydın, A., F., Sosyal Medya Kullanımı ve Kurumsal Markalaşma: Vodafone Örneği: Global Media Journal TR Edition, 8 (15), Güz/Fall 2017. P.321
3. İletişim Başkanlığı: Türkiye Cumhuriyeti. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. URL: <https://www.iletisim.gov.tr/turkce> (Last accessed: 04.11.2024)
4. Kılıçaslan, E. Marka İnşası Bağlamında Türk Kamu Diplomasisi: Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Örnekleri. ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3, ss. 64-83.
5. Özkan, A. Kamu Diplomasisi kitabına giriş. Kamu Diplomasisi (Ed: Abdullah Özkan-Tuççe Ersoy Öztürk). İstanbul: Tasam Yayınları. 2012. P. 11
6. Papadopoulos, N., (2004), Place branding: Evolution, meaning and implications, Place Brand Public Dipl 1, 36–49.

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат політичних наук.

***

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ЕНЕРГЕТИЧНУ БЕЗПЕКУ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Корнійчук Любов Володимирівна, старший викладач кафедри міжнародних відносин, Національний університет «Острозька академія», кандидат історичних наук, liubov.korniichuk@oa.edu.ua

Російсько-українська війна стала одним із найсерйозніших безпекових викликів для ЄС і стимулювала зміни у безпекових стратегіях практично усіх держав-членів ЄС. Особливої уваги заслуговує вивчення безпекової політики у енергетичному секторі Словачької Республіки (далі – СР), адже до повномасштабного російського вторгнення в Україну спостерігалася значна залежність від імпорту енергоносіїв із росії, поза тим, держава відзначається значними проросійськими впливами та проросійськими симпатіями прем'єр-міністра Роберта Фіцо. Вивчення особливостей трансформації безпекової політики в сфері енергетики сприяє формуванню цілісної картини щодо безпекової політики Словаччини в цілому.

Метою дослідження є охарактеризувати вплив російсько-української війни на енергетичну безпеку Словачької Республіки та з'ясувати особливості сучасної безпекової політики держави в енергетичному секторі, адже вона є важливою складовою національної безпеки Словаччини загалом.

Слід підкреслити, що напередодні повномасштабного російського вторгнення в Україну СР була однією із найбільш залежних держав-членів ЄС від російських енергоресурсів. Зокрема, у 2021 р. держава із росії імпортувала приблизно 3,2-3,5 мільярда кубометрів газу, що становило 69% усього газу, а у 2020 р. ця частка становила 88% [10]. У травні 2022 р. Словаччина підписала контракт на постачання норвезького природного газу, який мав покрити приблизно 32% річного споживання країни, щоб зменшити залежність від російського газу, а також укладено контракт на постачання LNG-газу [2]. Однак, держава досі залишається залежною від російських поставок газу і заяви прем'єр-міністра країни Р. Фіцо про необхідність зберегти транзит газу територією України, попри те, що наприкінці 2024 р. закінчується контракт нашої держави із Газпропом, свідчать про те, що СР не поспішає диверсифікувати постачання газу. Колишній директор «Оператора ГТС України» Сергій Макогон зазначав, що Словаччина прагне зберегти транзит газу через Україну, адже словацький оператор газотранспортної системи Eustream та найбільший словацький енергетичний трейдер SPP заробляють на перепродажі російського палива з маржею 1,2-1,5 мільярда доларів щороку і мають чинний контракт із Газпромом до 2028 р. [4]. Однією із альтернатив для російського газу розглядалась можливість постачання газу із Азербайджану, однак такої угоди на

сьогодні не підписано. Додамо, що у жовтні 2024 р. після засідання Енергетичної ради ЄС єврокомісар з питань енергетики Кадрі Сімсон зазначала, що країни, залежні від російського газу, в тому числі Словаччина, мали достатньо часу, щоб знайти альтернативні джерела постачань і не може бути виправдань подальшій купівлі російських енергоносіїв [6]. Однак, наразі СР і далі сподівається на російський газ, адже інші альтернативні джерела постачання розглядає як фінансово невиправдані. Перспективою могло б також стати поступове скорочення споживання природного газу із заміщенням його іншими джерелами енергії з відновлюваних джерел, адже надмірна імпортозалежність у цілому є загрозою для національної безпеки будь-якої держави.

Складною для Словаччини є ситуація і у нафтовому секторі, адже держава була і залишається на дві третини залежною від російської нафти. Необхідно декілька років для того, щоб словацький нафтопереробний завод Slovnaft зміг перейти з російської нафти на нафту від інших постачальників, крім того СР немає власних портів, через які вони могли б отримувати нафту від інших постачальників і поки не може отримувати нафту трубопроводами з інших країн Європи. Відтак, Словаччина продовжує купувати російську нафту через нафтопровід «Дружба». Влітку 2024 р. Україна наклала санкції на російську компанію «Лукойл», заборонивши їй транзит нафти своєю територією. Це викликало напругу в українсько-словацьких відносинах і Р. Фіцо заявляв про загрози енергетичній безпеці країни через дії України та, навіть, погрожував скоротити експорт дизельного палива в Україну [1]. Ця ситуація могла б стимулювати СР шукати альтернативні джерела постачання, однак російський «Лукойл» замінила російська «Татнафта» і обсяг поставок російської нафти не зменшився.

Найважливішим джерелом виробництва електроенергії у СР є атомна енергетика адже майже 60% енергії, виробленої державою, надходить від атомних електростанцій, які працюють на російському ядерному паливі. Компанія Slovenské elektrárne (яка керує атомними електростанціями) уклала контракт на постачання ядерного палива з російською компанією ТВЕЛ, який дійсний на період 2022-2026 рр. з можливістю продовження до 2030 р. [8, р. 4]. У зв'язку із цим Словаччина виступала проти запровадження обмежень на постачання ядерного палива з Росії в рамках дванадцятого пакету санкцій Європейського Союзу. Однак, все ж у цій галузі зроблено кроки для диверсифікації постачань і спочатку у травні 2023 р. було підписано Меморандум про співпрацю з французькою компанією Framatome, а пізніше домовилися про постачання ядерного палива для електростанцій Богуніце та Моховце з 2027 р. [7], а також була укладена угода зі швейцарською філією американської компанії Westinghouse про постачання ядерного палива для АЕС [3].

Слід підкреслити, що перспективною галуззю для позбавлення від імпортозалежності енергоносіїв лишається відновлювальна енергетика. У відновлюваних джерелах у ЄС домінує біомаса, яка має вирішальне значення в секторі теплопостачання, і гідроенергетика, яка є ключовим джерелом відновлюваної енергії у виробництві електроенергії. Країна відстає у розвитку вітрової та сонячної енергетики, а згідно з даними Євростату, у 2021 році частка енергії з відновлюваних джерел енергії становила 17% [8, р. 5]. Після початку повномасштабної російсько-української війни та зростання цін на російські енергоносії у Словаччині збільшилась кількість інвестицій у відновлювальну енергетику, особливо серед малих та середніх приватних компаній, що прагнуть досягти енергонезалежності. Крім того, у Кошицькому краї до 2026 р. планують запустити проєкт із використання енергії найбільших у Центральній Європі термальних джерел [5]. Однак, якщо у 2023 р. відновлювані джерела енергії домінували у виробництві зеленої електроенергії в ЄС із часткою майже 45% та випередили викопне паливо, то у Словаччині ця тенденція ще не актуальна, тому що частка відновлюваних джерел у виробництві електроенергії у 2023 р. становила лише 23,2% [9].

В цілому, зауважимо, що російсько-українська війна стала викликом не лише для міжнародного порядку в цілому, а й для енергетичної безпеки ЄС, що змусило держави розробляти довгострокові політики у сфері енергетичної безпеки та змінювати енергетичні стратегії. Однак, у Словаччині лишаються чинними Безпекова стратегія держави 2021 р. та стратегічний документ «Енергетична політика Словацької Республіки» 2014 р., що визначає основні цілі та пріоритети енергетичного сектору до 2035 р. з оглядом на 2050 р. Оскільки забезпечення енергетичної безпеки є одним із ключових завдань для держави, особливо імпортозалежної, як Словаччина, то диверсифікація джерел енергопостачання та перехід на відновлювальну енергетику мали б стати пріоритетним напрямком її політики. Очевидно, що залежність від такого ненадійного постачальника як росія, яка, поза тим, є також агресором та порушила європейське безпекове середовище, мала б стимулювати ЄС ретельно підійти до перегляду енергетичної та безпекової стратегії в цілому, а також до здійснення практичних кроків по зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв. Однак, на жаль, певний прогрес щодо диверсифікації спостерігається на сьогодні лише у атомній енергетиці, а також динамічнішим став розвиток відновлювальної енергетики. Проте цього замало і, якщо держава хоче стабільно розвиватися, бути стійкою до геополітичних криз, то їй варто, вивчаючи і застосовуючи досвід інших держав-членів ЄС, диверсифікувати джерела енергопостачання, інвестувати у відновлювальну енергетику,

впроваджувати заходи щодо енергоефективності тощо, адже лише таким чином можна досягти енергетичної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Куркіна Д. Російська Татнафта збільшила експорт до Угорщини й Словаччини після припинення транзиту Лукойлу. *Еспресо*. 28.08.2024. URL: <https://espresso.tv/ekonomika-rosiyska-tatnafta-zbilshila-eksport-do-ugorshchiny-y-slovachchiny-pislya-pripinennya-tranzitu-lukoylu> (дата звернення: 09.11.2024).
2. Словаччина з червня знизить залежність від російського газу на 65%. *Європейська правда*. 27.05.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/27/7140174/> (дата звернення: 09.11.2024).
3. Собенко Н. Словаччина відмовляється від російського ядерного палива. *Суспільне. Новини*. 28.08.2023. URL: <https://suspilne.media/560371-slovaccina-vidmovlaetsa-vid-rosijskogo-adernogo-paliva/> (дата звернення: 09.11.2024).
4. Стельмах Т. До 1,5 мільярда доларів: Словаччина заробляє на транзиті й перепродажу російського газу. *24tv.ua*. 9 серпня 2024. URL: https://24tv.ua/economy/tranzit-rosijskogo-gazu-slovachchina-zaroblyaye-blakitnomu-palivi_n2614774 (дата звернення: 09.11.2024).
5. Тужанський Д. У Словаччині бум інвестицій у відновлювану енергетику через високі ціни на російські енергоносії. *Infopost.Media*. 22.04.2022. URL: <https://infopost.media/u-slovachchyni-bum-investyczij-u-vidnovlyuvanu-energetyku-cherez-vysoki-cziny-na-rosijski-energonosiyi/> (дата звернення: 09.11.2024).
6. Jenčová I. Fico: Tranzit plynu cez Slovensko musí pokračovať, máme z neho veľké príjmy. *EURACTIV.sk*. 16.10.2024. URL: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/fico-tranzit-plynu-cez-slovensko-musi-pokracovat-mame-z-neho-velke-prijmy/> (дата звернення: 09.11.2024).
7. Jenčová I. Slovenským atómkam dodajú palivo Francúzi, prispeje na to aj Únia. *EURACTIV.sk*. 23.08.2024. URL: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/slovenskym-atomkam-dodaju-palivo-francuzi-prispeje-na-to-aj-unia/> (дата звернення: 09.11.2024).
8. Oravcová V. Energy Without Russia: The Case of Slovakia. The Consequences of the Ukraine War and the EU Sanctions on the Energy Sector in Europe. Budapest: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2023. 17 p.
9. Sadvská E. Slovensko zaostáva v obnoviteľných zdrojoch energie. *Finreport.sk*. 7.11.2024. URL: <https://www.finreport.sk/ekonomika/slovensko-zaostava-v-obnovitelnych-zdrojoch-energie-pricinou-su-silne-jadro-a-byrokracia/> (дата звернення: 09.11.2024).
10. Sura M. Slovensko má možnosti nahrádzať ruský plyn z інших zdrojov. *Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku*. 05.05.2022. URL: <https://www.sfpa.sk/zppost/slovensko-ma-moznosti-nahradzat-rusky-plyn-z-nych-zdrojov/> (дата звернення: 09.11.2024).

***

ДИПЛОМАТІЯ МІКРОДЕРЖАВ

Корольова Анна Євгенівна,
студентка другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи УВ-61 ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
ivanenko@karazin.ua

Кононенко Валерій Петрович,
доктор юридичних наук,
Професор кафедри міжнародного права та
прав Європейського Союзу Державного
податкового університету.
доцент кафедри міжнародних відносин
ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
v.kononenko@karazin.ua

Сьогоднішня система міжнародних відносин зазнає значних змін під впливом глобальних світових процесів. Це призводить до зростання інтересу до дипломатичної служби та її ролі у забезпеченні стабільності на міжнародній арені. Держави, беручи до уваги свої інтереси, активно реалізують свої зовнішньополітичні функції, спрямовані на встановлення партнерських відносин, захист національних інтересів та розширення свого впливу. У зв'язку з цим, розвиток держави, як суб'єкта міжнародних відносин, неможливий без активної участі в міжнародних зв'язках, що вимагає належної організації і регулювання з боку дипломатичних структур. Глобалізація, яка спостерігається сьогодні, підвищує значення дипломатії на високому та вищому рівнях, що відкриває нові можливості для ефективного вирішення гострих міжнародних проблем та є важливим інструментом, який дозволяє країнам адаптуватися до нових викликів і загроз, з якими зіштовхується світ у XXI столітті [5, с. 28-29]. Однією з головних переваг мікродержав є їхня здатність до гнучкості та дипломатичної маневреності. Вони можуть виступати медіаторами у конфліктах, а також вносити свої корисні ініціативи у сфери прав людини, екології та миротворчості. Наприклад, Ліхтенштейн і Люксембург активно виступають за захист прав людини і кліматичні ініціативи, що значно посилює їхню роль у світовій політиці, попри їхній розмір. Мікродержави також демонструють вищий

рівень інновацій та адаптації у вирішенні внутрішніх проблем, що може слугувати прикладом для більших держав.

Асиметрія у міжнародних відносинах є визначальною характеристикою сучасного геополітичного ландшафту, в якому мікродержави відіграють унікальну роль. Незважаючи на обмежені ресурси та відсутність значного впливу, мікродержави змушені адаптувати свої політичні стратегії до глобальної системи, що характеризується домінуванням великих держав та наддержав. Використовуючи стратегії, такі як дипломатична маневреність, членство в міжнародних організаціях і залучення до альянсів, мікродержави прагнуть компенсувати свій політичний і економічний дисбаланс. Це дозволяє їм не лише захищати свій суверенітет, але й зберігати свою національну ідентичність у швидко змінному міжнародному середовищі, демонструючи гнучкість та інноваційні підходи у подоланні викликів асиметрії. Тому дипломатія мікродержав займає особливе місце в міжнародних відносинах, оскільки саме через неї, незважаючи на обмежені ресурси і невелику територію, ці країни, можуть відігравати важливу роль на світовій арені. Здатність мікродержав досягати національних цілей через дипломатію значною мірою обумовлена унікальними геополітичними, економічними та культурними особливостями. У сучасних умовах глобалізації та інформаційно-технологічної революції мікродержави можуть використовувати дипломатію як інструмент для посилення власного впливу, забезпечення національної безпеки та активної участі у міжнародному діалозі. На відміну від переконання, що мікродержави є лише пішаками в міжнародних відносинах, Кевін Д. Стрінгер розглядає їх як активних учасників дипломатії [4, с. 28-29].

Основні напрямки дипломатичної діяльності мікродержав включають встановлення та підтримку стратегічних партнерств, багатосторонню співпрацю, а також участь у міжнародних організаціях та об'єднаннях, таких як Організація Об'єднаних Націй і КАРІКОМ. Крім того, мікродержави часто використовують так звану «нішеву дипломатію», що дозволяє їм спрямовувати зусилля на вузькоспеціалізовані напрямки, наприклад, вирішення екологічних проблем або підтримка прав людини.

Дипломатія є процесом ведення відносин між державами через переговори, а не через силу. У цьому контексті вона має особливе значення для найбільш вразливих членів міжнародної спільноти. Мікродержави характеризуються слабкістю та уразливістю в економічному і політичному аспектах [3, р. 36].

Тому на думку, А. Хенріксона, найбільший шанс для малих держав забезпечити безпеку та виживання, полягає в праві, інституціях і, особливо, в дипломатії. Нова дипломатія, на відміну від старої (часів Віденського конгресу), все частіше буде дискурсом, що регулюється правилами. Для успіху в дипломатії

держава повинна бути повністю суверенною – не лише у сенсі юридичної незалежності та міжнародного визнання, але й у повному розумінні національного самовизначення. Національна держава у сучасному світі повинна бути впевненою у власній ідентичності, знати свої політичні та інші інтереси, визнавати свої сильні й слабкі сторони, і мати підтримку поінформованої та єдиної громадськості. Але без добре організованого та ефективного уряду навряд чи буде успіх або навіть значна участь у дипломатії. Більш того, дослідник вважає, що дипломатія є найвищим і найправдивішим вираженням держави та нації як спільноти в світі національних спільнот. Особливо для малих держав ефективна участь у міжнародній дипломатичній системі є просто вирішальною [2].

Таким чином, дипломатія залишається головним, якщо не єдиним, інструментом участі в умовно рівноправних міжнародних відносинах, доступних для них.

Зовнішні відносини мікродержав характеризуються насамперед вибірковістю у створенні дипломатичних місій за кордоном. Двосторонні відносини цих держав здебільшого зосереджені на колишній колоніальній державі, сусідах і великих світових державах. Більш детальний огляд розподілу закордонних місій цих держав підтверджує такі твердження. Велика частина з 244 двосторонніх дипломатичних місій, які утримують мікродержави, розташована або в сусідніх країнах, або в колишніх колоніальних державах, або у важливих торговельних і безпекових партнерах. Наприклад, 12 карибських мікродержав мають загалом 66 місій по всьому світу, з яких 34% знаходяться в Європі: Великобританія, колишня метрополія приймає 11 місій, а Бельгія приймає вісім місій. США та Канада, найважливіші регіональні держави й країни з великим міграційним населенням із Карибів, приймають 34% усіх карибських місій. Наступним за важливістю геополітичним регіоном для цих держав є Латинська Америка та власне Кариби, де карибські мікродержави підтримують 26% своїх місій [3, р. 18].

Постійні дипломатичні представництва грають важливу роль у просуванні економічних та консульських інтересів мікродержав. Посольства є незамінними в переговорах щодо отримання та збільшення рівня допомоги на розвиток, яку отримують мікродержави. Вони також відіграють цінну роль у переговорах щодо торгових угод та забезпеченні преференцій для експорту країни, а також у контролі за виконанням домовленостей, досягнутих між урядами. Однак, через централізовану, але водночас некоординовану природу прийняття зовнішньополітичних рішень у мікродержавах, деякі з них не здатні отримати максимальні переваги від небагатьох місій, які вони підтримують за кордоном. Мікродержави, які не мають постійних місій у столицях, де постійно

відбуваються багатосторонні переговори, стикаються з серйозними труднощами, оскільки не мають можливості висловити свою позицію на цих переговорах [3, р. 36]. Окрім постійних дипломатичних представництв, мікродержави також утримують консульства та інші закордонні офіси, найчастіше туристичні. У деяких випадках консулів сприймають як таких, що мають такі ж широкі представницькі повноваження обов'язки, як і посол [1, р. 44].

Незважаючи на невеликий розмір і обмежені ресурси, мікродержави мають стратегічне значення в міжнародних відносинах завдяки своєму унікальному геополітичному розташуванню, економічним можливостям та дипломатичним альянсам. Вони можуть виступати як важливі посередники у врегулюванні конфліктів або ж використовувати своє становище для залучення великих держав до кооперації на взаємовигідних умовах. Мікродержави часто використовують свою нейтральну позицію для укріплення регіональної стабільності, що додає ваги їхній ролі в глобальній системі. Це сприяє збереженню динамічної рівноваги в умовах асиметричних міжнародних зв'язків.

Висновок. Дипломатія мікродержав демонструє унікальний підхід до міжнародних відносин, зумовлений їхніми обмеженими ресурсами та специфічними зовнішньополітичними цілями. Попри невеликі розміри та обмежений вплив, ці країни знаходять ефективні шляхи реалізації своїх інтересів, використовуючи різні види дипломатії, такі як тиха, нішова, підприємницька та регуляторна. Їхня здатність до групової співпраці, зокрема в межах регіональних об'єднань, таких як КАРІКОМ, забезпечує мікродержавам можливість посилювати свої позиції на глобальній арені.

Однією з особливостей дипломатичної діяльності мікродержав є її адаптивність: вони активно реагують на глобальні виклики, зокрема у сферах безпеки, фінансового регулювання та захисту навколишнього середовища. Мікродержави не лише представляють свої національні інтереси, але й виступають як нейтральні учасники та посередники, що додає їм значимості у врегулюванні конфліктів та зміцненні регіональної стабільності.

Таким чином, дипломатія мікродержав є важливим і складним інструментом, який дозволяє цим державам зберігати незалежність, забезпечувати національні інтереси та робити свій внесок у розвиток міжнародних відносин. Незважаючи на обмежені ресурси, мікродержави можуть успішно конкурувати на дипломатичному рівні, пропонуючи нестандартні підходи та налагоджуючи співпрацю з великими державами на основі взаємної вигоди.

Список використаних джерел:

1. Berridge G.R. Talking to the Enemy: How States without 'Diplomatic Relations' Communicate. London. Published by St Martin's Press, 1994. 178 p.

2. Henrikson A. Diplomacy and Small States in Today's World. Paper presented at the International Conference on the Diplomacy of Small States. Malta, 2007. Available from: <https://learn.diplomacy.edu/pool/fileInline.php?&id=20932#e11> [Accessed August 17, 2009]

3. Mohamed A. The Diplomacy of Micro-States. Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'. 2006. 41 p. <https://www.clingendael.org/publication/diplomacy-micro-states>

4. Stringer K. D. Pacific Island Microstates: Pawns or Players in Pacific Rim Diplomacy? *Diplomacy & Statecraft*, 2006. № 17(3). pp. 547–577. DOI: <https://doi.org/10.1080/09592290600867636>

5. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.

***

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США

Кошуба Уляна Володимирівна,
студентка 2-го курсу групи УМІБ-61 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
xa12876248@student.karazin.ua

В епоху глобалізації, надзвичайної важливості на міжнародній арені набула сфера культури: вона несе в собі сукупність цінностей конкретного суспільства і є ефективним інструментом дипломатії. Культурна дипломатія є одним з напрямів публічної дипломатії і володіє унікальною здатністю впливати на суспільну думку, створюючи надійну основу для захисту й просування національних інтересів на міжнародній арені. Крім того, вона сприяє взаєморозумінню, співпраці та культурному обміну між націями.

Метою нашого дослідження є визначення ролі культурної дипломатії як ефективного інструменту зовнішньої політики США.

Безсумнівно, культурна дипломатія відіграє ключову роль у формуванні позитивного іміджу країни на міжнародній арені та зміцненні міждержавних відносин, і США – один з найуспішніших прикладів.

Голлівудська кіноіндустрія є типовим прикладом ілюстрації того, як Сполучені Штати можуть ефективно просувати модель свого суспільства та цінності за кордоном. Фільми демонструють, що США є «універсальною

нацією», яка складається з іммігрантів, які знайомі з культурним обміном і іноземним способом життя в соціальній і політичній сферах, і може бути з легкістю вписаний в американські цінності. Таким чином, голлівудський кінематограф зображує американський спосіб життя як свого роду глобальну культуру та показує, що свобода є універсальною цінністю. Це дало змогу підвищити глобальну обізнаність і відкритість до американських ідеалів [3, с. 80].

На нашу думку, найяскравішим прикладом популяризації всесвітньо відомих цінностей США, - толерантності та відкритості до інших культур є кінокартина «Форрест Гамп» (Forrest Gump). У ній описується історія життя простої людини, яка проходить через визначні події в історії США. Фільм ефективно розкриває ідею «американської мрії», а також у ньому акцентується увага на таких цінностях, як працьовитість, чесність та відданість. «Форрест Гамп» зображує США як націю, де кожен має шанс досягти успіху незалежно від свого походження.

Варто зазначити, що США не тільки успішно вибудовують образ американців у художніх фільмах, але й створюють можливості обміну для більш професійного середовища, як-от ініціатива American Film Showcase. Зосереджуючись на документальних і незалежних фільмах, які часто стосуються складних соціальних питань і різноманітних особистих історій, American Film Showcase пропонує більш автентичне, менш комерціалізоване зображення американського суспільства порівняно з основними голлівудськими фільмами. Також ініціатива об'єднує американських кінематографістів, сценаристів і продюсерів з іноземною аудиторією через покази, майстер-класи та дискусії. Ці заходи, які часто включають сесії запитань і відповідей та спільні семінари, дозволяють аудиторії безпосередньо взаємодіяти з режисерами та долати культурні розбіжності, пропонуючи глибший погляд на американське життя та його суспільні цінності [2].

Те ж саме стосується літератури і мистецтва в цілому, адже через цю сферу США також зображуються максимально відкритою та демократичною країною. Наприклад, Волт Вітмен, відомий як «бард демократії», оспівував цінності рівності та особистої свободи у своїх віршах, зокрема в «One's-Self I Sing». Його особливий стиль, що поєднував ліризм із прямою чесністю, створив поетичний голос, який підкреслював його головну тему — звичайну людину. Однак, у той же час романи його сучасників, Марка Твена та Гаррієт Бічер-Стоу, розкривали темний бік американського суспільства — рабство. У творах «Гекльберрі Фінн» і «Хатина дядька Тома» автори привертають увагу до однієї з найбільших сил творчого вираження загалом і культурної дипломатії зокрема — до інакомислення. Як відомо, роль митця у будь-якому суспільстві полягає в тому,

щоб кидати виклик існуючим порядкам, але для Сполучених Штатів, побудованих на захисті громадянських свобод, інакомислення та опір державній політиці мають особливу вагу.

Слід зауважити, що музика також вже давно є потужним інструментом культурної дипломатії не лише для США, але й для інших держав світу, бо здатна долати будь-які мовні бар'єри. Завдяки мелодії, ритму та тексту, музика забезпечує універсальну платформу для спілкування людей і обміну цінностями, історіями та досвідом, а головне – сприяє поширенню та популяризації мови. Наприклад, такі групи, як The Beatles і The Rolling Stones, мали глибокий вплив на молодіжну культуру Радянського Союзу та Східної Європи, де західний рок переважно вважався символом бунтарства, повстання та свободи. Ми можемо помітити, що саме такі цінності транлює США, а музичні виконавці навіть через звуки доносять ці цінності до ширшої аудиторії. На нашу думку, сучасні американські митці з самих різних жанрів виступають справжніми культурними послами, беручи участь у міжнародних фестивалях, конкурсах і програмах обміну, спонсорованих урядами та міжнародними організаціями.

Зокрема, однією з програм мистецького обміну є Arts Envoy Program, започаткована Бюро з питань освіти та культури Державного департаменту США і ще у 2014 році. Вона використовує універсальну мову мистецтва, включаючи музику, танці, театр, образотворче мистецтво, літературу тощо, щоб сприяти міжкультурним зв'язкам і діалогу. За допомогою майстер-класів, виступів і спільних мистецьких проєктів, Arts Envoys діляться американською культурою, одночасно вивчаючи традиції, цінності та творчість громад, які вони відвідують [1].

Варто зауважити, що попри успіхи, культурна дипломатія США стикається і з новими викликами: зростанням конкуренції з боку інших держав, зокрема країн ЄС, а також Китаю, який також активно інвестує кошти у просування своєї «м'якої сили».

Таким чином, культурна дипломатія є важливим компонентом зовнішньої політики будь-якої держави, бо сприяє зміцненню впливу країни через позитивне сприйняття її культури та національних цінностей. Створення і підтримка самих різних культурних ініціатив як у приватному секторі, так і на державному рівні, є тими засадами, на яких тримається культурна дипломатія, зокрема США. І хоча ми не ставили за мету проаналізувати позитивні та негативні ознаки культурної дипломатії Сполучених Штатів Америки адміністрацій різних президентів, проте, можемо припустити, що вони будуть виявлені, зокрема, щодо змін у підходах до реалізації культурної політики. Проте, залишається незмінним те, що серед політичних, економічних, військових та інших факторів саме культурній

дипломатії належить важливе місце у формуванні та просуванні іміджу США як ключового глобального лідера.

Список використаних джерел:

1. American Arts Incubator: About. URL: <https://americanartsincubator.org/about/> (Last accessed 05.11.2024).
2. American Film Showcase: International Filmmakers. URL: <https://americanfilmshowcase.com/international-filmmakers/> (Last accessed 05.11.2024).
3. Aydemir E. Use of Hollywood as a Soft Power Tool in Foreign Policy Strategy of the United States of America // International Journal of Humanities and Social Science Invention. 2017. Vol. 6, No. 11. P. 79–83.

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат політичних наук.

***

ЧОМУ ОРГАНІЗАЦІЯ З БЕЗПЕКИ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПІ ПОТРЕБУЄ РЕФОРМУВАННЯ?

Кривенко Олеся Анатоліївна, ад'юнкт кафедри досліджень інтеграційних процесів, Ягеллонський університет (Польща), кандидат політичних наук та адміністрації, ад'юнкт olesia.tkachuk@uj.edu.pl

Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), яка до 1995 року називалася Народою з безпеки та співробітництва в Європі, протягом багатьох років розробила не лише принципи та інституційну основу для співпраці між країнами Європи, Середньої Азії та Північної Америки, але й створила ряд механізмів, спрямованих на гарантування безпеки та стабільності у відносинах між державами-членами. Ці механізми можна розділити на три категорії: 1) людський вимір (віденський механізм, який полягає, серед іншого, на організації зустрічей та обговоренні випадків порушення прав людини; московський механізм, який дозволяє, серед іншого, надсилати експертні місії до місць, де порушуються права людини, щоб безпосередньо дослідити ситуацію); 2) зменшення ризиків та зміцнення довіри (механізм консультацій та співпраці у сфері незвичайної військової діяльності; механізм організації візитів для усунення занепокоєння, пов'язаної з військовою діяльністю; механізм співпраці у сфері небезпечних інцидентів військового характеру; берлінський механізм,

який активується у разі серйозних заворушень, які загрожують миру, безпеці та стабільності; а також механізм раннього попередження та превентивних дій) 3) інструменти мирного вирішення спорів (механізм Валетта, який полягає у призначенні комісії експертів для вирішення спорів; механізм, заснований на Конвенції про примирення та арбітраж, прийнятій на Конференції міністрів у Стокгольмі в 1992 році) [3, с. 8-13].

Зважаючи на сучасні виклики та загрози європейській безпеці, постає питання про ефективність цих механізмів. Їх можна оцінити на прикладі російського вторгнення в Україну, оскільки протягом 10 років було задіяно кілька з них. Перш за все, в березні 2014 року з ініціативи Києва було запущено механізм добровільного прийняття візитів, щоб розвіяти занепокоєння щодо військових дій. Крім того, Канада, Естонія, Україна та США направили до Росії 19 запитів у рамках механізму консультацій та співпраці щодо незвичайної військової діяльності. Однак Росія проігнорувала ці дії, заявивши, що вони не мають підстав [4]. Діяльність ОБСЄ характеризувалася також створенням в Україні Спеціальної моніторингової місії, завданням якої був збір інформації та підготовка звітів про ситуацію в зоні конфлікту [2; 7, с. 114-121], а також діяльністю представника організації в тристоронній контактній групі, в рамках якої велася робота над угодою про припинення вогню. У першому випадку мандат місії завершився 31 березня 2022 року через блокування Москвою рішення про його продовження. У свою чергу, робота тристоронньої групи припинилася з повномасштабним вторгненням Росії [6, с. 17-26].

Незважаючи на зростання напруги у 2021 році через нарощування чисельних російських військ поблизу кордону з Україною, ОБСЄ не вжила активних превентивних заходів. Лише в лютому 2022 року українська сторона запустила механізм консультацій та співпраці щодо незвичайної військової діяльності, вимагаючи від Росії надати інформацію про військову діяльність у прикордонних районах та в Криму [1]. Москва у відповідь не надала жодних пояснень і не брала участі в конференції, скликаній з метою обговорення збільшення та переміщення російських військ уздовж кордону з Україною та в Криму [6, с. 22]. Крім цього, після нападу Росії кілька разів використовувався московський механізм, зокрема в справі про військові злочини та злочини проти людства, вчинені Росією [5].

Аналізуючи дії ОБСЄ у відповідь на російську агресію проти України, можна виділити такі недоліки її інструментів і механізмів: по-перше, пасивність при наростанні напруги та відсутність відповідних превентивних заходів; по-друге, відсутність інструментів забезпечення дотримання сторонами зобов'язань, що випливають із окремих механізмів; по-третє, неефективна система прийняття рішень; по-четверте, не всі країни-члени ОБСЄ (в тому числі Росія) ратифікували

згадану вище Конвенцію про примирення та арбітраж, що унеможливило використання цього документу для мирного вирішення спору в рамках механізму ОБСЄ. Тому слід констатувати, що здатність організації запобігати та вирішувати конфлікти потребує реформування (яке було розпочато у 2008 році, але досі не принесло жодних конкретних результатів), оскільки механізми, розроблені у 20-му столітті, не адаптовані до загроз та викликів безпеці, з якими стикається Європа.

Список використаних джерел:

1. Bodalska B., *Ukraina pilnie zwołuje spotkanie ws. rosyjskich wojsk na swoich granicach*, <https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/kuleba-posiedzenie-dokument-wiedenski-obwe-wojsko-granica-rosja-ukraina/>.

2. *Decision No. 1117. Deployment of an OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine*, Doc. OSCE PC.DEC/117, PC Journal No. 991, Vienna 21 march 2014.

3. Nitszke A., *Znaczenie OBWE dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego w XXI w.*, w: M. Dulak (red.), *Podsumowanie polskiego przewodnictwa w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie*, Fundacja Lepsza Polska – Polski Ośrodek Naukowy UJ, Kraków 2022.

4. *OSCE response to the crisis in and around Ukraine*, OSCE, <https://www.osce.org/files/f/documents/a/3/125575.pdf>.

5. *Report of the OSCE Moscow Mechanism's mission of experts entitled 'Report On Violations Of International Humanitarian And Human Rights Law, War Crimes And Crimes Against Humanity Committed In Ukraine Since 24 February 2022'*, https://www.osce.org/files/f/documents/f/a/515868_0.pdf.

6. Tkachuk O., *Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego po 2014 roku*, w: M. Dulak (red.), *Podsumowanie polskiego przewodnictwa w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie*, Fundacja Lepsza Polska – Polski Ośrodek Naukowy UJ, Kraków 2022.

7. Tkachuk O., *Specjalna misja monitorująca OBWE na Ukrainie – cele i problemy w ich realizacji*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ”, 2017, No. 18 (3).

***

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ НІДЕРЛАНДІВ ДО ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І ВПЛИВ ДУМКИ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ НА ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМКІВ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇНИ

Кріцина Олеся Олександрівна,

студентка 4-го курсу групи УМІ-41 ННІ

«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

kritsyna2021umi11@sudent.karazin.ua

Молодь Нідерландів має значний вплив на формування суспільних настроїв і політичних рішень країни. Їхнє ставлення до глобалізації — позитивне

та орієнтоване на міжнародну співпрацю — формує базу для визначення стратегічних напрямків зовнішньої політики Нідерландів. Щоб краще розібратися у формуванні стратегії зовнішньої політики Нідерландів і проаналізувати погляди сучасної молоді держави, пропонуємо розглянути декілька демонстративних прикладів.

Щодо глобалізації, молодь Нідерландів демонструє лівоцентричні погляди, підтримуючи мультикультуралізм, захист даних і соціально-економічну рівність. Дослідження виявило, що більшість молодих людей (61-84%) виступають за збереження мультикультуралізму та рівності, що узгоджується із сучасними тенденціями інклюзивного розвитку. Молодь Нідерландів демонструє високий інтерес до ключових глобальних та соціально значущих питань, часто перевищуючи зацікавленість у внутрішній політиці. Зокрема: злочинність привертає увагу 67% молодих людей, що робить цю тему найактуальнішою серед опитаних; кліматичні зміни є важливими для 55%, що підкреслює їхню стурбованість екологічними проблемами та стійким розвитком; тероризм цікавить 52%, що вказує на усвідомлення глобальних загроз і їх наслідків; бідність хвилює 50% молоді, підкреслюючи соціальну чутливість та прагнення до боротьби з нерівністю; питання біженців цікавлять 40% підлітків, що відображає зацікавленість у вирішенні гуманітарних криз.

Загалом молоді респонденти виявляють ліві погляди на різні актуальні питання. Понад шість із десяти підлітків (61%) вважають, що людям, які не народилися в Нідерландах, слід дозволити зберігати свою культуру. Більше восьми з десяти підлітків (83%) вважають важливим, щоб закон був добрим для якомога більшої кількості людей. Більше восьми з десяти підлітків (84%) вважають, що економічний розрив між багатими та бідними має бути меншим.

Ці показники свідчать про те, що молоде покоління Нідерландів є активно залученим до глобальних дискусій, що також впливає на формування зовнішньої політики країни. Таке зацікавлення сприяє зміцненню акценту уряду на питаннях клімату, соціальної справедливості, безпеки та гуманітарної підтримки [3].

Таким чином, підтримка глобалізації серед молоді сприяє зміцненню ролі Нідерландів у міжнародних організаціях, таких як ООН, ЄС, НАТО, а також у багатосторонніх ініціативах. Молодь часто виступає за активне залучення країни до глобальних проблем, таких як зміни клімату, що формує зовнішньополітичний курс, орієнтований на екологічну дипломатію. Нідерланди є лідером у сфері боротьби зі зміною клімату завдяки ініціативам з використання відновлюваних джерел енергії, а також співпраці в межах Паризької угоди. А також молодь наголошує на розвитку соціальної справедливості. Підтримка міжнародних проєктів, спрямованих на скорочення нерівності в країнах, що розвиваються [1].

У Нідерландах молодь активно залучають до міжнародної співпраці через такі ініціативи, як Молодіжний консультативний комітет (УАС) Міністерства закордонних справ. Ця група, що складається з близько 10 молодих людей із Нідерландів, Близького Сходу та Африки, консулює міністерство щодо глобальних питань, зокрема освіти, працевлаштування та інтеграції молоді у міжнародну політику. Мета УАС полягає у забезпеченні реалістичного та актуального підходу до розробки зовнішньої політики Нідерландів. Через стратегічну ініціативу «Молодь у серці» уряд прагне вирішувати проблеми доступу до якісної освіти та роботи в регіонах Африки та Близького Сходу, де ці аспекти залишаються критичними. Молодіжний консультативний комітет допомагає адаптувати політичні ініціативи до реальних потреб молодих людей, створюючи умови для міжкультурного діалогу та генерації інноваційних рішень. Ця практика демонструє важливість включення молоді до процесів прийняття рішень, підкреслюючи вплив глобалізації на формування міжнародної політики, орієнтованої на стійкий розвиток [4].

Також молоді люди все частіше беруть участь у підписанні петицій або в активізмі через цифрові платформи. Молодь Нідерландів значною мірою покладається на соціальні мережі як на основне джерело політичної інформації, що впливає на їхні погляди на міжнародну співпрацю. Соціальні платформи дають доступ до глобальних дискусій, що сприяє формуванню позитивного ставлення до міжнародної взаємодії та транскордонної співпраці [2].

Цифрова активність молоді, яка широко використовує соціальні мережі для обговорення глобальних питань, посилює дипломатичні стратегії країни у сфері кібербезпеки і цифрової дипломатії. Нідерланди активно співпрацюють у міжнародних програмах із забезпечення кібербезпеки, враховуючи важливість захисту цифрових даних і боротьби з інформаційними загрозами. Голландські дипломати використовують цифрові платформи для досягнення взаєморозуміння між різними культурами та просування інноваційних рішень.

Задля отримання думки з боку людини, яка безпосередньо відноситься до категорії «молодь Нідерландів», авторка тез взяла інтерв'ю у Софі Де Боле, випускниці King's College London. Софі поділилася своїм досвідом глобалізації, вказуючи, що цей процес суттєво впливає на її життя. Вона зазначила, що є громадянкою Нідерландів, навчалася в Англії, зараз продовжує освіту в Австрії, а її родина та близькі люди проживають у різних куточках світу — США, Франції, Китаї. Її повсякденне життя включає споживання азійської кухні та італійської піци, і вона без перешкод подорожує, відчуваючи, як глобалізація стирає кордони між державами. Софі також висловила особливе занепокоєння з приводу глобальних питань, таких як кліматичні зміни, бідність чи тероризм. Вона переконана, що ці питання мають стояти першими на порядку денному на

міжнародній арені, оскільки вони стосуються кожного. Ставлення до біженців, за її словами, однакове незалежно від походження: вона підтримує людей, які рятують свої життя.

Крім того, Софі підкреслює свою відповідальність у питаннях кібербезпеки. Вона наводить приклад високого рівня захисту персональних даних у державних ресурсах Нідерландів та університетських системах. Зокрема, навіть доступ до навчальних матеріалів потребує значної перевірки, щоб гарантувати безпеку.

Отже, ставлення молоді Нідерландів до глобалізації значною мірою впливає на формування стратегічних напрямків зовнішньої політики країни. Молодь активно підтримує ідеї міжнародної співпраці, мультикультуралізму, соціальної рівності та боротьби з глобальними викликами, такими як кліматичні зміни, бідність і тероризм. Таку тенденцію підтвердила і громадянка Нідерландів – Софі. Ці погляди сприяють розвитку політики, орієнтованої на стійкий розвиток, гуманітарну допомогу та екологічну дипломатію, зокрема в межах ЄС та ООН. Молодь активно бере участь у глобальних дискусіях через цифрові платформи, що також впливає на дипломатичні стратегії Нідерландів у сферах кібербезпеки та цифрової дипломатії. Оскільки їхня зацікавленість у цих питаннях постійно зростає, це забезпечує країні значну роль у вирішенні глобальних проблем та впливає на зовнішньополітичні пріоритети Нідерландів.

Список використаних джерел:

1. Albrow M. (1990) Introduction in Albrow M. and King E. (eds.) *Globalization, Knowledge and Society: Readings from International Sociology*, London: Sage.
2. Christopher Thorpe, David Inglis. Do ‘Global Generations’ Exist?. *Youth and Globalization*. 2019. Vol. 1. P. 40–64.
3. New research reveals Dutch youths' perspectives on politics. *University of Amsterdam*. URL: <https://www.uva.nl/en/shared-content/faculiteiten/en/faculteit-der-maatschappij-en-gedragwetenschappen/news/2023/10/new-research-reveals-dutch-youths-perspectives-on-politics.html> (date of access: 15.11.2024).
4. Youth advisory committee. *NJR*. URL: <https://www.njr.nl/en/cases/youth-advisory-committee/> (date of access: 15.11.2024).

Науковий керівник: Марченко Іван Сергійович, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат економічних наук, доцент.

***

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ПІД ЧАС КОНФЛІКТІВ

Вікторія Куриляк,
студентка 3-го курсу групи УМВ-31
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
viktoriia.kuryliak@student.karazin.ua

У сучасному світі інформація є стратегічним ресурсом, а публічна дипломатія – важливим інструментом впливу на світову громадську думку, особливо під час збройних конфліктів. Використовуючи комунікаційні технології, держави прагнуть створити свій позитивний образ, залучитися міжнародною підтримкою, нейтралізувати дезінформацію або навіть підірвати довіру до противника. Однак, у складних умовах конфліктів ця діяльність часто межує з пропагандою, що призводить до порушення етичних стандартів та викривлення інформації.

Етичні дилеми публічної дипломатії набувають особливого значення, коли основні цілі інформаційних кампаній – інформування та створення об'єктивного погляду – трансформуються в інструмент маніпуляції, що використовує емоції, спрощення та навіть фейки для досягнення політичних цілей. Це створює певний ризик для суспільної довіри до інформації загалом, а також для репутації держав, які не дотримуються етичних норм під час ведення інформаційної політики.

Метою цього дослідження є виявлення та аналіз етичних аспектів публічної дипломатії під час збройних конфліктів, а також розробка рекомендацій для забезпечення етичного підходу в умовах інтенсивних інформаційних кампаній.

Дослідження етичних аспектів публічної дипломатії у цьому контексті є вкрай актуальним, адже воно дозволяє оцінити, де проходить межа між легітимним інформуванням суспільства та пропагандою. Зважаючи на високий темп розвитку цифрових технологій і соціальних мереж, які сприяють миттєвому поширенню інформації, важливо розуміти, як публічна дипломатія може служити засобом для побудови миру та взаєморозуміння, а не ескалації конфлікту.

Внесок в дослідження вищезазначеного питання було зроблено такими науковцями як О. Висоцький, О.Розумна, Г. Родик та іншими. Проте, варто зауважити, що їхні дослідження зосереджені переважно на питаннях дипломатичних механізмів і стратегій управління конфліктами, пов'язані з інформаційним впливом та маніпуляціями під час збройних конфліктів.

Перш ніж досліджувати етичні аспекти публічної дипломатії, варто сфокусувати увагу на самому терміні «публічна дипломатія». Публічна дипломатія – це діяльність урядових та неурядових організацій, спрямована на формування позитивного іміджу країни за кордоном, вплив на громадську думку інших держав, а також просування національних інтересів [1]. Публічна дипломатія також включає важливий компонент комунікації з іноземними громадськими організаціями, активістами та фахівцями. Це дозволяє вибудовувати партнерські відносини, а також сприяє обміну ідеями, думками та досвідом. Така ефективна взаємодія може відбуватися у форматі зустрічей, консультацій, публічних дискусій і різних інших заходів. Крім того, важливим елементом публічної дипломатії є активна участь України у діяльності міжнародних організацій і на різноманітних форумах. У свою чергу, це надає країні можливість артикулювати свою позицію з актуальних глобальних питань, впливати на ухвалення важливих рішень і брати участь у формуванні світової політики. Публічна дипломатія є одним із основних інструментів міжнародної політики, який, за умови ефективного застосування, допомагає встановити довготривалі й результативні зв'язки з міжнародними партнерами та просувати імідж країни на глобальній арені [2].

На наш погляд, в умовах збройного конфлікту, роль публічної дипломатії зростає, оскільки інформаційна боротьба стає не менш важливою, ніж військові дії. Вплив на суспільну думку, підвищення міжнародної підтримки та деморалізація противника стають ключовими завданнями публічної дипломатії, особливо через цифрові та соціальні медіа. У цьому контексті використання широкого арсеналу інструментів та каналів комунікації стає нагальною необхідністю. Зокрема, завдяки таким засобам, як масштабні комунікаційні кампанії, співпраця з міжнародними медіаплатформами та культурно-науковий обмін. Соціальні мережі, блоги, а також медійні платформи, такі як BBC і CNN, дозволяють оперативно поширювати інформацію та досягати широкої аудиторії, тоді як престури та візити іноземних журналістів створюють підґрунтя для глибшого та об'єктивнішого розуміння ситуації. В умовах сучасних інформаційних викликів ці інструменти є незамінними, забезпечуючи надійний канал комунікації з міжнародною спільнотою [3].

Окрім вищезгаданих інструментів і каналів, публічна дипломатія використовує також принципи, які в цьому дослідженні розглядаються саме з етичної точки зору.

Етичні принципи публічної дипломатії включають об'єктивність, прозорість, достовірність, повагу до людської гідності та недопущення розпалювання ворожнечі. На нашу думку, буде доречним пояснити, яке значення містить у собі кожен перелічений компонент. Наприклад, об'єктивність

передбачає надання правдивої інформації, яка в результаті дозволяє аудиторії сформуванню власне, неупереджене ставлення до подій. Прозорість передбачає відкритість у джерелах інформації та визнання зацікавленості сторони, що її поширює. Достовірність у свою чергу означає подання фактів без маніпуляцій чи перебільшень, що є особливо важливим у конфліктах, де інформація може використовуватися як інструмент тиску. А повага до людської гідності передбачає уникання зображення людей лише як жертв чи агресорів, а натомість – як активних учасників подій з власною історією та баченням. Та нарешті – недопущення розпалювання ворожнечі полягає в униканні мови ненависті, знецінення опонентів та спрощених уявлень про них.

Під час збройного конфлікту ці принципи стають особливо вразливими, оскільки уряди держав та інші актори часто схильні до маніпуляцій заради впливу на громадську думку. Порушення етичних стандартів у публічній дипломатії може призвести до втрати довіри з боку міжнародної спільноти та власного населення, що згодом послаблює позиції країни на глобальній арені.

Публічна дипломатія під час конфлікту також може мати як короткострокові, так і довгострокові наслідки. Наприклад, у короткостроковій перспективі вона може забезпечити підтримку союзників і схилити міжнародну думку на свій бік. У довгостроковій перспективі порушення етичних стандартів може нашкодити іміджу держави, призвести до негативних наслідків після завершення конфлікту та навіть спровокувати міжнародну ізоляцію.

Важливо зазначити, що інформування в публічній дипломатії означає подання об'єктивних, правдивих і достовірних даних, що дозволяють як внутрішній, так і зовнішній аудиторії зробити незалежні висновки. Воно передбачає передачу фактів без перебільшення чи прихованих намірів маніпуляції. Інформування орієнтоване на об'єктивне висвітлення подій з акцентом на правдивість та повну картину ситуації, незалежно від того, вигідна вона для сторони, яка надає інформацію, чи ні.

Пропаганда, у свою чергу, ставить за мету формування певної, заздалегідь продуманої точки зору, часто через маніпулятивні прийоми: перебільшення, замовчування деталей, емоційний вплив, а також акцентування на негативних чи позитивних аспектах. Конкретним прикладом такої пропаганди є ситуація з випадком німецької школярки Лізи, яку російські ЗМІ представили як жертву згвалтування мігрантами в Берліні в 2016 році. Новина швидко поширилася, і попри те, що правоохоронці спростували ці твердження, історія набула широкого розголосу й викликала обурення в суспільстві [4]. Цей випадок показує, як емоційно заряджені фейки можуть вплинути на суспільну думку і навіть стосунки між країнами, демонструючи силу пропаганди, побудованої на маніпуляції та перебільшенні. Пропаганда може включати односторонне

висвітлення подій, коли надається інформація, що вигідна певній стороні, без належного контексту та використання емоційної маніпуляції, коли для створення образу ворога чи жертви застосовуються зображення, музика чи інші засоби, які викликають емоційну реакцію у аудиторії. Наприклад, під час висвітлення подій у зоні ізраїльсько-палестинського конфлікту деякі матеріали містили сумну музику та фотографії постраждалих дітей, що викликали глибокі емоції у глядачів. Цей прийом сформував відчуття жалю та співчуття до певної сторони, акцентуючи на жертвах, тоді як причини чи контекст подій залишилися поза увагою.

Вживаючи термін «пропаганда» слід згадати те, що сильний і ретельно організований вплив російської пропагандистської машини дозволив світовій спільноті бачити події в Україні через перспективу, сформовану російськими політиками, експертами, митцями та науковцями. Втім, слід зазначити, що спроби російського керівництва трансформувати інструменти публічної дипломатії в засоби пропаганди обернулися непередбаченим результатом. Це явище, яке американський політолог і професор Гарвардського університету Джозеф Най назвав «парадоксом надлишку інформації», показало негативний бік маніпулятивного впливу. Після очевидних фейкових новин про події в Європі, таких як вигадане «згвалтування» російськомовної дівчини в Німеччині, а також через викриття скандалів із підкупом європейських політиків для дестабілізації ситуації всередині ЄС і випадку з малайзійським літаком МН17, боротьба України за суверенітет і територіальну цілісність привернула більше уваги та підтримки з боку громадськості Європейського Союзу [5]. Вже класичним прикладом фейкових новин залишається історія про «розп'ятого» хлопчика, якого ніхто не бачив. У 2014 році російські ЗМІ поширили історію про нібито "розп'ятого хлопчика" в Слов'янську, на підконтрольній Україні території, заявляючи, що українські військові публічно стратили дитину. Ця "новина" супроводжувалася емоційними розповідями, однак без жодних доказів або свідчень з місця подій. Метою було викликати обурення та ненависть серед російської аудиторії та сформувати негативний образ України. Історія виявилася фейковою, але її ефект став прикладом маніпуляції суспільною думкою через вигадану трагедію, яка викликала сильний емоційний відгук.

Перейдемо до огляду підходів розмежування інформування та пропаганди, яке включає кілька основних концепцій:

– Класичний підхід передбачає чітке розмежування за допомогою аналізу змісту інформаційних матеріалів, коли акцент робиться на об'єктивності та нейтральності подачі. У разі значного емоційного забарвлення, викривлення фактів чи прихованих інтересів вважається, що це пропаганда.

– Функціональний підхід виходить із того, що визначальним є не стільки форма, скільки мета повідомлення. Якщо метою є інформування та розвиток міждержавного діалогу, то це публічна дипломатія. Якщо ж повідомлення спрямоване на зміну поглядів будь-якою ціною, це пропаганда. Наприклад, цілі міжнародних мовників BBC можуть розглядатися як інформування, тоді як військові заяви можуть сприйматися як пропаганда.

– Психологічний підхід акцентує увагу на впливі інформації на аудиторію. Тут важливими критеріями є емоційна реакція, яку викликає повідомлення, та ступінь маніпуляції аудиторією. Пропаганда, як правило, використовує негативні емоції для створення відчуття небезпеки, тривоги або ненависті, тоді як інформування має за мету надавати об'єктивні факти без спроби викликати маніпулятивні реакції.

– Етичний підхід підкреслює значення відповідності етичним стандартам, де важливими є повага до людської гідності, об'єктивність і відмова від розпалювання ворожнечі. Відповідність етичним нормам розглядається як ключова риса інформування, тоді як пропаганда схильна до порушення цих норм заради досягнення політичних або ідеологічних цілей.

З вищезазначених пунктів можемо зрозуміти, що в умовах збройного конфлікту публічна дипломатія має чітко дотримуватися меж між інформуванням та пропагандою. Це передбачає контроль за етичними стандартами, щоб зберегти об'єктивність та прозорість інформації та уникнути маніпуляцій. Інформування, на відміну від пропаганди, сприяє зміцненню довіри між державами та забезпечує міжнародну підтримку, що в довгостроковій перспективі позитивно впливає на репутацію держави на глобальній арені.

Розглянемо наступний аспект нашої доповіді. Публічна дипломатія в умовах збройних конфліктів є інструментом формування міжнародної громадської думки та впливу на неї. Вона допомагає державам досягати підтримки серед іноземної аудиторії, поширювати своє бачення конфлікту та залучати союзників. У цьому контексті виникають численні етичні дилеми, зокрема питання меж допустимого впливу на міжнародну думку та етичних обмежень щодо методів досягнення цієї мети.

Основні етичні дилеми публічної дипломатії під час збройних конфліктів включають:

– Межі маніпуляції та об'єктивності. Зазвичай, під час конфлікту країни прагнуть донести власне бачення подій, проте така комунікація нерідко виходить за межі інформування і включає елементи маніпуляції. Етична дилема виникає у виборі між наданням виключно об'єктивної інформації та емоційно насичених

повідомлень, які підсилюють співчуття або засудження серед іноземної аудиторії.

– Використання стереотипів та спрощень. Одним із засобів публічної дипломатії є подання інформації у форматі, який легко сприймається широкою аудиторією, навіть якщо це знижує складність або повноту висвітлення конфлікту. Наприклад, використання образу «агресора» чи «жертви» може викликати швидку реакцію підтримки або осуду, але таке подання часто базується на стереотипах і спрощеннях. Це знижує рівень критичного мислення і часто заважає глибокому розумінню справжніх причин та наслідків конфлікту.

– Поширення односторонньої інформації. У збройному конфлікті сторони прагнуть поширювати інформацію, яка сприяє їхнім інтересам, часто залишаючи без уваги дані, що суперечать офіційній позиції. Це викликає етичну дилему щодо того, чи варто подавати повний спектр подій, навіть якщо це може зашкодити інтересам країни, чи зосередитися на поширенні інформації, що підтримує власну позицію.

– Використання емоційного впливу. Емоційно насичені повідомлення та образи, такі як фотографії постраждалих чи руйнувань, є потужним засобом впливу на міжнародну громадськість, оскільки вони швидко викликають людські емоції – співчуття або осуд. Проте, використання таких зображень має етичні обмеження, оскільки це може перетворити реальні людські трагедії на інструменти політичного впливу, що є морально сумнівним і може викликати негативні наслідки для довіри до держави.

Важливо сказати, що етичні дилеми публічної дипломатії під час збройних конфліктів пов'язані з вибором між прагненням до правди та необхідністю отримати підтримку. Дотримання етичних стандартів стає викликом для держав, які намагаються балансувати між необхідністю викликати співчуття чи осуд, та збереженням довіри до своїх комунікаційних зусиль.

Слід розуміти, що в сучасних збройних конфліктах достовірність інформації стає критичним фактором, оскільки громадськість та міжнародна спільнота постійно відчують потік повідомлень з різних джерел. Проблема достовірності та маніпуляцій під час конфліктів є гострою, оскільки інформація може бути свідомо викривлена або використана з прихованими намірами.

Проблема достовірності інформації та маніпуляцій під час конфліктів має кілька ключових аспектів, які суттєво впливають на об'єктивність і сприйняття подій. Одним із найпоширеніших методів є використання фейкових новин і дезінформації, що спрямовані на підрив довіри до протилежної сторони, створення хибного уявлення про реальні події та дискредитацію опонентів. Поширення фейків не тільки порушує етичні стандарти, але й дезорієнтує

міжнародну аудиторію, що може призвести до помилкових рішень з боку світової спільноти щодо підтримки чи засудження сторін конфлікту.

Важливу роль відіграє й вибірковість у поданні фактів, коли певна сторона висвітлює лише вигідну інформацію, тоді як суперечлива залишається прихованою. Це призводить до зниження довіри до таких повідомлень, адже інформація подається неповно або однобічно, що створює серйозний етичний виклик для публічної дипломатії. Не менш потужним інструментом маніпуляції є візуальні матеріали: зображення та відео, які можуть формувати сильні емоційні реакції у глядачів. Часто такі матеріали піддаються монтажу, вирізаються з контексту або використовуються архівні кадри як актуальні, що спотворює реальність і викликає у аудиторії помилкове розуміння подій. Крім того, зараз все частіше спостерігаються випадки, коли реальність спотворюється за допомогою штучного інтелекту. Наприклад, виступи В. Залужного та В. Зеленського були сфабриковані представниками країни-агресорки з метою ввести в оману українців.

Анонімність та ненадійність джерел також є проблемою в умовах конфлікту, адже часто використовуються свідчення анонімних або сумнівних осіб. Це значно підвищує ризик появи помилок або фальсифікації фактів.

Ще одним спірним аспектом є інсценування подій з метою досягнення бажаної реакції з боку міжнародної спільноти. Такі заздалегідь заплановані або перебільшені ситуації, що імітують реальні події, порушують етичні норми, оскільки створюють викривлену картину реальності. Такі дії можуть ввести міжнародну спільноту в оману та негативно вплинути на об'єктивне розуміння конфлікту. Росія неодноразово вдавалася до інсценування подій, створюючи фейкові новини та маніпулятивні ситуації, щоб вплинути на сприйняття міжнародної спільноти та внутрішню думку своїх громадян. Наприклад, одним із таких випадків стало використання інсценованих відео про нібито обстріли цивільної інфраструктури в Маріуполі. Пропагандистські російські ЗМІ часто подають пошкодження як результат дій українських військових, хоча насправді атаки здійснювалися окупаційними силами.

Але ми можемо запропонувати шляхи подолання вищезазначених проблем. Наприклад, запровадження етичних стандартів і кодексів поведінки для урядових установ, що займаються публічною дипломатією під час конфліктів, може вирішити ряд проблем, адже це допоможе запобігати випадкам свідомої дезінформації. Та розвиток незалежних інститутів моніторингу інформації під час конфліктів для забезпечення контролю за достовірністю даних, що поширюються на міжнародному рівні, також можуть запобігти потраплянню до сіток пропаганди.

Таким чином, у ході дослідження етичних аспектів публічної дипломатії під час конфліктів було визначено, що інформаційна діяльність держав у кризових умовах має надзвичайно тонку межу між інформуванням та пропагандою. Вплив на суспільну думку та формування образу подій завдяки публічній дипломатії, особливо через цифрові канали, набуває значної важливості для досягнення міжнародної підтримки та для забезпечення стійкої позиції держави на глобальній арені. Однак, при використанні інструментів публічної дипломатії виникають серйозні етичні виклики, які включають ризики маніпуляції, поширення дезінформації, використання маніпулятивних візуальних матеріалів, а також залучення ненадійних джерел.

Дослідження виявило, що ефективного досягнення цілей публічної дипломатії можливе лише за дотримання принципів об'єктивності, прозорості та достовірності інформації. Використання фейкових новин, вибірковість у поданні фактів або маніпуляція зображеннями може принести короткострокові результати, але зрештою підриває довіру до інформаційної політики держави. Такі практики формують у громадськості відчуття недовіри, яке важко подолати в довгостроковій перспективі. Як результат, країна ризикує втратити підтримку міжнародної спільноти, яку так важливо здобути у період конфлікту.

Отже, публічна дипломатія може бути потужним інструментом у встановленні міжнародних відносин та впливі на суспільну думку, але лише за умови етичного підходу та об'єктивного інформування. Важливо не допустити, щоб публічна дипломатія перетворилася на засіб маніпуляції та пропаганди, адже це суперечить основним принципам довіри й поваги до глобальної спільноти. Питання, які розглядаються у цій роботі, акцентують увагу на відповідальному підході в інформаційному просторі, де пріоритетними мають бути прозорість, достовірність та чесність.

Список використаних джерел:

1. Павлюх М. В., Кушней С. Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. 2022. URL: <file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE/Downloads/13526-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-26915-1-10-20230227.pdf> (дата звернення: 08. 11. 2024 р.)
2. Коптев О. С. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України. Міжнародні та політичні дослідження. 2023. Вип. 36 URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2057730> (дата звернення: 08. 11. 2024 р.)

3. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021-2025. Міністерство закордонних справ України. С.25 URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 08. 11. 2024 р.)

4. Справа Лізи у Німеччині. Російському журналісту загрожує в'язниця? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27510632.html> (дата звернення 10.11.2024)

5. Черненко Т. В. Сучасний вимір публічної дипломатії в системі стратегічних комунікацій. Політика 1. Стратегічні комунікації. 2016. URL: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/chernenko.pdf> (дата звернення: 08. 11. 2024 р.)

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу», Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

***

«НАРАТИВИ ВІЙНИ»: РОЛЬ ОФІЦІЙНИХ ЦИФРОВИХ КАНАЛІВ УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ

Яна Мисак, студентка 2-го року програми магістратури «Міжнародних відносин», стратегічні дослідження, Факультету міжнародних та політичних досліджень, Інституту політології та міжнародних відносин, Ягеллонського університету у Кракові, jana.mysak@student.uj.edu.pl

У сучасному геополітичному середовищі цифрові платформи є ключовими інструментами для формування громадської думки та мобілізації глобальної підтримки, особливо під час збройних конфліктів. Повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року яскраво підкреслило цю реальність, оскільки Україна активно користується офіційними цифровими каналами у Twitter, Facebook та Telegram та ін. для формування міжнародного сприйняття та отримання підтримки у боротьбі з російською агресією. У цьому дослідженні представлено комунікаційні стратегії, які використовують українські очільники та інституції на цих платформах для донесення українського нарративу до міжнародної аудиторії. Проаналізовано українські підходи до поширення меседжів та способи використання цифрових платформ для створення правдивої історії стійкості, позиціонування України як символу демократичних цінностей та мобілізації підтримки з боку міжнародної

спільноти.

Цифрова активність України на мережевих платформах виявилася надзвичайно важливою для її дипломатичної діяльності, а ключові посадовці, як-от: Президент Володимир Зеленський з Офісом ПУ та відповідні міністри, активно залучають світову аудиторію за допомогою оновлень у режимі реального часу, закликів до дій та емоційно насиченого контенту [6]. Ці платформи дозволяють українським лідерам звертатися безпосередньо, як до громадськості, так і до міжнародних партнерів, які приймають рішення в різних регіонах світу, використовуючи лаконічну та чітку мову, щоб підтримувати глобальну обізнаність про конфлікт.

Серед найбільш помітних інструментів - використання хештегів, наприклад: #StandWithUkraine, #RussiaIsATerroristState, #GiveUkraineWeapons та #AzovstalFree, які слугують точками згуртування для міжнародної солідарності та залучення. Ці хештеги відіграють ключову роль в українському меседжі, долаючи мовні та національні кордони, створюючи глобально визнані символи підтримки. Наприклад, #StandWithUkraine став чимось більшим, ніж просто цифровим гаслом; його почали використовувати під час протестів, публічних виступів і в соціальних мережах як візуальне та емоційне представлення єдності з Україною. Вивчаючи показники охоплення та залучення цих кампаній, помітно, як ці тактики можуть посилити підтримку та заохотити глобальну аудиторію до активної участі в підтримці України [7].

З іншого боку, платформа Telegram, що стала унікальною для України, зокрема завдяки своїй швидкості та відсутності алгоритмічної фільтрації, що дозволяє поширювати важливу інформацію. Ця платформа надає можливість українському уряду та військовим комунікувати з аудиторією, як всередині країни, так і за її межами, надаючи в режимі реального часу оновлення з фронту, звіти про ситуацію та інші важливі повідомлення, без затримок. Здатність Telegram транслювати нефільтровані повідомлення допомогла Україні протидіяти дезінформації та підтримувати суспільну довіру, особливо серед аудиторії в регіонах, більш вразливих до російських дезінформаційних кампаній [5, с. 66-71]. На відміну від інших платформ, Telegram забезпечує опосередкований канал комунікації, ефективно долаючи розмежування між державними установами України та її громадянами, одночасно інформуючи міжнародних спостерігачів.

Ефективність цих платформ можна побачити у відчутному впливі українських кампаній на міжнародну політику та громадську думку. Цифрові публікації та кампанії, ініційовані українськими лідерами та інституціями, не лише підвищили обізнаність про ситуацію в Україні, але й у деяких випадках вплинули на міжнародні політичні дискусії та рішення. Зокрема, пости і

хештеги, пов'язані із закликами про військову допомогу, як-от #GiveUkraineWeapons, викликали значний суспільний дискурс, який відповідає політичним цілям союзників України [1]. Ці цифрові кампанії часто містять зображення цивільних осіб і пошкодженої інфраструктури, що викликає співчуття і солідарність. Такі візуальні наративи передають людські жертви конфлікту, перетворюючи далекі геополітичні події на близькі історії, які глибоко резонують з глобальною аудиторією [4, с. 5-8]. У західних країнах це емоційне співчуття призвело до посилення громадської підтримки для України, привернення уваги до дій Росії та додаткового тиску на політиків з метою надання матеріальної допомоги та запровадження санкцій.

Результати цифрової стратегії України підкреслюють зростаючу роль соціальних мереж на сучасній міжнародній арені, перетворюючи платформи, які традиційно використовувалися для зв'язків з громадськістю, на стратегічні інструменти державного будівництва та дипломатії [2, с. 220-223]. Завдяки стратегічному цифровому сторітелінгу Україна змогла привернути увагу світової спільноти, заручитися підтримкою різних груп населення та посилити образ росії як агресора, що порушує міжнародні норми [3]. Крім того, оперативність цих платформ дозволяє Україні швидше протидіяти російській дезінформації, реагуючи на наративи, що просуваються російськими джерелами.

Отже, досвід України висвітлює трансформаційну силу цифрової дипломатії, демонструючи, що на тлі сучасних геополітичних змін, соціальні медіа - це не просто допоміжний інструмент, а стратегічний актив, що здатний впливати на результат міжнародних відносин. Безпосередньо взаємодіючи з глобальною аудиторією, Україна продемонструвала, що громадська думка може бути рушійною силою у формуванні зовнішньої політики, заохоченні матеріальної підтримки та ізоляції держав-агресорів. Вміле використання соціальних мереж українським Урядом ілюструє, що державні суб'єкти можуть ефективно використовувати ці канали не лише для поширення інформації, але й для формування міжнародного дискурсу, згуртування союзників та створення наративу, який узгоджує суспільні настрої з національними цілями.

Список використаних джерел:

1. Кандиба К., Соціальні медіа як сучасний інструмент ефективного психологічного впливу в контексті російсько-української інформаційної війни. URL:

<https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/18740/Соціальні%20медіа%20як%20сучасний%20інструмент%20ефективного%20психологічного%20впливу%20в%20контексті%20російсько->

української інформаційної війни.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 08.11.2024).

2. Нагорняк Т., Осмолівська А. Присутність України в інформаційному просторі прикордонних держав після 2014 року. Політологічний вісник КНУ імені Тараса Шевченка. 2020. Вип. 85.

3. Руднева А., Мальована Ю. Імідж України в умовах сучасних інформаційних процесів: цифрової трансформації та становлення електронного урядування. Вісник Львівського університету. Серія філос. -політолог. студії. 2022. Випуск 41. URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.42> (дата звернення 08.11.2024).

4. Bakhmetieva A., Kyrylova O. The specifics of the presentation of socio-political news in social networks by traditional mass media during the warfare in Ukraine. *Communications and Communicative Technologies*. 2022.

5. Butyrina M., Temchenko L. Telegram as a medium for promoting Russian disinformation narratives: channels, methods, frames. *Communications and Communicative Technologies*. 2023.

6. Panfilov, O., Savchenko, O. Sociological aspect in the content of the modern hybrid warfare. *The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, philosophies of law, political science, sociology*, 1 (52), 2022.

7. Zoska, Y., Khomeriki, O., Skurtul, G., Panchenko, S., Gladykh, V., Ostrovska, N. Phenomenon of social media during the russian-ukrainian war. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_03.pdf (дата звернення 08.11.2024).

***

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА США ЩОДО УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Мірошниченко Ілля Володимирович,
студент 2-го курсу магістерської підготовки групи УВ-61ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
mirillya.chenko@gmail.com

В сьогоденних умовах, особливо після оголошення результатів виборів президента США, зовнішня політика США є одним із найважливіших факторів, що визначають майбутнє України. В зв'язку з цим актуальним є дослідження зовнішньої політики США стосовно України, зокрема зміни в ній під впливом російсько-української війни. Дослідження зовнішньої політики США дозволяють прогнозувати її майбутні зміни та формулювати зовнішню політику України на основі цих прогнозів.

Метою нашого дослідження є вивчення зовнішньої політики стосовно України адміністрацій Б. Обами, Д. Трампа та Дж. Байдена за період 2014-2024 років та аналіз впливу російської агресії на формування зовнішньополітичної стратегії США цього періоду.

2014 рік став переломним у зовнішній політиці США стосовно України. Політика адміністрації Б. Обами до початку російської агресії була спрямована на «перезавантаження» відносин із Росією. Ця стратегія передбачала пошук спільних пріоритетів, зближення та посилення взаєморозуміння між державами. Також вона дозволила його адміністрації послабити суперництво між США та Росією та досягнути низки домовленостей. Окрім того, посилилась співпраця між США та Росією в економічній та оборонній сферах. [1] Попередні невдачі в сприянні демократичному реформуванню України, а також необхідність зменшити напруженість у відносинах між США та Росією, підштовхнули адміністрацію Б. Обами до активного пошуку шляхів взаєморозуміння між державами та, водночас, виключення України з пріоритетів зовнішньої політики США.

Анексія Криму та війна на Донбасі стали значними викликами для адміністрації Б. Обами, попередня стратегія якої була спрямована на співпрацю з Росією. Як відомо, відповідь США на російське захоплення Криму була достатньо слабкою. Зокрема, вона була обмежена незначною кількістю санкцій, спрямованих на 30 російських політиків та бізнесменів, що передбачають заборону їх в'їзду до США та блокування їх активів, а також на кримські компанії та місцевих діячів. [2] Ці заходи були спрямовані на стримування Росії від подальшої агресії без повного розриву робочих відносин між США та Росією.

Проте, після початку бойових дій на Донбасі та збиття Boeing-777, уряд США був вимушений відійти від «політики умиротворення». У відповідь на події на Донбасі, адміністрація Б. Обами наклала значні санкції на фінансові, енергетичні та оборонні галузі Росії. Також, за Законом «Про підтримку свободи України» деяких російських державних фірм було позбавлено західного фінансування і технологій, а також встановлено надання допомоги у розмірі 350 мільйонів доларів на озброєння і військової техніки Україні. Крім того, протягом 2015-2016 років США продовжили розширювати та посилювати санкції. [3] Упродовж 2014–2016 років Сполучені Штати надали Україні обладнання та провели підготовку військових на суму 266 млн. [4, с. 120]

Втім, відмова Б. Обами від постачання летальної зброї та незначна сума військової допомоги Україні свідчить про зорієнтованість політики адміністрації суто на стримування подальших загарбницьких дій Росії. Незважаючи на це, в результаті російської агресії з 2014 року рівень співпраці США та України досяг небачених до того часу рівнів.

Адміністрація Д. Трампа здебільшого продовжила курс у відносинах з Україною, закладений попередньою адміністрацією. Вона визнавала Крим частиною України та засудила окупацію Росією. Вона заявляла про відповідальність Росії в бойових діях на Донбасі та підтримувала санкції як засіб її покарання, а також надавання економічної та військової допомоги Україні задля підвищення її обороноздатності [5, с. 1601].

При цьому політика адміністрації Д. Трампа мала певні відмінності в порівнянні зі своїм попередником. Однією з них було збільшення допомоги США Україні. Демократична адміністрація виділила Україні загалом 1,4 мільярда доларів США в період з 2014 по 2016 рік, порівняно з приблизно 2,6 мільярда доларів США під час республіканської адміністрації з 2017 по 2020 рік. Порівнюючи безпекову допомогу, різниця була ще більшою – 630 мільйонів доларів за Обами проти 1,34 мільярда доларів за Трампа [6, с. 184]. Проте, визначною відмінністю в цій сфері є рішення про надання Україні летальної зброї.

Адміністрація Трампа відмовилась від політики підтримки широкого кола реформ в Україні через сумнівні результати та регрес у деяких сферах, таких як МВС, прокуратура та суди. Із середини 2017 року уряд США скоротив фінансування програм допомоги у сферах розвитку громадянського суспільства, політичних реформ, навколишнього середовища та охорони здоров'я. За Д. Трампа технічна допомога США Україні була зосереджена на міністерствах оборони, енергетики та фінансів. [6, с. 185]

Відносини між Україною та США були значно погіршені в результаті політичного скандалу, в ході якого Д. Трамп заявив, що Україна захищає сина Дж. Байдена Хантера Байдена від кримінального розслідування та заблокував військову допомогу Україні. В результаті скандалу двосторонні відносини призупинилися, та відновилися після інавгурації Дж. Байдена [6, с. 196].

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 2022 року стало черговим випробуванням для зовнішньої політики США та змусило адміністрацію Дж. Байдена переглянути стратегію щодо України. Стратегія Байдена 2021 року була спрямована на відновлення відносин з Україною та просування судових, економічних, кліматичних реформ та боротьбу з корупцією, а також співпрацю в оборонному секторі, в тому числі військову допомогу, реформи в секторі безпеки та фінансування проєктів з розробки озброєння. [7]

Зауважимо, що в умовах повномасштабної війни адміністрація Дж. Байдена прийняла активнішу позицію, ніж її попередники. Підтримка США України на тлі російського вторгнення проявилась у 2021 році. На той час Дж. Байден вдався до дипломатичних засобів впливу, погрожуючи Росії санкціями та іншими каральними діями у разі нападу на Україну. [8] В цей період США також

почали ділитися розвідувальними даними з Україною, європейськими чиновниками та громадськістю.

24 лютого 2022 року адміністрація Байдена за підтримки Конгресу виступила за посилення всебічної підтримки України як пріоритетного напрямку зовнішньої політики США. [9] Станом на 1 листопада 2024 року, США виділили приблизно 60,4 мільярдів доларів на військову допомогу від 24 лютого 2022 року, що включає засоби повітряної оборони, артилерію, броньовані та логістичні машини, авіацію, БПЛА, ПТРК, човни, боєприпаси.[10] Водночас, адміністрація Дж. Байдена мала схильність до стриманості у наданні потужніших видів озброєння. Адміністрація Дж. Байдена також встановила обмеження на використання зброї великої дальності, за якими українським військам дозволено їх використовувати тільки проти цілей, що знаходяться на території України.

Іншим важливим аспектом підтримки США є фінансова допомога. Від 24 лютого 2022 року до 31 серпня 2024 року США надали Україні приблизно 26,78 мільярдів доларів. Зокрема, допомога США дозволила українському уряду виплачувати заробітну плату державним службовцям, оскільки бюджетні кошти України необхідно було перерозподілити на потреби Збройних сил. Ключовий принцип економічної допомоги сформульований так: «США не можуть допустити, щоб Україна прогнала війну з економічних міркувань, коли вона продемонструвала здатність досягти успіху на полі бою». [9]

Від 24 лютого 2024 року, США разом із іншими західними партнерами наклали значну кількість санкцій проти Росії з метою зменшити доходи Росії від експорту енергії та корисних копалин, позбавити її технологій і фінансів, погіршуючи її здатність вести війну. Відповідно до бази даних, створеної Atlantic Council, вони запровадили санкції проти понад 15 000 російських юридичних та фізичних осіб. [11]

Отже, російська агресія зіграла значну роль у формуванні стратегії зовнішньої політики США стосовно України. Як результат, Україна перетворилась з незначного гравця в очах США на один із стратегічних пріоритетів їх зовнішньої політики. Ескалація конфлікту від бойових дій на сході України до повномасштабної війни змусили США зайняти жорсткішу позицію щодо її підтримки. Проте, США продовжують притримуватись стратегії поступової ескалації, що свідчить про їх неповну готовність підтримувати Україну в боротьбі проти Росії.

Список використаних джерел:

1. Ялі, М. Успіхи та невдачі зовнішньої політики Б. Обама. Дослідження світової політики: Зб. наук. праць (3), 2012. с. 113-124.

2. Бушуєв М. Санкції, які США запровадили проти Росії за останні п'ять років. Deutsche Welle, 2017 URL: <https://www.dw.com/uk/санкції-які-сша-запровадили-проти-росії-за-останні-пять-років/a-37309970> (дата звернення: 11.11.2024)

3. Пітей Н. Реакція Барака Обами на події в Криму та Донбасі: від політики примирення до різкого засудження дій Російської Федерації щодо України. Безпекові виклики у геополітиці XXI століття, 2017.

4. Худолій А. *Американо-українські відносини в світлі викликів XXI століття*. Американська історія та політика (1), 2016. с. 115-122.

5. Deyermond R. The Trump presidency, Russia and Ukraine: explaining incoherence. *International Affairs* Vol. 99(4), 2023. pp 1595–1614

6. Pashkov V. The Donald Trump Factor and US-Ukrainian Relations (2017-2020): From Strategic Friendship to Cold Partnership. *Lithuanian Annual Strategic Review* 22(1): pp. 175-202

7. Joint Statement on the U.S.-Ukraine Strategic Partnership. US Embassy in Ukraine, 2021. URL: <https://ua.usembassy.gov/joint-statement-on-the-u-s-ukraine-strategic-partnership/> (Last accessed: 11.11.2024)

8. Forgey Q. Biden warns Putin on call against Ukraine invasion. Politico, 2021. URL: <https://www.politico.com/news/2021/12/07/biden-putin-call-ukraine-invasion-523884> (Last accessed: 11.11.2024)

9. Dudko I., Faraponov V. President Biden's foreign policy doctrine and advancing U.S. assistance to Ukraine, 2023. URL: <http://www.americanstudies.history.knu.ua/en/president-bidens-foreign-policy-doctrine-and-advancing-us-assistance-to-ukraine/> (Last accessed: 11.11.2024)

10. Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine. U.S. Department of Defense, 2024. URL: <https://media.defense.gov/2024/Nov/01/2003576673/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-1-NOVEMBER.PDF> (Last accessed: 11.11.2024)

11. Lister T. Russia boasts it is beating sanctions, but its longer-term prospects are bleak. CNN, 2024. URL: <https://edition.cnn.com/2024/01/29/europe/russia-sanctions-putin-ukraine-economy-intl/index.html>

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, кандидат політичних наук

***

КІБЕРДИПЛОМАТІЯ: ВІД ФЕНОМЕНУ ДО ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Непочатов Данило Олександрович

аспірант 1-го року підготовки групи 9.10.291.000.24.1 кафедри міжнародних відносин і політичної філософії, ННІ міжнародних відносин Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця
danylo.nepochatov@hneu.net

Традиційно вважається, що дипломатія є одним із інструментів зовнішньої політики держави для ведення нею офіційних двосторонніх або ж багатосторонніх відносин між суверенними державами [8]. Ці відносини, зокрема, можуть відбуватися у рамках міжнародних організацій або безпосередньо між державами.

Водночас розвиток інтернету і кіберпростору безпосереднім чином впливає на трансформацію традиційної дипломатії і провокує пошук ефективних способів регулювання не лише такого впливу, але й самої кібердипломатії як нового феномену міжнародних відносин. Дослідник та колишній дипломат Великої Британії у Лівані Том Флетчер зазначає, що першим зафіксованим фактом застосування е-дипломатії є електронний лист між главами урядів, який було надіслано 4 лютого 1994 року прем'єр-міністром Швеції Карлом Більдтом президенту США Біллу Клінтону. Більдт привітав Клінтона зі скасуванням ембарго проти В'єтнаму і додав у своєму листі, що Швеція є однією з провідних країн у сфері технологій, і це цілком доречно, щоб Швеція була однією з перших, хто використовує інтернет для політичних контактів і комунікацій по всьому світу [6].

На наш погляд, у системі традиційної дипломатії її цифрова частка, яку називають кібердипломатією, стає дедалі виразнішою. Вона не лише розширює можливості дипломатії за рахунок цифрових інструментів, таких як вебсайти, соціальні мережі тощо, але й набуває ознак цілком самодостатньої одиниці для виконання дипломатичних завдань.

Такої ж думки дотримуються професор університету Антверпену Ян Майлісен та професор університету Лафборо Брайан Гокінг [9]. Проте наявні методи цифрової дипломатії видаються недостатніми для забезпечення повноцінного регулювання кіберпростору.

Зазвичай кіберпростір розглядають як загальне благо людства. Однак глобальне поширення цифрових технологій зумовлює не менш глобальні ризики. Аби їх мінімізувати, система має працювати за певними правилами. Недарма НАТО ще у 2016 році, розуміючи зростання ризиків, визначило кіберпростір як окрему сферу проведення операцій [12]. На наш погляд, це підкреслює

важливість кіберпростору і необхідність його регулювання на наднаціональному рівні задля безпеки. У звіті «Глобальні ризики», опублікованому Світовим економічним форумом у 2024 році, йдеться про те, що штучний інтелект збільшить можливості ведення кібервійн, дозволяючи автономно втручатися у мережі та цифрову інфраструктуру з непередбачуваними наслідками [15].

Вирішити проблему регулювання кіберпростору намагаються як наднаціональні структури - НАТО, ООН, ЄС, так і окремі країни, зокрема КНР і США. У 2020 році в ЄС затвердили стратегію кібербезпеки, спрямовану на захист глобального інтернету, європейських цінностей і фундаментальних прав кожного [14]. У 2022-му ООН видала 11 настанов щодо відповідального поведіння держав у кіберпросторі [16]. Того ж року США презентували Національну стратегію з кібербезпеки, у якій йдеться про план досягнення кращого вільного, відкритого, безпечного і процвітаючого світу [13]. У 2023 році КНР затвердила урядовий документ «Верховенство права в Китаї у кіберпросторі», де роз'яснюються основні принципи регулювання кіберпростору [3].

Дослідники Амель Ататфа, Карен Рено та Стефано Де Паолі вважають, що кібердипломатія зародилась у 2007 році, коли РФ здійснила масовану кібератаку на Естонію, паралізувавши її держструктури [1]. Натомість ми переконані, що це сталося щонайменше на сім років раніше, у 2000 році, під час Кібер Інтифади — масштабної кібератаки пропалестинських угруповань на державні установи Ізраїля [10]. Такого висновку щодо іншого моменту зародження кібердипломатії доходимо з тої позиції, що акторами міжнародних відносин, на нашу думку, є не лише держави, а й організації, угрупованні, корпорації, окремі лідери тощо.

У науковій царині вивчення кібердипломатії перебуває у зародку. Перша доповідь про неї датована 2010 роком. Її підготували дослідники з East-West Institute. У статті, зокрема, сказано, що завдяки кібердипломатії світ навряд чи позбудеться кордонів, однак прибирає чимало бар'єрів під час контактів [7].

Ми вважаємо, що для ефективного регулювання міждержавних відносин необхідно запровадити інститут кібердипломата і чітко визначити поняття кібердипломатія. Професори Андре Баррінья і Томас Ренар Егмонт визначають кібердипломатію як «дипломатію в кіберпросторі або, іншими словами, використання дипломатичних ресурсів і виконання дипломатичних функцій для забезпечення національних інтересів щодо кіберпростору» [2]. Ширше визначення дає Джордж Крістоу, професор із європейської політики та безпеки Ворикського університету. На його погляд, кібердипломатія — це продовження дипломатії в цілому, яка зазнала значних змін упродовж років, щоб адаптуватися до нових викликів і вирішувати нагальні проблеми нашого часу, такі як зміни

клімату та освоєння космосу, у досі мінливому постліберальному та все більш хаотичному світі [4]. Ми вважаємо, що кібердипломатія — це регулювання відносин у кіберпросторі між різними акторами міжнародних відносин, таких як держави, транснаціональні корпорації, міжнародні організації, політичні рухи, окремі лідери, метою якого є вирішення та врегулювання кіберзагроз, кібератак та кібервоєн методами дипломатії. Для досягнення цієї мети держави разом із ООН мають виробити спільні підходи регулювання відносин у кіберпросторі за допомогою кібердипломатії.

Окремі країни, а також об'єднання країн уже мають напрацювання у цій сфері, зокрема Євросоюз і США [11, 5], де дуже серйозно підходять до регулювання кіберпростору в системі міжнародних відносин.

Отже, у найближчі роки кібердипломатія ставатиме дедалі важливішою складовою розвитку дипломатичних відносин між державами та недержавними акторами міжнародних відносин. Вирішення проблем та загроз кіберпростору під егідою міждержавних організацій допоможуть побудувати більш стійкий світ.

Список використаних джерел:

1. Attatfa A., Renaud K., De Paoli S. Cyber Diplomacy: A Systematic Literature Review. *science direct*. 2020. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050920318317?ref=pdf_download&fr=RR-.
2. Barrinha A., Renard T. 13. Barrinha A. Cyber-diplomacy: the making of an international society in the digital age. URL: https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2018/01/Barrinha-Renard-Cyberdiplomacy_GlobalAffairs.pdf?type=pdf.
3. China's Law-Based Cyberspace Governance in the New Era" (hereinafter the "White Paper").: of 03.03.2023. URL: http://www.gov.cn/zhengce/2023-03/16/content_5747005.htm.
4. Christou G. Cyber Diplomacy: From Concept to Practice. 2024. URL: https://ccdcoe.org/uploads/2024/06/Tallinn_Papers_Cyber_Diplomacy_From_Concept_to_Practice_Christou.pdf.
5. Cyber Diplomacy Act of 2021: H.R.1251 of 22.11.2021. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/1251/text#toc-H1CE9758CD6CF4F23B53095D84F4BABBB>.
6. Fletcher T. Fletcher T. From E-mail to E-nvoys. *Tom Fletcher Global*. 2015. URL: <https://tomfletcher.global/articles/details/40>.
7. Gady F. Russia, the United States, and Cyber Diplomacy: Opening the Doors. URL: <https://www.eastwest.ngo/idea/russia-united-states-and-cyber-diplomacy-opening-doors>.
8. History of diplomacy. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/History-of-diplomacy>.

9. Hocking B., Melissen J. Digital Diplomacy in the Digital Age. *Clingendael Institute*. 2015.
URL: https://www.researchgate.net/publication/309012711_Digital_Diplomacy_in_the_Digital_Age.
10. Israel under cyber attack.
URL: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/992879.stm.
11. La cyberdiplomatie dans L'Union Européenne. 2020. URL: https://livecasts.s3-eu-west-1.amazonaws.com/cd_booklet_fr.pdf.
12. L'OTAN et la compétition stratégique dans le cyberspace : of 01.11.2023.
URL: <https://www.nato.int/docu/review/fr/articles/2023/06/06/lotan-et-la-competition-strategique-dans-le-cyberspace/index.html>.
13. National Security Strategy : of 08.03.2022.
URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>.
14. New EU Cybersecurity Strategy. 2020.
URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2391.
15. The Global Risks Report 2024. The World Economic Forum, 2024. 124 p.
URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf.
16. The UN norms of responsible state behaviour in cyberspace. 2022.
URL: <https://documents.unoda.org/wp-content/uploads/2022/03/The-UN-norms-of-responsible-state-behaviour-in-cyberspace.pdf>.

Перший науковий керівник: Романюк Олександр Іванович, професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії, доктор політичних наук, професор.

Другий науковий керівник: Кузь Олег Миколайович, завідувач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії, доктор політичних наук, професор.

***

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ США

Нікітіна Юлія Євгеніївна,
студентка 4-го курсу групи УМІ-41 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
nikitina2021umi12@student.karazin.ua

Цифрова дипломатія Сполучених Штатів Америки (далі — США) є ключовим інструментом для зміцнення національної безпеки, підвищення конкурентоспроможності на світовій арені та розвитку інноваційних технологій, таких як штучний інтелект (AI), великі дані й кібербезпека. Ця дипломатія

спрямована на забезпечення глобального лідерства США в цифровій економіці та політиці, а також на ефективну реалізацію внутрішніх і зовнішніх політичних завдань. Завдяки прогресивному нормативно-інституційному забезпеченню та активній участі у формуванні міжнародних стандартів цифровізації, США посідають провідні позиції в багатьох сферах цифрових технологій.

Нормативно-інституційне забезпечення цифрової дипломатії США.

Цифрова трансформація США базується на чітко визначеній правовій та інституційній структурі, яка регулює ключові аспекти розвитку цифрових технологій, інновацій. Головними документами, що визначають цифрову політику США, є:

- Національна стратегія кібербезпеки 2023 року (National Cybersecurity Strategy 2023) — охоплює питання безпеки критично важливої інфраструктури, запобігання кіберзлочинності та захисту від кібератак [1].
- Стратегія з розвитку штучного інтелекту (National AI Strategy) спрямована на стимулювання інновацій у галузі AI, розробку стандартів для його безпечного й етичного використання [2].
- Закон про модернізацію федеральних IT-систем (FITARA) передбачає значні інвестиції в оновлення державних інформаційних технологій та систем електронного урядування [3].
- Цифрова стратегія уряду США 2012 року (Digital Government Strategy 2012) — це про рамки розвитку електронного урядування, цифрових послуг і електронної участі громадян [4].

Центральними інституціями, що здійснюють управління цифровими проектами, є Міністерство внутрішньої безпеки (DHS), Національне управління з телекомунікацій та інформації (NTIA), Агентство з кібербезпеки та інфраструктурної безпеки (CISA). Важливу роль відіграють також приватні технологічні компанії, такі як Google, Microsoft, Amazon, які активно співпрацюють з урядом у галузі інновацій і цифрових рішень.

Позиції та роль США у світових трендах цифровізації.

США стабільно посідають високі позиції у світових рейтингах цифрового розвитку завдяки розвинутій інфраструктурі, підтримці інновацій та державним ініціативам. США входять до переліку країн-лідерів у рейтингу ООН із розвитку електронного урядування (United Nations E-Government Development Index), демонструючи значний прогрес у впровадженні електронних послуг, автоматизації державних процесів і прозорості [5]. Рейтинг E-Participation Index, своєю чергою, вказує на те, що США активно розвивають інструменти для залучення громадян до прийняття рішень через онлайн-платформи та цифрові механізми [6].

США є провідним гравцем у світовому розвитку штучного інтелекту, займаючи перше місце за обсягом інвестицій в AI-технології. Країна випереджає інших за кількістю наукових публікацій, патентів та дослідницьких ініціатив у сфері штучного інтелекту. Поряд із Китаєм, основним конкурентом, США диктують умови в розвитку інновацій, використанні AI у бізнесі й державному управлінні. Наприклад, наведу приблизний рейтинг провідних американських компаній за їх внесок у розвиток AI-технологій:

- 1) Google (Alphabet Inc.);
- 2) Microsoft;
- 3) Amazon;
- 4) NVIDIA;
- 5) IBM;
- 6) OpenAI;
- 7) Tesla.

Цей рейтинг заснований на загальному впливі компаній на розвиток штучного інтелекту, використанні інноваційних технологій, масштабі досліджень і комерційній реалізації AI-рішень. Google та Microsoft займають провідні позиції завдяки величезним інвестиціям у AI та розвитку відповідних інструментів і платформ. США також лобіюють зміцнення кібербезпеки на глобальному рівні, включно з участю в багатосторонніх угодах і ініціативах, таких як «Глобальний форум із кібербезпеки» (Global Cybersecurity Forum), співпраця в рамках НАТО тощо [7].

Оцінка перспектив цифрової дипломатії США в умовах формування цифрового світового порядку.

Цифрова дипломатія США має значний потенціал для визначення глобальних трендів у сфері технологій та політики. Стратегічні інвестиції в штучний інтелект, кібербезпеку і квантові обчислення дозволяють США залишатися на передовій інноваційного прогресу. Однак, з огляду на загострення глобальної конкуренції, зокрема з боку Китаю та Європейського Союзу, США стикаються з низкою викликів, серед яких:

- Лідерство в цифрових технологіях. Китай та ЄС активно інвестують у розвиток власних цифрових стратегій, знову таки, створюючи конкуренцію США на глобальній арені.
- Регулювання AI. Оскільки штучний інтелект стає все більш поширеним у різних секторах економіки, постає питання щодо його етичного використання, регулювання алгоритмів і забезпечення прозорості.
- Питання кібербезпеки та міжнародних угод. Кібератаки, спрямовані на критичну інфраструктуру, міжнародна кіберзлочинність стають однією з головних загроз цифровому світовому порядку. США, безперечно,

потребують зміцнення міжнародного співробітництва в цій сфері та посилення кібердипломатії.

Позитивною стороною є те, що США мають значний досвід у співпраці з технологічним сектором, що дає змогу швидко адаптуватися до нових викликів і розробляти інноваційні рішення. Зусилля спрямовані на зміцнення міжнародних альянсів, таких як Ініціатива трьох морів, співпраця в рамках Чотиристороннього діалогу із питань безпеки (QUAD) та розробка спільних протоколів кібербезпеки з партнерами, зокрема з НАТО.

Отже, підсумовуючи, цифрова дипломатія США базується на чітко визначеній нормативно-інституційній основі, яка забезпечує швидкий розвиток цифрових технологій та інновацій як на національному, так і на міжнародному рівні. США є одним зі світових лідерів у сфері штучного інтелекту, електронного урядування і кібербезпеки, проте стикаються з викликами, пов'язаними з глобальною конкуренцією. Перспективи подальшого розвитку цифрової дипломатії залишаються оптимістичними, зокрема завдяки сильній економічній базі, технологічним інноваціям та активній участі у формуванні міжнародних стандартів. Співпраця з іншими державами у сфері кібербезпеки і регулювання AI буде ключовим фактором для підтримання лідерства США в цифровому світовому порядку.

Список використаних джерел:

1. National Cybersecurity Strategy 2023 : website. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2023/03/National-Cybersecurity-Strategy-2023.pdf> (date of access: 19.11.2024).
2. National AI Strategy : website. URL: <https://oecd.ai/en/dashboards/countries/UnitedStates> (date of access: 19.11.2024).
3. TTS Handbook. *Federal Information Technology Acquisition Reform Act (FITARA)* : website. URL: <https://handbook.tts.gsa.gov/general-information-and-resources/tech-policies/fitara/> (date of access: 19.11.2024).
4. Digital Government Strategy 2012 : website. URL: <https://www.state.gov/digital-government-strategy/> (date of access: 19.11.2024).
5. UN E-Government Knowledgebase. *E-Government Development Index* : website. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index> (date of access: 19.11.2024).
6. UN E-Government Knowledgebase. *United States of America* : website. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/184-United-States-of-America> (date of access: 19.11.2024).
7. Global Cybersecurity Forum : website. URL: <https://gcforum.org/en/> (date of access: 19.11.2024).

Науковий керівник: Вінникова Наталія Анатоліївна, в. о. завідувача кафедри міжнародних відносин ННІ «Каразінський інститут міжнародних

відносин та туристичного бізнесу» Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор політичних наук, доцент.

***

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ

Охріменко Ілля Геннадійович,

студент 6-го курсу групи УМІБ-61

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

okhrimeenkoilla@gmail.com

Інформаційна безпека є важливою складовою системи безпеки держави, що охоплює широкий спектр аспектів – від захисту інформаційних систем до забезпечення безпеки інформаційного простору від зовнішніх і внутрішніх загроз. В умовах сучасного розвитку технологій, де інформація стала не лише ресурсом, а й потужним інструментом впливу, проблеми інформаційної безпеки набувають глобального значення. Одним із найбільш яскравих прикладів загрози для інформаційної безпеки є агресія російської федерації проти України, яка почалася ще у 2014 році, а в 2022 році перейшла в активну фазу повномасштабного військового вторгнення. Російська агресія проти України не обмежується лише фізичними бойовими діями на фронті, вона має комплексний характер та охоплює також інформаційну складову, що включає кібератаки, дезінформаційні кампанії та маніпуляції медіа-простором.

Актуальність дослідження інформаційної безпеки України в контексті повномасштабного вторгнення росії зумовлена низкою факторів:

– По-перше, зростаюча кількість кібератак та інформаційних маніпуляцій ставить під загрозу не лише безпеку окремих держав, а й стабільність міжнародної системи.

– По-друге, загроза з боку росії є частиною більш широкої стратегії, спрямованої на підрив міжнародних інститутів та норм.

– По-третє, Україна, як частина Європейської і міжнародної спільноти, займає важливу позицію в протистоянні цим загрозам, що вимагає розробки та імплементації ефективних стратегій і заходів для забезпечення інформаційної безпеки не тільки на національному, але й на міжнародному рівнях.

З початком повномасштабної агресії росії 24 лютого 2022 року пропагандистська машина ворога активізувалася. Безліч фейкових новин були запущені із провідних тамтешніх телеканалів, які досі активно використовують пропагандистські матеріали для виправдання агресії.

Російські як традиційні, так і електронні засоби масової інформації і надалі продовжують поширювати інформацію про так званих «неонацистів» (чи «нацистів») в Україні. Використання ворогом цього нарративу здійснюється з метою дискредитації України на міжнародній арені. Крім цього, російська пропаганда наголошує на тому, що вся «проблема» у конкретних «нацистах» та «бандерівцях», які начебто займаються гнобленням російськомовного народу України.

З іншої сторони, ворожі ЗМІ ганебно уникають слова «війна». Слід зазначити, що в росії за його використання можна одержати тюремний строк до 15 років. Відтак, часто російська агресія на суверену державу прикривається словом «спецоперація». Без сумніву, коли ворожі війська прагнуть завоювати іншу державу, обстрілюють її міста та вбивають мирних жителів, це є актом війни та тероризму. Така маніпуляція у термінах має на меті замаскувати реальні плани та дії російської влади, збити з пантелику консервативних її прихильників, для яких саме явище війни із Україною може стати негативним, незважаючи на усі старання пропагандистів. Відповідно, уживання таких замінів слів має цілком практичне значення, і може вкласти у свідомість сучасного середньостатистичного росіянина [1].

Росія покладається на свій багатий інструментарій для проведення інформаційних операцій, включаючи використання скоординованих неавтентичних мереж у соціальних медіа-платформах, експлуатацію регіональних претензій до Заходу, хакерські атаки та підробку документів, серед інших тактик. Кремль поширює комбінацію старих і нових нарративів для підризу України на внутрішньому і міжнародному рівнях, прагнучи дискредитувати її репутацію перед західними партнерами і сусідніми країнами. Крім того, росія продовжує посилювати контроль над своїм внутрішнім інформаційним простором, поширювати неправдиві та оманливі нарративи, щоб послабити рішучість України, а також представляти свої аргументи на користь війни через RT і Sputnik, пристосовуючи свої меседжі до регіональних аудиторій, особливо в Латинській Америці та Африці. Агресор також подвоїв зусилля з підризу згуртованості в українському суспільстві.

В Україні росія активно намагається підірвати волю країни до опору та посіяти внутрішній розбрат, дискредитуючи як цивільне, так і військове керівництво. Це включає в себе зображення України як ненадійного союзника, посилення внутрішніх конфліктів і шахрайські атаки на громадянське суспільство та звичайних користувачів. Наприклад, пропагандистський апарат кремля організував найбільшу з відомих операцій впливу на TikTok для поширення чуток про українську політичну корупцію [2].

Також слід зазначити, що ще одна важлива мета російської пропаганди - применшити значення західних санкцій для економіки та життя пересічних росіян. Незалежні дослідження показують приклади, які варіюються від маніпулювання причинами смертності до рівня інфляції та бідності, показників безробіття і навіть статистики злочинності [3].

Варто наголосити, що інформаційна політика України є доволі успішною, крім цього, нині відбувається вдале протистояння проросійській пропаганді та іншим інформаційним загрозам. Водночас, внутрішня інформаційна діяльність українських ЗМІ вплинула на обізнаність українців, вони навчилися протистояти пропаганді та розрізняти неправдиву інформацію. Про те, що Україна не зазнає поразки в інформаційній війні, свідчить стабільність поглядів українців, які російська влада намагається змінити через організацію різноманітних інформаційних операцій. Крім цього, яскравий приклад вдалої протидії росії у інформаційній галузі – висока довіра громадян України до Збройних Сил. Зокрема, ЗСУ є тою державною інституцією, яка нині має найвищу довіру в Україні. Одночасно, протягом російсько-української війни вона не зменшується, а навпаки, зростає, незважаючи на всі інформаційні труднощі [1].

Таким чином, інформаційна безпека України стає не тільки важливою для самої держави, а й стає ключовим елементом архітектури міжнародної інформаційної безпеки. Проблеми, пов'язані з інформаційною війною, що веде росія, торкаються не тільки безпеки України, але й усього міжнародного співтовариства, оскільки спроби маніпулювання інформацією та впливу на суспільні настрої можуть мати дестабілізуючі наслідки для глобальної безпеки, економіки та політичної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Патлашинська І. В. Сучасна російсько-українська інформаційна війна: завдання, методи та особливості використання. *Регіональні студії*. 2022. № 28. С. 84–87.
2. Undermining Ukraine: How Russia widened its global information war in 2023. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/undermining-ukraine-how-russia-widened-its-global-information-war-in-2023/> (Last accessed: 08.11.24).
3. How Russian disinformation manipulates data on Ukraine war. URL: <https://akademie.dw.com/en/how-russian-disinformation-manipulates-data-on-ukraine-war/a-68771554> (Last accessed: 09.11.24).

Науковий керівник: Солових Віталій Павлович, д. держ. упр., професор кафедри міжнародних відносин ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу».

НОВА АДМІНІСТРАЦІЯ Д. ТРАМПА ТА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ПОТЕНЦІЙНІ КОНТУРИ ПОЛІТИКИ

Пашков Віктор Олександрович,
доцент кафедри міжнародних відносин,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат політичних наук,
v.pashkov@karazin.ua

На президентських виборах в США 5 листопада 2024 р. впевнену перемогу здобув кандидат від Республіканської партії, колишній президент Д. Трамп, який став 47-м президентом США. Окрім того, республіканці отримали контроль над Сенатом (52 місця зі 100) та зберегли мінімальну більшість у Конгресі (218-220 мандатів). Другий прихід Д. Трампа до Білого Дому знаменує серйозні зміни у американській зовнішній політиці, які, зважаючи на сильну залежність Києва від військової допомоги США, неминуче вплинуть на перебіг українсько-російської війни та перспективи переговорного процесу.

Україна займає особливе місце у яскравій політичній кар'єрі Д. Трампа. Як під час президентських виборів 2016 року, так і під час першого імпічменту наприкінці 2019 року, Україна була причиною більшості проблем Трампа і сформуvala його особисту неприязнь до країни.

Д. Трамп ніколи не займав прихильної позиції щодо України під час свого першого перебування на посаді президента. Серед причин його негативного ставлення – підтримка українським керівництвом кандидата від Демократичної партії Г. Клінтон на президентських виборах 2016 р., оприлюднення політично чутливої інформації про «чорну бухгалтерію» Партії регіонів під час виборчої кампанії, що призвело до відставки керівника виборчого штабу Пола Манафорта, а також наміри Трампа нормалізувати відносини з Росією.

Політика адміністрації Трампа щодо України у 2017-2020 рр. формувалася під впливом трьох чинників: сильного тиску з боку Конгресу, суперечностей між президентом та його зовнішньополітичною командою, а також підозр громадськості у змові оточення Трампа з Кремлем під час президентських виборів у США 2016 р., які супроводжувалися запеклою внутрішньополітичною боротьбою. Не маючи простору для маневру в таких умовах, адміністрація Трампа обрала найбезпечніший шлях - продовжити політику адміністрації Обами з певними тактичними змінами, покликаними продемонструвати більш рішучу позицію, ніж її попередник. Вони передбачали значне збільшення економічної та військової допомоги Україні, включно з наданням летальної зброї та призначенням К. Волкера спеціальним представником США щодо України.

У результаті поєднання особистих образ Трампа, кадрового хаосу та політичної доцільності політика США щодо України в цей період стала суперечливою, поєднуючи збільшення військової підтримки України та зменшення інтенсивності політичних контактів на вищому рівні.

Головною причиною суперечливості політики США щодо України за першої каденції Трампа та її непередбачуваності під час другої видається те, що формально сприятлива політика щодо Києва ґрунтувалася не на національних інтересах чи стратегічних міркуваннях США, а на політичній кон'юктурі та особистих інтересах Трампа, яким притаманна волатильність.

Трамп все ще має глибоко вкорінену ворожість до України. Його політика щодо України під час другого терміну буде ще більш непередбачуваною. Його передвиборчі заяви та зовнішньополітичний світогляд коливаються між вибіркоким інтернаціоналізмом та інтерактивним ізоляціонізмом. Геополітичне бачення Трампа та його радників ґрунтується на позиції, що головною загрозою для США та міжнародного порядку є Китай.

У цьому контексті ідея полягає в тому, що основна увага має бути зосереджена на протидії зростаючому впливу Пекіна, особливо у Східній Азії, тоді як війна в Україні відволікає ресурси та увагу США, і її слід якнайшвидше припинити [1]. На відміну від Ізраїлю питання російсько-української війни навіть не було включене до передвиборчої програми республіканців, схваленої на партійному з'їзді партії у липні 2024 р.

По-друге, бачення базується на позиції, що оскільки виживання України як незалежної держави, на думку Трампа, важливіше для Європи, ніж для США, європейські країни повинні надавати більше фінансової та економічної підтримки, а також взяти на себе головну відповідальність за стримування Росії в майбутньому. По-третє, Трамп вважає позицію адміністрації Байдена щодо війни в Україні слабкою, провальною політикою і заявив про своє бажання продемонструвати силу, коли прийде до влади.

Водночас під час війни з'явилася низка обставин, які Трамп навряд чи зможе ігнорувати. Припинення допомоги Україні та примушення її до переговорів про припинення вогню завдало б серйозної шкоди стратегічним інтересам США не лише в Європі, а й в інших регіонах світу, зокрема в Індо-Тихоокеанському, де розгортається боротьба між США та Китаєм. Слід також враховувати, що Конгрес виділив понад 185 мільярдів доларів на програми допомоги Україні в період з 2022 по 2024 рр.

І стратегічні міркування, і бізнес-логіка, якої дотримується Трамп, схоже, підштовхують його до спроб конвертувати ці витрати в посилення геополітичного впливу в Центральній і Східній Європі, створюючи при цьому вигідні контракти для американських компаній і політичні дивіденди для себе.

Зрештою, республіканці в Конгресі розділилися майже навпіл у питанні допомоги Україні. У той час, коли ізоляціоністи виступають за припинення допомоги Києву, неоконсервативне крило партії займає яструбину позицію, активно виступаючи за збільшення допомоги.

У команді радників Д. Трампа є дві концепції щодо російсько-української війни. Перша спирається на принцип «мир через силу», розроблена аналітичним центром The Heritage Foundation та передбачає значне посилення військових спроможностей України, що має зробити ціну продовження війни для путіна зависокою. Цю концепцію влітку 2024 р. у своїй статті представив колишній радник президента США із питань національної безпеки Р. О'Брайєн. Її також підтримують з десяток сенаторів-республіканців, зокрема Т. Коттон, Л. Грем, Дж. Ернст, Дж. Ріш, Р. Вікер.

Друга, альтернативна концепція, розроблена Інститутом політики Америка понад усе (AFPI), передбачає фінський сценарій завершення війни: фактичну втрату України частини території, замороження бойових дій та неможливість вступити до НАТО в обмін на вагомні гарантії безпеки з боку США та Європи [2].

Остаточна позиція адміністрації Д. Трампа з цього питання значною мірою буде залежати від складу членів президентської команди у сфері національної безпеки та зовнішньої політики. При цьому Трамп як бізнесмен є прихильником переговорної тактики «стратегічної невизначеності».

Беручи все це до уваги, можна виділити три можливі сценарії майбутньої політики Трампа щодо війни в Україні в разі другого президентства:

1. Сценарій «мир за будь-яку ціну» передбачає припинення військової допомоги Україні та ініціювання переговорів про припинення вогню, а також тиск на європейські країни для здійснення аналогічних кроків. Це може призвести до заморожування війни на лінії фронту, фактичної втрати Києвом окупованих територій та можливого послаблення економічних санкцій проти Росії. Натомість Україна може отримати нову безпекову угоду зі США та щедру щорічну військову допомогу в якості компенсації

2. Сценарій «мир через силу» передбачає ухвалення нового і, швидше за все, скороченого пакету допомоги Україні, розширення спектру наданої Києву зброї та зняття всіх обмежень на її використання, а також посилення санкцій проти Росії. У короткостроковій перспективі це може призвести до збільшення російських втрат в Україні і змусити Путіна піти на чесні переговори

3. Сценарій «жорсткої реалістичної угоди» передбачає поміркований варіант, який передбачатиме скорочення допомоги Україні, зняття обмежень на використання американської зброї і, водночас, початок мирних переговорів між сторонами за посередництва США. Контури компромісної угоди могли б включати повернення сторін до позицій 2022 р., збереження російського

контролю над окупованими Кримом і Донбасом, можливу демілітаризацію Криму, а також мораторій на вступ України до НАТО. Натомість США гарантують Києву довгострокову військову підтримку.

Цікаво, що переважна більшість української діаспори у США голосували за Д. Трампа і республіканців [3]. Головною причиною цього стало розчарування української громади у політиці дозованої підтримки щодо України адміністрації Байдена-Харріс. У багатьох представників діаспори є сподівання, що Д. Трамп із його невизначеністю та емоційністю розверне нинішню ситуацію у сприятливий для України бік, змусивши вже путіна боятися підвищення ставок у війни.

Список використаних джерел:

1. Шамшур О. Чому перемиг Трамп і чим тепер ризикує Україна. Дзеркало Тижня. 6 листопада 2024 р. URL: <https://zn.ua/ukr/usa/chomu-peremih-tramp-i-chim-teper-rizikuje-ukrajina.html>

2. Хто каже Україні відмовитися від земель?" Чим насправді є "План Трампа щодо України. Інтерв'ю з автором стратегії Кітом Келлогом. Голос Америки. 24 липня 2024 р. URL: <https://www.holosameryky.com/a/keith-kellogg-interview/7711126.html>

3. Сидоренко С. Трамп – це не катастрофа. Спершу ставлення до України буде поганим, але його реально змінити. Європейська правда. 8 листопада 2024 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/11/8/7197932/>

***

НОВА СВІТОВА ВІЙНА МОЖЕ ПОЧАТИСЯ АБО ВЖЕ ПОЧАЛАСЯ?

Романюк Олександр Іванович, професор
кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
Харківського національного економічного університету
Імені Семена Кузнеця, доктор політичних наук, професор.
olexromanyuk@ukr.net

Ситуацію, що склалася сьогодні в міжнародних відносинах одні рефлектують як те, що світ знаходиться напередодні нової світової війни, а інші як те, що нова світова війна вже почалася. Щоб розв'язати цю дилему, треба з'ясувати, що являють собою світові війни. Дефініція «світова війна» «набула концептуального характеру внаслідок двох великих війн 20-го ст., які вважаються класичними світовими війнами. Їх основними характеристиками є: 1) *біполярна структура* – війни відбувалися між двома військово-політичними коаліціями, до якої входили провідні держави тих часів; 2) *глобальний характер*,

бо воєнні дії відбувалися на території більшості континентів земної кулі; 3) *величезність жертв* та 4) *зміна світового порядку* як їх наслідок.

Майже зразу після закінчення Другої світової війни почалася Холодна війна, яка мала ті ж характеристики. Холодна війна відбувалася між блоком комуністичних держав на чолі з СРСР та коаліцією західних демократій та їх союзників на чолі зі США. Вона теж тією чи іншою мірою охопила усі континенти світу та принесла величезні людські жертви (за підрахунками Ксайка Лейона число загиблих в Холодній війні дорівнює від 10,8 до 25 мільйонів осіб [1], але Том Біллінгс називає цифру в 45 млн прямих бойових смертей [2]). Внаслідок цього деякі дослідники стали рефлектувати Холодну війну як Третю світову. Проте Холодна війна, маючи спільні ознаки з попередніми світовими війнами, істотно відрізнялася від них. Основні відмінності полягають у наступному: 1) на відміну від Першої та Другої світових війн, які тривали від 4-ох до 6-ти років, Холодна війна продовжувалася чотири з половиною десятиліття; 2) Холодна війна являла собою не безперервну військову кампанію, як то було в попередніх світових війнах, а серію локальних війн та конфліктів, які не були поєднані між собою ані територіально, ані в часі (причому головні держави коаліцій були залучені в військове протистояння між собою опосередковано) 3) світовий порядок, що був заснований після Другої світової війни та ґрунтувався на принципах Хартії Об'єднаних Націй, зберігся на деякий час й після закінчення Холодної війни.

Приєднуючись до прибічників вважати Холодну війну Третьою світовою, автор цієї публікації вважає, що такі відмінності були спричинені появою атомної зброї як у прозахідної коаліції (США в 1945 р., Великій Британії в 1952 р., Франції в 1960 р.), так і в прокомуністичної (СРСР в 1949 р., КНР в 1964 р.). Це завадило жорсткому протистоянню цих коаліцій перерости в гарячу війну, що мало би для людства, в тому числі й для країн-учасників обох коаліцій, катастрофічні наслідки. Само тому гострі ситуації, що виникали під час Холодної війни, як то введення восени 1950 р. майже мільйона китайських «добровольців» на підтримку південнокорейського режиму під час Корейської війни, Суецька криза 1956 р., Карибська криза 1962 р, та декілька інших криз, не дивлячись на велику загрозу застосування ядерної зброї або США, або СРСР закінчилися компромісом. Наявність атомної зброї й стало головною причиною того, що Холодна війна тривала значно більший час, ніж попередні світові війни, та не набула характеру безперервної військової кампанії. А також те, що попередній світовий порядок зберігся, оскільки Росія, яка після розпаду СРСР оголосила себе його правонаступницею, зберегла основну частину радянського ядерного потенціалу.

Таким чином, якщо сприйняти те, що Холодна війна була новим різновидом світових війн, світові війни слід поділити на *класичні*, до яких належать Перша та Друга світові війни, та *посткласичні*, першою з яких стала Холодна війна. Аналіз ситуації, яка на даний момент склалася в сучасному світі, свідчить про початок нової посткласичної світової війни. Ініціатором цієї війни є Росія, в якій після приходу в 2000 р. до влади Володимира Путіна сформувався неототалітарний режим [3]. Стратегічною метою своєї зовнішньої політики путінський режим поставив повернення до біполярного світу, де західним демократіям на чолі зі США протистояв би блок автократичних держав на чолі з Росією.

Опосередковане військове протистояння Росії Заходу почалося з російських агресій проти пострадянських держав, керівництва яких обрали демократичний вектор внутрішньої політики та прозахідний вектор зовнішньої. У серпні 2008 р. Росія здійснила військову агресію проти Грузії, повної окупації якої завадила жорстка позиція тодішнього президента США Джорджа Буша молодшого. З лютого 2014 р. Росія почала агресію проти України. У вересні 2015 р. Росія почала пряме військове втручання в громадянську війну в Сирії на боці уряду Башара Асада, якому протистояли опозиційні сили, підтримувані США та їх союзниками [4]. Проте тригером переростання цих та інших військових конфліктів у нову світову війну стала повномасштабна російська агресія проти України, яка почалася 24 лютого 2022 р. Про те, що теперішня міжнародна ситуація являє собою світову війну свідчать такі факти.

По-перше, повномасштабна російська проти України спричинила формування двох військово-політичних коаліцій: прозахідної та коаліції агресивних автократій. Перша коаліція, до якої входять західні демократії та їх союзники оформилася у квітні 2022 р. на американській авіабазі у Німеччині Рамштайн у «Контактну групи з питань оборони України», що регулярно (первісно щомісяця) зустрічається з метою координації нагальних дій щодо допомоги Україні. З квітня 1992 р до березня 2024 р. відбулося 24 таких зустрічі. У роботі Контактної групи взяли участь представники 45 країн: усіх країн-членів НАТО, 4-х країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Австралії, Нової Зеландії, Південної Кореї та Японії), 3-х країн Близького Сходу (Ізраїлю, Йорданії та Катару), 4-х африканських країн (Кенії, Ліберії, Марокко та Тунісу), а також України. За кількістю учасників така коаліція перевершила Антанту (23 держави) та Антигітлерівську коаліцію на момент її інституціоналізації в 1942 році (26 держав).

Друга коаліція, яка в демократичних публіках одержала назву «Вісь зла» (за аналогією з Оссю Другої світової війни) не є інституціоналізованою, а ґрунтується на двосторонніх угодах та неформальних домовленостях між її

учасниками. Вісь зла є об'єднанням сучасних автократій, що проводять жорстку антизахідну (особливо антиамериканську) політику. Основними учасниками цієї коаліції є Росія, Білорусь, Північна Корея та Іран зі своїми проксі. Усі союзники Росії здійснюють їй політичну та дипломатичну підтримку у війні, постачають свою зброю російській армії. Білорусь надала свою територію для нападу на Україну в лютому 2022 р. Північна Корея, після підписання 19 червня 2024 р. договору про всеосяжне стратегічне партнерство з Росією, надіслала до Росії 10 тис своїх військових, які беруть безпосередню участь у боях проти ЗСУ. Особливу позицію в цій коаліції посідає Китай, якій офіційно виступає з миротворчими ініціативами, проте насправді також здійснює політичну і економічну підтримку Росії, а також приховане постачання до неї компонентів для виробництва високоточної зброї.

По-друге, хоча основним полем військового протистояння є російсько-український фронт, але 7 жовтня 2023 р. бойовики терористичної організації ХАМАС, здійснивши напад на Ізраїль – головного союзника США на Близькому Сході, відкрили другий гарячий фронт світової війни. ХАМАС користується спільною допомогою Ірану, Росії та Північної Кореї, які тривалий час озброювали та навчали бойовиків цієї організації. Після початку нової близькосхідної війни в неї були залучені на боці ХАМАС Іран та його проксі: Хезболла в Лівані, хусити Ємену, Ісламський спротив в Іраку, а також Сирія; на боці Ізраїлю – США та Велика Британія, які надали йому захист від ракетних обстрілів та здійснили обстріли бази хуситів в Ємені за їх терор проти суден в Червоному морі. Сучасна світова війна також торкається Африки (Буркіно-Фасо, Лівія, Малі, Нігер, Судан, ЦАР), де російські так звані «приватні» військові компанії збройним шляхом підтримують військові хунти, які скинули законні уряди та витиснули миротворчі сили західних держав (особливо Франції). У Азії все більше наростає напруга між Північною Кореєю та Південною Кореєю і Японією, між КНР та Тайванем і Філіппінами. У Латинській Америці союзник Росії Венесуела 3 грудня 2023 р провела референдум щодо своїх намірів анексувати район Ессекібо, що займає близько двох третин території сусідньої Гаяни (держави-члена Співдружності Націй). Безумовно, спроба реалізації цього наміру не залишиться без відповіді з боку США та Великої Британії, що здатне відкрити ще один гарячий фронт нової світової війни.

По-третє, хоча підрахувати кількість жертв сучасної світової війни поки що не можливо, внаслідок її незавершеності, проте рахунок вже пішов на мільйони. За інформацією Wall Street Journal тільки в російсько-українській війні кількість жертв вже становить один мільйон людей [5].

По-четверте, про початок нової світової війни опосередковано свідчить руйнація світового порядку. Країни «Осі зла» нагло ігнорують принципи Хартії

Об'єднаних Націй, а ООН перетворилася на декоративну організацію, яка не в змозі ухвалити жодного ефективного рішення з припинення їх агресивних намірів та дій.

Таким чином, якщо сприйняти концепцію поділу світових війн на класичні та посткласичні, слід констатувати, що сучасний світ увійшов до стадії другої посткласичної світової війни, яку можна визначити як Четверту світову. Проте за певних обставин ця війна здатна набути гарячого характеру і стати Третьою класичною світовою війною. Але в цьому разі виникає питання про існування людської цивілізації.

Список використаних джерел:

1. Leiyon, X (2018). How many people died during the Cold War? Quora. URL: <https://www.quora.com/profile/Xyke-Leiyon>

2. Billings, T. (2024). Was the Cold War a period of global political tension between capitalists and communists in the period from 1914 to 1990? Quora. URL: <https://www.quora.com/Was-the-Cold-War-a-period-of-global-political-tension-between-capitalists-and-communists-in-the-period-from-1914-to-1990/answer/Tom-Billings-8>

3. Romanyuk, O. (2022). Ruscism as a New Version of Totalitarianism. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Проблеми політології»*. Вип. 41. С. 7-14.

4. Barnard, A & Shoumali, K. (2015). U.S. Weaponry is Turning Syria into Proxy War with Russia. *The New York Times*, October 12th.

5. Pancevski, B. (2024). High losses on both sides are posing problems on battlefield and accelerating demographic fears. *The Wall Street Journal*, September 17th.

***

СПОРТИВНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Солових Євгенія Миколаївна,
доцент кафедри міжнародних відносин,
кандидат політичних наук,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
j.m.solovikh@karazin.ua

Як відомо, публічна дипломатія має безпосередній вплив на побудову національного бренду держави та формування її позитивного іміджу в міжнародному середовищі. Саме тому, розуміючи всю важливість цього питання, ще у 2021 році Міністерство зовнішніх справ України розробило свою

першу в історії незалежності «Стратегію публічної дипломатії МЗС України», до якої увійшли сім ключових напрямів публічної дипломатії. Це, зокрема, культурна, цифрова, експертна, науково-освітня, кулінарна, економічна та спортивна. Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну нові виклики постали і перед кожним із цих напрямків. Спробуємо розглянути один із них – спортивну дипломатію.

Метою нашого дослідження є визначення ролі спортивної дипломатії як важливого інструменту формування позитивного іміджу держави та міжнародної підтримки України під час війни, та виокремлення основних викликів під час війни, на прикладі проведення Олімпійських ігор у 2024 році.

Серед основних чинників, які мають великий вплив на формування іміджу держави, прийнято вважати такі як: особливості політичного устрою, поведінка політичних та громадських лідерів на міжнародній арені, рівень довіри населення до органів державної влади, співвідношення експорту та імпорту, наукові досягнення, туристична привабливість, імідж національних торгових марок (як в середині держави, так і поза її межами), роль ЗМІ, поширення культурних цінностей, спортивна дипломатія. Зупинимось на останньому чиннику.

Взагалі спорт - це дзеркальне відображення стану державної політики. Кожна перемога українців на чемпіонаті світу або Європи, а тим більше – на Олімпійських іграх – це їх внесок у формування іміджу держави. Коли на спортивних змаганнях звучить гімн, і наші спортсмени гордо піднімають жовто-блакитний прапор, про нашу державу дізнаються далеко за її межами.

Почнемо з розгляду суті самого поняття «спортивна дипломатія». Звернемося до вищезгаданої «Стратегії публічної дипломатії України», в якій надається досить ґрунтовне пояснення щодо цього напрямку дипломатії. Так, зокрема, зазначається, що «спортивна дипломатія» – це напрям публічної дипломатії, який здійснюється шляхом організації, проведення та участі в міжнародних спортивних заходах» [3].

На нашу думку, беззаперечним залишається той факт, що спортивні заходи та спортивні події, які проводяться у бідь-якій країні – це потужний інструмент її стратегічної комунікації, міжкультурного діалогу як на внутрішньому, та і на зовнішньому рівні з включенням великої кількості сфер та акторів. Варто згадати період античності, коли у Греції упродовж п'яти днів проводились Олімпійські ігри, а про кількість бажаючих розділити спортивний дух змагання свідчила така цифра – стадіони вміщували до 40 000 глядачів. Але крім спортивної, релігійної, правової та культурної складової, велика увага організаторів була спрямована на безпеку.

Зокрема – саме у Стародавній Греції у VIII ст. до н. е. була закладена традиція олімпійського перемир'я, (або Ekecheiria). Це сталося завдяки підписанню договору між трьома царями – Клеосфеном з Піси, Іфітом з Еліди та Лікургом зі Спарти. У цьому документі йшлося про безпечну участь у стародавніх Олімпійських іграх для всіх спортсменів і глядачів з грецьких держав-полісів, які в ті часи майже постійно конфліктували одне з одним [4].

Проте, головною умовою перемир'я була заборона військових дій. У разі недотримання цієї вимоги, на винних накладали великі штрафи, а у подальшому – взагалі, позбавляли їх права брати участь в Олімпійських іграх. Незадовго до відкриття Ігор три спондифори, або герольди, на головах яких були вінки з дикої оливи, вирушали з Еліди по всій країні, щоб проголосити перемир'я й закликати всіх до участі в Олімпійських іграх [5].

В сучасних реаліях, зокрема, у 1992 році Міжнародний Олімпійський комітет (далі – МОК), закликав світову спільноту повернутися до давньогрецької традиції і припинити будь-які військові дії під час, перед і відразу після Ігор [5]. Крім того, розуміючи те, що спорт як сфера функціонує в межах суспільства, спортивні організації, які входять до олімпійського руху, повинні дотримуватися політичного нейтралітету. Щодо нейтральності спортсменів, то особливої актуальності ця тема набула під час широкого висвітлення у світових ЗМІ підготовки до проведення Олімпійських ігор-2024, які проходили у Франції у період з 26 липня по 11 серпня поточного, 2024 року.

За два тижні до початку Олімпіади, Об'єднання українців Франції за підтримки Світового конгресу українців провело мирну акцію в Парижі, вшановуючи таким чином пам'ять загиблих українських атлетів. Близько тисячі учасників пройшли від площі Пантеону до площі Сен-Мішель, багато з них були вдягнуті у футболки з іменами 450 українських спортсменів, які загинули під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну. До акції долучились не лише українці, але й французи, поляки, а також естонці, литовці, грузини сирійці. [6].

Серед найбільших досягнень спортивної дипломатії України в умовах війни можна зазначити:

- потужну підтримку українських спортсменів на міжнародній арені (зокрема, державами Європейського Союзу, Великою Британією, США, країнами Балтійського моря тощо) та рішень України щодо бойкоту російських і білоруських спортсменів;

- застосування санкцій у спортивній сфері: міжнародні федерації заборонили участь спортсменів рф і білорусі в багатьох змаганнях, що свідчить про солідарність із Україною.

Так, минулого року Росію та Білорусь виключили із понад 90 % змагань, позбавивши участі в чемпіонатах світу з різних видів спорту. Понад те, УЄФА

своїм рішенням перенесла фінал Ліги чемпіонів, що мав відбутись у Санкт-Петербурзі, до столиці Франції, а Формула-1 відмінила Гран-прі Росії 2022 р. [7]. Так, зокрема, серед основних рішень, є рішення World Athletics щодо заборони участі легкоатлетів з росії та білорусі у міжнародних змаганнях; ITF (Міжнародна тенісна федерація) позбавила російських та білоруських спортсменів можливості брати участь у Кубку Девіса та Кубку Біллі Джин Кінг; FIDE (Міжнародна шахова федерація) відсторонила російських і білоруських гравців від багатьох турнірів, а також заборонила використання їхніх національних прапорів і символіки; МОК (Міжнародний олімпійський комітет) рекомендував заборонити участь російських і білоруських спортсменів у міжнародних змаганнях під національними прапорами, а дозвіл спортсмени могли отримати лише за умовами "нейтрального статусу".

Активне просування українських спортсменів на світовій арені: українські спортсмени, зокрема, Андрій Шевченко, Андрій Шевченко, Олександр Усик, Лілія Підкопаєва, Жан Беленюк та інші, активно привертають увагу до ситуації в Україні, виступаючи з патріотичними заявами та використовуючи свій вплив для привернення уваги до війни.

Національний олімпійський комітет та Міністерство спорту розробило та затвердило для українських атлетів рекомендації, як на Олімпійських іграх-2024 контактувати з російськими та білоруськими спортсменами. Основна мета цих рекомендацій - уберегти українських спортсменів «від провокативних ситуацій та сприяти безпеці представників офіційної делегації національної збірної команди України» [10].

Серед головних викликів для спортивної дипломатії України під час війни можна назвати:

- бойкот спортивних змагань із представниками країн-агресорів - рф та білорусі - українські спортсмени часто відмовлялися від участі у змаганнях, якщо там були присутні представники вищезазначених країн, що, у свою чергу, сприяло виникненню певної політичної напруги та обмежувало можливості розкриття потенціалу;

- фінансові труднощі – адже війна завдала труднощів в різних сферах, зокрема, економічній, що відобразилось на зменшенні фінансування спортивних програм та підготовці українських спортсменів;

- ризики, пов'язані зі сферою безпеки – вцілому, проведення внутрішніх спортивних заходів в Україні стало небезпечним, через що вони переносяться за кордон або взагалі, скасовуються. Впродовж повномасштабного вторгнення Росія вже вбила понад 500 спортсменів і тренерів, завдала руйнувань більше ніж 500 об'єктам спортивної інфраструктури; [12]

- пропагандистські впливи з боку РФ – країна-агресор намагається використовувати спорт для поширення своїх наративів, що вимагає від України протидії та просування правдивої інформації. Наприклад, ще до початку проведення Олімпійських ігор-2024, РФ активно поширювала дипфейки, спрямовані не лише проти цього спортивного заходу, але й проти Франції та Е.Макрона. Для дезінформаційної кампанії створили псевдодокументальний фільм «Падіння Олімпіади» з використанням ШІ [13].

Отже, спортивна дипломатія стала важливим інструментом міжнародної підтримки України під час війни. Незважаючи на численні виклики, Україна активно використовує спорт для зміцнення свого міжнародного іміджу, формування солідарності та привернення уваги до наслідків війни. Так, Міністерство закордонних справ, Міністерство молоді та спорту та Спортивний комітет України звернулися до Президента Міжнародної Асоціації Всесвітніх ігор Хосе Перурени Лопеса з офіційним листом щодо заборони участі російських і білоруських спортсменів у змаганнях на XII Всесвітніх іграх у 2025 році, що відбудуться у місті Ченду (Китай). Робота дипломатичного корпусу триває.

Список використаних джерел:

1. Український спорт – це найбільший успіх країни за роки незалежності
URL: <https://www.volynnews.com/news/sport/ukrayinskyu-sport-tse-naybilshyuu-uspikh-nashoyi-krayiny-za-roky-nezalezh/> На Олімпіаді
2. Стратегія публічної дипломатія Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
3. Д. Шварц, В.Чайковська Україна завершила виступ на Олімпіаді: завоювала 12 медалей. URL: <https://www.dw.com/uk/ukraina-zaversila-vistup-na-olimpiadi-zavouvala-12-medalej/a-69913365>
4. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
5. Булатова М. М. Олімпійський рух. Історія і сучасність : у 2 кн. Київ: Олімп. літ., 2021. 648 с.
6. Булатова М. М. URL: https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/3679/1/megu.rovno.ua%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%BF%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%80%D1%83%D1%85___-24-27.pdf
7. У Парижі перед Олімпіадою вшанували пам'ять загиблих українських атлетів URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3885186-u-parizi-pered-olimpiadou-vsanuvali-pamat-zagiblih-ukrainskih-atletiv.html>

8. Guidance. Statement on Russia's war on Ukraine and international sport. 2023. 21 February. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/statement-on-russias-war-on-ukraine-and-international-sport/statement-on-russias-war-on-ukraine-and-international-sport>

9. Їхній нейтральний прапор заплямований кров'ю»: Україна бореться проти участі російських спортсменів в Олімпіаді-2024 URL: <https://detector.media/infospace/article/229249/2024-07-07-ikhniy-neytralnyy-prapor-zaplyamovanyu-krovyyu-ukraina-boretsya-proty-uchasti-rosiyskykh-sportsmeniv-v-olimpiadi-2024/>.

10. «Molfar URL: https://molfar.com/enemies/pro-war-athletes?utm_source=site&utm_medium=native&utm_campaign=pro-war-athletes

11. «Їхній нейтральний прапор заплямований кров'ю»: Україна бореться проти участі російських спортсменів в Олімпіаді-2024 URL: <https://detector.media/infospace/article/229249/2024-07-07-ikhniy-neytralnyy-prapor-zaplyamovanyu-krovyyu-ukraina-boretsya-proty-uchasti-rosiyskykh-sportsmeniv-v-olimpiadi-2024/>

12. Олімпіада-2024 з росіянами та білорусами: для українських атлетів затвердили рекомендації URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/05/02/novyna/polityka/olimpiada-2024-rosiyanamy-ta-bilorusamy-ukrayinskykh-atletiv-zatverdyly-rekomendacziyi>

13. Булатова М. М. Олімпійське перемир'я: історія і сучасність. URL: <https://mfa.gov.ua/news/ukrayina-zaklikaye-organizatoriv-vseshvitnih-igor-2025-prodovzhiti-sankciyi-proti-sportsmeniv-rosiyi-ta-bilorusi>

14. Україна закликає організаторів Всесвітніх ігор 2025 продовжити санкції проти спортсменів Росії та Білорусі

15. Microsoft: росіяни поширюють дипфейки, спрямовані проти Олімпійських ігор у Парижі. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/35121/2024-06-04-microsoft-rosiyanu-poshyryuyut-dypfeyky-spryamovani-proty-olimpiyskykh-igor-u-paryzhi/>

***

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаценко Артур Володимирович

кандидат юридичних наук,
правозахисник
США, Нью Йорк
artur.statsenko@gmail.com

Федорова Ганна Юріївна

старший викладач кафедри міжнародних відносин
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
g.y.fedorova@karazin.ua

У сучасних умовах міжнародної нестабільності та збройних конфліктів, що наростають, публічна дипломатія стає невід'ємним елементом миротворчих процесів. Її особливість полягає у встановленні прямого діалогу між державами та суспільствами, де ключова мета – формування взаєморозуміння та довіри на міжнаціональному рівні. На відміну від традиційних методів дипломатії, публічна дипломатія націлена на залучення широких верств населення, використання культурних, освітніх та гуманітарних інструментів для досягнення миру.

Міжнародний досвід показує, що успішні приклади застосування публічної дипломатії здатні пом'якшити ескалацію конфліктів, зміцнити взаємодію між сторонами, що конфліктують, і створити основу для довгострокового врегулювання. Проте ці підходи вимагають комплексного аналізу: необхідно враховувати як традиційні культурні та соціальні відмінності, так і сучасні виклики, такі як інформаційні війни та цифровізація комунікацій.

Мета цього дослідження — проаналізувати роль публічної дипломатії як інструменту врегулювання збройних конфліктів, вивчити міжнародний досвід її застосування та виявити перспективні підходи, що сприяють ефективному використанню м'якої сили для запобігання, пом'якшення та вирішення кризових ситуацій.

Дослідження має на меті розкриття потенціалу публічної дипломатії у зміцненні взаєморозуміння між конфліктуючими сторонами, а також визначення ключових факторів, які можуть підвищити ефективність дипломатичних зусиль у сучасних умовах.

Публічна дипломатія є однією з ключових стратегій, які держави використовують для налагодження діалогу з іноземною аудиторією, особливо в

умовах збройних конфліктів та подальшого миробудування. Вона ґрунтується на принципах взаємодії з широкими верствами населення, залучення місцевих спільнот та створення довгострокових каналів довіри. У цьому контексті її застосування спрямоване на формування позитивного міжнародного іміджу, подолання конфліктів та встановлення стабільного світу.

Освітні програми та обміни є важливим елементом публічної дипломатії, що сприяє зниженню напруженості між країнами.

Така освітня програма як Fulbright (США) надає можливість студентам, викладачам та професіоналам з різних країн навчатися та працювати за кордоном. Випускники програми стають неформальними «послами доброї волі», створюючи мости між різними культурами. У конфліктних регіонах, таких як Близький Схід, програма допомагає розвивати довіру між спільнотами, сприяючи обміну знаннями та досвідом.

Європейський Союз також активно підтримує студентські та наукові обміни через програму Erasmus+, яка дозволяє представникам країн Східної Європи та Балкан брати участь у спільних освітніх проектах. Такі ініціативи стали особливо значущими для країн, які постраждали від конфліктів, наприклад, у колишній Югославії, де вони сприяли відновленню довіри між представниками різних етнічних груп [1, 2].

Культура також відіграє важливу роль у громадській дипломатії. Під час війни у Сирії ЮНЕСКО координувала роботу з відновлення історичних пам'яток, таких як Пальміра, зруйнованих внаслідок бойових дій. Ці зусилля сприймалися як знак єдності та нагадування про важливість культурної спадщини для всього людства, що зміцнювало міжнародне співробітництво [3].

У 2018 році Берлінський оркестр філармонії організував серію концертів у країнах, охоплених конфліктами, таких як Афганістан та Південний Судан. Ці заходи допомогли об'єднати людей різних етнічних та релігійних груп, демонструючи силу мистецтва як універсальної мови [4].

Використання сучасних медіа-інструментів є потужним інструментом публічної дипломатії.

Наприклад, в умовах збройного конфлікту український уряд активно використовує платформи, такі як Twitter та YouTube для донесення міжнародному співтовариству об'єктивної інформації про ситуацію в країні. Такі кампанії допомогли залучити міжнародну підтримку, включаючи санкції проти агресора та постачання гуманітарної допомоги [5, 6].

Ізраїльська ініціатива "Hasbara" під час конфліктів у секторі Газа полягала у використанні соціальних мереж та інформаційних порталів для роз'яснення своєї позиції та протидії негативним наративам у світових ЗМІ.

Неурядові організації та міжнародні місії також відіграють важливу роль у дипломатичних зусиллях, спрямованих на зниження напруженості.

Програми Міжнародного Червоного Хреста у таких конфліктах як у Ємені чи Ефіопії не лише надавали гуманітарну допомогу, а й брали активну участь у діалогах між сторонами конфлікту. Це допомагає створити платформу для мирних переговорів [7].

Завдяки ініціативам "Doctors Without Borders" вдалося знизити ескалацію насильства в деяких регіонах Африки, використовуючи медичну допомогу, яка сприймається як нейтральний та гуманний жест [8].

Після закінчення конфліктів публічна дипломатія продовжує відігравати ключову роль. Наприклад, у Північній Ірландії програми "People-to-People" сприяли побудові довіри між протестантами та католиками після підписання Белфастської угоди 1998 року. Ці ініціативи включали спільні культурні заходи, освітні проекти та відновлення соціальних зв'язків, зруйнованих конфліктом [9].

Розглядаючи проблеми та виклики у використанні публічної дипломатії, слід зазначити, що основні труднощі пов'язані з нестачею координації між різними учасниками дипломатичних процесів, а також з використанням публічної дипломатії з метою маніпуляції громадською думкою, що може призвести до недовіри. Прикладом є критика використання публічної дипломатії як інструменту пропаганди під час сирійського конфлікту [10].

Розвиток публічної дипломатії передбачає інтеграцію нових технологій, посилення ролі неурядових організацій та залучення місцевих спільнот у процес прийняття рішень. Міжнародний досвід свідчить про те, що програми, які поєднують культурні ініціативи та освітні обміни, здатні значно підвищити стійкість світу у постконфліктних регіонах [11, 12].

Публічна дипломатія, чи то через освітні програми, культурні ініціативи чи інформаційні кампанії, демонструє свою ефективність як універсальний інструмент у запобіганні та врегулюванні збройних конфліктів. Однак для її успішного застосування необхідна скоординована робота державних структур, міжнародних організацій та місцевих громад.

Список використаних джерел:

1. Nye, J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, 2004. 322 с.
2. Erasmus+ Program in Post-Conflict Regions. URL: <https://erasmusplus.org/> (дата звернення: 10.11.2024).
3. UNESCO Cultural Heritage Projects. URL: <https://www.unesco.org/> (дата звернення: 10.11.2024).
4. Berlin Philharmonic: "Music for Peace". Official Report, 2018. 55 с.

5. Ukrainian Crisis Media Center: Role in International Communication. URL: <https://uacrisis.org/> (дата звернення: 10.11.2024).
6. Cull, N. J. Public Diplomacy and Digital Influence. *International Journal of Diplomacy*, 2021, №4, с. 15–29.
7. ICRC Operations in Conflict Zones. URL: <https://www.icrc.org/> (дата звернення: 10.11.2024).
8. Médecins Sans Frontières: Neutrality and Diplomacy in War. URL: <https://www.msf.org/> (дата звернення: 10.11.2024).
9. Campbell, C. Community Building in Northern Ireland: Lessons from Post-Conflict Initiatives. *Peace Review*, 2017, т. 29, №3, с. 336–344.
10. Wilson, R. Manipulation or Dialogue? Challenges in Public Diplomacy. *Foreign Policy Review*, 2020, №6, с. 45–60.
11. Fitzpatrick, K. *The Future of Public Diplomacy: A Global Perspective*. Brill, 2011. 280 с.
12. Nye, J. The Benefits of Integrating Technology into Public Diplomacy. *International Journal of Communication*, 2020, т. 14, №5, с. 120–135.

***

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА БРАЗИЛІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОСИЛЕННЯ ЇЇ МІЖНАРОДНОГО ВПЛИВУ

Стрібна Анна Ігорівна
студент 2-го курсу групи УВ-61
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна
annstribnaya@gmail.com

Аналіз історичної парадигми зовнішньої політики Бразилії демонструє взаємозв'язок міжнародних та внутрішньополітичних процесів минулого з міжнародними відносинами сьогодення. Кожен історичний період розвитку зовнішньої політики Бразилії передбачає дебати щодо її зовнішньої політики, які зосереджені переважно на двох основних моделях: одна модель спрямована на зміцнення міжнародного авторитету через багатосторонність та внутрішні реформи, тоді як інша наголошує на стратегічних альянсах та національному розвитку з автономним підходом. Це свідчить про постійні спроби Бразилії гармонізувати глобальну інтеграцію та зберегти національний суверенітет та автономію у формулюванні засобів зовнішньої політики [1].

Протягом останніх двох десятиліть зовнішньополітичний курс Бразилії формується згідно наступних пріоритетів:

1) наголос на регіональній інтеграції (в якій виділяються два основні процеси: процес MERCOSUR і процес колишньої Південноамериканської спільноти націй, нині UNASUR);

2) зовнішньоторговельні переговори на багатосторонньому рівні (Дохійський раунд, Світова організація торгівлі, вирішення спорів у таких сферах як бавовна, цукор, бензин, експорт літаків);

3) розширення присутності Бразилії в Африці, Азії, Карибському басейні та Східній Європі шляхом відкриття нових дипломатичних представництв (за останні шість років посольства були відкриті в 18 країнах);

4) реформування формату та складу Ради Безпеки ООН, Бразилія бажає мати вплив на рівні з Індією, Японією та Німеччиною – групою країн з постійним місцем в Раді.

У нинішніх умовах можна спостерігати зростання невизначеності та поєднання широкого спектру економічних, соціальних та політичних факторів, що впливають на формування зовнішньополітичного курсу Бразилії. Прагнення до автономії – це наратив, який історично був побудований у термінах спадкоємності Ітамараті та гарантії лояльного дотримання кількох напрямків у зовнішній політиці Бразилії, незалежних від відповідного ідеологічного світогляду діючого уряду країни.

Стосовно ролі міжнародних організацій у зовнішній політиці Бразилії, можна виділити низьку критеріїв, які демонструють вплив міжнародних організацій на формування зовнішньої політики країни. Ефективність та вплив дій і програм, які впроваджують міжнародні організації для глобального розвитку, стосуються вимірювання участі Бразилії у досягненні визначених глобальних цілей. IIRSA, MERCOSUR і UNASUR забезпечили основу для співпраці в різних сферах: від охорони здоров'я до освіти, а також безпеки, як це передбачено Радою оборони Південної Америки (SADC). Головування Бразилії у регіональних міжнародних організаціях має потенціал для створення продуктивної інтеграції згідно з регіональною державною політикою країни, яка вважається фундаментальною для просування інтеграційного процесу [2].

Міжнародні організації створюють можливості для Бразилії та впливають на її політику та спосіб впровадження. Дослідження Гарвардського університету доводить, що міжнародні організації мають великий і зростаючий вплив на урядові структури в країнах, що розвиваються, і цей вплив може фактично нав'язати загальну модель у цих країнах, формуючи міжнародний порядок денний і, отже, впливаючи на внутрішній розвиток.

Бразилія є однією з найбільш традиційних країн, які надають військовий персонал до миротворчих місій Організації Об'єднаних Націй, що в основному є результатом її статусу країни-засновниці Організації та її покликання захищати

мир і мирне вирішення конфлікту. Стосовно зобов'язань, які впливають із статусу члена-засновника ООН, варто пам'ятати, що основною метою цієї Організації є «підтримка міжнародного миру та безпеки», і для досягнення цієї мети «всі члени надають Організації Об'єднаних Націй будь-яку допомогу в будь-яких діях, що вживаються нею відповідно до цього Статуту» (стаття 2, пункт 5 Статуту ООН).

В контексті вирішення глобальних проблем Бразилія підтримує пропозицію Глобального альянсу проти голоду та бідності в ООН. Бразильська ініціатива була представлена світовим лідерам і представникам громадянського суспільства під час заходу «ЦУР Момент». Глобальний альянс є механізмом для подолання відсутності продовольчої безпеки та бідності, і запросив світових лідерів приєднатися до ініціативи [1].

Оцінка впливу зовнішньої політики Бразилії на її міжнародний статус дозволяє виділити основні напрями діяльності, що ґрунтуються на оперативній концепції багатосторонності та взаємності:

а) у сфері міжнародної економіки Бразилія спирається на роботи старої G8 і її заміну G20, першим багатостороннім форумом з прийняття рішень, який об'єднує передові країни та країни, що розвиваються;

б) у сфері міжнародної торгівлі, бразильська дипломатія підпорядковується Угоді про вільну торгівлю, яка увічніює старий порядок та пропагується розвиненими країнами;

в) у сфері міжнародної безпеки Бразилія наголошує на заміні стратегії насильства, стратегією врегулювання конфліктів шляхом переговорів, задуманою в рамках BRICS;

г) з точки зору навколишнього середовища позиція Бразилії еволюціонує від жертви до співвідповідальної;

д) зовнішньополітична позиція Бразилії щодо прав людини спирається на практику зіткнення цивілізацій чи ідеологій і підтримує ідею загальної поваги з боку всіх урядів.

При аналізі напрямів формування зовнішньої політики країни було підкреслено аспекти, сприятливі демократичним цінностям, повазі до міжнародних норм і самооцінці легітимності перед обличчям громадської думки.

Зовнішньополітичні амбіції влади, зосереджені на конкурентній динаміці, демонструють мирні цілі бразильської ядерної програми. Проте нормативні особливості контролю ядерної програми країни вказують на те, що саме політично-стратегічний розрахунок, а не тип режиму, дотримання норм чи етичних переконань будуть вирішальними для рішень Бразилії щодо загальної орієнтації її політики з цього питання [4].

Протягом всієї історії зовнішньої політики Бразилії прослідковується розвиток оригінальної культурної дипломатії з метою відстоювання своїх економічних і стратегічних інтересів у світі. Починаючи з 1920-х років, Ітамараті відстоював прагматичну культурну політику, зміст і структури якої зазнали значних змін відповідно до періоду, політичного режиму, складу дипломатичного корпусу та різних концепцій його національної ідентичності.

Виводячи культуру на міжнародну арену, навіть якщо вона не є явищем сучасності, зрозуміло, що держава може використовувати її як механізм зовнішньої політики, основною функцією якого є зближення між народами. Культурна дипломатія постає як один із найдосконаліших інструментів, здатних зміцнити позиції Бразилії на визначному місці на міжнародній арені, дозволяючи обмін між політичними, економічними та співробітницькими здобутками. Використання культурної дипломатії як зовнішньополітичного інструменту сприяє визнанню держав через налагодження культурного обміну між країнами з метою досягнення переваг у комерційних, коопераційних або політичних угодах [3].

Отже, зовнішня політика Бразилії орієнтована на зміцнення регіональних та міжнародних зв'язків через участь у великих економічних блоках і глобальних форумах. Вона активно просуває ідеї багатосторонньої співпраці, прагне збалансувати економічні інтереси та міжнародну стабільність, а також зміцнює зв'язки з країнами, які розвиваються. Зважаючи на свій значний вплив у Латинській Америці, Бразилія діє як ключовий гравець у регіональній політиці та прагне до розширення своєї ролі на світовій арені, зокрема через співпрацю з міжнародними організаціями та стратегічними альянсами, які підтримують її економічний і політичний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт бразильського Міністерства міжнародних справ. URL: <https://www.gov.br/mre/pt-br> (дата звернення: 10.11.2024).
2. Austral : Revista Brasileira de Estratégia e Relações Internacionais. Brazilian Journal of Strategy & International Relations. *Universidade Federal do Rio Grande do Sul*. 2018. № 15. P. 195-212.
3. Bijos L. Arruda V. Revista Dialogos: a cultura como dispositivo de inclusão, Brasília. A diplomacia cultural como instrumento de política externa brasileira. 2010. V.13. N.1. P. 33-53
4. Waisman Valentina. Argentina and Brazil: current perceptions and positions against the nuclear non-proliferation regime. *Revista Política Hoje*. 2010. Vol. 19, No. 2, pp. 488-559

Науковий керівник: Чернишова Лариса Олексіївна, доцент кафедри міжнародних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат економічних наук, доцент.

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ: ВІД СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА ДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Тамбовцева Альона Валентинівна

студентка 2-го курсу (магістерського рівня) групи УВ-61 ННІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
xa14573788@student.karazin.ua

Цифрові технології сьогодні відіграють дуже важливу роль в сучасній дипломатії, змінюючи методи комунікації між державами та впливаючи на міжнародні відносини. Використовуючи різні цифрові інструменти, від соціальних медіа до штучного інтелекту, політики та дипломати розширюють можливості для дипломатичної взаємодії, а також для залучення громадськості та формування міжнародного іміджу країн на глобальній арені.

Метою тез є проаналізувати роль цифрових технологій у сучасній дипломатії, а також визначити вплив соціальних медіа та Інтернет технологій на дипломатію, та виявити можливості використання штучного інтелекту в дипломатичному процесі.

Цифрова дипломатія, як окремий вид, виникла на початку ХХІ столітті та отримала назву «e-diplomacy». Цифрова дипломатія охоплює багато аспектів: від використання соціальних медіа для комунікації до кібербезпеки у віртуальному просторі. На відміну від традиційної дипломатії, цифрова дипломатія відрізняється в декількох ключових моментах, а саме засобах комунікації. Канали для спілкування віртуальної дипломатії є більш відкритими та доступними для громадськості, що робить увесь дипломатичний процес прозорішим, але й водночас більш вразливим до кібератак.

Цифрова дипломатична комунікація починає свою історію у 1994 році, коли шведський прем'єр Карл Більдт надіслав перший електронний лист президенту США Біллу Клінтону. Темою цього листа було обговорення скасування ембарго на торгівлю з В'єтнамом. Відповідь надійшла через добу, що стало першим кроком до становлення дипломатичних контактів в Інтернеті. Електронна пошта значно пришвидшила процес узгодження міжнародних документів, що раніше займало тижні. Таким чином Швеція та США стали першими країнами, які розпочали етап дипломатичного листування в електронному форматі. [3]

Сьогодні соціальні мережі, вебсайти урядів і міжнародних організацій стали дуже важливими інструментами для публічної дипломатії, надаючи державам нові канали для комунікації зі з міжнародною аудиторією. Завдяки соціальним мережам, таким як Twitter, Facebook, LinkedIn – уряди та дипломати можуть миттєво реагувати на ключові питання, роз'яснювати національні інтереси та підтримувати зв'язок з громадськістю. Також, соціальні мережі стали корисними інструментами для моніторингу громадської думки, оскільки дипломати та аналітики можуть досліджувати реакцію людей на міжнародні

події та прийняті рішення, що дозволяє змінювати комунікаційні стратегії, якщо публічна реакція є більш негативною. Соціальні медіа нині мають ключове значення для формування міжнародного іміджу держав, адже вони дозволяють швидко комунікувати з міжнародною спільнотою та оперативно реагувати на глобальні виклики. Через соціальні мережі уряди мають змогу взаємодіяти з глобальною спільнотою, посилювати свій міжнародний імідж і впливати на інформаційний простір, зміцнюючи довіру до себе на світовій арені. [2]

У світлі сучасних викликів, таких як дезінформація та інформаційні війни, моніторинг інформаційного простору набув дуже критичного значення. З розвитком цифрових технологій питання протидії дезінформації стало надзвичайно актуальним. Держави та міжнародні організації повинні активно застосовувати цифрові інструменти для виявлення, аналізу та протидії інформаційним загрозам, які можуть мати серйозні наслідки для національних інтересів і безпеки. У сучасному глобалізованому світі, де інформація миттєво розповсюджується через соціальні медіа та цифрові платформи, важливість цієї проблеми лише зростає. Новітні технології, такі як штучний інтелект, забезпечують дипломатам і політичним діячам систематизовані та актуальні дані, що значно полегшує розробку стратегій для протидії дезінформаційним загрозам.

Для ефективного аналізу інформації фахівці звертаються до таких аналітичних платформ, як Google Analytics і Brandwatch, які дозволяють збирати й досліджувати дані, поширені через різні цифрові канали. Ці інструменти допомагають оцінити ефективність комунікаційних стратегій, відстежувати суспільні настрої та швидко реагувати на зміни громадської думки. Інструменти моніторингу медіа, як Meltwater і Cision, надають цінну інформацію про те, як дипломатичні рішення висвітлюються в новинах, що дозволяє виділити основні питання, актуальні в суспільстві. Використання цих засобів допомагає державам оперативно реагувати на негативне висвітлення своїх дій, коригуючи комунікаційні стратегії задля покращення міжнародного іміджу та захисту національних інтересів на світовій арені. [4]

Сучасні інформаційні технології та кіберпростір відіграють ключову роль у міжнародних відносинах, а кібердипломатія та цифрові угоди стають важливими механізмами взаємодії між державами, визначаючи нові правила у цифровому середовищі. Проте відкритість інформаційного простору також створює умови для виникнення кіберзагроз, що можуть нести ризики для національної безпеки та інтересів держав. Вразливість кіберпростору стає все більш серйозною загрозою, яка стрімко поширюється. ІТ-системи, від яких залежить критична інфраструктура, а саме розвідка, зв'язок, управління, торгівля, фінансові операції, а також реагування на надзвичайні ситуації, інтегровані в глобальні мережі. Численні приклади кібератак, які порушували стабільність державних та міжнародних організацій, підтверджують важливість захисту національної безпеки у цифровій сфері. [1]

Кібердоговори являють собою правові документи, що визначають норми та правила поведінки держав у кіберпросторі. Серед найбільш значущих з них –

це Шосанська та Будапештська конвенції, які окреслюють стандарти для віртуального середовища та створюють міжнародні механізми реагування на кіберінциденти. Будапештська конвенція, відома також як Конвенція про кіберзлочинність, була підписана Радою Європи у 2001 році. Це перший міжнародний документ, що регулює питання кіберзлочинності, та спрямований на уніфікацію національного законодавства і встановлення єдиних стандартів для розслідування кіберзлочинів. Шосанська угода, прийнята у 2015 році на форумі ООН, орієнтована на запобігання агресивним діям у кіберпросторі та мирне співіснування країн у цифровому середовищі. Вона зобов'язує держави уникати нападів на критичну інфраструктуру один одного у мирний час, не використовувати кіберзброю та утримуватися від втручання у внутрішні справи інших країн через кіберпростір. Угода також підкреслює необхідність прозорості та довіри у використанні кіберінструментів. Підписання таких договорів сприяє стабільності та безпеці у міжнародних відносинах, регулюючи спірні питання, запобігаючи кіберагресії та встановлюючи відповідальність за кіберінциденти. Крім цього, існує глобальний Договір про використання зброї в кіберпросторі, підписаний під егідою ООН у 2013 році, який закликає уникати кібератак, що можуть загрожувати міжнародній безпеці та миру, і визначає правила застосування кіберзброї. [5]

Договір про прозорість у кіберпросторі, представлений у 2015 році ООН через групу незалежних експертів з кіберсистем, стимулює відкритість і прозорість у використанні та розвитку кіберзброї державами. Таким чином, кібердоговори безперервно адаптуються до нових загроз і викликів у кіберпросторі.

Кібердипломатія стає важливим інструментом глобальної політики, сприяючи діалогу між міжнародними гравцями та підтриманню стабільності й безпеки. У міру зростання цифровізації глобального середовища зростає і потреба в розвитку стратегій, здатних протистояти кіберзагрозам. Подальше вдосконалення кібердипломатії буде залежати від того, наскільки злагоджено співпрацюють держави, а також від їх готовності разом вирішувати виклики кібербезпеки, забезпечуючи стабільні та прозорі відносини в цифровому просторі.

Подальше впровадження цифрових технологій, зокрема розвиток штучного інтелекту, розширює можливості країн впливати на глобальний порядок, сприяючи підвищенню прозорості, ефективності та відкритості міжнародної взаємодії у цифровому середовищі. Використання штучного інтелекту для аналізу даних і прогнозування дозволяє державам оперативніше реагувати на виклики, ефективніше протидіяти потенційним загрозам та приймати обґрунтовані рішення.

Список використаних джерел:

1. Літра Л., Кононенко Ю. Твіттер–дипломатія. Як новітні технології можуть посилити міжнародні позиції України. URL : <https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Tviter-dyplomatiya.-YAk-novitni-tehnologiyi-mozhut-posylyty-mizhnarodni-pozitsiyi-Ukrayiny.pdf>

2. Опанасюк О. І. Особливості сучасної публічної дипломатії / О. І. Опанасюк // Гілея: науковий вісник. - 2017.

3. Поствірусна дипломатія: як сучасні технології та карантин змінюють міжнародні відносини / Європейська правда.

URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/04/23/7109048/>

4. Google Analytics: Google Analytics: Tools for tracking digital communication strategies. URL: <https://analytics.google.com>

5. Rashica, V. (2018). The Benefits and Risks of Digital Diplomacy. SEEU Review, 13(1), 75-89.

Науковий керівник. Солових Віталій Павлович, д.держ.упр., проф., професор кафедри міжнародних відносин ННІ "Каразинський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу"

***

СПІВРОБІТНИЦТВО ТУРЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПАРТНЕРСТВО В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Федорук Ростислав Олегович

студент 6 курсу групи УМІБ-61

Навчально-науковий інститут

«Каразинський інститут міжнародних відносин

та туристичного бізнесу»

Харківський національний

університет імені В. Н. Каразіна,

8888rost@gmail.com

В умовах загрози світовому устрою та стабільності в регіонах світу, а особливо в Європі постає проблема як для Туреччини так і для України у пошуках сильних партнерів. Туреччина, як член НАТО та важливий актор на Близькому Сході, і Україна, яка прагне зміцнити свою незалежність та безпеку на тлі зовнішньої агресії, мають спільні інтереси в забезпеченні стабільності у Чорноморському регіоні.

Невідворотною співпраця між цими державами стала в 2014 році після агресії РФ проти України та втручанням Росії у регіони Кавказу та Близького сходу. Анексія Криму та інші геополітичні кроки РФ кардинально змінили ситуацію, що в результаті посилило загрози як для України, так і для інших країн, що межують з Росією в регіоні. В умовах цих загроз Туреччина й Україна змушені розвивати тісніше співробітництво в ряді важливих напрямків, таких як військова підтримка, енергетична безпека та політична підтримка на міжнародній арені.

Метою дослідження є аналіз двосторонніх відносин України та Туреччини, основні напрями співпраці між Туреччиною та Україною в умовах сучасних викликів в контексті стабільності та безпеки Чорноморського регіону.

Історія становлення відносин сягає моменту здобуття незалежності України в 1991 році. Вже в 1992 році сторони почали активну дипломатичну роботу, що відкрило шлях до подальшої співпраці. У 2000-х роках співробітництво Туреччини та України значно посилювалося. Одним з основних напрямків стало співробітництво в економічній та енергетичній сферах. Туреччина стала важливим торговим партнером України, і обидві країни почали активну співпрацю в таких галузях, як сільське господарство, машинобудування, транспорт та сфера послуг. [1]

Переговори про вільну торгівлю в 2011-2014 роках та співпраця в рамках ОЧЕС (Організація Чорноморського економічного співробітництва) зробили відносини між двома державами стабільними і взаємовигідними. Основні напрями співпраці між Туреччиною та Україною в рамках ОЧЕС включають розвиток транспортних коридорів і логістичних маршрутів, які з'єднують Європу та Азію через Чорноморський регіон. Зокрема, країни активно працюють над створенням нових транспортних маршрутів, що дозволяють оптимізувати торговельні зв'язки та забезпечити енергетичну безпеку. Це включає розвиток інфраструктури для морських перевезень, а також модернізацію портів та інших транспортних об'єктів. [2, 5]

З 2014 року Туреччина стала однією з перших країн що засудила агресію з боку РФ та цілком підтримувала Україну в її прагненні відновити суверенітет та закінчити війну [1]. Після цих подій відносини між країнами набули нових форм, зокрема, посилювалася співпраця в галузі безпеки та оборони. Сторони до 2022 року почали активну співпрацю в сфері ОПК, Україна активно почала закуповувати військову продукцію з Туреччини зокрема БПЛА Bayraktar TB-2, а Туреччина в свою чергу націлилась на Українські двигуни та інші технічні елементи, задля покращення свого озброєння та розробки нового. Слід також наголосити, що з початком повномасштабної агресії з боку РФ, Туреччина була вимушена послабити свою політику балансування й стати на сторону України поставляючи їй озброєння, як наприклад різна наземна техніка, піхотне озброєння, а також артилерійські системи, що значно вплинули на перебіг бойових дій на початку війни та змогли невілювати загрозу перетворення Чорноморського регіону на внутрішнє озеро РФ. [4]

Оскільки країни почали активно співпрацювати в військовій сфері на межі 2018-2019 років, це не завадило їм проводити спільні навчання та приймати участь в таких під провідним контролем НАТО. Зокрема, країни активно співпрацювали у рамках військово-морських навчань, таких як "Sea Breeze", які

проводились щорічно в Чорному морі за підтримки НАТО. Ці навчання дозволяли відпрацьовувати координацію військово-морських сил, а також зміцнювали спільні механізми захисту морських кордонів. [3]

Розглядаючи політичну складову відносин та співпраці на міжнародній арені, зокрема мова йде про міжнародні організації на кшталт ООН або НАТО та ЄС слід зауважити, що обидві країни не мають скоординованої політики, однак всіляко намагаються підтримувати один одного. В ООН Туреччина неодноразово підтримала Україну, зокрема у питаннях територіальної цілісності та захисту прав людини [1]. Туреччина також підтримувала резолюції ООН, які засуджують анексію Криму Росією та порушення прав людини на окупованих територіях[1]. Хоча Україна не є частиною НАТО, а співпрацює з альянсом лише в програмі Партнерство заради миру, Туреччина взяла на себе ініціативу та відіграла не малу роль у допомозі Україні частково реформувати її ВПК. [6]

Окрім політичної та економічної з військовою сферами, сторони активно співпрацюють в енергетичній. Обидві країни прагнуть диверсифікувати джерела енергії та зменшити залежність від російських поставок. Туреччина є ключовим транзитним вузлом для транспортування газу з Кавказького регіону до Європи, зокрема через проект Південного газового коридору (SGC), який включає Транс анатолійський (TANAP) і Транс Адріатичний (TAP) газопроводи. Це дозволяє транспортувати газ з Азербайджану, обминаючи Росію, що має стратегічне значення для енергетичної безпеки ЄС і партнерів, таких як Україна. Окрім цього, Україна і Туреччина мають перспективи для розвитку спільних проектів з використанням альтернативних джерел енергії та покращення інфраструктури для зберігання і транспортування газу. [7]

Підсумовуючи можна сказати, що Україна та Туреччина є майже стратегічними партнерами, що мають спільні геополітичні цілі в Чорноморському регіоні, а саме це збереження стабільності та процвітання й запобігання загрозам з боку РФ. Протягом останніх років співпраця постійно розвивалась, включаючи військову, економічну та дипломатичну сфери, що дозволяє ефективно реагувати на нові виклики. Співпраця між Україною та Туреччиною є критично важливою для обох країн, особливо в умовах сучасних геополітичних викликів, оскільки прагнення РФ створити велику імперію є загрозою для обох держав й спільне протистояння може завадити цьому відбутись. На перспективу співпраця має великий потенціал для розвитку, враховуючи спільні інтереси та необхідність протистояти глобальним загрозам, а також вигода від торгівлі та співпраці є невід'ємною частиною подальших стратегічних відносин.

Список використаних джерел:

- 1) Політичні відносини між Україною і Туреччиною. Посольство України в Туреччині. URL: <https://turkiye.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/politichni-vidnosini-mizh-ukrayinoyu-i-turechchinoyu> (дата звернення: 08.11.2024).
- 2) Strong Turkey-Ukraine ties are key to Black Sea security. Middle East Institute. URL: <https://www.mei.edu/publications/strong-turkey-ukraine-ties-are-key-black-sea-security> (date of access: 09.11.2024).
- 3) Sea Breeze 2022 Exercise takes place in Black Sea. Мілітарний Портал. URL: <https://mil.in.ua/en/news/sea-breeze-2022-exercise-takes-place-in-black-sea/> (date of access: 08.11.2024).
- 4) Туреччина поставила Україні 50 бронемашин Kirpi, очікується ще більше – Defense News. Мілітарний Портал. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/turechchyna-postavyla-ukrayini-50-bronemashyn-kirpi-ochikuyetsya-shhe-bilshe-defense-news/> (дата звернення: 08.11.2024).
- 5) A sea of opportunities: Exploring cooperation between Turkey and the West in the Black Sea. Atlantic Council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/a-sea-of-opportunities-exploring-cooperation-between-turkey-and-the-west-in-the-black-sea/> (date of access: 09.11.2024).
- 6) Jones D. Turkey Strengthens Defense Industry With Its Ukraine Partnership. Voice of America. URL: <https://www.voanews.com/a/6426727.html> (date of access: 10.11.2024).
- 7) Turkey and European Energy (In)Security. Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). URL: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022C38/> (date of access: 09.11.2024).

***

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ НА ПРИКЛАДІ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Фомінов Дмитро Володимирович

студент 6 курсу групи УМІБ-61

Навчально-науковий інститут

«Каразінський інститут міжнародних відносин

та туристичного бізнесу»

Харківський національний

університет імені В. Н. Каразіна,

fominovd3@gmail.com

Сучасний світ характеризується безпрецедентним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності, включаючи міжнародні відносини. Глобалізація, миттєвий обмін інформацією та зростаюча роль громадської думки зумовлюють трансформацію традиційної дипломатії. У цих умовах все більшої актуальності набуває цифрова

дипломатія, що використовує новітні технологічні інструменти для досягнення зовнішньополітичних цілей.

Сполучені Штати Америки є одним з піонерів у впровадженні цифрової дипломатії. Ще на початку XXI століття Державний департамент США активно інтегрував інтернет-технології у свою діяльність, використовуючи їх для комунікації з іноземною аудиторією, просування американських цінностей та формування позитивного іміджу країни. Сьогодні США володіють значним досвідом у застосуванні цифрових інструментів для вирішення широкого кола дипломатичних завдань - від проведення переговорів та укладання угод до реагування на міжнародні кризи та боротьби з дезінформацією.

Метою даного дослідження є з'ясування максимально ефективного впровадження цифрової дипломатії для країн на прикладі Сполучених Штатів Америки, адже вивчення їхнього досвіду у даній сфері має важливе теоретичне та практичне значення.

Завданням даного дослідження є аналіз розвитку та досвіду у впровадженні цифрової дипломатії для розгляду основних напрямків, форм та методів використання цифрових технологій у зовнішньополітичній діяльності США.

Перші кроки США у напрямку цифрової дипломатії були зроблені ще наприкінці 20 століття, з появою Інтернету та перших веб-сайтів. Уряд США одним з перших зрозумів потенціал нових технологій для комунікації з міжнародною аудиторією. Вже у 1990-х роках Державний департамент США запустив свої перші веб-сайти, які надавали інформацію про зовнішню політику країни іноземними мовами. [5]

Наступний важливий етап розпочався після терактів 11 вересня 2001 року. Адміністрація Джорджа Буша-молодшого активно використовувала цифрові інструменти для боротьби з тероризмом та просування американських цінностей у світі. Було створено спеціальні онлайн-платформи для комунікації з мусульманським світом, а також розширено присутність американських дипломатів у соціальних мережах.

Адміністрація Барака Обами продовжила розвиток цифрової дипломатії, зробивши акцент на використанні соціальних медіа для залучення громадськості до обговорення зовнішньополітичних питань. Важливу роль у цьому процесі відіграла тодішня Держсекретар Хіларі Клінтон, яка активно використовувала Twitter для комунікації з іноземною аудиторією.

За часів президентства Дональда Трампа спостерігалась певна зміна підходів до цифрової дипломатії. Трамп часто використовував Twitter для оприлюднення своєї позиції з зовнішньополітичних питань, оминаючи традиційні дипломатичні канали. Це викликало чимало критики, але водночас підвищило роль соціальних мереж у формуванні зовнішньої політики США.

Адміністрація Джо Байдена прагнула відновити традиційні дипломатичні підходи, проте пандемія COVID-19 внесла свої корективи, тому їм довелося продовжувати активно використовувати цифрові інструменти для просування американських інтересів у світі. [1]

В цілому, можна сказати, що розвиток цифрової дипломатії США був доволі довгим процесом, на який впливали різні фактори - від технологічних інновацій до змін політичного курсу. Проте завжди одне залишалось незмінним - прагнення американського уряду використовувати всі доступні інструменти для досягнення своїх зовнішньополітичних цілей.

В цій парадигмі важливо розглянути приклади використання цифрової дипломатії Сполученими Штатами. Одним з найбільш яскравих є кампанія в соціальних мережах під час "арабської весни" 2011 року. Державний департамент активно використовував Facebook та Twitter для підтримки демократичних рухів у країнах Близького Сходу та Північної Африки. Це дозволило США оперативно реагувати на події, координувати свої дії з міжнародними партнерами та впливати на громадську думку в регіоні. [4]

Не менш цікавий кейс - використання цифрових інструментів для боротьби з епідемією Ебола у Західній Африці у 2014 році. Державним департаментом було створено спеціальний веб-сайт з інформацією про вірус та заходи профілактики, а також запущено кампанію в соціальних мережах для поширення знань про хворобу та запобігання її поширенню. В результаті цього була підвищена обізнаність населення, а також скоординовані зусилля міжнародної спільноти у боротьбі з епідемією. [2]

Говорячи про вдалі кейси цифрової дипломатії варто також згадати досвід США у використанні цифрових технологій для просування економічних інтересів. Наприклад, онлайн-платформа SelectUSA допомагає залучати іноземні інвестиції в американську економіку, надаючи інформацію про інвестиційні можливості та підтримку іноземним компаніям. [6]

Варто сказати, що не всі ініціативи США у сфері цифрової дипломатії були однаково успішними. Наприклад, використання соціальних мереж для протидії російській пропаганді не завжди було ефективним, оскільки часто зустрічало контрпропаганду з боку РФ. [8]

Таким чином, у результаті проведеного аналізу було виокремлено основні напрями, а також форми та методи використання цифрових технологій у зовнішньополітичній діяльності США. В цьому аспекті варто розпочати з громадської дипломатії. США активно використовують соціальні мережі, веб-сайти та мобільні додатки для комунікації з іноземною громадськістю, просування своїх цінностей та формування позитивного іміджу країни. Яскравим прикладом є діяльність американських культурних центрів за

кордоном, які організують онлайн-курси англійської мови, віртуальні виставки та концерти. [7]

Не менш важливим напрямком є боротьба з дезінформацією та пропагандою. Дуже цікавим є те, що США створюють спеціальні платформи для виявлення та спростування фейкових новин, а також підтримують незалежні медіа в інших країнах. Наприклад, програма "Глобальне залучення" Державного департаменту фінансує проекти, спрямовані на підвищення медіа-грамотності та розвиток критичного мислення. [3]

Цифрові технології також широко використовуються у сфері економічної дипломатії. Онлайн-платформи, такі як SelectUSA, сприяють залученню іноземних інвестицій, а віртуальні торговельні місця дозволяють американським компаніям знаходити нових партнерів за кордоном. [6]

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що цифрова дипломатія стала невід'ємною частиною зовнішньополітичної діяльності США. Вона пройшла значний шлях розвитку, від перших веб-сайтів до складних аналітичних платформ та інструментів штучного інтелекту. Сьогодні можна побачити як США використовують широкий спектр цифрових технологій для досягнення своїх зовнішньополітичних цілей - від комунікації з іноземною громадськістю до боротьби з дезінформацією та просування економічних інтересів. Досвід США у впровадженні цифрової дипломатії свідчить про її ефективність у різних сферах - від громадської дипломатії та культурного обміну до боротьби з тероризмом та ліквідації наслідків стихійних лих.

Проте важливо розуміти, що цифрова дипломатія не є панацеєю і її успіх залежить від багатьох факторів, включаючи чітку стратегію, професійне виконання та врахування культурних особливостей цільової аудиторії. До того ж, розвиток цифрової дипломатії ставить нові виклики перед дипломатичною службою. Дипломатам потрібно володіти не лише традиційними навичками переговорів та аналізу, а й розуміти особливості цифрового середовища, вміти працювати з соціальними мережами та аналізувати великі масиви даних.

Загалом досвід США у сфері цифрової дипломатії може бути корисним для інших країн, які прагнуть модернізувати свою зовнішню політику та активніше використовувати цифрові інструменти. Проте важливо враховувати специфіку кожної країни та адаптувати американський досвід до власних потреб та можливостей.

Список використаних джерел:

1. Cyber Diplomacy in the USA. *The EU Cyber Diplomacy Toolbox: An In-Depth Analysis of Cyber Diplomacy*. URL: https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Cyber_Diplomacy_USA.html (date of access: 09.11.2024).

2. Fighting Ebola with Public Diplomacy. *USC Center on Public Diplomacy*. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/fighting-ebola-public-diplomacy> (date of access: 09.11.2024).
3. Homepage - Engagement Global english. *Startseite - Engagement Global*. URL: <https://www.engagement-global.de/en/homepage> (date of access: 09.11.2024).
4. Howard P. N., Hussain M. M. Digital Media and the Arab Spring. *OUP Academic*. URL: <https://academic.oup.com/book/12228/chapter-abstract/161707586?redirectedFrom=fulltext> (date of access: 09.11.2024).
5. In the Beginning...of Web in Federal Government. *Digital.gov*. URL: <https://digital.gov/2014/03/12/in-the-beginning-of-web-in-federal-government/> (date of access: 09.11.2024).
6. SelectUSA. *International Trade Administration | Trade.gov*. URL: <https://www.trade.gov/selectusa-home> (date of access: 09.11.2024).
7. The Office of American Spaces | Bureau of Educational and Cultural Affairs. *Bureau of Educational and Cultural Affairs | Promoting Mutual Understanding*. URL: <https://eca.state.gov/programs-and-initiatives/initiatives/office-american-spaces> (date of access: 09.11.2024).
8. Vuletic D., Djordjevic B. Rivalry between the United States of America and Russia in cyberspace. *Medjunarodni problemi*. 2022. Vol. 74, no. 1. P. 51–73. URL: <https://doi.org/10.2298/medjp2201051v> (date of access: 09.11.2024).

Науковий керівник: Солових Віталій Павлович, професор кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор наук з державного управління, професор.

***

М'ЯКА СИЛА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Фролова Олександра Олександрівна,
студентка 2-го курсу магістратури групи УМВ-61 ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
xa12749952@student.karazin.ua

«Наддержава м'якої сили» - так характеризує Велику Британію зовнішньополітична концепція «Глобальної Британії», що реалізується протягом декількох років. М'яка сила важлива для безпеки та процвітання країни та відіграє вирішальну роль у міжнародній торгівлі та іміджі держави закордоном. Сполучене Королівство дійсно є однією з найвпливовіших держав м'якої сили у світі, що значно підсилює їхній вплив на міжнародній арені та сприяє кращій

реалізації сучасної зовнішньої політики Великої Британії.

Мета тез полягає у наданні характеристики м'якої сили Великої Британії як інструменту реалізації її сучасної зовнішньої політики та визначенні шляхів вдосконалення застосування Великою Британією м'якої сили.

М'яка сила визначається як здатність нації впливати на переваги та поведінку різних суб'єктів на міжнародній арені: держави, корпорації, спільноти, громадськість тощо шляхом залучення чи переконання, а не через примус. Згідно з автором концепції Джозефом Наємом, м'яка сила, реалізована у зовнішній політиці, робить державу привабливою за рахунок таких атрибутів як культура та суспільно-політичні цінності [1].

Згідно з глобальним індексом м'якої сили за 2024 рік Велика Британія займає друге місце у рейтингу найвпливовіших країн за цим показником після США, при чому показник Сполученого Королівства з кожним роком зростає. Стабільно сильними показниками м'якої сили Великої Британії є освітня система, повага до закону і прав людини та надійні медіа. Понад десять років сильні сторони Великої Британії успішно пропагувала кампанія «GREAT» – одна з найтриваліших і найвпливовіших у світі національних брендингових і маркетингових ініціатив. Країні вдалось втримати лідерські позиції в глобальному індексі м'якої сили навіть не зважаючи на такі послаблюючі фактори, як передчасна зміна уряду та смерть Королеви Єлизавети II [2].

Питаннями зовнішньої політики Великої Британії займається Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та міжнародної допомоги, проте за основні компоненти м'якої сили відповідає Британська Рада (British Council), благодійна організація, яка керується Королівською хартією та є виконавчим позавідомчим державним органом. У 2024 року Британській Раді виповнилось 90 років, організація працює з людьми з 200 країн світу, фізично присутня у більш ніж 100 країнах та охоплює приблизно 600 мільйонів людей. М'яка сила Британської Ради полягає в просуванні британського мистецтва, культури, освіти та англійської мови. Британська Рада також займається дослідженням інструменту м'якої сили та проводить дослідження щодо привабливості країн «Великої двадцятки». Результати цих досліджень показують, що перевага м'якої сили Сполученого Королівства дає їй хороші можливості для створення альянсів: ця перевага здатна об'єднати держави, які можуть не поділяти однакові цінності, але які довіряють Великій Британії так, як вони не довіряють іншим державам. [3].

Всесвітня служба BBC також є суб'єктом британської м'якої сили, діяльність якої насамперед націлена на користувачів за межами Великої Британії. BBC передає новини більш ніж 40 мовами через телебачення, радіо та цифрові послуги, і був описаний колишнім генеральним секретарем Організації

Об'єднаних Націй Кофі Аннаном як «можливо, найбільший подарунок Великої Британії світові ХХ століття». ВВС виконує важливу міжнародну службу, просуваючи демократичні цінності Великої Британії. Уряд повністю визнає важливу роль Всесвітньої служби ВВС у просуванні цінностей Великої Британії в усьому світі через незалежне та неупереджене мовлення, включаючи м'яку силу ВВС до сильних сторін Великої Британії на шляху її досягнення глобальності. Крім цього визнання, уряд активно підтримує та фінансує діяльність служби, особливо підкреслюючи її роль у боротьбі з російською пропагандою та дезінформацією під час російсько-української війни [4].

Королева Єлизавета II довгий час вважалась найбільшим ресурсом м'якої сили Великої Британії, проте усі члени королівської родини є публічними дипломатами Сполученого Королівства. Королівські сім'ї володіють унікальною формою м'якої сили, яка ґрунтується на їхньому символічному статусі, культурному значенні та історичній спадщині. Королівські родини можуть використовувати свій престиж і репутацію для просування національних інтересів, сприяння доброзичливості та налагодження мостів між націями. Останнє особливо важливо для британської королівської родини, оскільки монарх є одночасно і головою Співдружності. Питання м'якої сили, з якого король Чарльз III став відомим як дипломат, це навколишнє середовище, де він був відвертим активістом протягом багатьох років, перш ніж турбота про зміну клімату стала центральною в політичному дискурсі та увійшла до концепції «Глобальна Британія». Його опікування питаннями екології підкреслює, що м'яка сила та публічна дипломатія королівської родини ідуть в ногу із часом та не відстають від сучасних зовнішньополітичних тенденцій [5].

Уряд Великої Британії демонструє свою м'яку силу постійним проведенням заходів та самітів, присвячених важливим для них соціально-політичним цінностям. До таких заходів можна віднести Антикорупційний саміт; Глобальний саміт з питань інвалідності, організований спільно з урядом Кенії та Міжнародним альянсом з питань інвалідності; Глобальна конференція зі свободи медіа, організована спільно з Канадою та підтримана Luminate; Глобальний освітній саміт, організований спільно з Кенією для поповнення Глобального партнерства в галузі освіти; «Safe To Be Me – Глобальна конференція рівності» про права ЛГБТ тощо. Конкурс «Євробачення», проведений у 2023 році у Великій Британії від імені України, продемонстрував м'яку силу обох держав та важливість співпраці у цьому напрямі з метою не тільки просування культури, музики та мистецтва, а і привертання світової уваги до нагальних проблем [6].

Таким чином, м'яка сила Великої Британії багата і різноманітна, що надає чіткі й очевидні переваги Сполученому Королівству на міжнародному рівні та

зміцнює позиції держави на світовій арені. Однак у нинішньому міжнародному контексті вплив м'якої сили необхідно збільшувати, щоб мати змогу скласти конкуренцію як країнам-союзникам, так і стратегічним суперникам, а також використовувати м'яку силу для підтримки процвітання, безпеки та впливу Великої Британії.

Активна участь і лідерство уряду Великої Британії відіграють вирішальну роль для розробки та підтримки м'якої сили у реалізації сучасної зовнішньої політики. Незважаючи на те, що незалежність і свобода суб'єктів «м'якої сили», таких як Британська Рада та ВВС, є ключовими для їхньої цінності для Великобританії, уряд відіграє ключову організуючу роль, встановлюючи стратегічні рамки для співпраці та надаючи істотні інвестиції, керівництво та надійну підтримку сектору. Беручи до увагу тенденцію до зростання ролі м'якої сили у процесі набуття глобальності Великою Британією, для вдосконалення застосування Сполученим Королівством м'якої сили існує нагальна потреба у створенні механізму, який сприяв би кращому узгодженню та координації між державними та незалежними суб'єктами, водночас сприяючи умовам, в яких м'яка сила може самостійно реалізовувати зовнішньополітичні задачі та розвиватися.

Список використаних джерел:

1. Цюрупа М. Поняття «М'якої сили» держави та особливості її застосування в сучасній світовій політиці. Наукові записки, випуск 36. С. 47-59.
2. Global Soft Power Index 2024. Brand Finance. URL: <https://brandfinance.com/press-releases/brand-finances-global-soft-power-index-2024-usa-and-uk-ranked-top-nation-brands-china-takes-third-place-overtaking-japan-and-germany> (дата звернення 06.11.2024)
3. MacDonald, S. FRSA and Dr Murray, A. (2024) Soft power at a turning point, a comparative analysis. British Council.
4. BBC World Service: Soft power and funding challenges. UK Parliament. URL: <https://lordslibrary.parliament.uk/bbc-world-service-soft-power-and-funding-challenges/> (дата звернення 07.11.2024)
5. The Role of Royal Families in Diplomacy. Medium.com. URL: <https://medium.com/@christineazous/the-role-of-royal-families-in-diplomacy-4dd8d69452cb> (дата звернення 08.11.2024)
6. Soft Power and the UK's 'force for good' ambitions. The Foreign Police Centre. URL: <https://fpc.org.uk/soft-power-and-the-uks-force-for-good-ambitions/> (Дата звернення: 09.11.2024)

Науковий керівник: Черненко Олена Михайлівна, доцент кафедри міжнародних відносин, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук.

***

ЮНЕСКО І МІЖНАРОДНЕ КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У КОНТЕКСТІ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ДИНАМІКИ

Хижняк Лариса Михайлівна

проф. кафедри міжнародних відносин ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин і туристичного бізнесу»,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
д.соціол.н., проф
e-mail: L.Khyzhniak@rarazin.ua

Міжнародні геокультурні трансформації впливають на культурне співробітництво. Сучасне культурне середовище набуває нових якостей в умовах міжнародних геокультурних трансформацій. Специфіка культурного продукту полягає в тому, що він виробляється спільними зусиллями учасників співпраці. Це стосується інфраструктура культури та її вибудовування в сучасному світі. Культурна глобалізація базується на принципі плюралізму культур і законах культурної геополітики. Культурні індустрії є унікальним сектором економіки, наразі поширення набули креативні культурні індустрії. Розвиток культурних індустрій та ринків розглядається у контексті міжнародного співробітництва і трансформації культурних цінностей в умовах глобалізації.

Культурна спадщина важлива в історичному поступі різних спільнот, адже вона пов'язує окремі країни і народи з минулим, з поколіннями, які зберігали і творили матеріальні і духовні культурні здобутки. Народи і цілі країни, особливо ті, що мають світову культурну спадщину, цими фактами підтверджують свою самобутність. Участь міжнародних організацій, особливо ЮНЕСКО, у розвитку та захисті культурної спадщини визнає значимість культури народів, а також консолідує й мобілізує міжнародну громадськість на спільну участь у культурному поступі людства. Захист культурної спадщини є діяльністю, в основі якої знаходиться дотримання загальнолюдських гуманних цінностей і віддзеркалює глибинний пласт культури. Саме через культурну спадщину спільноти різного рівня (територіальні, етнічні тощо) як зберігають і розвивають свою ідентичність, так і презентують себе навколишньому світу.

Тема міжнародної співпраці в сфері культури активно дискутується науковцями. Заслуговують уваги п'ять підходів до того, якою має бути міжнародна підтримка збереження культурної спадщини України під час російсько-української війни [1]. Чимало свідчень значної ролі ЮНЕСКО в захисті культури України під час російсько-української війни [2-4; 6].

Роль і значущість ЮНЕСКО у міжнародному культурному співробітництві важко переоцінити. Через цю організацію відбувається підтримка й розвиток культурної сфери міжнародною спільнотою у межах ООН. Принципи ЮНЕСКО з міжнародного культурного співробітництва базуються на цінностях свободи,

відкритості, демократії, підтримці культурного різноманіття. Культурні конвенції ЮНЕСКО реалізуються по шести основним напрямкам діяльності. Програми та діяльність ЮНЕСКО з охорони культурної спадщини, створення умов для підготовки професійних кадрів і відповідної освіти в управлінні культурними процесами, менеджменту в царині мистецтва. ЮНЕСКО розроблено культурні критерії оцінювання об'єктів Світової спадщини, які переглядаються у відповідь на культурні виклики і запити сьогодення. Трендом сучасності є перехід від локального до глобального бачення, визнання значного впливу цифрових трансформацій на стратегію розвитку сфери культури. У той же час процес переходу соціокультурних систем на цифрову платформу базується на інноваційних культурних проєктах, розробка і впровадження яких у сучасному світі є напрямком міжнародної співпраці й діяльності ЮНЕСКО.

Узагальнення досвіду міжнародної співпраці у сфері культури [5; 7] дозволяє виділити такі основні напрямки міжнародного захисту культурної спадщини у контексті геополітичної динаміки.

Перший з них законодавчий, що базується на вимозі до всіх учасників міжнародного співробітництва дотримуватися норм міжнародного права. Наприклад, ще прийнята у 1954 році Гаазька конвенція закликала держави-учасниці утримуватися від нападів на культурні об'єкти та сховища колекцій навіть під час війни. ЮНЕСКО разом з іншими інституціями допомагає реєструвати напади на культурні об'єкти, адже винуватці мають бути притягнуті до відповідальності в міжнародних судах і понести покарання.

Другий напрямок ресурсний. Культурна спадщина має бути захищена фізично і збережена для культурного споживання і майбутнього. Сучасні інформаційні технології дозволяють оцифрувати культурні колекції. Це варто робити у мирний час, щоб під час воєн мати можливість не зупиняти культурний процес, мати дані про масштаб пошкодження культурних об'єктів для їх відтворення. Допомога з боку світової спільноти полягає в наданні країнам фінансових, матеріальних, людських ресурсів культурним осередкам. Міжнародні інституції, волонтери, колективні та індивідуальні донори своєю діяльністю здатні стабілізувати культурні об'єкти, залучаючи політичні, економічні, правові механізми й інструменти для того, щоб оперативно захистити культурні об'єкти колекції шляхом їх релокації при можливості чи врятування при пошкодженні.

Третій напрямок організаційний. Він полягає в координації дій учасників культурного процесу. Найбільш успішним виявляється запровадження партнерських відносин, включення до них міжнародних організацій (ЮНЕСКО та інших), урядових установ, бізнесових структур, інституцій громадянського

суспільства (міжнародних благодійних фондів, волонтерських структур), органів місцевого самоврядування.

Четвертий напрямок науковий, інформаційно-аналітичний. Потребує узагальнення досвід збереження культурної спадщини під час численних військових конфліктів, які спричинили втрати культурного надбання людства (наприклад, у Сирії, Іраку та Афганістані, в Україні).

П'ятий напрямок медійний, який репрезентує події культурного життя через засоби масової інформації і масового впливу. Зрештою, комунікативний простір таким чином стає культурно насиченим. Інформаційно-комунікативний супровід розвитку культури здатний популяризувати культурні надбання минулого і сучасності, формувати міжнародну громадську думку і мобілізувати уряди країн і громадськість на розвиток культури. У сучасному світі актуалізовано питання щодо комунікативних стратегій розвитку культури на різних рівнях: міжнародному, державному, регіональному, локальному.

Соціокультурні системи наразі переходять на цифрову платформу за рахунок оцифрування (переведення інформації в цифровий формат) і впровадження цифрових технологій у сферу культури. Відбувається активний процес формування цифрового простору взаємодії користувачів цифрових технологій серед споживачів культурних послуг і продуктів. У полікультурному суспільстві розбіжності стосовно різних культур (існуючих традицій і відношення до них) здатна долати культурна толерантність. Остання потребує концептуалізації і втілення в культурні практики, має стати основою міжнародного культурного співробітництва.

Більше 70 років членства України в ЮНЕСКО дають підстави з оптимізмом оцінювати її роль у міжнародному культурному співробітництві.

Список використаних джерел:

1. Браун І. Деніелс. Як ми можемо захистити культурну спадщину в Україні? П'ять основних кроків для міжнародної спільноти. 2022. <https://www.justsecurity.org/81226/how-can-we-protect-cultural-heritage-in-ukraine-five-key-steps-for-the-intl-community-ua/>

2. Вечерський В. В. Взаємодія України з Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Питання культурології. 2022. № 40. С. 120–128. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269365>

3. Знищення української культурної спадщини: Комітет ЮНЕСКО вперше рішуче засудив дії Росії. 2024. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3888930-znisenna-ukrainskoi-kulturnoi-spadsini-komitet-unesko-vperse-risuce-zasudiv-dii-rosii.html>

4. Комітет всесвітньої спадщини ЮНЕСКО закликав Росію утриматися від дій, що можуть завдавати шкоду культурній спадщині України. 2024.

<https://mfa.gov.ua/news/komitet-vsesvitnoyi-spadshchini-yunesko-zaklikav-rosiyu-utrimatisya-vid-dij-shcho-mozhut-zavdavati-shkodu-kulturnij-spadshchini-ukrayini>

5. Макарова М. В. Взаємозв'язок глобалізації та культури у сучасному світі. Питання культурології. 2022. № 40. С. 54–61. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269356>

6. Міжнародна реакція на руйнування українських пам'яток культурної спадщини та допомога з їх збереження: одеський досвід. 2024. <https://odessa.online/hto-i-yak-dopomagaye-ukrayini-vidnoviti-zrujnovani-pamyatki-kulturnoyi-spadshhini-odeskij-dosvid/>

7. Шевченко М. І. Сучасні концепції міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації та сучасних міжнародних відносинах. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2023. № 12. С. 164–179. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.12.2023.292413>

***

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПЛИВ ДИПЛОМАТІЇ НА ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ: ВИКЛИКИ БАГАТОСТОРОННЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СУЧАСНІЙ ГЕОПОЛІТИЦІ

Цибулько Катерина Сергіївна,
студентка 2-го курсу групи УМІ-21
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківський національний
Університет імені В. Н. Каразіна
kateryna.tsybulko@student.karazin.ua

Сучасний світ стикається з великою кількістю глобальних проблем у сфері екології. Серед ряду таких проблем значний негативний вплив несе зміна клімату, деградація біорізноманіття [6, с. 122, 144], забруднення атмосфери [6, с. 77], ґрунтів [8, с. 105], водних ресурсів [6, с. 92-93], як наслідок – поширення захворювань [6, с. 173; 5, с. 78] та нестача ресурсів для населення планети. Міжнародні організації є ключовими гравцями у розв'язанні зазначених вище проблем. Шляхом багатосторонньої дипломатії МО має на меті запобігти екологічним проблемам, вирішити їх, усунути наслідки та надати підтримку сталого розвитку. Проте, багатостороння діяльність МО може так само сприяти і негативним екологічним наслідкам. Через конфлікт інтересів програми міжнародні організації можуть навіть поглиблювати екологічні кризи.

Міжнародні організації займають центральне місце в світовій системі боротьби з екологічними проблемами. Наприклад, Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) координує міжнародні ініціативи які

працюють над боротьбою із зміною клімату, забруднення океанів та охорони флори та фауни. [1, с. 45]. Варто згадати, що 4 листопада 2016 року в межах Рамкової конвенції ООН була підписана Паризька угода, наслідниця Кіотського протоколу, мета якої полягає в протидії змінам клімату. Автори доповіді ООН закликають країни інвестувати в проєкти, які працюють над підвищенням енергоефективності та активно розвивати поновлювальні джерела енергії [3, с. 2]. Інший приклад – Міжнародна комісія з охорони Атлантичного тунця, яка регулює вилов тунця та забезпечує збереження морської екосистеми свого континенту [4] Глобальний екологічний фонд (GEF) фінансує проєкти зі збереження водних ресурсів, лісів, відновлення деградованих земель, скорочення викидів парникових газів та охорони дикої природи в країнах, що розвиваються. Водночас міжнародні фінансові організації, такі як Міжнародний валютний фонд, мають великий вплив на економічний розвиток, через фінансування у інфраструктурні проєкти. Така діяльність часто несе негативний вплив, оскільки несе наслідки у вигляді забруднення атмосфери, водойм, ґрунту і навіть часткове знищення флори та фауни. Наприклад, фінансування великих гідроелектростанцій чи автомагістралей у країнах, що розвиваються, нерідко призводять до вирубування лісів або змін у водних екосистемах, що завдає шкоди місцевому біорізноманіттю та життєдіяльності місцевих громад. Відомий приклад – будівництво греблі Гільгель Гібе III в Ефіопії, частково фінансоване Світовим банком, яке спричинило негативний вплив на екосистему річки Омо та позбавило багато місцевих громад життя через зниження рівня води.

Через наявність негативних екологічних наслідків від діяльності міжнародних фінансових організацій, в гру вступає багатостороння дипломатія і намагається вирішити або мінімізувати проблеми. Роль багатосторонньої дипломатії є водночас стратегічною і додатковою. Зусилля МО спрямовані на розвиток стратегії сталого розвитку та на розробку глобальних рамкових угод для зниження шкоди навколишньому середовищу. На прикладі вище згаданої Паризької угоди, збираються кліматичні саміти для інформування, дискусії та пошуку фінансування для виконання мети ПУ, дискусії часто виникають через конфлікт інтересів, конфліктами між економічними та екологічними інтересами. Дипломатичний процес часто стикається з протистоянням між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються. Більшість розвинених країн мають можливості для зниження викидів, тоді як менші розвинуті країни потребують підтримки у переході до сталих енергетичних систем [2]. Випадки, коли країни-споживачі вугілля домовляються про відстрочення зобов'язань зі скороченням викидів, підкреслюють дилему ефективності таких переговорів. Не зважаючи на складнощі, багатостороння дипломатія є необхідною для подолання викликів у екологічній сфері.

Впровадження та посилення екологічних стандартів для МО передбачає створення чітких вимог до оцінки впливу на навколишнє середовище, дотримання всіх екологічних умов підписаних угод(по прикладу Паризької угоди) та моніторинг виконання. Для прозорості діяльності МО, моніторинг має включати в себе звітування, а також громадський та міжнародний контроль. Такі заходи дозволять підвищити рівень довіри серед країн-учасниць угоди та сприятиме стратегічному розвитку без шкоди для навколишнього середовища.

Моніторинг має стати ключовим напрямком, який дозволить оцінити реальний прогрес, допоможе поліпшити екологічні стандарти та надасть мотивацію інвестувати в екологічні технології та сталий розвиток.

Отже, міжнародні організації мають критично важливу роль у вирішенні екологічних викликів, але їх діяльність потребує більшої відповідальності та системного підходу. Тільки через баланс між екологічними інтересами та багатосторонніми умовами можна досягти сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Андерсон Дж. Глобальне управління навколишнім середовищем: виклики та рішення. 2020. С. 45
2. Бохан А. В. Міжнародна екологічна дипломатія: політика розвитку і партнерства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 12. С. 12–17.
3. Гнатишин М. А. Паризька угода: прогрес в імплементації та торговельні аспекти. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2019/37.pdf
4. Єврокомісія може заборонити вилов тунця в Атлантиці. URL: <https://www.unian.ua/consumers/264079-єврокомісія-моє-заборонити-вилов-тунця-в-атлантиці.html>
5. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посіб. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/Котик-Книш-Глобальні_проблеми_людства-книга.pdf
6. Малімон С. С. Основи екології. URL: https://agrokom.at.ua/Oxrimenko/eco/osnovi_ekologi_pidruchnik_mlimon.pdf

Науковий керівник: Хижняк Лариса Михайлівна, проф. кафедри міжнародних відносин, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор соціологічних наук, професор

***

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ ТА КНР

Чертков Максим Генріхович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
групи УМІБ-61

спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
ОПП «Міжнародна інформаційна безпека»

Міжнародна інформаційна політика (ініціативна міжнародна діяльність у сфері комунікації) визначається як набір стратегій та дій, спрямованих на створення та підтримку іміджу держави на міжнародній арені. В умовах глобалізації та постійного інформаційного обміну вона стає одним із важливих інструментів зовнішньоекономічної та зовнішньої політичної діяльності держав, що дозволяє їм ефективно взаємодіяти одне з одним та з міжнародною спільнотою в цілому.

Міжнародні інформаційні операції вважаються такими, що охоплюють ряд інструментів, дій та ініціатив, спрямованих на створення та розповсюдження повідомлень, які мають на меті просувати або будь-яким чином підсилювати імідж країни на міжнародному ринку. Вона складається як з офіційних урядових актів, так і з зусиль НУО, бізнесу та громадянського суспільства. Така інформаційна політика дозволяє країнам виконувати наступні функції:

- Формування національного іміджу за кордоном: позитивний імідж подається як один з ключових факторів у міжнародних відносинах, оскільки він приносить іноземні інвестиції, туристів та технології і дозволяє встановлювати стабільні відносини з іншими країнами. Імідж держави впливає на її здатність брати участь у різних міжнародних організаціях та форумах, а також на образ держави в очах потенційних союзників.

- Перетворювати міжнародні інформаційні операції та допомагати в майбутньому в сферах великої небезпеки, таких як тероризм, кібератаки, дезінформація тощо. Саме тут міжнародна інформаційна політика виступає як важливий механізм для формування національних інтересів та їх використання проти загроз національній інформаційній безпеці.

Діяльність міжнародної інформаційної політики також включає в себе стратегічне використання методів та інструментів, таких як:

1. **Публічна дипломатія:** Цей інструмент спрямований на роботу з основною частиною суспільства інших країн: Публічна дипломатія складається з: Організації підприємницьких та інших прес-конференцій і виставок, які поширюють інтерес до цієї країни. Створення програм, які пропонують знання

для обміну з іноземцями, і тим самим сприяють формуванню позитивного іміджу нашої країни.

2. Культурна дипломатія: Цей інструмент засвідчує важливу увагу держави до представлення культурних цінностей і традицій в інших країнах. Культурна дипломатія полягає в: Застосуванні пост-колоніальних підходів для організації культурних подій, таких, як виставки, концерти, театри, тощо, демонструючи таким чином культурну спадщину країни. Розробка освітніх і культурних програм, таких як мовні курси та культурні стажування, що дають змогу встановлювати соціальні зв'язки та глибше пізнавати країну.

3. Роль ЗМІ та Інтернету: Медіа-канали слід розглядати як значно важливі в їхньому відношенні до переконання та іміджу країни. Нині технологічний розвиток і соціальні мережі дають змогу державам: - Поширювати свої повідомлення і реагувати на міжнародні події та кризи за лічені секунди. - Контролювати рух інформації та створювати правильний імідж через корисні публікації, прес-релізи та інші медіа-події.

4. Освітні та наукові форуми: Освіту та науку можна розглядати як ефективні інструменти для сприяння взаємовигідним відносинам між країнами. Вони, своєю чергою: - Створюють довгострокові стосунки між людьми, які можуть вплинути на дипломатичні та торговельні відносини між націями. - Ініціюють спільні дослідницькі проекти та заходи в галузях, які сприяють передачі знань і технологій, а також довірі між націями.

Таким чином, я роблю висновок, що міжнародна інформаційна політика є складним і потужним інструментом, який дає змогу націям встановлювати свою репутацію в міжнародному просторі, захищати свої інтереси та взаємодіяти з іншими націями. У сучасних умовах глобалізації та швидкого спілкування важливість цього інструменту навіть відчутно зростає, перетворюючи інформаційну політику на один з основних елементів успішної зовнішньої політики держави.

Список використаних джерел:

1. Adriaans, Pieter, van Benthem, Johan. Introduction: Information is what information does. // Dov M. Gabbay, Pieter Adriaans, Paul Thagard, Johan van Benthem, John Woods (ред.): Philosophy of Information. Amsterdam. С. 4

2. Кормич Б. А. Організаційно-правові основи політики інформаційної безпеки України: Автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07. — Х.: НХУ України, 2004.

3. Young Nam Cho and Jong Ho Jeong, "China's Soft Power, " Asia Survey, 48,3, pp 453-72

4. М. А. Кулінич. Конституційні основи зовнішньої політики України // Українська дипломатична енциклопедія

5. Харченко В. С. Інформаційна безпека. Глосарій. — К.: КНТ, 2005.

6. Цимбалюк В.С. Проблеми державної інформаційної політики: гармонізація міжнародного і національного інформаційного права // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. — К.: НТУУ «КПІ», 2001. — № 4.

7. Hansen F. and Oleshchuk V.A.: Conformance Checking of RBAC Policy and its Implementation, The First Information Security Practice and Experience Conference, ISPEC 2005, Singapore, LNCS, Volume 3439, pp. 144–155, 2005.

Науковий керівник: Солових Віталій Павлович, професор кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор наук з державного управління, професор.

***

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КИТАЮ

Шевель Елвіра Техранівна,
студентка 4-го курсу групи УМІ-41
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна,
shevel2021umi12@student.karazin.ua

З початку XXI століття Китайська Народна Республіка (далі – КНР) посилює свої позиції у дедалі складніших і багатовимірних форматах, охоплюючи економічну, технологічну, військову та дипломатичну сфери, в той час як конкуренція між Пекіном і Вашингтоном набуває нових вимірів. Попри значне домінування етносу хань, Китай є багатоетнічною країною з віковою історією асиміляції, що знайшло відображення у плюралізмі підходів застосування зовнішньополітичної сили на окремі регіони світу. За традицією КНР продовжує підтримувати дружні відносинами з країнами Глобального Півдня з міркувань збільшення міжнародного впливу та геополітичної могутності.

Десятиліттями на багатосторонніх форумах Китай намагався не суперечити колективній позиції мусульманських країн, і якщо вони змінять свою позицію, то Китай зміниться разом з ними відповідно. Багаті енергетичні ресурси та ключова позиція в ініціативі «Один пояс, один шлях» роблять Близький Схід і Північну Африку (MENA) стратегічним регіоном для Пекіна, поки Сполучені Штати (далі – США) послідовно втрачають свій авторитет. Хоча Пекін не був центральною фігурою в самих переговорах між Саудівською Аравією та Іраном,

його значний економічний вплив на Тегеран і Ер-Ріяд у поєднанні з політикою «нуль ворогів» перетворили азійську державу на ключового посередника в забезпеченні стабільності в регіоні. Африка та мусульманські держави становлять два найпотужніші виборчі блоки в Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН), акумулюючи понад 90 голосів. Тому щоразу, коли Захід намагається порушити чутливі питання, як-от: ситуація навколо Тайваню, територіальні суперечки в Південно-Китайському морі, статус Тибету та становище прав людини в Сінцзян-Уйгурському автономному районі, дипломатична мережа Китаю з африканськими та мусульманськими країнами спрацьовує бездоганно [2].

Дипломатичні зусилля у вимірі великих держав, охоплюють зацікавленість КНР у партнерстві з США, Японією та Європою у межах залучення інвестиції, необхідних для реабілітації приватного сектору Китаю, стагнація якого неодмінно вплине на інноваційний прорив країни у широкому вимірі та на соціальний розвиток у вузькому. Серед ключових договорів наступні: Всеосяжна інвестиційна угода ЄС і Китаю (CAI), що посилює правовий захист інвестицій ЄС у Китаї; Угода про науково-технічне співробітництво (STA) між США та Китаєм. Водночас китайсько-російські відносини базуються на політичній та ресурсній підтримці з огляду на можливість загострення ситуації у Тайванській протоці у 2027 році, що відразу погіршить партнерство Китаю з західним світом.

Однак навіть у випадку, якщо між Пекіном та Вашингтоном виникнуть вагомні політичні суперечності, адміністрація Сі Цзіньпіна все одно буде всіляко намагатися підтримувати двосторонній діалог, зокрема через сферу розвитку новітніх технологій, таких як штучний інтелект (далі – ШІ), 5G, квантові обчислення та блокчейн, що має місце в логістиці для відстеження якості поставок [3].

Китай активно працює над створенням нових багатосторонніх форматів і активно бере участь у міжнародних організаціях, таких як: ООН, БРІКС (об'єднання п'яти країн: Бразилії, Росії, Індії, Китаю та Південної Африки), ШОС (Шанхайська організація співробітництва). Китай також є ключовим учасником міжнародних економічних організацій, таких як СОТ, та займається формуванням альтернативних міжнародних структур, наприклад, Азійський банк інфраструктурних інвестицій.

Не можливо оминати і вимір прояву м'якої сили Китаю на міжнародну спільноту у вигляді великих технологічних компаній, що наразі розширюють сферу впливу. КНР активно займається розробкою програм у галузі кібербезпеки та розвитку технологій «інтернету речей», що надає державі стратегічний вплив та потенціал. На противагу західним та європейським зразкам, китайські версії найпопулярніших сайтів послуг заповнили глобальні майданчики у багатьох

точках світу. Зокрема і в Україні, яка є одним з найбільш споживачів послуг Aliexpress. Гіганти, такі як Huawei, Tencent та Alibaba постійно впроваджують новітні технології, розширюючи свої впливи на глобальному ринку. Подібно до того, як Google є королем онлайн-пошуку в США, Baidu має левову частку ринку пошукових систем у Китаї. Tiktok, відомий у Китаї як Douyin, є беззаперечним успіхом, адже він привертає більше уваги серед молодого покоління, ніж той же Instagram чи Facebook, де інформація і публікації проходять значно суворішу фільтрацію чутливого контенту.

Культурний експорт Китаю – від моди до музики та кіно – формує тенденції та сприйняття в усьому світі. Поп-культура стала як засобом транснаціональної співпраці для спільного виробництва та розширення ринку, так і інструментом конкуренції в дипломатії м'якої сили Китаю з традиційними культурними центрами Східної Азії – Японією та Республікою Корея. Поява нових талантів та диверсифікація цифрових платформ дистрибуції контенту демонструє зростаючу ефективність культурної експансії КНР на глобальному рівні. Варто відзначити системний підхід до розвитку національної індустрії розваг, де провідні медіакорпорації щомісяця конкурують за лідерство у рейтингах переглядів на стратегічних цифрових платформах, таких як Youku та Weibo. Особливої уваги заслуговує інтеграція передових технологій ШІ у виробничий процес, зокрема для генерування візуального контенту у фентезійному жанрі серіалів, що дозволяє оптимізувати створення масштабних ландшафтів та спецефектів

Тематика розвитку ШІ набула неабиякої популярності в останні роки особливо з подачі Китаю. 23 травня 2024 року Технічний комітет зі стандартизації національної інформаційної безпеки опублікував нові проєкти нормативних актів під назвою «Технології кібербезпеки – основні вимоги безпеки для служби генеративного штучного інтелекту». Проєкт окреслює критичні вимоги безпеки для генеративних служб ШІ, охоплюючи три аспекти, а саме: безпеку навчальних даних, безпеку моделі та заходи безпеки для ефективного зменшення ризиків. Крім того, нещодавно було впроваджено низку законів у сфері регулювання ШІ: Адміністративні положення про глибокий синтез в інформаційних послугах на основі Інтернету (набули чинності 10 січня 2023 року) та Положення про рекомендаційні алгоритми в інформаційних послугах на основі Інтернету (набули чинності 1 березня 2024 року). Також важливу роль у регулюванні розробки та використання ШІ відіграють Закон про кібербезпеку, Закон про захист персональних даних та Закон про безпеку даних, особливо в аспектах конфіденційності та захисту даних. Загалом розробленням та впровадженням нормативних актів, що регулюють ШІ у Китаї, займаються

більш ніж сім інституцій, серед яких Адміністрація кіберпростору Китаю та низка міністерств [1].

Китайський ринок штучного інтелекту демонструє потужний інвестиційний потенціал, а робототехнічна промисловість КНР переживає період стрімкого розвитку, що підтверджується масштабними інноваційними проектами, які регулярно презентуються на провідних технологічних форумах країни, включаючи щорічну Всесвітню конференцію роботів у Пекіні.

Як підсумок слід зауважити, що вищезазначені тенденції були обрані для аналізу, оскільки саме вони найяскравіше відображають сучасні тенденції глобального виміру впливу Китаю, що продовжує перехоплювати ініціативу та залишатися конкурентоспроможним у глобалізаційному світі.

Список використаних джерел:

1. Matt Sheehan. China's AI Regulations and How They Get Made. Carnegie Endowment for International Peace: web-site. URL: <https://carnegieendowment.org/research/2023/07/chinas-ai-regulations-and-how-they-get-made?lang=en> (Last accessed: 19.11.2024).

2. Moussa Bourekba. China's new face in the Middle East and North Africa: from economic giant to political heavyweight? CIDOB: web-site. URL: <https://www.cidob.org/en/publications/chinas-new-face-middle-east-and-north-africa-economic-giant-political-heavyweight> (Last accessed: 19.11.2024).

3. Mu Chunshan. 3 Key Points for Understanding China's Foreign Policy. The Diplomat: web-site. URL: <https://thediplomat.com/2024/03/3-key-points-for-understanding-chinas-foreign-policy/> (Last accessed: 19.11.2024).

*Науковий керівник: **Вінникова Наталія Анатоліївна**, в.о. кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор політичних наук, доцент.*

***

ЯДЕРНІ ДОКТРИНИ США, КНР ТА ІНДІЇ В ІНДО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ

Шкарупета Влада Андріївна
студентка 2 курсу магістратури групи 8.01.291.020.23.1 ОПП «Міжнародні відносини» Навчально-наукового інститут міжнародних відносин Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
vladashkarupeta28@gmail.com

Наявність ядерної зброї та ступінь розвинутості її розробок деякими державами вважається демонстрацією їх вищого статусу як на світовій арені, так й у регіональній ієрархії. Неприєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної

зброї (ДНЯЗ) Індії, Пакистану та Північної Кореї (КНДР), додає нові безпекові виклики розвитку Індо-Тихоокеанського регіону та потребу ядерного стримування. Відсутність регіональних угод про контроль над озброєнням залишає право юрисдикції держав модернізувати та розширювати свої арсенали без зобов'язань. Тому стримування тісно пов'язане з дилемою безпеки в міжнародних відносинах. Наявність ядерної зброї не забезпечує стабільності стратегічного ландшафту Індо-Тихоокеанського регіону.

Наявність ядерної парасольки США – особливість політики стримування та вироблений підхід з часів Холодної війни. Розширене ядерне стримування передбачає захист союзницьких країн від нападу, запобігаючи прямому нападу на власну національну територію. Двосторонні безпекові договори з Австралією, Філіппінами, Республікою Кореєю (Південною Кореєю) та Японією розглядаються як обіцянка захистити від нападу КНДР та КНР як іншого стратегічного суперника. Надання протекції також передбачає зменшення шансів партнерів на розвиток власних програм [1; 3].

Поширення стратегії ядерного стримування на Південну Корею традиційно спрямоване на стримування звичайного наступу Північної Кореї через 38-му паралель, балістичних випробувань Північної Кореї. Через новоутворену Ядерну консультативну групу Сполучені Штати та Південна Корея працюватимуть над удосконаленням навчальних заходів із застосування ядерного стримування на Корейському півострові. Керівні принципи США та Південної Кореї щодо ядерного стримування та ядерних операцій на Корейському півострові (2024 р.) пояснюють потребу координації спільних зусиль заради превентивної дії й розвитку обороноздатності. Випадок Південної Кореї показує, що розширені ядерні гарантії насправді можуть бути посилені після виведення ядерної зброї з території держави партнера [5].

Тристороннє партнерство з питань безпеки між США, Великою Британією та Австралією (AUKUS) представляє вимушений крок англосфери для підтвердження вагомості авторитету та розширення зони розміщення ядерної зброї. Цей геополітичний проєкт показує сплетення ядерних-комп'ютерних технологій нового покоління в атомних підводних човнах як приклад жорсткої сили США. Проведення навчання Big Maritime Game у жовтні 2024 р. зафіксувало відкриту конфронтацію з КНР вже ближче до її стратегічного поля.

Ядерна доктрина Китаю поступово змінилася від стратегії протиядерного шантажу до стратегії мінімального стримування. Порівняно з ядерною стратегією взаємної гарантії знищення Сполучених Штатів і Радянського Союзу під час Холодної війни, китайська доктрина зберігає вищу мораль у міжнародному товаристві, підтверджену в Ініціативі глобальної безпеки 2023 року. Декларуючи принцип заборони першим використовувати ядерну зброю, КНР зберіг ядерний

потенціал, щоб захистити свої найважливіші інтереси, тобто існування нації та нівелювати загрози інших держав.

Наразі «мінімальне стримування» означає здатність надійно завдати другого удару (контрудару) у разі ядерного удару по материковій частині Китаю. Тим паче протиракетна оборона США загрожує обороноздатності Китаю у відповідь, наразі країна зосередилася на розвитку спроможності ядерної відплати як засобу підтримки міжнародної стратегічної стабільності. Перебудова відносин між КНР і Сполученими Штатами до нової моделі у рамках великих держав відображає вагомість «стратегічних гарантій» та «взаємного стратегічного стримування» особливо заради балансу сил у Індо-Тихоокеанському регіоні [4].

Ядерна програма Північної Кореї є постійною загрозою національним інтересам Китаю. Як перша країна, яка вийшла з ДНЯЗ і єдина країна, яка проводить ядерні випробування у 21 столітті (загалом проведено 6 ядерних випробувань в 2006, 2009, 2013, 2016 і 2017 роках) Північна Корея не тільки підриває ДНЯЗ, який підтримує КНР, але також спонукає США до розширення їх військової присутності безпосередньо у Північно-Східній Азії. Тому політика КНР визначає затримку посилення ядерних розробок Північної Кореї та запобігання подальшим провокаціям з використання ядерної зброї.

Індія як і КНР дотримується принципу мінімального надійного ядерного стримування завдяки наявності відповідних потужностей. Через це, наявність ядерного арсеналу слугує превентивним рішенням проти посилення тиску КНР та Пакистану. Тому ядерна зброя Індії – це радше політичний інструмент великої регіональної держави, який не призначений безпосередньо для ведення війни.

Зміцнення ядерної довіри між Індією та Пакистаном демонструє відповідальний крок, щоб запобігти непорозумінню та зменшення ядерних ризиків. Інтеграція підконтрольного Індії Кашміру в склад федерації з 2019 р. стала новою віхою довготривалого конфлікту. Угода між Індією та Пакистаном про заборону нападу на ядерні установки та інфраструктуру (1991 р.) дозволяє забезпечити моніторинг ядерних об'єктів та їх стану, мораторії на ядерні випробування та обмеження на розгортання ракет надалі. Подібний формат покращує передбачуваність і гарантує, що наявність ядерної зброї не спричинить нестабільності [2].

Підбиваючи підсумки, питання ядерного стримування в Індо-Тихоокеанському регіоні залишається викликом через відсутність багатосторонніх форматів співпраці, що створює ризик нарощування озброєнь. Через те, що ядерні парасольки США в регіоні є менш формальними, а тому більш невизначеними за масштабом, спостерігається використання індивідуального підходу з Південною Кореєю та Австралією. Так само КНР нарощує ефективність ядерного арсеналу, щоб утворити навмисний ядерний баланс або паритет з США. Попри спільність

призначення ядерної зброї КНР та Індії, остання намагається продовжити курс мирного співіснування та побудови нейтральних відносин з конкурентами.

Список використаних джерел:

1. Andrew O’Neil Asia, The US and Extended Deterrence. London: Routledge, 2013. 192 p.
2. Chunhao Lao Geopolitical “Entanglements” and the China-India-Pakistan Nuclear Trilemma. *Journal for Peace and Global Disarmament*, 2022. Vol. 5, No. 2, P. 281 - 295
3. Francis J. Gavin Nuclear Weapons and American Grand Strategy. Washington, D. C.: Brookings Institute Press, 2020. 320 p.
4. Anthony H. Cordesman China’s New 2019 Defense White Paper: report. Center for Strategic and International Studies, 2019. URL: <https://www.csis.org/analysis/chinas-new-2019-defense-white-paper>
5. Kevin M. Wheeler From the Pentagon to the Philippines, integrating deterrence in the Indo-Pacific: expert commentary. *The Tiger Project, War and Deterrence in the Indo-Pacific*. Atlantic Council, August 13, 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/from-the-pentagon-to-the-philippines-integrating-deterrence-in-the-indo-pacific/>

Науковий керівник: Романюк Олександр Іванович, професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця, доктор політичних наук, професор.

***

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Шпак Анастасія Романівна
студентка 2-го курсу групи УВ-61 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
shpak.nastya.2002@gmail.com

Важливість теми «цифрової трансформації міжнародних відносин» зумовлена кількома ключовими факторами, які відображають глобальні зміни в політичному, економічному та соціальному контексті сучасного світу.

Цифрові інструменти активно використовуються для активізації міжнародної торгівлі, регулювання економічними процесами та співпраці в галузі науки й освіти. Наприклад, розвиток електронної комерції, цифрових валют і бізнес-платформ трансформує світову економіку, роблячи її більш інтегрованою та технологічно залежною. Це також породжує нові виклики

регулювання та конкуренції між країнами.

Багато міжнародних організацій таких як, Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз та НАТО, активно просувають цифрові ініціативи, спрямовані на підвищення ефективності міжнародного співробітництва. Ці організації розробляють політику та стандарти регулювання цифрового простору, які стали ключовими для забезпечення міжнародної безпеки та стабільності.

Важливість цього питання полягає в тому, що цифрова трансформація істотно змінила правила гри в міжнародних відносинах, принесла нові виклики і можливості державам, міжнародним організаціям та громадянському суспільству. Вивчення цього процесу допоможе нам краще зрозуміти глобальні політичні наслідки, наслідки для безпеки та економіки.

Метою дослідження є визначення ролі цифрових технологій у сучасній системі міжнародних відносин, а саме, як цифровізація змінила механізми взаємодії між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами на глобальному рівні. Визначення ключових технологій, таких як, штучний інтелект, блокчейн, соціальні медіа та цифрова дипломатія, а також, дослідження змін міжнародної комунікації, обмін інформацією та прийняття рішень. Вивчення, як цифрова дипломатія та цифрові документи впливають на традиційний дипломатичний процес, спрощуючи або ускладнюючи міжнародні угоди та зменшуючи бар'єри між державами. Розробка рекомендацій щодо управління цифровою трансформацією. Іншими словами, вона пропонує підходи та стратегії, які допоможуть державам ефективно адаптуватися до нових умов цифрового середовища та розвивати міжнародні відносини в умовах стрімкої цифровізації.

Цифрова трансформація в міжнародних відносинах - це використання цифрових технологій для покращення дипломатичної комунікації, управління даними та взаємодії між державами. Цифрові інструменти уможливають нові форми співпраці, регулювання та безпеки на глобальній арені, які, в свою чергу, впливають на структуру світових відносин[2].

Цифрова трансформація змінює глобальну взаємодію та форми співпраці між країнами, а також створює нові виклики для приватності, безпеки та регулювання в кіберпросторі.

Роль цифрових технологій у міжнародних відносинах є значною та багатогранною, оскільки вони впливають на всі аспекти глобальної взаємодії.

Цифрові технології дозволяють країнам проводити дипломатичні кампанії більш ефективно завдяки використанню соціальних мереж, цифрових платформ та спеціалізованих інструментів для швидкого поширення інформації. Такі платформи, як Twitter, Facebook і YouTube, допомагають

країнам доносити свою позицію, здійснювати публічну дипломатію і навіть сприяти міжнародним переговорам на цифрових платформах[4].

Захист інформаційних мереж та даних став ключовим питанням національної безпеки. Зокрема, з огляду на те, що атаки в кіберпросторі можуть порушити функціонування критично важливих об'єктів інфраструктури, викрасти конфіденційну інформацію та вплинути на результат політичних процесів. Країни активно інвестують у розвиток технологій кіберзахисту та формують міжнародні альянси для протидії кіберзагрозам.

Глобалізація цифрових ринків та технологій дозволяє розширити економічні можливості країни. Міжнародні компанії використовують цифрові платформи для виходу на нові ринки і встановлюють нові економічні відносини між країнами. Наприклад, технології блокчейну та електронної комерції знижують бар'єри для міжнародної торгівлі та підвищують ефективність економічного співробітництва.

Країни прагнуть утвердити свій цифровий суверенітет, тобто контроль над своїм інформаційним простором і даними своїх громадян. Це призводить до дискусій про нові правила і норми міжнародного права, що регулюють цифрові технології, такі як захист персональних даних в Інтернеті[1].

Таким чином, цифрові технології відіграють важливу роль у міжнародних відносинах, змінюючи традиційні підходи до дипломатії, безпеки та економічного співробітництва і створюючи нові можливості та виклики для глобального управління та співробітництва.

Цифрові технології значно прискорили процес глобалізації, не лише змінивши його економічні та соціальні виміри, але й вплинувши на теорії міжнародних відносин.

Цифрові платформи спрощують взаємодію між людьми з різних країн, створюючи нові соціальні зв'язки та глобальні громадянські рухи. Цей аспект оцифрування впливає на взаємодію держав та розвиток спільних цілей, таких як захист прав людини та навколишнього середовища, сприяючи створенню транскордонних громад та неурядових організацій[3].

Поширення цифрових технологій також поглибило нерівність між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Країни з кращим доступом до технологій отримують перевагу в міжнародній конкуренції, що впливає на економічну стабільність і темпи глобалізації в кожному регіоні.

З розвитком цифрових технологій у міжнародних відносинах з'явилася кібернетична концепція, яка фокусується на мережевій природі світу. Міжнародні відносини сприймаються як мережі, де ключовими акторами є не лише держави, але й транснаціональні корпорації, що діють через кордони, громадянське суспільство та нові форми «кібер-влади».

Таким чином, цифрові технології стали не лише каталізатором глобалізації, але й потужним інструментом зміни теоретичних засад міжнародних відносин, відкриваючи нові перспективи для аналізу глобальної політики та міжнародних взаємодій[2].

Цифрові технології справили значний вплив на діяльність міжнародних організацій і держав, змінивши способи спілкування, управління даними, прийняття рішень і забезпечення безпеки. Діджиталізація відкрила нові можливості для міжнародних організацій для координації та обміну інформацією між країнами. Сучасні цифрові платформи дозволяють таким організаціям, як організація Об'єднаних націй і Європейський союз, швидко реагувати на глобальні виклики, проводити віртуальні зустрічі, полегшувати доступ до інформації для членів і партнерів і забезпечувати прозорість процесу прийняття рішень. Цифрові технології також використовують великі дані (big data) і штучний інтелект для розширення аналітичних можливостей цих організацій, забезпечення більш глибокого аналізу світових тенденцій, аналізу ризиків і багато чого іншого[4].

Технологія дозволяє міжнародним організаціям ефективніше управляти ресурсами та комунікаціями. Наприклад, організація Об'єднаних Націй активно використовує цифрові платформи для координації гуманітарної допомоги та реагування на надзвичайні ситуації, що дозволяє різним організаціям працювати в єдиному інформаційному просторі. Європейський Союз інтегрує цифрові платформи для підвищення прозорості законодавчого процесу, розширення участі громадян у процесі прийняття рішень і, таким чином, зміцнення демократичної легітимності. Великі дані (big data) та аналітика дозволили краще зрозуміти глобальні соціальні, економічні та екологічні процеси, що дозволило державам-членам надавати більш точні прогнози та рекомендації[2].

Висновки

Цифрові технології змінили характер і форму міжнародних відносин, зробивши їх більш динамічними, доступними та прозорими. Завдяки технологіям держави та міжнародні організації можуть швидко реагувати на виклики, координувати свої зусилля в режимі реального часу та створювати нові форми партнерства. Це значно підвищило ефективність управління глобальними процесами, що охоплюють економічні, політичні, екологічні та соціальні аспекти.

Цифрова трансформація приносить як нові можливості, так і загрози, особливо у сфері кібербезпеки. Кількість кібератак, спрямованих на уряди, міжнародні організації та великі корпорації, зростає. Це становить серйозний ризик для стабільності міжнародної системи, і країнам необхідно посилити

співпрацю у сфері кіберзахисту та розробити глобальні стандарти кібербезпеки і загальні правила поведінки в цифровому просторі.

Використання цифрових технологій у міжнародних відносинах потребує чіткого регулювання. Міжнародні стандарти необхідні для забезпечення конфіденційності та прозорості даних, проти дії кіберзагрозам та запобігання дезінформації. Регулювання цифрових платформ є пріоритетом для координації дій у цій сфері, оскільки уряди різних країн часто мають різні підходи і можуть створювати бар'єри для міжнародної торгівлі та комунікації.

Очікується, що цифрові технології продовжуватимуть змінювати міжнародні відносини, особливо у сферах штучного інтелекту, квантових обчислень та Інтернету речей. Хоча ці технології відкривають нові перспективи для більш ефективного глобального управління, вони також піднімають питання етики, конфіденційності та сталого розвитку. Тому міжнародна спільнота повинна прагнути підтримувати баланс між інноваціями та безпекою, а також працювати разом, щоб забезпечити стабільний і прозорий розвиток цифрових технологій у міжнародних відносинах.

Список використаних джерел:

1. Гусєва О. Ю., Легомінова С. В. Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1. URL: <http://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/1812>
2. Жосан А. Стан розвитку діджиталізації в Україні. *Economic Analysis*. 2020. Р. 44-52.
3. Самойленко, А. Особливості цифровізації країн Європейського Союзу в умовах глобалізації / Алла Самойленко // Вісник економіки. – 2021. – Вип. 1. – С. 46-54.
4. Filipiak B. Z., Dylewski M., Kalinowski M. Economic development trends in the EU tourism industry. Towards the digitalization process and sustainability. *Quality & Quantity*. 2020. <https://doi.org/10.1007/s11135-020-01056-9>

Науковий керівник: Солових Євгенія Миколаївна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ДИПЛОМАТІЇ КРАЇН СВІТУ

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнського науково-практичного круглого столу
21 листопада 2024 року, м. Харків, Україна

Українською та англійською мовами
Текст подається в авторській редакції

Відповідальний за випуск: *Наталія Вінникова, Ганна Федорова*
Оригінал-макет: *Ганна Федорова*

Підписано до розміщення 17.12.2024. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Ум.друк. 8,9.
Обсяг 2,6 Мб. Зам. № 335/24.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
61022, Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 3367 від 13.01.2009